"ח בתמוז תשמ"ז, 15.7.1987 מיספר 2602 שנה 51 המחיר 3.50 שקל חדש (כולל מע"מ)

העולם הזה

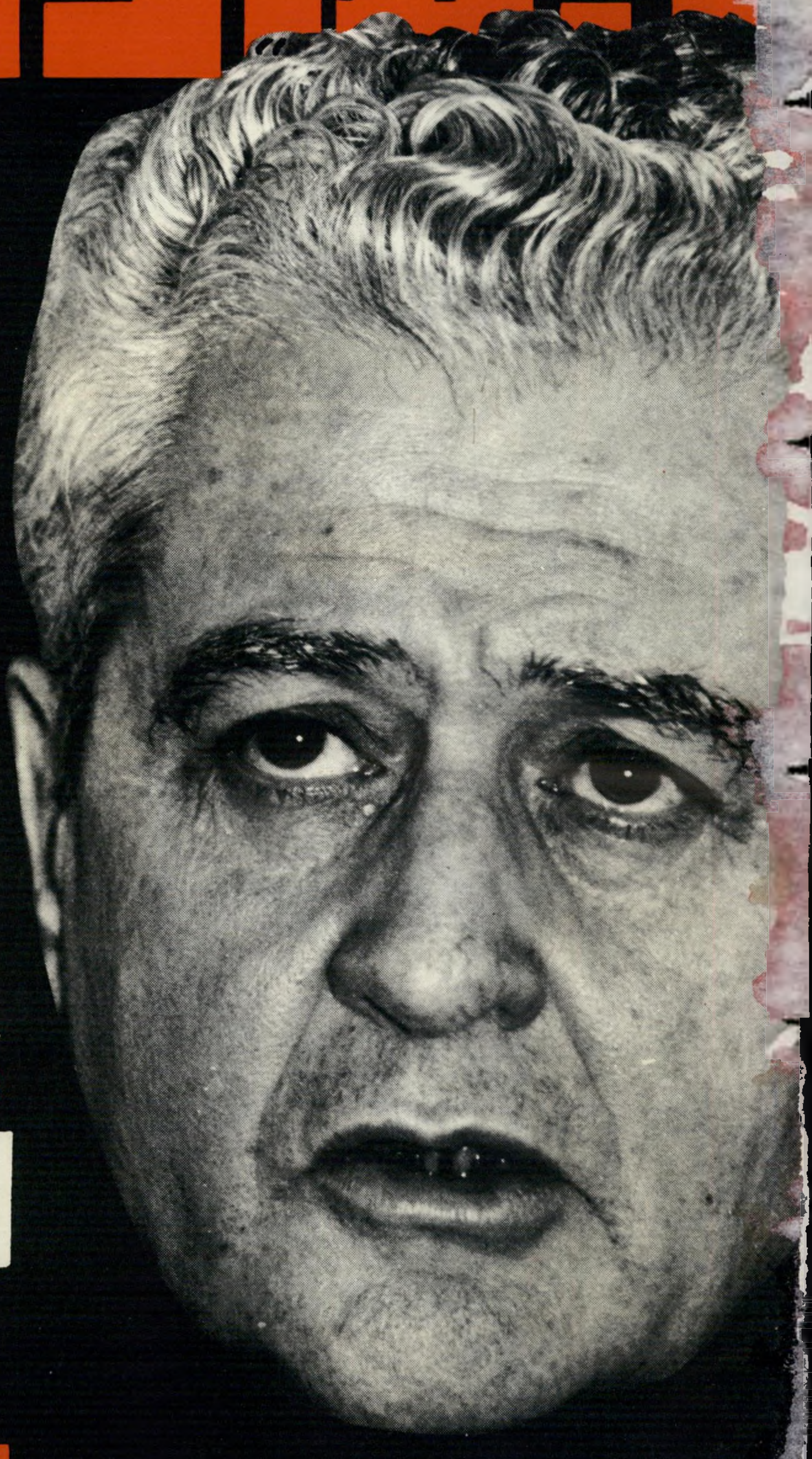

בלעדי

סוף סוף ארנסט יפת מדבר

על מחליפו, על גרושתו, על בנו „המאומץ"
על הטענות נגדו ועל אורח חייו

גם אתה לא יכול להבחין...
כשאין רואים את
הבקבוק, התווית
והשם,
אפשר רק מדבר אחד
להתרשם - הטעם.
מזוג קוקה קולה וכוס
טמפו קולה
ותראה שגם אתה
אינך יכול להבחין*.
טמפו
אז למה לשלם יותר?!
טעם ותאמין. טמפו.
* במחקרי טעימה מדעיים
שנערכו ע"י מכון המחקר
"טלסקר" נקבע בצורה
מוחלטת כי רוב האוכלוסיה
אינה מסוגלת להבדיל
בין טעם טמפו קולה לטעם
קוקה קולה.
גיתם מערכות תדמית

מיכתבים

האלוהים ושמואל תמיר

על דיברי נבואה של שמואל תמיר המנוח („תמיר", העולם הזה 1.7.87).

בדיעבד מתברר ששמואל תמיר צדק כאשר התריע, בשעתו, „אלוהים ישמור על המדינה, אם אתם (אנשי חרות) תגיעו לשילטון!"

ובלי לפגוע ברגשות של מישהו, נדמה לי שמותר לקבוע, אחרי עשר שנות שילטון אנשי חרות בארץ, שגם אלוהים לא הצליח לשמור.

שימעון בן־גל, חדרה

● ● ●

החטאת המטרה

על ספר חדש („הימים הנוראים של אדם קלר", העולם הזה 17.6.87).

לא כל מי שכותב על קירות, יכול לכתוב גם ספרים. הכתבה האוהדת על אדם קלר, השובב בן ה־33 שראה כי טוב, ואחרי שפירסם מהגיגי־ליבו על קירות בתים ורחובות, החליט להיות סופר בישראל (והולנד), לא עסק בתוכן הספר (ימים נוראים) עצמו.

המאמץ (והכישרון) שהשקיע קלר בכתיבת סיפרו המקיף ראוי להערכה, אך, למרבה הצער, מאמץ זה החטיא את המטרה: אי־אפשר לסקור את המאבק הפוליטי והציבורי המתקיים עתה, ובעשרים השנים האחרונות, בארץ, מבלי לחזור למקורות.

לדוגמה: בשטף עטו מדלג קלר (המעיד על עצמו, כי הגיע לפעילות פוליטית דרך תנועת־תנוער של העולם הזה־כוח חדש) על המיפלגה הפוליטית אליה השתייך כשהגיע לבגרות, ועל סיעתה בכנסת. אין בספרו אפילו מילה אחת על תנועת העולם הזה־כוח חדש, שהתייצבה לבחירות בשנת 1965 עם מצע שכלל הכרה הדדית בהגדרה עצמית של שני העמים, היהודי והפלסטיני, ודרקיום בשלום של שתי מדינות, ישראל ופלסטין.

אלכס מסים, ניו־יורק

● ● ●

מהדקים או מזגנים

עוד על הקפדתו הקיצונית של חשב שרות בתי־הסוהר („מנגנון", העולם הזה 24.6.87 ואילך).

גם אני סבורה שדין פרוטה כדין מאה, אך מצד שני, אי־ההכרה בהוצאה של כמה עשרות שקלים לרכישת סודר לגונדר שהוא נציב השרות, הוא מה שנקרא בלועזית חיסכון של מהדקי־נייר, כמו אותו איש־מינהל העובר לעיתים מזומנות במישרדים של החברה בה אני עובדת והמקפיד לאסוף אחד לאחד את מהדקי־הנייר המשומשים, אך אינו חושב כלל לסגור את המזגנים בחדרים הטורפים חשמל.

מלכה ולדמן, תל־אביב

● ● ●

איך חולפת התהילה

על מודעות־פירסומת משנות ה־30 („נוסטלגיה, התרגשות ותודה", העולם הזה 1.7.87).

למראה מודעות הפירסומת (של ריבת־מיקפא ומישחה נגד עכברים) מן הימים בהם אפשר היה להסתפק בעיר תל־אביב במיספר טלפון בעל שלוש ספרות, אפשר רק לומר „איך חולפת התהילה" או „לך, דע, מה יהיה בסופך".

חברת ספינס (שהציעה את הריבה „העשויה מפירות טריים... והכי טהורה"), היתה לימים, ערב סיום המנדט הבריטי, אחת ממטרות התקפות־הקבע של אירגוני המחתרת אצ"ל ולח"י, שראו בספינס נציג נכבד של השילטון הזר (ספינס שימשה כיבואן בלעדי של רוב הסחורות לארץ, שהיו, בשנות מילחמת־העולם ולאחריה, בקיצוב).

וחברת אי־גֶה פארבן, יצרנית הכימיקאלים הגרמנית הנודעת (שהציעה את המישחה להשמדת „השרץ המגועל"), היתה לימים אחת המעסיקות האכזריות ביותר של עובדי־כפייה בגרמניה הנאצית.

זהבה פוגל, תל־אביב

● ● ●

היסטוריה אפריקאית

כיצד הפכה טנגנייקה לטנזניה („מיכתבים", העולם הזה 8.7.87).

... היה בדיוק כך, שמייד כשטנגנייקה ... ־אותה מידי הבריטים היא שינתה ... טנגנייקה (שאגב, היתה משך ... גרמנית, לפני שהבריטים השתלטו עליה בשנת 1920), נשאה את שמה זה גם ... ־אית, אך במשך שלוש שנים בלבד. ... ־שר האי השכן זנזיבר (המיושב צאצאי ... סוחרי־עבדים ערביים) קיבל את

(המשך בעמוד 4)

כתבת השער הקידמי:

האיש שאינו משקר

„גבירתי. אני לא משקר לעולם!" מסביר ארנסט יפת בארוחת־צהריים פרטית בשדרה החמישית בניו־יורק. „העליתי את המושג לינץ'," מדווחת דפנה ברק, והוא אימץ אותו במהירות: „תמיד היו כאלה ששנאו אותי." חוץ מזה, הוא התלהב מהתיזה שלה, שהאיבה כלפיו נובעת מכך שהוא תרבותי. המנכ"ל־לשעבר מדבר לראשונה על הכל: על חיים שיף ועל האחים הורביץ, על צדיק בינו („מי קבע שהוא גאון?") וגם על אשתו לשעבר. **6**

כתבת השער האחורי:

הלם אבי רן

„אבי האמין באלוהים," אומרת גלית האבלה (בתצלום). „גם אני האמנתי. היום אני לא מאמינה עוד. איך אפשר להאמין באלוהים?" חברתו החיילת בת ה־19 של אבי רן, שהיתה איתו ליד מקום האסון. אביו ואמו של שוער הכדורגל, שחקנים, חברים ועוד רבבות אלמונים בכו ללא כל בושה באיצטדיון בחיפה. **36**

איזה ביזבוז

אורי אבנרי ממשיך לספר על שמואל תמיר המנוח: כיצד הגיעו שניהם באותו הזמן לכנסת, איך הרוויח הפרקליט הלאומן מנדט על חשבון רק"ח, איך הצליח להדהים ולהשתלט על ר"ש, הטרגדיה שנחל בחייו הפרטיים ואיך ביזבז את כישרונותיו הרבים. אופיו היה בעוכריו — איזה ביזבוז! **14**

שמיר היכה שוב

כל מי שזילזל ביצחק שמיר, הופתע השבוע ונחל אכזבה. ראש־הממשלה הצליח לחסום את אריאל שרון בתוך מיפלגתו ולכתר את שימעון פרס בתוך ממשלתו — והוכיח ליריביו מיהו בעל הבית. **9**

דף חדש

לשון מובסת

„שלושים שנה אני מורה ללשון עברית" שבה חברו לב ויופי. היום „אני מורה ללשון עברית מובסת", שהובסה והושפלה בקאסבה של שכם וברחובות ג'נין על־ידי חיילי הכיבוש — כותב איתן קלינסקי בשירו. נתן זך ממשיך בסידרת רשימותיו על אחד החשובים במבקרי הסיפרות בישראל. הפעם הוא מתאר את מה שהוא מכנה „צמיחתה של האימפריה האריג'ונית". **18**

נסיכה בתל־אביב

אמירה (בערבית: נסיכה) חסן, צעירה ערביה מעכו החיה בלב תל־אביב והעובדת בעיתון עברי, מספרת על חיי ערבי בעיר העברית הגדולה ביותר, על ילדותה, החינוך שקיבלה, על יחס היהודים אליה ועל יחסה לארץ, לבני שני העמים — ולאזרחותה. **25**

רחל המרחלת מדווחת:

יהורם גאון לא מאוהב ואין לו כל רומאן! ● האהבה התל־אביבית האלמונית של **פלסידו דומינגו** — פקידה בשם **רינה** ● אחרי שלא הלך לה עם **צביקה פיק** ועם האירוויזיון, מצאה הקיבוצניקית **ראומה תירוש** (בתצלום) סוף־סוף אהבה: **דני זיתוני** ● **גרשון רוזוב** נשוי לטניה ● **דניאל ישינסקי** עיקבית בשמות — שוב יש לה **אלון**. **30**

שופט שובב

שמואל מינצר, שופט שלום בבאר־שבע, לוחם במישטרה ובבית־המישפט המחוזי. האם הוא ליברל נאור ושובב, או תימהוני רודף פירסום? מדוע רועדת מפניו מערכת המישפט השמרנית? **17**

כלות באזיקים

מדוע הן מתאהבות באסירים וכיצד הן מחליטות להינשא בתוך כותלי־הכלא, כשהחתן מובל באזיקים? לכל אחת סיפור שונה: יעל גרוס (צבי גור), חווה אורטמן (סמי אלקיים), לאה לשם (אורי אריב), נוגה דרומי (רז'ו רץ) וזהבית אלוני (אורי דרור). **38**

הטוב, הרע והמכוער

כמו בכל מערבון, יש הגיבור הטוב: אוליבר נורת', תכול־העיניים, קצין־הנחתים האמיץ שאוהב את אמריקה ואת המפקד. ויש חבריו הטובים, כמו עמירם ניר. יש הרעים: הקומוניסטים ובני בריתם. ויש המכוערים: הפוליטיקאים השואלים אותו שאלות קשות ומפקפקים בכנותו. מה חלקה של ישראל במערבון הוליוודי פשטני זה? **5**

מריבת הסניגורים

על מה בדיוק הסתכסכו ביניהם סניגוריו של ג'ון דמיאניוק, ומדוע פיטר הנאשם את אחד מהם? מדוע התרגזה מישפחת דמיאניוק על חשבונות־הטלפון של מרק אוקונור ואיזה מיסמכים חדשים נתגלו לפתע פיתאום באמריקה? **35**

אתה והשקל

הכוכבים נכשלו בבורסה

חוזה העתידות הרצל ליפשיץ ניסה למכור את כישוריו האסטרולוגיים בבורסה של וול־סטריט. הכישלון נרשם בכוכבים ● הוצאת הספרים רנדום קנה את שוקן־אמריקה ● אלי (ספו) ספורטה יקנה מלונות מחיים שיף, בעזרת שרגא בירן ● דויד סופר רוצה לחזור ארצה. **20**

הזייפן ממונטה־קארלו

שבתאי קלמנוביץ, שהסתבך בהמחאות מזוייפות ב־2 מיליון דולר, מספר את גירסתו: איך נסע ברולס־רויס של נשיא רומניה, כיצד הכיר רמטכ"ל אפריקאי בשם מומו ומדוע הסתבך בסניף הבנק במונטה־קארלו, כשבסך הכל רצה לעשות טובה לחבר. **8**

ידידת דולצין נתפסה בשחיתות

ידידתו הקרובה של אריה דולצין (בתצלום) נתפסה במעשה שחיתות בסוכנות בניו־יורק. יריביו, החשים בעת בחולשתו, מכים בו במקומות הכואבים — בין השאר, באמצעות האשה שלדעתם היא המאהבת הסודית שלו. **11**

דברי אלי" בבגדים

כל יום מתנהל ברחוב רב־שיח של אופנה. הבגדים מספרים על לובשיהם, בטון בטוח ושקט, המשאיר מקום לסלנג אישי עצמאי, קצת הומור וקריצה — וכל זה כמיבטא אמריקאי קליל. **28**

המדורים הקבועים:

מיכתבים – סוניה וחתלתול	3
איגרת העורך – ניקלה ונאלח	4
הנדון – קאובוי	5
במדינה – כתובת בכנסיה	9
תשקיף – רצת ראש־השב"כ	10
אנשים – עוף בשם פרס	12
יומן אישי – על שמותה	14
דף חדש – דם מילולי	18
אתה והשקל – שלום לשלום	20
תמרורים – חמישה מיליארד	20
זה וגם זה – מיספר חזק	21
לילות ישראל – עדנה פלידל ושות'	22
קולנוע – דודה של וודי	24
ראיון השבוע – עם אמירה חסן	25
רחל מרחלת – על כל העולם	30
תשבץ – סוף	32
הורוסקופ – סרטן ידוע לשימצה	33
הווי – דבר חרב	40
שידור – איפה הסובייטים!	41
עצם העניין – לינדה לינדה	42

קורא יקר,

השבוע רואיין אחר חנן רפפורט בטלוויזיה הלימודית.

לאותו רפפורט היה רגע של תהילה בחייו: הוא היה בין הנתבעים במישפט שהגיש בשעתו סגן המפכ"ל, עמוס בן־גוריון, נגד שורת־המתנדבים. לולא נזכר במיסמך זה, כדמות מישנית, מסופקני אם מישהו היה נזכר בקיומו.

באותו ראיון הסביר רפפורט מרוע היה צורך בפירסום החוברת של שורת־המתנדבים, שגרמה למישפט. מובן שלא הזכיר אף במילה אחת את חלקו המכריע של העולם הזה במסע לטיהור המישטרה, אבל היתה לו החוצפה התהומית להוסיף: „באותם הימים לא היתה קיימת עיתונות לוחמת."

מרובר על שנת 1955 — השנה שבה הונחו שתי פצצות במיתקני העולם הזה, ונפצע פועל אחד, בעיצומה של מערכת־הגילויים הנועזת ביותר של עתון ישראלי מאז ועד היום — מסע העולם הזה נגד מישטר־הטירור־והשחיתות של אבא חושי בחיפה, כפי שקראנו לה: „פרשת חושיסתאן".

ב־1952 הונחה פצצה במערכת, ונפצע בעיניו דוש (קריאל גרדוש), אז העורך הגראפי שלנו. ב־1953 נערכה התנפלות על עורכי העולם הזה, שבה נשברו שתי ידיי. באותה התקופה החליט ראש שרותי־הביטחון, איסר הראל, ש־העולם הזה הוא „האוייב מס' 1 של המישטר", כפי שהוא עצמו גילה לאחר־מכן. השב"כ השתמש בקרנות סודיות כדי להקים שבועון מתחרה, שנועד לחסל אותנו.

אולם, אליבא דרפפורט, לא היתה קיימת בארץ עיתונות לוחמת. ועל כן נאלצה חבורה של חובבנים צעירים, חסרי כל הכשרה לכך, לקבץ קיטעי מידע ושמועות שהגיעו אליה, ולפרסם חוברת חד־פעמית, שבעיקבותיה הוכתה שורת־המתנדבים שוק על ירך בבית־המישפט המחוזי, והתפרקה.

ואילו העולם הזה המשיך במסע הגדול לטיהור המישטרה עד לניצחון, ולחם במימסד בעשרות תחומים אחרים. וממשיך ללחום היום, כעבור 32 שנים.

איני תמה על „המראיין", ח"כ אהרון נחמיאס. לא היה לו מושג על מה שמדובר, וכל תרומתו היתה תשפוכת של פסוקים חסודים. לא ברור לי לשם מה הוזמן, ומה היו מעשיו שם.

אולם המראיין המיקצועי, דן מרגלית — מרוע שתק הוא? הוא כבר היה חי אז, והוא מצוי בפרשה. במהלך הראיון ניסה בקושי להתערב כאשר ניסה רפפורט לתאר את חלקו של שמואל תמיר בפרשה כמשהו שולי. מסתבר שהיה כסך־הכל אחד מעורכי־הדין במישפט, והיו שם חשו־בים ממנו, וכו'.

גם זו שטות גמורה. עורכי־הדין האחרים, עם כל הכבוד להם, מילאו תפקיד מבוטל בפרשה. תמיר הנהיג את המאבק המישפטי, כשם שאנחנו הנהגנו את המאבק הציבורי (ראה יומן אישי).

שורת־המתנדבים היתה רק העילה. בן־גוריון־הבן הגיש את המישפט נגדה, בגלל חובבנותה. הוא לא העז להגיש את המישפט נגד העולם הזה, מפני שהגילויים שלנו על המישטרה התבססו על חקירה מיקצועית איתנה, וכל מישפט נגדנו היה אבוד מראש.

כאשר ניצחנו במאבק, וכל צמרת־המישטרה הוחלפה, כבר היתה שורת־המתנדבים מחוסלת.

„ניקלה ונאלח"

באותו הזמן עצמו רשם משה שרת כמה מילים על העולם הזה ביומנו.

חיים ברעם, לשעבר חבר מערכת העולם הזה, אוהב לפשפש ביומני־שרת, כדבריו. השבוע שלח לי קטע, שבו ציטט את אשר רשם שרת ביומנו: „שבועון נקלה ונאלח זה עומד שוב לפני גיאות של תפוצה."

כאשר ראש־הממשלה רושם כך ביומנו הפרטי, יש בכך הוכחה כי בימים ההם אכן היה בארץ עיתון לוחם אחד. יש בכך גם תיזכורת שיש קשר ישיר בין כוחו של העולם הזה להיאבק על דמות המדינה ובין תפוצתו. מי שרוכש גליון בקיוסק אינו רוכש רק עיתון — הוא גם משתתף במאבק.

ראיון בכלא

ומהמילחמות של אז למילחמה של היום. מי שהיה מפקד כלא־רמלה, גונדר־מישנה פרץ חן, יועמד בשבוע הבא לדין לפני נציב שרות בתי־הסוהר, כפי שפורסם רישמית, „בפרשת הראיון שערכה העיתונאית דפנה ברק מן העולם הזה עם איוואן דמיאניוק בין כותלי כלא־רמלה."

אני מאחל לו הצלחה במישפטו. איש מאנשי העולם הזה לא מסר עדות בפרשה זו. שמרנו על סודיות מקורות־המידע שלנו, וזה מובן מאליו.

אולם יש לפרשה צד אחר:

כאשר פורסם הראיון עם דמיאניוק — ראיון שהיה סקופ עולמי — התנפלו עלינו כמה מן העיתונים בזעם ובבוז. מה לא נאמר אז על דפנה ברק ועל העולם הזה! שהם המציאו את כל העניין. שאי־אפשר לחדור לכלא השמור ביותר במדינה. שהראיון לא היה ולא נברא. כלומר: ששיקרנו, שזייפנו, שמכרנו סחורה קלוקלת. מסופקני אם העיתונות ראתה אי־פעם התפרצות כזאת של קינאה ואי־פירגון.

אם הוגש עתה כתב־אישום נגד מפקד־הכלא, לפי המלצת סגנית פרקליט־המדינה, דורית ביניש, ועל פי החלטת שר־המישטרה חיים בר־לב, הרי פירוש הדבר שהראיון אומנם התקיים בין כותלי הכלא.

היכן עכשיו כל המשמיצים והמלעיזים, שה־עלילו עלינו אז את העלילות?

האם א ח ד מהם ביקש סליחה פומבית, והיכה על חטאו?

סקופ מפוצץ

האם יכול להיות שהעולם הזה אינו מפרגן לעצמו? קשה להאמין. אבל זה כך.

הנה, לפני שבוע הופיעה במדור תשקיף ידיעה על דבריו של חוסני מובארכ, שהודיע כי מנע מישראל את הפצצת הכור הגרעיני הפאקיסתאני. לידיעה נוספת הערה שאמרה כי העולם הזה היה העיתון היחידי שפירסם את התוכנית לפני שנה (העולם הזה 30.7.86). על סמך ידיעה בשבועון הודי, שאמרה כי ישראל ביקשה מממשלת־הודו רשות לנחיתת מטוסיה על אדמתה לשם ביצוע המשימה.

האמת היא שהעולם הזה פירסם ידיעה זו כבר לפני חמש שנים, ולא פעם אחת אלא פעמיים במדורו של חיים ברעם (העולם הזה 5.1.83, 18.8.82). אז התבסס השבועון על בי־בי־סי הבריטי. נאמר שישראל פנתה לממשלת־הודו וביקשה סיוע להפצצת הכור הפאקיסתאני, אחרי שהשמידה את הכור העיראקי.

גם אז לא פורסם הדבר בעיתון ישראלי אחר.

מיכתבים

(המשך מעמוד 3)

עצמאותו ושתי המדינות החליטו, בשנת 1964, להתאחד, קמה טנזניה, ששמה רומז לשמות שני מרכיבי המדינה: טנגנייקה פלוס זנזיבר.

לוי פרקש, באר־שבע

● ● ●

האריה והשאלה היהודית

עוד על היעדר יהודים ממדינות־איים („מיכתבים", העולם הזה 24.6.87 ואילך).

לא צריך להתחכם יותר מדי. אין יהודים במדינות־איים מסויימות, אז אין. מה פיתאום איכפת להם ליהודים כל־כך שיש צלב בדגל הלאומי של מדינה כל שהיא? וכי בדגל הלאומי של מדינת־האי בריטניה הגדולה, על 420 אלף יהודיה, אין צלב? ובדגל הלאומי של מדינת־האי הגדולה באמת, אוסטרליה, על 75 אלף יהודיה, אין צלב?

ואם נניח שהצלב של מלטה או של איסלנד כן השפיע על כמעט אפס היהודים שבהן, אז מה ההסבר לסרי־לנקה, בה גם כן אין כמעט יהודים ובדגלה הלאומי דווקא מופיע אריה הנושא חרב שלופה בכפותיו (זכר לאחד מכובשי האי, מלפני 3,500 שנה, שחשב עצמו צאצא לאריות).

יאיר מילשטיין, תל־אביב

● ● ●

חסיד משיח־השקר

על בדיחות נלוזות („פרובוקציה", העולם הזה 1.7.87).

זאת באמת בריחה נלוזה, הבדיחה המיוחסת לרבי יהונתן אייבישיץ (הכומר והרבי יושבים

ראש־ישיבה אייבישיץ
למה כבר אפשר לצפות

משני עברי השולחן ולשאלת הכומר מה מבדיל בין כלב ליהודי, משיב הרבי: השולחן!) אבל מה כבר אפשר לצפות מיהודי כמו אייבישיץ?

נכון שאייבישיץ (1764־1690) היה ראש ישיבה בפראג ופירסם כ־30 ספרים, אך יחד עם זאת הוא גם עסק בתורת הנסתר, הקבלה, ומה שיותר גרוע, למרות שהיה אחד המנדים הרישמיים של משיח־השקר שבתאי צבי, הוא נחשב גם לאחד מתומכיו הנלהבים בסתר.

אלי מרכוס, רמת־גן

● ● ●

הנאה מקטעים כחולים

על היעדר ביקורת לספר חדש („מה הם אומרים", העולם הזה 1.7.87).

אין זה מדוייק שלא הופיעה בשום עיתון בי־קורת על סיפרו החדש של עמוס (חיים שכאלה) אטינגר, נערה ושמה אליס.

לפני שבועיים רואיין, בצהרון חדשות, אבי אטינגר, בנו בן ה־18 של אטינגר, וכך אמר הבן על ספרו של האב:

„אפרופו הספר החדש שלו, נהניתי לקרוא את הקטעים הכחולים."

רחל אברהם, ירושלים

● ● ●

חשבון, רבותיי, חשבון!

על סיפרייתה של רות דיין („אנשים", העולם הזה 1.7.87).

מה כל־כך מרהים בעובדה שרות דיין מודיעה שהיא קראה את כל אלפיים הספרים שבביתה?

לפי העיקרון של שבוע־הספר („ספרים, רבו־תיי, ספרים!"), אני מציע לכתבי העולם הזה: „חשבון, רבותיי, חשבון!"

הגברת דיין בת 70. היא התחילה לקרוא ספרים הכי מאוחר בגיל 10. אלפיים ספרים ב־60 שנה, זה 33 ספרים בשנה. 33 ספרים בשנה, זה איזה שני ספרים בחודש.

אז מה הרבותא?

יצחק כהן, ירושלים

● ● ●

אין קשר ואין זיקה

מי מנהל חברת־ההפצה („מיסתרי בעלי ברונפמן", העולם הזה 8.7.87).

בכתבה מוזכרת חברת אטלס כאילו נרכשה ונשלטת על־ידי חברת נפוק וכאילו מנהליה הם ה"ה שמעון הורן וברוך ניר.

מנהל חברת אטלס מאז יסודה, ובמשך 33 שנות קיומה ועד היום, הוא אהרן פורטגנג והוא בעליה של החברה.

הנזכרים בכתבה אמנם רכשו והחזיקו משך מספר שנים בחלק מהמניות אך עוד בשנת 1984 נרכשו כל מניותיהם וזכויותיהם על־ידי אהרן פורטגנג ומאז אין לחברת אטלס כל קשר וכל זיקה לאף אחד מכל הנזכרים בכתבה ולעסקות הנזכרות בה.

אהרן פורטגנג, תל אביב

● ● ●

זוג מן השמיים

הצעה שאי־אפשר לסרב לה.

לרגל נסיעתי לחו"ל אני מציע לידידיי בכות, אוהבי חיות־המחמד מבין קוראי העולם הזה, את כלבתי היקרה, סוניה, בת השנה וחצי ואת גור

סוניה והגור המאומץ
וגר זאב עם כבש

החתול שאותו היא אימצה (ראה תצלום: „וגר זאב עם כבש!").

כמובן, אפשרי גם כל אחד מהם לחוד, ובלבד שהפניה אליי תיעשה בהקדם: יפתח, טלפון (03)294298.

ש' יפתח, תל־אביב

●

מיכתבים למערכת

העולם הזה שומר לעצמו את הזכות לערוך מיכתבי קוראים מסיבות לשוניות, מישפטיות או טכניות.

בכתבה על צוואת עורך־הדין אמנון רוזנשטיין (העולם הזה 2574, מיום 31.12.86) השתרבבו פרטים מסויי[illegible] על מר פייר בושאר, שזוהה [illegible] שטיין, ושנמסרו מפי מר [illegible] אחיו של מר אמנון רוזנשטיין. [illegible] בושאר פרטים אלה אינם נכונים. העולם הזה מצטער על כך ומתנצל בפני מר בושאר.

הנדון:

איך השתלבה ישראל בעולמו של הקאובוי תכול־העיניים?

בתוך המערבון

המערבון הוא צורת־האמנות האמריקאית האותנטית ביותר.

יש לו כללים קבועים לגמרי. גם כאשר הקאובוי הופך לקצין־צבא, וכאשר האינדיאנים הם יפאנים או קומוניסטים, צורתו הבסיסית של המערבון נשמרת.

אלפי סרטים הוליוודיים עיצבו את עולמם הנפשי של האמריקאים, והטביעו עליהם חותם בל־יימחה. הם מחפשים את המערבון בכל מצב.

העולם מחולק לטובים ולרעים. הטובים הם טובים, הרעים הם רעים.

העין האמריקאית מבחינה בהם מייד, על פי צורתם החיצונית. הטוב הוא גבוה, אמיץ, ישר, בעל עיניים כחולות ושיער בהיר. הרע הוא שחרחר, בעל קווי־פנים זרים.

הטוב מנצח תמיד, כי אלוהים לצידו, וכך גם אשתו היפה, שהוא נאמן לה עד הסוף. גם הזונה של העיירה, יפהפיה מהממת, יש לה לב־זהב, והיא לצד הטובים.

הטובים לוחמים למען הצדק, והורגים את הרעים. הרעים רוצים להרוס את דרך־החיים האמריקאית, המבוסס על אהבת־אמא ועוגת־תפוחים.

■ ■ ■

מה שקורה בימים אלה בוועדת־החקירה המשותפת של שני בתי־הקונגרס, העוסקת בפרשת איראן והקונטראס, הוא מערבון קלאסי.

זה דומה לסרט הוליוודי. ולא במיקרה. כי זה נעשה עבור קהל, המחפש בחיים את הסרט ההוליוודי.

אילו נבחרו כל השחקנים על־ידי מישרד־הליהוק של אולפן הוליוודי, לא יכלו להתאים יותר לתפקידיהם. הם מושלמים, אחד־אחד.

במרכז עומד הגיבור, אוליבר נורת'. הוא טוב מכל שחקן. הוא מושלם.

גבוה. עיניים כחולות. שיער בלונדי. מצח שאינו גבוה מדי. מבט ישר של איש ישר. מדים הנראים כאילו נולד בתוכם. שורות־שורות של עיטורים.

אדם שכל חייו הם קודש למילחמה ברעים, הקומוניסטים. אדם הנאמן למנהיג עד הסוף. אדם שמעולם לא בגד באשתו. אדם שמזכירתו היפהפיה־המהממת מוכנה ללכת אחריו באש ובמים, אך שמעולם לא עשה עימה מה שאסור לעשות. עצם החשד הזה קומם אותו.

אדם שאין לא ספקות. אדם היודע מי הטובים ומי הרעים. אדם היודע שלמען הטובים צריך לעשות את הכל, לשלוף, לירות. אדם שכוחו בפשטנות עילאית.

■ ■ ■

נורת' הוא גיבור של מערבון מתוחכם, „מערבון למבוגרים". כלומר: תחילה הוצג כמנוול. חסידי־מערבונים ידעו, כמובן, מן הרגע הראשון שזוהי רק אחיזת־עיניים.

שהוא־הוא האיש הטוב. אבל זה הגביר את המתח.

במערכה הראשונה הוא עדיין חשוד כאיש הרע. ואז, במערכה השניה, משתנה לפתע הכל, והוא מתגלה בכל הדרו.

ומולו — האיש הרע. די למצלמה להתמקד לרגע על פניו, כדי שהכל יבינו מייד מיהו. פרצוף יפאני. פניו החתומות של האיש האוריינטלי, זומם־המזימות. גם שמו מעיד עליו שאינו „משלנו". סנאטור דניאל אינואי. השם כבר אומר את הכל. כאשר התסריטאי נותן לאדם שם כזה, ברור מה מקומו בעלילה.

וליד האיש הרע — הפרקליט היהודי. ערמומי. הולך סחור־סחור בשאלותיו המפולפלות. מנסה להפיל את הגיבור בפח.

אך מובן שנסיון זה נדון לכישלון. במערכה הד־אחרונה תצא האמת לאור.

■ ■ ■

לפני דור אחד או שניים, היה זה ברור שאיש כמו נורת' — הקאובוי במדי חיל־הנחתים, ראמבו בבית הלבן — יהיה אנטי־שמי.

די לחשוב על אפשרות כזאת, כדי להתחלחל. אילו היה איש כמו נורת' פונה נגד היהודים ונגד מדינת־ישראל, היתה מתחוללת עכשיו מהפכה אנטי־שמית בארצות־הברית.

אולם — ברוך השם! — נכון ההיפך. נורת' מעריץ גדול של מדינת־ישראל, והוא מפליג בשיבחה בכל הזדמנות.

כי ישראל מצטיירת כיום, בעיני האמריקאים, כמדינת־ראמבו. מדינה קטנה ואמיצה, הלוחמת לצד הטובים ונגד הרעים, לוחמת ומנצחת תמיד.

לצידו של אוליבר נורת' יש עמירם ניר. גם מקומו שלו שמור במערבון.

זהו הצעיר האינדיאני הטוב, שהצ'יף הגדול שלח אותו כדי לעזור לגיבור. או הקצין המכסיקאי ההגון, העוזר לגיבור לעשות סדר ולחסל את הבאנדיטים.

הוא לא בלונדי, אבל הוא בסדר. אמיץ. ישר. נאמן.

בהתחלת הסרט היה נדמה שישראל היא המדינה הרעה, חורשת־המזימות, שהפילה את הגיבור בפח ופיתתה אותו לעשות מעשים שלא־ייעשו. אבל זאת היתה רק תחבולה של התסריטאי, כדי לבלבל את הצופה ולהגביר את המתח.

עכשיו הכל ברור. ישראל היתה טובה ונאמנה לאורך כל הדרך. היא בצד הנכון. היא לוחמת ברעים. מקומה בלב הצופה בטוח.

■ ■ ■

בהופעתו של נורת' לפני ועדת־הקונגרס לא התגלה שום דבר חדש. הכל היה ידוע מן הרוחות הקודמים, ובעיקר דוח ועדת הסנאטור ג'ון טאוור.

מה שהשתנה הוא יחס הציבור האמריקאי לפרשה.

עד להצגה הגדולה, היה הציבור מבולבל. היה נדמה שהנשיא הנערץ — ראמבו־בריבוע — לא אמר, חלילה, אמת.

אמריקאי אמיתי אינו משקר. לא במערבון.

היה נדמה שקצין חיל־הנחתים ברח מן האחריות ומסרב להעיד. קאובוי אמיתי אינו בורח לעולם.

היה נדמה שניסו לשלם דמי־כופר לחוטפים. זהו מעשה אנטי־אמריקאי. זה לא קורה במערבון.

כל העניין נראה עקום, מעוות. ממש עלילה אנטי־מערבונית.

עכשיו הכל בא על מקומו בשלום.

ההצגה התחילה, והכל הבינו שהתמונה היתה פשוט משובשת. בעזרת עדותו של נורת', הכל הסתדר.

הטובים שוב טובים, והרעים רעים. אם מישהו שיקר, הוא רק

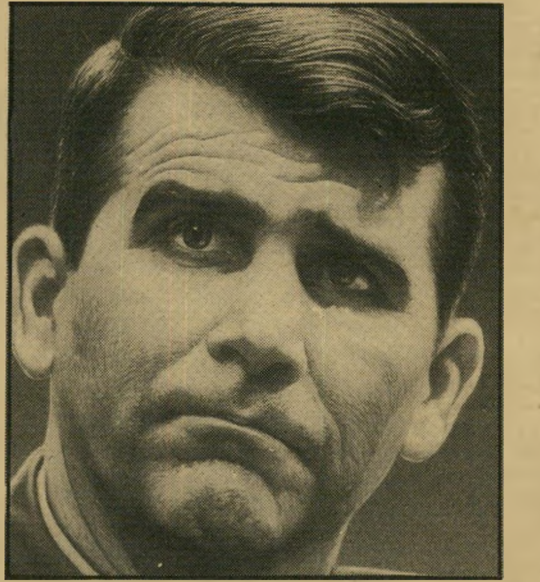

אוליבר נורת': אהבת־אמא ועוגת־תפוחים

השתמש בתחבולה למען העניין הטוב, כדי לדפוק את הרעים. וזה בסדר.

יכולים היהודונים בכלי־התיקשורת בחוף המיזרחי לייבב כמה שהם רוצים. מיליוני אמריקאים בעיירות ובערי־השדה, במערב־התיכון ובמערב, בדרום ובצפון, יודעים שנורת' הוא הגיבור האמריקאי האותנטי, זה שנראה באלף סרטים קודמים, באלף תפקידים קודמים.

„אנחנו איתך, אולי!" צועקות הכרזות. אמריקה, אמריקה!

■ ■ ■

מיהו נורת' האמיתי? איך הוא נראה בעיני ישראלים בעלי־כושר־אבחנה?

ישראלי בכיר, שנפגש עימו כמה פעמים, תיאר לי אותו כך: „גבר יפה־תואר. עושה רושם מצויין. פיקח. אדיב מאוד. בלי קצוות חדים. איש נעים. מרשים." ואחרי מחשבה שניה: „אבל פשטני. פשטני מאוד."

האם הוא אריאל שרון אמריקאי? האיש, שאינו נמנה עם מעריציו של שרון, אמר: „כן. דומה מאוד. אבל נורת' יותר מתוחכם."

אלמלא היה נורת' פיקח ואינטליגנטי, לא היה מצליח להפוך את הקערה על פיה בקלות כזאת. תשובותיו לסנאטורים, אנשים ממולחים ומשופשפים, מעידות על פיקחות ומחשבה מהירה. גם אם תודרך מראש על־ידי עורכי־דין טובים, לא היה עומד במיבחן זה, אלמלא היה הוא עצמו מצוייד בתיחכום רב.

■ ■ ■

איך הגיע עמירם ניר למעמדו, כמהדורה הישראלית של נורת'? איך נוצרה השותפות היפה הזאת של אולי ועמי, דויד ויהונתן, הנאמנים איש לרעהו, עד כי נורת' נחלץ לעזרתו ומגן עליו בכל חום־ליבו?

אולי לא נאלץ לעשות זאת. הוא גם לא נשאל על כך על־ידי חוקריו. הוא חש לעזרת ניר ביוזמתו שלו, אחרי שקרא בעיתון כאילו ניטלו מניר סמכויותיו.

איך הגיע ניר לנורת', או נורת' לניר?

הסביר לי זאת השבוע מקור מוסמך.

הוטל על ניר לספק לנורת' את המידע המודיעיני, שהיה דרוש ליירוט המטוס המצרי, שבו היו חוטפי האוניה אכילה לאורו. במהלך המיבצע הזה קיים ניר, מטעם ישראל, את הקשר עם נורת'. זה היה טבעי, כי ניר היה יועץ ראש־הממשלה למילחמה בטרור, והדבר היה בתחום אחריותו.

אך מה קרה בהמשך הדברים? מדוע טיפל ניר בפרשת איראן והקונטראס, ולא המוסד? מדוע לא מינה המוסד איש מטעמו, שיקיים את הקשר עם האמריקאים, אחרי שהסוחרים הפרטיים הוצאו מהעניין?

התשובה על כך פשוטה להפליא: נורת' הוא שקבע שנוח לו לקיים את הקשר עם ניר.

נורת' עקף את המוסד האמריקאי, הסי־איי־אי. כפי שהעיד השבוע, היה לו קשר ישיר עם ראש הסי־איי־אי, ויליאם קייסי, פוליטיקאי מן החוג המצומצם של רונלד רגן. איש זה לא סמך על המוסד שלו, בבואו לבצע פעולות שהיו בעליל בלתי־חוקיות מבחינת החוק האמריקאי. הוא רצה ל הקים „מוסד בתוך המוסד", גוף סודי, קטן, העומד מחוץ לחוק. את המשימה הזאת הטיל על נורת'.

על כן היה זה טיבעי שנורת' לא רצה באיש־קשר ישראלי השייך למוסד.

. יתכן כי

נורת' חשש שמא ידלפו דברים.

הוא בחר בניר, אדם שפעל באופן עצמאי ליד ראש־הממשלה, מבלי להיות שייך לגוף מודיעיני גדול.

וחוץ מזה, אחרי שהשניים הכירו זה את זה, נראה כי פעלה הכימיה. נורת' ראה בניר איש כמוהו, קאובוי ישראלי.

(איני בטוח שהערכתו זו היתה נכונה. ניר אינו ראמבו. הוא אישיות הרבה יותר מורכבת. אך דעתו של נורת' היא שקבעה במיקרה זה.)

■ ■ ■

בסך הכל נראה כי ממשלת־ישראל התנהגה בפרשה זו בזהירות יחסית.

האיש שהיה אחראי למישלוחי־הנשק לאיראן היה, בחשבון הסופי, שר־הביטחון יצחק רבין. רבין היה בעבר שגריר ישראל בארצות־הברית, ועל כן הוא מצוי בסבך היחסים שבין הבית הלבן, המועצה לביטחון לאומי ושני בתי־הקונגרס. הוא נזהר.

עד כמה שאפשר לדון כרגע, ישראל לא הסתבכה בכספים בחשבונות־הבנק השווייציים.

כאשר ביקש נורת' מישראל לשלוח נשק לקונטראס, סירב רבין לשלוח את הנשק במישרין, אלא שלח את המישלוח לאמריקאים עצמם. בסופו של דבר לא הגיע מישלוח זה. הוא עוכב בלב ים והחזר לישראל, אחרי שהתפוצצה הפרשה.

גם מישלוח זה לא נשלח אלא אחרי ששני בתי־הקונגרס — האחד אחרי השני — התירו את אספקת־הנשק לקונטראס. ממשלת־ישראל היתה מודעת לחשיבות עמדתו של הקונגרס בפרשה זו, ועל כן נמנעה מלעשות מעשה שהיה עלול להתפרש כאקט העוזר לבית־הלבן לבזות את הקונגרס.

עכשיו משתלמת זהירות זו. במערבון מופיעה ישראל באור חיובי למדי.

■ ■ ■

אולם ליחסים שבין אוליבר ועמירם, בין ארצות־הברית וישראל, יש משמעות החורגת מן המערבון. זוהי הזדמנות טובה כדי לתת את הדעת עליהם.

בעיניו של נורת' — כלומר, בעיני הבית הלבן והרוב הגדול של אזרחי ארצות־הברית — העולם הוא שטוח. בעולם שטוח זה יש רק שני כוחות — הטובים, שהם האמריקאים ובעלי־בריתם, והרעים, שהם הסובייטים וגרוריהם.

כל בעיה הקיימת בעולם, כל סיכסוך, כל עימות חייב להתאים לתמונה פשטנית זו — כפי שכל אורח בסדום היה צריך להתאים למיטה האחת. האמריקאים עושים לכל בעיה חריגה מה שאנשי־סדום עשו לכל אורח חריג. אם היה ארוך מדי, קוצצו רגליו. אם היה נמוך מדי, נמתחו איבריו.

הסיכסוך הישראלי־פלסטיני הוכנס גם הוא למיטת־סדום עולמית זו. אין האמריקאים מוכנים לראות את מורכבות הבעיה, שהיא יחידה־במינה.

עכשיו הם עושים זאת גם לסיכסוך האיראני־עיראקי, שאין לו קשר עם העימות העולמי. אין הוא מתאים למתכונת. אולם חבריו של נורת' לא ישקטו עד שתיעשה ההתאמה. וכך נכנסים האמריקאים במיפרץ להרפתקה ימית שהיא הרת־סכנות, מפני שאינה נובעת מהבנת המציאות.

איש כמו נורת' יכול לשלוח נשק לכל מקום בעולם, להקים מחתרות, להפיל מישטרים, לרצוח מנהיגים. אך דבר אחד אינו מסוגל לעשות, על פי טיבעו: לפתור בעיות, לעשות שלום.

■ ■ ■

ישראל משולבת כיום בכל רחבי העולם במערכת אמריקאית זו. היא מעורבת בתריסר סיכסוכים לא־לה, מספקת נשק למישטרים שונים ומשונים, רובם מרושעים. שמה הוזכר בכלי־התיקשורת הזרים בקשר למאבקים בסרי־לנקה, בניקראגואה, בדרום־אפריקה, בנאמיביה, באנגולה, בארגנטינה, בצ'ילה, בקוסטה־ריקה, בהונדורס, בפנמה ועוד ועוד.

בכל המקומות האלה היא פועלת, לפי אותם מקורות, על פי תיאום הדוק עם האמריקאים, על פי הנחיותיהם.

כלומר: על פי תפיסתם והבנתם של אנשים כמו אוליבר נורת'.

כדאי לחשוב מחדש על כך.

החיים אינם מערבון. כדור־הארץ הוא עגול, לא שטוח. הוא מסובך ומורכב לאין שיעור יותר מכפי שנדמה לקאובוי.

והאינטרסים ארוכי־הטווח של מדינת־ישראל אינם מתאימים לשום מיטת־סדום.

מאת אורי אבנרי

דפנה ברק ריאיינה את ארנסט יפת בארוחת־צהריים פרטית בשדרה החמישית בניו־יורק. בפעם הראשונה דיבר

„גבירתי אני לא משקר לעולם!"

ביום השני שעבר, יום קיץ אופייני לתקופה זאת בניו־יורק, פגשתי לראשונה בארנסט יפת.

אני הצעתי שניפגש בדירתי שם, יפת העדיף לשקול את מקום הפגישה ולטלפן אליי מקץ שעה.

ואכן, שעה בדיוק אחרי שיחתנו הטלפונית הראשונה, כיאה לייקה, טילפן יפת והציע מיסעדה השוכנת סמוך למקומות המגורים של שנינו — המיסעד בבניין ג'נרל מוטורס בשדרה החמישית. זוהי מסעדה שחלק משולחנותיה ניצבים כגן.

בשעה 12 בצהריים בדיוק, השעה היעודה, הגעתי לשם. יפת כבר היה ישוב ליד אחד השולחנות הקידמיים, בחיק־הטבע. הוא היה שקוע בקריאת עיתונים אמריקאיים תוך כדי לגימות קלות מכוסית יין לבן שעמדה על שולחנו. מידו לא מש הסיגר הנצחי.

הוא היה לבוש בחליפה יקרה — ג'נטלמן אירופי מושלם.

„אני מכיר את המקום הזה," הסביר לי, „מהימים שהייתי מגיע לניו־יורק מטעם בנק לאומי, כפעם בחודש. אז הייתי מתאכסן כאן במלון."

יפת, זמנו בידו, החליט שהוא מראיין בתחילה אותי. אט־אט עבר הכדור למיגרשו המפורסם. יפת הירבה להעיר את הערותיו דווקא בשפה האנגלית, גם את געגועיו העזים ארצה, אם כי אין לשפוט אדם שהורגל „לקפוץ" לביקורים בחו"ל במשך שנים, ולראות בכך התנשאות או התרחקות. באנגלית הוא מתבטא ביתר טיבעיות ושנינות מאשר בעברית.

„ב־11 בינואר עזבתי את הארץ," שיחזר באוזניי. „חצי שנה! חצי שנה אני שותק, מתרחק מכלי־התיקשורת."

משהעליתי את המושג „לינץ'", אימץ אותו יפת במהירות, אם כי הוסיף: „תמיד היו כאלה ששנאו אותי. היה כלפיי רספקט, אבל גם שינאה!"

ניסינו לנתח ביחד את מהות השינאה כלפיו בקרב הציבור ואמצעי־התיקשורת: „תמיד השתדלתי לשמור על לו־פרופייל (פרופיל נמוך). תמיד האמנתי בכך. פרט לנושאים כלכליים, לא נהגתי להופיע בעיתונות. נהגתי להרצות באוניברסיטות, אבל לא להתראיין. גם על הפעם המפורסמת, כשהתראיינתי (סמוך להתפטרותו מבנק לאומי, על רקע דוח בייסקי) אני מצטער. את השיחה האחרונה לא התרתי לפרסום. עושים טעויות בחיים."

פיתחתי בקול רם את התיזה שאולי חלק מחוסר־האהדה כלפיו, עוד קודם לפרשת הפיצויים וגובה משכורתו, נבע מכך שיפת ביטא רקע תרבותי, והרי תרבות היא לעיתים מילת־גנאי בעגה של הצבר הממוצע. יפת התלהב מהתיזה והזמין עבורי כוסית־יין.

אחר־כך התעקש שנאכל ונקנח במשהו מתוק: „ליקר או קוניאק?" את הקינוח קם לבחור בעצמו, ולא שקט עד שאישרתי שהוא לטעמי.

שאלתי אותו כיצד הוא חי בניו־יורק, איך הוא מעביר בנעימים את זמנו.

יפת מתגורר בדירתה השכורה של שושנה וינר, שאותה הוא מכנה „החברה שלי."

„הייתי רגיל לקום מדי בוקר, במשך שנים, בארבע וחצי," סיפר לי, „ולקרוא ספרים ועיתונים עד שהייתי מגיע לעבודה. כעת אני מתעורר בשש בבוקר, קורא עתונים. אילו עיתונים? את ניו־יורק טיימס, פיננשל־טיימס עיתונים ישראליים.

„כשהגעתי הנה, היו הפירסומים נגדי בשיאם. לכן קיבלתי החלטה — להפסיק לעבוד. אני יודע מה שאני צריך לדעת. מלבד יגאל (ארנון, פרקליטו), יש אנשים הדואגים לשלוח לי קטעים מסויימים...

„בשעות הבוקר אני קובע לי כמה פגישות.

„היו לי הצעות־עבודה, אבל בינתיים אני שוקל. אין זאת אומרת שאיני שומר על קשרים עם אנשי־מיקצוע. בגיל 65 מגיעה לי קצת מנוחה."

יפת התעקש להזמין עבורנו אספרסו. מלצר מתנצל הסביר שמכונת־האספרסו מקולקלת. נאלצנו להסתפק בקפה אחר.

הפגישה ארכה שעתיים וחצי. בתורמה ליווה אותי יפת לטקסי, תוך כדי הבעת פליאה מדוע איני מטיילת ברגל לכיוון מגוריי הסמוכים. „בדיוק עשר דקות יותר!" אמר, תוך כדי ניפנוף לשלום.

מהן עשר דקות פחות או יותר לגבי מי שעיתותיו בידו? שיחתנו כללה רכילות על מכרים משותפים והתבטאויות אישיות, ולכן איני מפרסמת חלקים ניכרים ממנה. בכל זאת, הנה כמה צימוקים. מה חושב יפת על:

● **אלי הורביץ**, יורשו בתפקיד יושב־ראש מועצת־המנהלים של בנק לאומי, שהתפטר בעיקבות הפרסומים הגועשים על גובה משכורתו ופיצוייו של יפת. הורביץ התלונן באוזניי (העולם הזה 21.1.1987), שיפת אף לא טרח לטלפן אליו אחרי עוגמת־הנפש והכותרות שספג בגללו.

„נכון!" אישר באוזניי יפת, „באמת לא טילפנתי אליו. מדוע הייתי צריך לטלפן אליו? אחרי הכל אני זה שהייתי צריך לטלפן? אלי מנסה להיות הבחור הטוב שכולם אוהבים..."

● **צדיק בינה**, היושב־ראש הנרכחי של בנק לאומי:

„גאון כלכלי? מי קבע כך?" על בינו שוחחנו רבות. יפת היה די מעודכן לגבי המתרחש בבנק ואמר: „אני מודע למה שקורה!"

● **„ליל הבריחה הגדולה"**, ה־11 בינואר 1987, מוצאי השבת, שבה עזב עם חברתו שושנה וינר את הארץ, לאור הבזקי מצלמות וסיקור עיתונאי רועש. שיחזרתי באוזני יפת כיצד שוחחתי עימו בטלפון בשעות אחר־הצהריים של אותה השבת, וכיצד קבענו שנשוחח שנית באותו היום. יפת לא הכחיש אז את העובדה שהוא עומד לעזוב את הארץ, אם כי לא נקב בתאריך מדוייק והבטיח „אחזור בקרוב". חצי שעה לפני שעזבו את הארץ, עוד שוחחתי עם שושנה, שבוודאי עסקה במלאכת־אריזה אחרונה. היא הכחישה מכל וכל את עצם העובדה שמתרחש משהו, ואף קבעה עימי, שנשוחח למחרת ונאכל ארוחת־בוקר. העולם הזה פירסם אז את הדברים עם צילומי השניים בנמל־התעופה.

יפת ניסה השבוע להציל את כבודה האבוד של חברתו: „היא לא ידעה עד הרגע האחרון אם היא נוסעת..." כשהזכרתי לו שנשבעה באוזניי שאינה יודעת היכן הוא, בשעה שניצב בוודאי לצידה, שתק. על עצמו, לעומתה, אמר: „גבירתי, אני לעולם איני משקר!"

● **הורביץ, שיף**. על ההתמוטטות בממלכותיהם של האחים יוני ויואב הורביץ והמלונאי חיים שיף, שיש הטוענים כיום לגנותו שהוא נתן להם הלוואות ותנאים מיוחדים על פי שיקולים זרים (לשיף בגלל חברתם המשותפת, שושנה וינר, ולהורביץ בגלל היותם בניו של שר), הסביר יפת:

„אין זה מתפקידו של בנק לעזור רק לעסקים מצליחים, אלא גם לתמוך בעסקים, כדי שלא יתמוטטו. כבר שכחו איך היצלתי את החברה לכימיקלים בישראל, את אל־על. אלה היו השיקולים שהינחו אותי להעניק תנאים לאחים הורביץ, שיף ואחרים, שיקולים מיקצועיים לגמרי."

● **אלה יפת**, גרושתו שזכתה בישראל בכינוי „אלה היקרה", על שם הפתיח של מיכתבו המפורסם של יפת אליה. במיכתב הסביר יפת לגרושתו, כי חלה הרעה במצבו הכלכלי, ולכן גם עליה להצטמצם. על רקע פירסום סכומי הפיצויים והפנסיה של יפת, גרמו מילים אלה בדיעבד לציחקוקים סרקסטיים בקרב הציבור. סיפרתי ליפת שביקרתי בדירתה היפה של אשתו, ביום שבו נפטרה אמה רבקה. הסברתי לו שהסימפטיה שעוררה בציבור אינה נעוצה רק באנטיפטיה כלפיו, אלא גם באישיותה.

יפת התעניין לדעת מדוע קיימת הסתייגות כלפי שושנה, האשה הנרכחית בחייו, ואמר:

„אפילו לא היגשתי כתב־הגנה בעניין תביעת־המזונות שהגישה אלה נגדי. יש לה כל האמצעים הכלכליים הדרושים לה! לא דיברתי על מישפחתי אפילו בשיא הפירסומים עלינו. אני מניח שהיו אנשים שאולי רצו לקפוץ על עגלת הפירסומים עליי. אנשים אוהבים פירסום — עובדה! הם רצים לזה. אני מניח שהתביעה של אלה תעלה לדיון, באחד הימים. גם זה יגיע."

● **דו"ח בייסקי**. יפת נמנה עם הבנקאים שהדו"ח החמור המליץ להעבירם מתפקידיהם בעיקבות מפולת המניות. בניגוד לגיורא גזית מבנק הפועלים, הישהה יפת (כמו רפאל רקנטי מבנק דיסקונט) את התפטרותו עד הדקה ה־90, וספג אז ביקורת ציבורית זועמת על כך. השבוע אמר לי:

„באמת לא רציתי להתפטר! גזית? אלמלא היה מתפטר, הוא היה מפוטר מייד למחרת! זה לא אותו הדבר. אני הייתי אז אחרי 48 שנים בבנקאות!"

● **רוני יפה**. כמה ימים אחרי „ליל־הבריחה הגדול" של שושנה וינר וארנסט יפת, טילפן אליי אדם שהציג

„לא הגשתי אפילו כתב־הגנה בעניין תביעת המזונות של אלה גרושתי ★ יש לי חמישה ילדים משלי. לא הייתי מסכים לאמץ את הקצין..."

צ״פ מנשה העולם הזה

עם הסיגר הנצחי: „אני בכלל לא שותה שמפניה!"

את עצמו כ„בנם המאומץ של אלה וארנסט יפת." את סיפורו הרגיש, אך המבולבל, של סגן־אלוף רוני יפת, שניצב מאחורי ההצהרה הטלפונית הדרמאתית־משהו, פירסם העולם הזה באותו השבוע.

סיפורו של יפת השבוע חפף בכמה נקודות את סיפורו של „המאומץ", אם כי סופר בטונים מאופקים, ובנימת ריחוק־משהו:

„יום אחד הביאה רעייתי (אלה) חייל לביתנו בהרצליה. הוא היה מבולבל, בא מהחזית או משהו כזה. הוא היה, נדמה

● **דימויו.** ליפת נוצר דימוי של איש העולם הגדול, שטס במחלקה הראשונה ברחבי העולם כאיש הכל־יכול של בנק לאומי, נפגש רק עם אנשים מפורסמים בקנה־מידה עולמי, התרועע עם מיליארדרים, וכל זה — תוך כדי עישון סיגרים ושתיית שמ־פניה. בנק־לאומי, בימי־יפת העליזים, מצטייר כיום, בעיני הציבור, כבנק שהתנהל על נהרות שמפניה וקופסות־סיגרים.

יפת השבוע, כשסיגר יקר בפיו, בשדרה החמישית בניו־יורק:

„מי קבע שצדיק בינו הוא גאון כלכלי? ★ מדוע הייתי צריך לטלפן לאלי הורביץ? ★ השיקולים לעזור לשיף ולמישפחת הורביץ היו מיקצועיים!"

לי, מקיבוץ או ממושב. לאט־לאט, הוא קשר קשרים עם הילדים, איתי. אחר־כך הקשר ניתק לאט־לאט.

„ניסתי לעזור לו כמה פעמים. הוא התגרש פעם אחת או פעמיים. נדמה לי שהוא משרת בקבע — רב־סרן, סגן־אלוף אפילו. (סגן־אלוף.)

„האם חשבנו באמת לאמצו רישמית? רעייתי העלתה את הרעיון, אבל אין זאת אומרת שהייתי מסכים לכך. יש לי חמישה ילדים משלי. זה מספיק...

„שוב, אנשים אוהבים פירסום."

„אני בכלל לא שותה שמפניה. אין לי מושג איך הדימוי הזה נולד."

● **על תביעת „בנק־לאומי" נגדו.** משסיפרתי לו שבישראל פורסם באחרונה שהוא עומד להגיע לפשרה עם הבנק בעניין גובה הפנסיה שלו וגובה סכום־הפיצויים שלו, שערורר שעוררה לאומית, הגיב בתמיהה:

„לא ידוע לי על שום הסדר כזה. איפה זה פורסם? זה לא נכון!"

● **יגאל ארנון.** „מדוע בחרתי בו להיות עורך־הדין שלי? מפני שאמנון גולדנברג הרי ייצג את הבנק (בנק לאומי) בהסדר הפיצויים איתי. קראתי על ,הפגישה הלילית', גם על ההתפתחויות האחרונות (ההחלטה להעמיד את ארנון ושאר שיבעת המשתתפים בפגישה לדין בעוון הטרדת עד בנסיבות חמורות). הוא כחור ישר!"

● **השיבה הביתה.** ארנסט יפת משתגע לשוב לישראל. נושא זה הועלה במהלך שיחתנו. געגועיו ארצה ניכרו גם בשיחותינו הטלפוניות טרם בואי לניו־יורק. לפני חודשיים־שלושה נודע לי כי יפת עומד להגיע בחשאי ארצה. בסופו של דבר קיבלתי הודעה טלפונית שהוא ביטל את תוכניתו.

בשבוע שעבר אישר באוזניי שלא היתה זו אזעקת־שווא. הוא אכן התכוון לבקר בארץ, אך ברגע האחרון חזר בו.

„יגאל (ארנון) חושב שאני לא צריך לחזור עדיין!" הירהר בקול רם, וחיכה לשמוע את חוות־דעתי. יפת משחק עם הרעיון לחיות כמה חודשים בניו־יורק, כמה חודשים באירופה (רותי בתו שוהה בלונדון) וכמה חודשים בארץ.

„מה יעשו לי? איני פוחד מצעדים ליגאליים. תיקשורת? נו, מה, יעמידו צלמים ליד דירותיי? עיתונאים יארבו לי? לא, אני לא מזוכיסט. מה עם דירותיי? יש לי שתיים: אחת במיגדלי־דויד, הבית ברחוב בנין.

„הנהג שלי מתחזק אותן, והעוזרת מנקה אותן."

בצאתו מן הארץ: „בגיל 65 מגיעה לי קצת מנוחה!"

עוזי קרן

עם שושנה וינר: „לא רציתי להתפטר!"

כפיר מאיר, י.פ.א.

בימי הזוהר במישרדו: „יעצו לי שלא לשוב עדיין!"

סיפורו האישי של שבתאי קלמנוביץ, יליד ליטא, שארצות־הברית תובעת את הסגרתו בחשד של זיופי־ענק — כפי שסופר בלונדון ליגאל לביב

הזייפן ממונטה קארלו

שבתאי קלמנוביץ, סוכן לענייני „שלח את עמי", סוכן של הנוכל פלאטו־שרון לענייני בחירות, סוכן דרום־אפריקה

שבתאי קלמנוביץ טילפן אליי למלון בלונדון, יום אחרי בואי לשם. על רצוני לפגשו נודע לו ממז־כירתו הנאמנה, טובה, בבית „נציגות" בופוטסואנה בתל־אביב, אחד הבתים המזעזעים ביותר שראיתי מבחינת העושר הצועק מקירותיו. אף אחד מעורכי־הדין, שעשו עימו עסקים בעבר — כולם בתל־אביב — ואשר הרוויחו ממנו כסף רב, לא הסכים לאשר שהם מייצגים אותו, או להעביר אליו הודעה. נכון שהם הופיעו למענו בעבר, באיזשהו עניין, אבל זה נגמר.

נראה כי עורכי־דין אלה מתייחסים אליו כמו אל זונה מוכת־איידס, שיש לנתק עימה כל מגע אחרי המגע שהיה.

הכתובת שמסר לי בלונדון היתה סמוכה למלוני. הוא מתגורר בבית ששכר, לדבריו, לחודש ימים, ברחוב סיימור 10. הוא משלם 100 דולר ליום, והוא יגור בו עד ה־21 ביולי, היום שבו עליו להתייצב לדיון בבקשת הסגרתו לארצות־הברית.

אם לא יתייצב, יפסיד ערבות שהפ־קיד, בסך חצי מיליון לירות שטרלינג. אם יתייצב, הוא עשוי להיאסר ולהיות מוסגר לאף־בי־איי, ולעמוד לדין בשר־לוט שבמדינת צפון־קרוליינה, שם הוא מואשם בכך שפרה במירמה המחאות מזוייפות בסך שני מיליון דולר.

הפגישה נקבעה למחרת ב־10 בבוקר. בשעה זו הוא עוד ישן. הוא טען כי קבענו ל־2 בצהריים, וכי כל הלילה לא ישן, כי ראה בווידיאו את מישחק־הכדורסל של מכבי תל־אביב נגד נבחרת אירופה.

קורי־השינה על פניו לא מנעו ממנו להדגיש בגאווה כי הוא העצור הראשון שבית־מישפט בריטי מסכים לשחרר בערבות, למרות בקשה להסגרה.

לדבריו, חוק־ההסגרה הבריטי קובע כי עוצרים את החשוד ל־60 יום, ובהם לא עושים כלום. רק אחרי 60 יום דן בית־המישפט בעצם הבקשה להסגרה. הוא לא רצה לשבת 60 יום במעצר, ואנשיו דאגו מייד עם המעצר להמציא לו את העתקי תיק בית־המישפט הפד־ראלי משרלוט, כדי שיידע במה מדובר, וכך הכין לקראת הדיון הראשון בבית־המישפט הבריטי מיסמכים שהיה בהם די לשכנע את השופט לשחררו בער־בות.

את שותפו, לפי החשד, במעשה, ביל דוידסון, סירב השופט לשחרר. חשוד שלישי, ז'אן לו ברקטץ, נעצר בקאן, וממתין שם לדיון בהסגרה, לפי החוק הצרפתי.

בתחילת השיחה הערתי כי לפי התיק נגדו רואים שלמר משמואל פלאטו־שרון, שאצלו עבד, דבר אחד: לעולם לא לחתום על שום דבר, תמיד לתת לאנשיו לעשות את העבודה הכרוכה בחתימות.

„שלח את עמי"

הוא קפץ והודיע כי הוא הגיש נגד פלאטו תביעה בבית המישפט ב־ישראל. הוא עבד בשעתו כשכיר בחב־רת לב דיזנגוף, שפלאטו הוא אחד מ־בעליה. החברה העמידה לרשותו כלי־רכב לנהיגה. מסתבר כי בעל־הרכב מסוג אלפטה נסע לחו"ל והשאיר את הרכב למישמרת אצל פלאטו. זה הש־כירו מייד למשתמשים שונים, וגם ל־קלמנוביץ, לצורכי עבודה. בעל־הרכב תבע את פלאטו ואת המשתמשים בו בניגוד לחוק (הרכב היה של תושב זר, ללא מיסים, ואסור לשימוש לאחרים) וקלמנוביץ תבע במקביל את פלאטו.

„בוא נתחיל מההתחלה," אמרתי לו, „לפני שנסתבך בעיסקי פלאטו, שהוא נושא בפני עצמו."

„ההתחלה היא," סיפר קלמנוביץ בהכינו קפה במיטבח, כשאשתו טניה מופיעה בחלוק, ובתו ליאת יושבת על בירכיו, „כאשר עליתי ארצה בשנת 1971 מליטא. הייתי בן 23 ונשוי.

„העליה באה אחרי שאבי נאבק 12 שנה על הרשות לעלות, ויחד באנו ארצה. נכנסתי לאולפן לעברית בקר־יית־ים ועברתי לאולפן בירושלים. מייד בגמר האולפן התחלתי לעבוד במרכז־ההסברה הממשלתי, אצל יהודה אילן. תפקידי היה, בהוראת ראש הממש־שלה, גולדה מאיר, לגייס את עולי־רוסיה למערך.

„נראה כי הייתי טוב, כי ב־1972 העבירו אותי לעבוד למחלקת מיזרח־אירופה במרכז מיפלגת־העבודה. הממונה ע־ליי היה בני מהרשק, ועימו גם מתילדה גז.

קשרתי קשרים עם העוסקים בענייני ברית המועצות והחז־לפת־מרגלים, כמו למשל חבר־הקונ־גרס האמריקאי בנימין גילמן, שהיה יו"ר הוועדה שטיפלה בקשרים מסוג זה, וכן את עורך־הדין פוגל ממיזרח ברלין.

„ב־1974 התחלתי גם בעיסקי אמר־גנות, יחד עם יהודה טלית ושמואל צמח. בין היתר אירגנו את ההופעות של זוג הרקדנים פנוב (הטענות שהם העלו נגד האמרגן שלהם בנושאי־כסף היו נגד האמרגן האמריקאי, ולא נגדי), ועוד.

„גרנו בקיראון. אשתי, טניה, עבדה כרופאה, והכירה את אנט, אשתו של פלאטו־שרון. ב־1976 הוא ביקש שאע־בור לעזור לו במסע־הבחירות שלו. עברתי לעבוד בחברת לב דיזנגוף. מכיוון שיעקב חלפון לא נתן לאיש להתערב בבחירות, עבדתי במכירת־עסקים בלב דיזנגוף עד אפריל 1978."

עסקים שחורים

באותו חודש היה קלמנוביץ מעורב בשיחרור הישראלי מר־קוס, שנעצר במוזמביק. קלמנוביץ והורי אשתו של מרקוס המתינו בגבול מוזמביק־סואזילנד להחלפתו באחד טומסון, שנעצר על־ידי האמריקאים כמרגל למען הסובייטים. עם קלמ־נוביץ המתין בגבול חבר־הקונגרס האמריקאי גילמן.

אחרי העיסקה פירסם פלאטו בעיתונות שהוא אירגן את ההחלפה. העתונים גם פירסמו האשמות מפי מישפחת מרקוס, כי שילמה עשרות אלפי דולא־רים תמורת אירגון השיחרור.

קלמנוביץ מגיב בביטול על טענות פלאטו, שניסה לתפוס טרמפ על מעשיו, אבל הדבר הוביל לניתוק.

באותה עת אירח גילמן במדינת ניו־יורק, שאותה ייצג בקונגרס, מישלחת מארץ־החסות הדרום־אפריקאית, בופו־טסואנה, שרצתה לגייס את ארצות־הברית למען דרום־אפריקה. גילמן הסביר להם כי בגלל המיעוט השחור באמריקה הדבר יהיה קשה, והציע לגייס את היהודים באמצעות מדינת־ישראל.

גילמן הציג להם את רונאלד גרינוואלד, הקרוי „רבי", שהפך נציגם באמריקה, והיום הוא מייצג את נוכל מס־ההכנסה מרק ריץ (ריץ מבוקש על־ידי מס־ההכנסה האמריקאי על אי־תשלום מסים בסך 165 מיליון דולר, והוא מתגורר בעיר צוג בשווייץ. נציגו בישראל הוא דב בן־דרור, והוא עושה עיסקי־בארטר עם קלמנוביץ).

גילמן וגרינוואלד מכרו לקל־מנוביץ את נציגות בופוטסו־אנה בישראל. המישלחת עצ־רה בתל־אביב, נפגשה עם קלמנוביץ שטס עימה לארצה, והפך נציגה. מאז אמצע 1979 הוא נציג בופוטסואנה בישראל.

עד 1984 עסק בעיקר בדברים לא־גדולים, כיועץ שניסה להביא לשם משקיעים. הוא ראה בעיניים כלות איך מתי ליפשיץ בונה שם איצטדיון־ענק ומאות דירות.

המיפנה חל כאשר הארכיטקט של ליפשיץ, ישראל גודוביץ, הסתכסך עימו וחיפש משקיע אחר. הוא מצא את קלמנוביץ, שהקים ב־1984 את חברת־הגג לעסקיו, ליאת בניה, על שם בתו.

קלמנוביץ מצא שפה משותפת עם השליט המקומי, מנגופה, שחיפש בונה לאיצטדיון שני. ההשקעה היתה 15 מיליון דולר, ומתי ליפשיץ, הפועל שם בחברה בשם פרימנו פרימוורה, דרש תוספת לסכום, בגלל ירידת ערך הראנד מול הדולר.

קלמנוביץ היה מוכן לבנות בסכום המקורי, כשהוא מבסס את התחשיבים על תיכנון מהפכני של האיצטדיון, שהכינו גודוביץ והמהנדס שמעיה בן־אברהם, שבנה את מיגדל־שלום בתל־אביב. תוכנן איצטדיון מרובע ולא עגול, דבר המוזיל בהרבה את ההו־צאות.

ליפשיץ זכה כפיצוי בחוזה לבניית

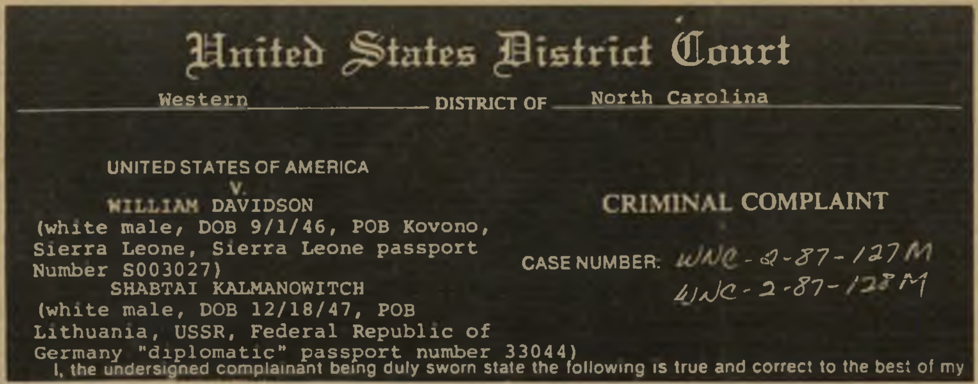
United States District Court

Western DISTRICT OF North Carolina

UNITED STATES OF AMERICA
v.
WILLIAM DAVIDSON
(white male, DOB 9/1/46, POB Kovono, Sierra Leone, Sierra Leone passport Number S003027)
SHABTAI KALMANOWITCH
(white male, DOB 12/18/47, POB Lithuania, USSR, Federal Republic of Germany "diplomatic" passport number 33044)

CRIMINAL COMPLAINT

CASE NUMBER: WNC-2-87-127M
WNC-2-87-128M

I, the undersigned complainant being duly sworn state the following is true and correct to the best of my

הקובלנה הפלילית האמריקאית: זיוף
לבן, זכר, נולד 12.18.47 בליטא, ברית־המועצות, נושא דרכון „דיפלומטי" גרמני

לולים ב־12 מיליון ראנד, וקלמנוביץ קיבל מייד עוד חוזה לבניית 1000 דירות.

כשהחוזה בידו, הוא חיפש משקיע־מממן. דובר על מיליונים, שלא היו לו. הוא הכיר בגרמניה בעל־הון יהודי בשם לאנדשאמפ, הכניס אותו כשותף במחצית הפרוייקט. הבניה התקדמה, ומההכנסות המיידיות קנה קלמנוביץ וילה באפקה (הוא מכר אותה בימים אלה, בגלל כביש חדש סמוך, וקנה מיגרש בכפר־שמריהו) וכן קנה את בית „נציגות" בופוטסואנה בישראל. הבניין העשיר בצורתו, ברחוב הירקון, נקנה בתנאים שאין קלמנוביץ מוכן להרחיב עליהם את הדיבור.

רמטכ"ל במיקרה

מקורות אחרים שעבדו עימו סיפרו כי הבניין היה של חברת הביטוח עממית של יוסף דננברג. זה מכר את הבניין, מפני שעיריית תל־אביב לא אישרה אותו כבית־מישרדים. המחיר היה 1.2 מיליון דולר.

ביל דוידסון, אף הוא מליטא, וזכיון לכריית־יהלומים. יש אומרים כי הוא שכיר של קלמנוביץ, אך זה מכחיש את הדבר.

דוידסון הביא לקלמנוביץ ישראלי אחר, אריה בוכוואלד, שנמלט מישראל אחרי קנוניה שבה הונה את בנק מימון וסחר, והפסיד את כל כספו בהימורים באנגליה ובעסקי־ייבוא של פירות וירקות. בוכוואלד החל מסייע לדוידסון בעסקיו.

גיבור נוסף של הפרשה הוא ז'אן־לו ברקטץ, שהיה מנהל סניף בנק אמריקן אקספרס בקאן, שבו יש לקלמנוביץ חשבון. קלמנוביץ קנה וילה מפוארת בקאן, שהיה מרכז מגוריו. לפני שלושה חודשים התפטר ברקטץ מן הבנק, והחל עובד אצל קלמנוביץ.

המחאות מזוייפות

באפריל השנה נפגש דוידסון בציריך עם שני יהלומנים יהודיים מניו־יורק ומכר להם חבילת־יהלומים

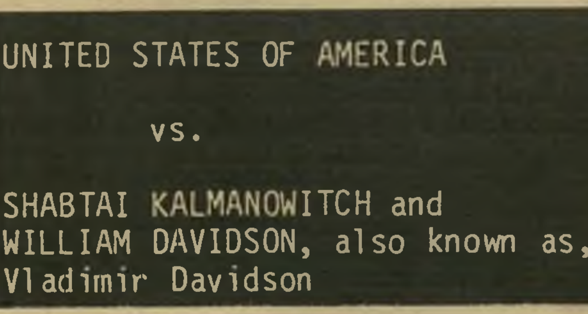
UNITED STATES OF AMERICA

vs.

SHABTAI KALMANOWITCH and
WILLIAM DAVIDSON, also known as,
Vladimir Davidson

כתב־האישום
„ארצות־הברית של אמריקה נגד שבתאי קלמנוביץ"

קלמנוביץ הצליח לקבל אישור לבית־מישרדים, אולי בגלל יעוד הבית כ„נציגות" זרה, אולי בגלל קשריו הטובים עם הקובעים בוועדת בניין־ערים בתל־אביב כמו יגאל גריפל, אריה קמר וחיים בסוק, שכולם היו אורחיו בבופוטסואנה.

המקורות האלה ידעו גם לספר כי לפני שבנה את האיצטדיון, הקים עם לאנדשאמפ מרכז־קניות גדול בעיר חרנקואה. את הרווח עשה מכך ש־הילווה לממשלת־בופוטסואנה את הכ־סף למימון הפרוייקט, וגבה ריבית חריגה על ההלוואה.

אחרי גמר האיצטדיון ופרוייקט 1000 הדירות (הם קיבלו 12 אלף ראנד לכל דירה) הוא הסתכסך עם לאנ־דשאמפ, והחלה בוררות ארוכה, שבה הוא היה מיוצג על־ידי עורך־הדין אמנון זיכרוני, והשותף על־ידי אליהו מירון. לאנדשאמפ יצא מהשותפות וקיבל בחזרה את השקעתו במלואה, לדיברי קלמנוביץ, אולם נציגו של לאנדשאמפ טוען כי טרם קיבל את כל המגיע לו.

קלמנוביץ נכנס כשותף לבניית עוד 1000 דירות עם הישראלי מוטי זיסר, מיזמי העיר עימנואל, שמכר את חלקו למרגוליס תמורת 1.5 מיליון דולר. תוך כדי הפרוייקט רבו השניים, ומוטי זיסר חזר לעסקים בישראל.

לפני שנתיים, כך מספר קלמנוביץ, הכיר במטוס במיקרה את הרמטכ"ל של סיארה־ליאונה, מומו. שליט המ־דינה היה סטיבנס, שתפס את השילטון לפני 25 שנה, ושהתפרסם כאשר הא־שים אז את בתי־הזיקוק הישראליים בשיחוד שרים בממשלתו, כדי לקבל זכיון לבניית בית־זיקוק שם.

מכריו של קלמנוביץ מספרים כי הוא סייע למומו בהדחת סטיבנס. הסיוע היה במימון ההפיכה וכן בשליחת יועצי־ביטחון ישראליים.

קלמנוביץ עצמו טוען כי סטיבנס מינה את יורשו מאחר שהגיע לגיל זיקנה.

מומו מונה כנשיא ב־26 בינואר 1986, ומייד קיבל קלמנוביץ עיסקי־בניה רבים. הוא בנה במקום קזינו, קאנטרי־קלאב, מרכז־קניות, חווה חק־לאית, וכן הוא ממתין לאישור הבנק העולמי למימון 1500 דירות. באותה עת קיבל מכרו הטוב של קלמנוביץ, תמורת 2,03 מיליון דולר. הם שילמו לו בהמחאות של חברת מריל לינץ, מחש־בונה בעיר שרלוט, בבנק נשיונאל של צפון־קרוליינה. הם מסרו לו 21 המח־אות.

דוידסון ביקש מקלמנוביץ סיוע בגביית־הכסף. השניים טיכסו עצה עם הבנקאי ברקטץ, וניגשו לאמריקן אקספרס בקאן. מנהל־הסניף אמר להם כי הגביה תימשך 14 יום, מפני שהוא בנק צרפתי, אולם אם יפקידו את הכסף בבנק אמריקאי במונטה־קרלו, תתבצע הגביה בשיבעה ימים בלבד. מנהל הסניף התקשר עם מכר, מנהל של רפבליק נשיונאל בנק במונטה־קרלו, אמר לו כי לקוח שלו בשם קלמנוביץ יבוא, וכי יגיש לו סיוע.

השלושה נכנסו לרולס רויס של קלמנוביץ (אותה קנה מנשיא־רומניה) ונסעו לסנף הבנק, שם התחיל דוידסון בהליכים של פתיחת־חשבונות על שם שתי חברות: יו.סי.סי. (יונייטד קלאון קומפני), הרשומה בסיארה־

(המשך בעמוד 40)

קלמנוביץ בפעולה
קזינו וחוות־תנינים

במדינה

העם

שביתה? אז מה?

ואז כולם הלכו לשפת־הים — השובתים הממלכתיים ולקוחותיהם

בשום מדינה בעולם אין שביתה כללית של כל עובדי הציבור יכולה לעורר פחות התרגשות מאשר בישר־אל.

פרצה שביתה, שכללה את כל מישרדי הממשלה ושרותיה. הציבור הצדיק את השביתה, מפני ששכר עובדי־הציבור נמוך כיום אף מכפי שהיה לפני התחלת התוכנית הכלכ־לית, לפני שנתיים.

כאשר נסגרו כל המישרדים, נראה כאילו זה לא הטריד איש. השובתים הלכו לשפת־הים, וכך גם הנזקקים לשרותיהם. העובדה שעוררה את תשומת־הלב הרבה ביותר היתה של־פתע התפנו הרבה מקומות־חניה באיזורי המישרדים, ונתפסו הרבה מקומות־חנייה באיזורי הבילויים.

חובבי הכדורגל היו ממילא עסוקים באסון שפקד אותם. כאשר הובא למ־נוחות השוער אבי רן (ראה עמודים 36־37) היה האבל הציבורי חזק ורחב יותר מכפי שהיה כאשר נפטרו אישי־ציבור דגולים.

בישראל של 1987, הכדורגל מעניין מן הפוליטיקה, מרגש יותר ומלהיב יותר. שום חבר־כנסת לא יכול להת־חרות עם אבי רן, בחייו ובמותו.

מיפלגות

שמיר על המישמר

מי שזילזל בשמיר מתחרט. הוא חוסם את שרון, וגם את פרס

אריאל שרון ניסה שוב, והוכה שוב. אבל זה לא יפריע לו.

שיטתו היא קבועה, והכיחה את עצמה: כאשר הוא נכשל בפעם הרא־שונה, הוא חוזר לעניין שוב ושוב, עד שהוא משיג את שלו. לעיתים קרובות זה מצליח.

הפעם: שרון, שנבחר כיו"ר מרכז חרות, הציע לבחור במיספר רב של ועדות מטעם המרכז. בין השאר הציע גם „ועדה מדינית", ואת עצמו כיו"ר שלה.

זה היה תימרון שקוף. במקח־וּמימ־כר הכללי, השיג שרון רק את תפקיד יו"ר המרכז. זהו תפקיד ריק מכל תוכן, כשלעצמו. המרכז הוא מוסד פרל־מנטרי. אבל כאשר תפקיד כזה נופל בידי אדם כמו שרון, מובן שהוא ישתדל להכניס בו תוכן שאין בו.

ואכן, שרון כבר מתנהג כאילו היה המרכז מוסד ניהולי. הוא ביקש למנות את עצמו כיו"ר של ועדה מדינית, שתשתדל לתפוס את מקומה של ההנהלה, שבראשה הועמד משה ארנס.

אולם את יצחק שמיר „לא עשו באצבע". בניגוד לרושם שהוא עושה בציבור, הוא שועל ותיק, היודע להגן על עמדותיו. ברגע ששרון העלה את ההצעה, כאילו בדרך אגב, קפץ שמיר וחסם את דרכו. פרצה שערוריה קטנה, שרון נסוג והודיע שיעמיד את ההצעה לדיון בפעם הבאה.

אפשר היה לסמוך על זה.

רוב בכנסת. בכלל, הולך לו, לש־מיר.

אם לפני שנה נראה כמי שידו על התחתונה במאבק עם שימעון פרס, הפעלתן הבלתי־נלאה, הרי כיום הוא מופיע באור אחר.

פרס אץ־רץ מסביב לעולם, „עושה גלים", מצטלם עם נשיאים וראשי־ממשלות, מגלגל את רעיון הוועידה הבינלאומית מהודעה־משותפת להוד־עה־משותפת.

אולם שמיר עובר בינתיים בשקט. הוא חולל מהפכה שקטה בממשלה, כאשר הפך את המצב בה מחצי־חצי לרוב־ומיעוט. הליכוד ובעלי־בריתו הדתיים מהווים עתה רוב בממשלה, ורק התיקו המתמשך בקאבינט המ־צומצם מונע הכרעה נגד המערך.

גם בכנסת נהנה עתה שמיר מרוב, רחוק אך משמעותי, והוא יכול להקים ממשלה צרה בלי המערך.

בתוך מיפלגתו שלו שמר שמיר על כל עמדותיו, ולמרות הרעש שעושים מדי פעם אחרים, הוא ממשיך לתמרן ולשלוט.

הצבעה חסרת־תקדים. כושר התימרון שלו הוכח ביום הרביעי שעבר, כאשר הדתיים ניסו להשיג שוב את התיקון לחוק „מיהו יהודי", בצורה זו או אחרת. שמיר לא סיפק את הסחורה, אך הוא שיכנע את הכל שהוא פעל כמיטב יכולתו. וכדי לפייס את הימין הקיצוני, הוא גם הצביע — באורח חסר־תקדים — נגד שר־המישפטים של ממשלתו וסיעתו, בעניין החנינה לנדוני המחתרת היהו־דית.

הכל הזדעקו. הוגשו הצעות אי־אמון. אך שמיר ידע מה שהוא עושה. כל עוד הוא מקיים את הברית עם הדתיים, וכל עוד נותן לו הימין הקיצוני גיבוי, הוא יוכל לעמוד איתן מול פרס והמערך. וזה מה שקובע.

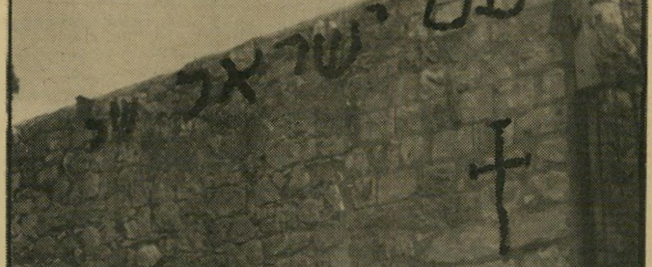

הכנסייה המושחתת בבירעם
כל שנה קייטנה

בירעם

כתובת על הקיר

אנשי כהנא פשטו על הכנסיה בכפר בירעם הנטוש

כשהגיעו אנשי בירעם ביום השבת בצהריים לכפר שאותו נאלצו לעזוב ב־1948, נדהמו לראות כתובת גדולה על קיר הכנסיה הישנה.

הכנסיה, הבניין היחידי בכפר הנ־טוש העומד על תילו, ממוקמת על גיבעה במרכז הכפר. על הקיר, למעלה, היתה כתובת גדולה בצבע אדום: „עם ישראל שב לאדמתו ובניו שבו לגבו־לותיהם."

השומר הדרוזי הנמצא במקום סיפר לאנשי בירעם כי ראה את מאיר כהנא ואנשיו נכנסים לכפר הנטוש, אך לא ראה אותו מגיע בעצמו לכנסיה.

„השיבה". זו השנה השניה שאנשי בירעם מקיימים בכפר מחנה לילדים בגילים 4 עד 10. אלה בניהם של תושבי הכפר. הם גרים בכפר הנטוש במשך שבוע ימים, מקצתם ישנים בכ־נסיה ומקצתם באוהלים בשטח עצמו. במחנה השתתפו מאתיים ילדים, למדו שירים, עבודות־יד והשתתפו בפעילו־יות שונות במקום.

ביום השבת נערך בכפר טקס סיום המחנה, שבו השתתפו, בנוסף לילדים, עוד 500 מאנשי בירעם, המפוזרים במקומות שונים בגליל. את המחנה אירגנה תנועת אל־עוודה (ה„שיבה"), ואנשיה גם גילו את הכתובת שכתבו אנשי כהנא על קיר הכנסיה.

דף תשקיף

לוי חושש ממארבים

אנשיו של דויד לוי מודאגים מסעלתנותו החדשה של אריאל שרון, וחושדים בו כי המארב שהציב השבוע ליצחק שמיר, בישיבת־המרכז, נועד למעשה נגדם.

במחנה־לוי חוששים עדיין מפני הרגע שבו תתבצע עיסקה כלשהי בין שמיר לשרון על חשבונם.

יהודים זועמים יקבלו פני יצחק פרץ

באירגונים יהודיים בפאריס סוערות הרוחות לקראת בואה של מישלחת־נקש, בראשות השר יצחק פרץ וח"כ חיים דרוקמן.

יתכן אפילו שהמישלחת תיתקל בהפגנה של יהודים. המפגינים יטענו שפעילותם של שני הרבנים הפוליטיקאים נגד הסגרתו של הרוצח מעוררת אנטישמיות בצרפת.

דמיאניוק לסוהריו: לא להכניס את או'קונור!

ג'ון ("איוואך") דמיאניוק ביקש ביום השני השבוע מסוהריו: אם יתייצב סניגורו־לשעבר, מרק או'קונור, בשערי כלא איילון, נא לא לאפשר לו להיכנס אליו.

טמיר במקום עמר?

בתנועת יחד גוברים הלחצים על עזר וייצמן להזיז את שלמה עמר מהמקום המובטח לו ברשימת המערך, בבחירות הבאות, ולהחליפו באברהם ("אברשה") טמיר.

הנימוק: רק כך יוכל טמיר להתמנות כסגן־שר־החוץ בממשלת מערך.

וייצמן עומד בינתיים בלחצים, ומתעקש לקיים את הבטחתו לעמר.

אין בכירים בקצרין

האורח הבכיר ביותר שהוזמן לחגיגות־העשור בקצרין היה השר אברהם שריר.

בעיר־המתנחלים בגולן זועמים על בכירי הממשלה, בגלל ההתעלמות מדרישותיהם הכספיות.

הימנון בחיפזון

את הימנון בית"ר שרה בישיבת מרכז תנועת־החרות מקהלת מישקי־חרות־בית"ר. לשירה קדם משבר בלתי־צפוי:

אחרי שנקבע בין מארגני ישיבת־המרכז לבין המקהלה כי הם יופיעו בישיבה, התברר כי שיר זה אינו מופיע ברפרטואר של המקהלה. וכך, כמה ימים לפני הישיבה, החלו חברי המקהלה להתאמן בחיפזון על שיר בית"ר.

במס־ההכנסה מחכים ליפת

במס־ההכנסה מצוי תיק פתוח על שמו של ארנסט יפת, בעניין הכספים שקיבל מבל"ל, והחוקרים מצפים לשובו מחו"ל, כדי לשאול אותו שאלות.

במס־ההכנסה עוקבים אחרי פירסומים בעיתונות, ופונים לכל מי ששמו נכרך בסכומים חריגים. את יפת לא היתה להם הזדמנות לשאול.

המר ניסה לסדר את הגוף הבוחר

זבולון המר ניסה השבוע תרגיל דתי, ושלח כיתבי־מינוי לגוף הבוחר של הרב הראשי האשכנזי בתל־אביב. מקבלי המיכתב כולם גברים, חברי מועצת העיריה.

נתן וולוך ואפרים טורגובניק, סגני ראש־העיריה מטעם המערך, החזירו לו מייד את המיכתבים, בדרישה שיעביר את המינוי לחביבה אבי־גיא וללילי מנחם.

חיים בסוק מהמפד"ל, ראש הגוף הבוחר, החוזר מטיול בפולין כ־25 בחודש, זימן ישיבה לבחירת הרב ל־27 בחודש. לא ידוע איזה תרגיל בכוונתו להפעיל.

עוד משבר בין צ'יץ' לדתיים

בעיריית תל־אביב צפוי משבר קואליציוני חדש בין שלמה להט לבין המפד"ל.

בישיבה של ועדת־הכספים ניסה נציג המפד"ל, שמואל גפן, שהוא האיש החזק של המיפלגה, להסתייג מהצעותיו של צ'יץ'. ראש־העיריה הגיב בלשון קשה, וגפן הנעלב עזב את הישיבה בטריקת־דלת.

ותקרית נוספת: בין צ'יץ' לבין חיים בסוק, ראש סיעת המפד"ל, פרצה מחלוקת על גובה דמי האש"ל שיקבלו חברי המישלחת העירונית, היוצאים השבוע לפולין. בסוק נפגע שההקצבה קוצצה מ־60 דולר ליום ל־30 בלבד, ושיגר מיכתב מעליב לצ'יץ', בסיגנון "אני מוחל על הטובה — תרום את הכסף לילדים נזקקים!" צ'יץ' לא נשאר חייב, והציע לבסוק לוותר גם על הכרטיס.

פרשת־גויה למישטרה

אזרחים בבאר־שבע פנו למישטרה בבקשה לחקור את הגילויים החמורים של מבקרת־העיריה, בנימינה מוריק, על ההזנחה במוסיאון העירוני.

במרכז־הגילויים: היעלמותו המיסתורית של תחריט יקר־ערך של הצייר פרנציסקו גויה.

ירוחם משל: קיסר לראשות־הממשלה

המזכ"ל־לשעבר של ההסתדרות, ירוחם משל, תומך במועמדותו של ישראל קיסר לראשות־הממשלה, ומנהל בקרב חבריו מסע תעמולה בעניין זה.

משל עצמו מעוניין לחזור לכנסת הבאה.

פרץ מקים סניפים

השר יצחק פרץ עורך בימים אלה סיור גמרץ ברחבי הארץ במאמץ להקים סניפים רבים ככל האפשר של ש"ס. השלד האירגוני לסניפים אלה כבר קיים, ברמות האגודה אל המעיין.

הכוונה היא שסניפים אלה יתמודדו בבחירות העירוניות הקרובות.

בינתיים אין לש"ס יצוג מוניציפאלי.

איך לעצור את חשודי בית־ג'ן?

בצמרת המישטרה בירושלים נערכו השבוע דיונים קדחתניים בשאלה כיצד לעצור את מפגיני בית־ג'ן, מבלי להתעמת חזיתית עם כל הכפר.

שמותיהם של המפגינים ידועים, נפתחו נגדם תיקים ונאספו ראיות בצורת תצלומים ועדויות, אולם המישטרה פוחדת להתקרב לכפר. הפיתרון המסתמן: המישטרה תפשוט על מקומות העבודה של האנשים, או תארוב להם בכבישי־הגליל.

שפייזר מציע פריימריס

ח"כ אליהו שפייזר, מזכיר מחוז תל־אביב במיפלגת העבודה, מציע דמוקרטיזציה מרחיקת־לכת בהליכי הבחירה והמינוי של מועמדי המיפלגה למישרות העירוניות:

בין השאר יצטרכו המועמדים להתמודד בבחירות מוקדמות בשכונות השונות, ולהוכיח את הפופולאריות שלהם גם מחוץ למיפלגה.

שניר מכרו הקרקע

מישפחת שניר מכרה את שארית קרקע־המריבה, ליד "בית־מרס" בדרום תל־אביב, לחברת "מת"ם". המדובר בשמונה דונם, מתוך חלקה בת 40 דונם, שרובה נמכרה כבר בעבר.

סביב קרקע זו היה סיכסוך ארוך, ובין השאר חשדו כי הוא שגרם לרצח איש העסקים דויד שולמן. מת"ם היתה חברה עירונית, שעברה באחרונה לידיים פרטיות (קבוצת מגרית). ערך החלקה כולה מוערך ב־10 מיליון דולר.

תשע דיברות לשוטר

מפכ"ל המישטרה קיבל את הצעתו של ניצב שאול גיבעולי, קצין־חינוך־ראשי של המישטרה, לנסח תורת אתיקה לשוטרים. המפכ"ל אימץ כבר את הצעתו של גיבעולי לפרסם תשע דיברות לשוטר. שהחשוב בהם אומר:

"איש מישטרה יגן על כבוד האדם וישמור על זכויות הפרט, ללא כל הפליה."

אמצעי־זיהוי חדשים לבלשי המישטרה

אגף החקירות ומחלקת המודיעין של המישטרה יציידו בקרוב את הבלשים בשלושה אמצעי־זיהוי חדשים:

כובע־מיצחיה ועליהם תג אישי; ארנק־זיהוי נוסח אמריקה, הכולל תג מישטרתי ותצלום; שלט מיוחד לרכב.

דיאלוג באמריקה

החלטות הוועידה של אש"ף באלג'יר, לפני חודשים אחדים, כבר הניבו פירות בארצות־הברית.

בשבועות האחרונים התקיימו אירועים אחדים המעידים על ביצוע החלטות אש"ף לשתף פעולה עם "כל הכוחות הדמוקרטיים בישראל": הפרופסור אדוארד סעיד הופיע בניו־יורק עם אדם קלר, חבר המועצה לשלום ישראלי־פלסטיני בישראל. הפרופסור ראשיד חלידי, הופיע עם חיים שור, עורך ניו אאוטלוק.

שני הפרופסורים, אזרחים אמריקאיים, הם חברי המועצה הלאומית הפלסטינית (המל"פ).

אלכס מסיס והד"ר בנימין בית־הלחמי מארגנים המשך לדו־שיח בתחומה של קנדה, לשם יוכלו להיכנס חברי מל"פ שאינם אזרחים אמריקאים, ושאינם יכולים להיכנס לארצות־הברית.

ראש־הממשלה והמוסד נגד ראש־השב"כ

על רקע חידוש היחסים עם ברית־המועצות, מהלך דיפלומטי שהשב"כ מתנגד לו, קושרים ראש־הממשלה וראש־המוסד קשר לרצוח את ראש־השב"כ — זוהי עלילת סרט ישראלי חדש, שצילומיו מתחילים השבוע.

הצילומים יימשכו שלושה שבועות, והמפיקים שומרים את פרטי העלילה, ובמיוחד את סיומה, בסוד. הבימאי הוא אמנון רובינשטיין והתסריטאי הוא העיתונאי טוביה מנדלסון, עורך "דבר השבוע". שם הסרט: "הינשוף".

הפגנת ידידות

במוצאי יום השבת האחרון נערכה ברידתו של הפרקליט רם כספי מסיבה, במלאות 25 שנה לנישואיו. בין המשתתפים במסיבה: ראש הממשלה יצחק שמיר והשרים שימעון פרס, יצחק מודעי, אברהם שריר וגד יעקובי. כן השתתף הפרקליט שמואל ברזל.

ברזל נאשם, כידוע, בעבירה פלילית, וכנגד עו"ד רם כספי עומד להיות מוגש כתב־אישום.

גיורא נוימן

ידידתו הקרובה של אריה דולצין נתפסה במעשה שחיתות בסוכנות בניו־יורק. יריביו, החשים בחולשתו, מכים בו במקומות הכואבים

ל **מעשה, זהו** סיפור ציוני נוגע־ללב, על פקיד קשיש בסוכנות היהודית שלקח תחת חסותו עולה צעירה מברית־המועצות. הוא דאג לכל מחסורה, סידר לה מגורים ועבודה, עקב בתשומת־לב אבהית אחרי קליטתה המוצלחת בארץ, ועזר לה להתקדם בחיים. הוא שמח בשמחתה כשהתחתנה, תמך בה כשהתגרשה, ורווה נחת כשנישאה בשנית וילדה בן.

בקיצור: קליטה למופת, כפי שרק עולים חדשים מעטים זוכים בה.

אולם חבריו צרי־העין של הפקיד אינם מבינים של טוב־לב אנושי פשוט.

מזה 12 שנה הם מלחשים מאחורי גבו של אריה דולצין, הפקיד הבכיר ביותר בסוכנות, כי הוא מנהל רומאן סוער עם הגברת אלה טמשה־כהן־לוין.

הלשנה לאלוף

ב **חודשים האחרונים** מידרדר מעמדו של דולצין במהירות. מאז שהוכחה תרמיתו באופן אנוש בגלל פרשת־בל"ל, ברור לכל כי העסקן הליברלי בן ה־74 עומד לפני סיום הקריירה הציבורית שלו.

העסקנים האמריקאיים בהסתדרות הציונית אילצו אותו להודיע על פרישתו בסוף שנה זו, ויריביו אינם מחמיצים הזדמנויות לפגוע בו ובמקורביו.

הקורבן השבוע היתה שליחת־העליה בניו־יורק, אלה לוין.

לוין נשלחה לניו־יורק לפני שלוש שנים, והצטרפה שם לקבוצה הנבחרת של 42 שליחי־העליה בעולם. לפני שנה, בתום תקופת־השליחות הרגילה, הוארכה שהותה בשנה נוספת. לא שהיא קצרה הצלחה מסחררת — היא היתה שליחה בינונית לגמרי. אולם היה לה גב חזק בירושלים.

בימים אלה, על־פי הוראה מגובה, עמדה הסוכנות להאריך את שליחותה עוד בשנה נוספת — השנה הרביעית.

הפעם חשו יריביו של דולצין במעמדו הרעוע וניצלו את ההזדמנות. מישהו הלשין עליה כי היא מנצלת את מישרתה ושולחת את העולים אל בעלה, הרופא, לקבל אצלו אישורים.

הסוכנות דורשת ממי שמבקש לעלות לארץ שיביא לה אישור מרופא־המישפחה שלו על מצבו הבריאותי. לוין, נהגה לשלוח את הפונים לביתה, שם גבה מהם בעלה 25 דולר.

ההלשנה הגיעה לאוזניו של האלוף (במיל') משה נתיב, נציג הסוכנות בניו־יורק, שהורה להפסיק מייד את שליחותה. נתיב, שאינו פוליטיקאי אלא פקיד ממונה, גילה תקיפות ונחישות, למרות הלחצים מלמעלה.

נתיב, ללא ספק, ביצע את תפקידו במערכה לביעור השחיתות במנגנון המסורבל של הסוכנות. אולם העוקץ הוא בעובדה שכל עובדי הסוכנות בניו־יורק — כולל הממונה הישיר שלה, זאב מחנאי — יודעים מזה שנתיים על המתרחש בבית מישפחת־לוין, וכיצד מגדילה אלה את פרנסת המישפחה. שמועות על־כך הגיעו גם לירושלים, ללישכתו של ראש מחלקת־העליה, חיים אהרון.

אך כל עוד ישב דולצין איתן בכיסאו, איש לא הטריד את אלה, איש לא העיר לה או הלשין עליה.

דירה לעולה

ה **פירסום הראשון** של הרכילות על יחסיו של דולצין עם אלה טמשה התפרסם לפני תשע שנים בדיוק. העסקן הגנדרן, המקפיד תמיד על לבושו, זינק אז מתפקיד גיזבר־הסוכנות לראש הפירמידה — יו"ר הסוכנות וההסתדרות הציונית העולמית.

אלה, אז רווקה ירושלמית בת פחות מ־30, פקידה בסוכנות, סיפרה בחופשיות להעולם הזה על יחסיה עם המנהיג החדש של העם היהודי.

היא הכחישה שיש ביניהם רומאן, אולם דיברה על הגבר הקשיש, אז בן 65, בחום רב: „הוא איש נחמד, נחמד מאוד, ואני רשאית להיכנס אליו לחדר בכל רגע!" בהתכוונה ללישכתו בסוכנות. גם בחדרו במלון המלך דויד, הודתה אז, היא ביקרה.

את סיפורי שכניה, שטענו כי ראו פעמים רבות את מכוניתו של דולצין כשהיא חונה ליד ביתה, פטרה אלה בביגלוג, וגם הכחישה שדולצין נוהג להזמינה להתגורר במלונות תל־אביב, על חשבון הסוכנות: „לפעמים אני מלווה אורחים או קבוצות של הסוכנות, ונשארת ללון במלון בתל־אביב. מובן שהסוכנות משלמת את הלינה."

ידידותם המשותפת, כך הסבירה אז, צמחה על רקע עבודתם המשותפת, ולא על רקע רומאן כלשהו.

ידידות זו היתה, כנראה, גם הרקע לעזרה הרבה שהרעיפה עליה הסוכנות, עזרה שהתבטאה בעיקר בהלוואות ובמענקים לרכישת דירת־פאר ברחוב

ובת חסותו

פראן ברמות־אשכול, בירושלים. את רוב הכספים לרכישת הדירה היא קיבלה, בדרך זו או אחרת, מקרנות וממוסדות הקשורים בסוכנות ובדולצין.

אלה טמשה עלתה לארץ עם הוריה לפני 20 שנה, מקובנו, בברית־המועצות. ככל מישפחת עולים, הם קיבלו דירה בראשון־לציון. אלה למדה באוניברסיטה והחלה עובדת בסוכנות.

הצלחתה שם היתה מסחררת. בתוך זמן קצר היא נשלחה מטעם הסוכנות לכל רחבי־תבל, הוזמנה על־ידי המגבית להרצות ולהתרים למען ישראל, ולבסוף זכתה במישרה מכובדת במנגנון בירושלים: הממונה על פניות־הציבור של מחלקת־העליה־והקליטה.

ב־1975, כאשר הרומאן בינה לבין דולצין, על־פי הרכילות במיסדרונות הסוכנות, כבר ליבלב, היא התחתנה עם המהנדס ניסן כהן. שנה אחר־כך התגרשו. „לגירושין שלנו לא היה כל קשר לדולצין," טענה מאוחר יותר, „פשוט לא הסתדרנו. אבל נשארנו ידידים."

בערך באותה תקופה החליטה לקנות לעצמה דירה ברמות־אשכול. את הזכות למשכנתא הותירה בידי בעלה, ולכן חיפשה מקורות מימון חדשים.

ידידיה התייצבו מייד לימינה: היא קיבלה הלוואות מבנק טפחות („אני לא חושבת שדולצין סידר לי את זה. נרמה לי שדווקא פינחס ספיר המנוח טילפן למשה מן, מנכ"ל טפחות, וכך קיבלתי את ההלוואה"); היא קיבלה הלוואה מהסוכנות, והיא קיבלה הלוואה מהתאחדות עולי ארצות־הברית וקנדה, מקרן השמורה לעולי ארצות אלה בלבד („הייתי בשליחות כמה פעמים באמריקה, אז מכירים אותי שם").

הרכילאים בחצר המוסדות הלאומיים בירושלים ראו בפרשת הדירה עדות נחרצת לרומאן שבין הפקידה הצעירה והנאה לעסקן, שמאחורי גבו כינו אותו „דון ז'ואן". אולם אלה סיפקה הסבר פשוט יותר: „יש דבר שנקרא ,הומו־סובייטיקוס'. עולים מרוסיה עוזרים זה לזה. אומנם, כולם חושבים שדולצין נולד במכסיקו, אבל זה לא נכון. הוא נולד במינסק שברוסיה. יש משהו בין עולי־רוסיה שגורם להם לעזור אלה לאלה. דולצין הוא בכלל אדם טוב, שמבין את בעיות העולים החדשים ומוכן לעזור לכל אחד."

סיפוריה של אלה לא הוסיפו בריאות לדולצין ולא תרמו לחיי־המישפחה שלו. שבועות רבים אחרי הפירסום עוד כעסה אנט דולצין על בעלה, והפגינה ברוגז.

אבל דולצין התגבר עד מהרה על הפרשה. הוא הגיע לפיסגת הקריירה שלו, וציפו לו עוד שנים ארוכות וטובות בתפקידו. בינתיים נישאה אלה טמשה־כהן שנית — וזכתה בשם מישפחה חדש: לוין — והמשיכה בתפקידה כאחראית על פניות הציבור, עד שנסעה, לפני שלוש שנים, לניו־יורק.

בעיטות מתחת לשולחן

כ **עת עומדים** החיים הטובים של שניהם להסתיים.

אלה לוין ובעלה השני עומדים לחזור לארץ, ללא התראה מוקדמת, ואינם יודעים היכן יגורו. את דירתה המפורסמת בירושלים השכירה לשנה מראש.

דולצין סופר את הימים המעטים שנותרו לו בתפקידו, כשהוא מנסה למצות עד תום את הכיבודים שמעניק העם היהודי למנהיגיו — טיסות טראנס־אטלנטיות, מלונות מפוארים, קבלות־פנים. תמיד איי־שם בחו"ל.

באחרונה מביטים בו ידידיו בעצב, ומזהים בו בקושי את האיש ששלט פעם ביד רמה בעולם הציוני. בישיבה האחרונה של עצרת הסוכנות, לפני שבועיים, הוא נרדם פעם אחר פעם ליד שולחן־הדיונים, והנוכחים הבחינו כי פניו נפולות. חבריו בעטו בו קלות, מתחת לשולחן, כדי להעירו. באמצע העצרת קם לפתע והסתלק, כמו בעווית של רפלקס, ומיהר לחו"ל.

ידידיו הפצירו בו בחודשים האחרונים שיקום ויתפטר — כך היה יוצא בכבוד מפרשת־יפת האומללה ומסיים את תפקידו לקול מחיאות־כפיים. במצבו היום, אחרי שהתעקש לאחוז בכיסאו, ספק אם יוכלו לסדר לו את הג'וב הבא שעליו הוא חולם: להיות נשיא ההסתדרות הציונית, ולהמשיך לטייל מטעמה בעולם.

גיורא נוימן

האריה הזקן

אנשים

הציפור שהתחפשה לשר־החוץ והאמרגן סובב בחוצות והכריז ברמקול את שם הדוגמנית

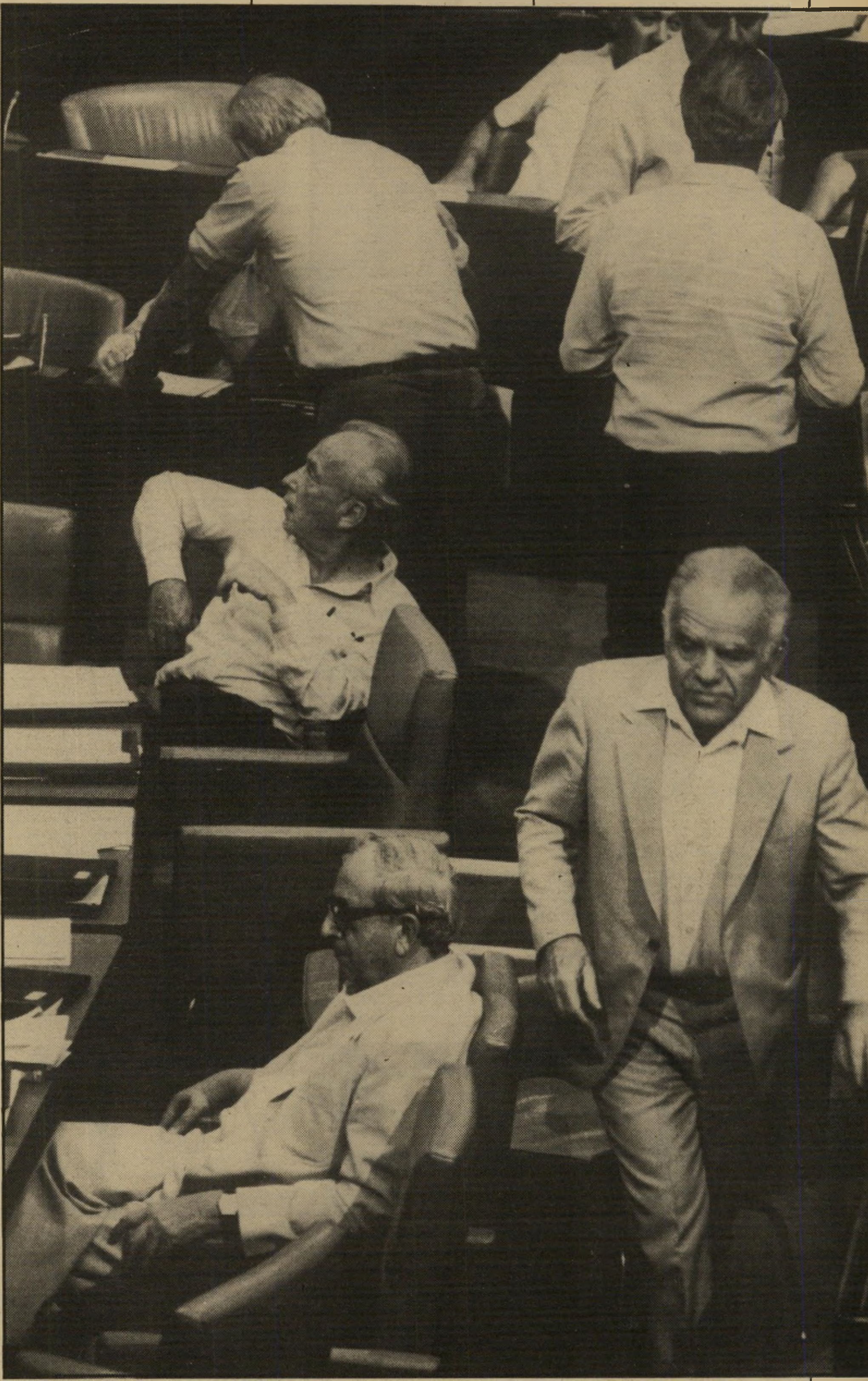

יצחק שמיר מיהר ממקומו בכנסת אחרי שהצביע בעד חוק־החנינה. באותו רגע היו הכל נרגשים: שימעון פרס (למעלה מימין, הגב אל המצלמה) שוחח עם אחד הח"כים, אריה נחמקין (למעלה משמאל, הגב אל המצלמה) דיבר עם ח"כ אחר, ויצחק נבון היה שקוע בצרותיו.

■ **ירדן רן**, עוזרו של שר־האנרגיה־והתשתית נעזר השבוע בפסוקים מפרשת חוקת, כדי להבהיר את הסיכסוך שבין מנ־כ"ל מישרד־הפנים, **אריה דר־עי**, לסגן־השר **רוני מילוא**. "ויצא עוג מלך הבשן (רוני מילוא), הוא וכל עמו, למילחמה אדרעי (אריה דרעי). ויאמר אדוני (דרעי): אל תרא אותו (מילוא), כי בידך נתתי אותו, אותו ואת כל עמו."

■ ח"כ **חיים קופמן**, יושב־ראש סיעת הליכוד בכנסת, הס־ביר כי חוק "מיהו יהודי" ו"חוק ההמרה" יפלו על חוט הש(ע)רה. והכוונה היתה, כמובן, לחברת הכנסת **שרה דורון**, שלא הצ־ביעה עם חברי־הליכוד בעד ה־חוקים הדתיים.

■ **אברהם שפירא** לא נ־סע לטקס ברית־המילה של נכדו בבראזיל. הסיבה: הצבעה בכנסת על החוק "מיהו יהודי". שפירא סיפר כי יש אימרה בכתובים, האומרת שכל מי שנוסע מארץ לארץ לשמש כסנדק, רבים סי־כוייו להתעשר. "עכשיו," אמר, "נמנעה ממני התעשרות זו." חבר־הכנסת חיים קופמן, יושב־ראש סיעת הליכוד, אמר לו: "הי־זהר בפירסום זה. כולם בטוחים שאתה כבר עשיר מופלג!" במה־לך הדיון הארוך הקפיד שפירא לשבת במקומו. אך הכל עלו א־ליו לרגל להתייעצויות. הראשון היה ראש הממשלה, יצחק שמיר, שלחץ את ידו בחום. אחריו בא שימעון פרס, שניסה להסביר את עמדת המערך.

■ בשבוע האחרון התכנס הקאבינט כדי לדון בעתיד חב־רת־החשמל המיזרח־ירושלמית. שר־האנרגיה, והתשתית, **משה שחל**, הביא לפני חברי־הקאבי־נט הצעה לגבי עתיד החברה. השר **משה ארנס** לא הסתפק בהצעתו של שחל, ודרש לדעת מהן החלופות. אמר לו שחל: "מישה, מספיק היה לנו עם חלו־פות! כאן לא דנים לא בלביא, לא בכפיר ולא בשחל!"

■ בימים האחרונים זכה מח־נה **אריאל שרון** בהישגים ב־תנועת־החרות. כל מועמד שה־ציע שרון לרשימת בית־הדין ה־עליון של תנועת־החרות, התק־בל. הסיבה: מחנות שמיר ולוי נתנו רק שמות של אשכנזים. שרון, שרוב פעיליו הם מעיי־רות־הפיתוח, העביר לרשימה ש־מות ממוצא מיזרחי, וכך יצא ש־כל שם שנזרק לחלל־האוויר מ־טעם מחנה שרון זכה.

■ איך קרה שבעיתון הארץ קישטה תמונתו של **שימעון פרס** מאמר שהיה מוקדש לפרס, העוף הדורס אשר ממלא־מקומו של ראש־הממשלה נקרא על שמו? תחילה חשבו קוראים רבים שזוהי הלצה מתוחכמת, אך למחרת היום התנצל הארץ על הטעות. הסביר מזכיר־המערכת, **גידעון לוי**: למאמר אומנם צורפה תמונה של פרס־העוף. אך תצלום זה נעלם איכשהו ברגע האחרון, והעורך התורני קרא לארכיון להביא לו "תמונה של פרס". הממונה על התמונות לא ידע כי הכוונה היא לעוף, לא לאיש.

■ שר־הביטחון **יצחק רבין** הסביר את הפילוסופיה שלו: "מ־כיוון שאינך יכול להשביע את רצון הכל, פעל כך שתשביע את רצון עצמך."

■ הסתבר כי רבין הוא חובב־צילום מושבע. בעבר, בביקוריו הרבים בארצות השונות, צילם אלפי תצלומים בצבע, והיה בעל ציוד משוכלל. במיוחד אהב לצ־לם מפלי־מים, ולא פעם עיכב בשל כך מישלחות רישמיות, שהיה חבר בהן. פעם קפץ רבין מסירה למים כדי להנציח תנין ישן, שפיו היה פעור, ורק בקושי שיכנעו אותו המלווים לחזור לסירה.

■ איך הכיר רבין את האלוף **עמרם מיצנע**? בשעתו נפצע בן־אחותו של רבין, סגן־מישנה. כשהלך לבקרו בבית־החולים, שכב לידו המג"ד שלו, מיצנע, שנפצע גם הוא. רבין נכנס לשיחה עם הקצין המזוקן, ובמהלך השיחות למד להעריכו יותר ויותר. הערכה זו גברה כשהיה מיצנע באגף־המיבצעים. כשהיה צורך במי שימלא באופן אחראי את התפקיד העדין של אלוף פיקוד־המרכז בחר בו רבין, אף שייעד לו תחילה תפקיד אחר.

■ **יוסף לפיד**, מי שהיה מנ־כ"ל רשות־השידור, סיפר על א־שה הונגריה שבאה לביקור בא־רץ. תוך כדי שיחה עימה התגלה שגם היא וגם בעלה הם יהודים, המשולבים היטב במישטר הקר־מוניסטי הקיים. כששאל אותה לפיד אם גם ילדיה יודעים שהם יהודים, השיבה האשה כי בנה גילה זאת כשהיה בן 12. איך? באחד הימים בא הבן הביתה וסי־פר: "אמא, יש לנו יהודי מסריח בכיתה!" השיבה לו האם: "אתה טועה. יש לכם שני יהודים מס־ריחים בכיתה!"

■ לשר **יצחק פרץ** יש השכלה יהודית, אך יש לו בעיה ב־בואו להשתמש במילים לועזיות. כך אמר השבוע בטלוויזיה: "יש שלוש דילמות". כוונתו היתה להגיד שיש דילמה (אחת), מפני שיש לבחור בין שלוש אפשרו־יות.

■ גם לבימאי הסרט לא שם זין יש בעיה בשימוש במילים לועזיות. בשידור אחר אמר ש־תפקידו היה להעביר את היצירה "ממדיה אחת למריה שניה". כור־נתו היתה להעברת היצירה ממר־יום למדיום. "מדיה" היא, כלטי־נית, לשון־הרבים של "מדיום" אחד.

■ בזמן שהותה של הזמרת האנגליה **סמנטה פוקס** בארץ הוצמד לה איש־ביטחון ישראלי, שהופקד על שלומה של הזמרת הסכסית. הגורילה, ששמו **פיני איתן**, עשה הסבה מיקצועית. בגילגולו הקודם היה יד ימינו של **משה מורד** בחברת־התק־ליטים סי־בי־אס, וממונה על קשרי־החוץ של החברה.

■ אחרי חמש שנים כמזכירה הכללית של התנועה למען ארץ־ישראל יפה, החליטה **זוהר קר־תי** לפרוש מפעילותה ולהתמסר לעניינים אישיים. עדיין לא נמסר מי ימלא את מקומה, אך קרתי עדיין אופטימית לגבי מט־רות התנועה.

■ הפקת סרט הטלוויזיה כ־גנבים בלילה יוצאת לדרך. הסרט על פי סיפרו של הסופר **ארתור קסטלר**, העוסק ב־תקופת חומה ומיגדל, יוסרט ב־ארץ, ומתוך 100 התפקידים אויישו 95 על־ידי ישראלים. דווקא השחקן הישראלי היושב בגרמניה, **סבי דור**, שהיה מוע־מד לאחד התפקידים הראשיים, ושאף הגיע לארץ בחברת הבי־מאי הגרמני **ויליאם סטוריץ**, לא קיבל תפקיד כלשהו בהפקה.

■ בעל המיסבאה, **ינק'לה טל**, מלמד את בנו הצעיר פרק ביחסי־ציבור. ינק'לה לקח את בנו **רונן**, בן ה־13, לאולפני־ה־טלוויזיה לצילום התוכנית ממני מני. הזמרת האנגליה סמנטה פוקס היתה אורחת התוכנית, ו־ניאותה להצטלם בחברת האור־חים. ינק'לה האיץ בבנו להיצמד לכוכבת, וביקש מהצלמים שינ־ציחו את הרגע.

■ הקניין הראשי של רשת ההיפר כל לטקסטיל מצא עצמו בבעיה קטנה כשהגיעה לערד, לשם עריכת תצוגת־אופנה, ונו־כח לדעת ששמה של הדוגמנית **תמי בן־עמי** הושמט בטעות מהפוסטרים שנתלו בחוצות־ה־עיר. כשהוא מודע לכוח־המשי־כה של הדוגמנית המפורסמת, הוא לא היסס, לקח רמקול נייד והסתובב בחוצות ערד, כשהוא מכריז על בואה של בן־עמי ל־ערד. שעה לאחר מכן כבר נאב־קו מאות אנשים על מקומות הי־שיבה באולם.

■ **איריס דווידסקו** היתה נערת־זוהר ידועה מאוד בתל־אביב. פניה קישטו מודעות־פר־סומת וטורי־רכילות. היא התפר־סמה ברומן המפורסם שלה עם **אורי גלר**. לפני שנים נודע שהיא נרקומנית, ומצבה הפיסי הידרדר ביותר. אך מסתבר שהיא ניחנה בכוח־רצון חזק, ובעזרת עידודם של בני־מישפחתה עב־רה טיפול־גמילה, שאיפשר לה לחזור לפעילות נורמלית. כיום עובדת דווידסקו כמתווכת די־רות ועסקים במישרד של אביה, **שמואל דווידסקו**, איש נד־ל"ן ותיק.

■ עיתונאי־מסיבות וצלמים לא היו שם, במסיבה הזאת, שנק־ראה "מידנייט גארדן דאנס פאר־טי", ביום השישי האחרון. עורך־הדין **עמי גניגר** ואשתו **אריאלה** הזמינו לגן־הענקי שמס־

אילנה גור חגגה את יום־הולדתה ה־50. האורחים המפורסמים והמכובדים באו בשעה 7 בערב־שבת, והתכוננו להישאר שעה־שעתיים בלבד. הם התפזרו רק ב־2.30 בלילה. החגיגה של הפסלת הפופולארית החלה על מירפסת בית ידידה, בעל־הגלריה הוראס ריכטר ביפו העתיקה, והיא נמשכה על מירפסת ביתה של אילנה עצמה. קרו בה כל מיני דברים. תחילה חשבה המבשלת כי החגיגה נועדה למוצאי־שבת. רק שעה לפני המסיבה הסתברה לה הטעות, והיה צורך להכין את הכל במהירות שיא. אחר־כך הסתבר כי האומצות התחברו באופן מיסתורי עם הפילפל. והיו מרות כלענה. הוראס ריכטר נסע באמצע המסיבה למלון הילטון, להביא אומצות חדשות. גיסתה של אילנה, ד"ר אלן גור, אשתו של מנתח־הלב דניאל גור, הכינה עוגה מפוארת, טעימה להפליא. מפאת גודלה אוחסנה במקרר הגדול של מיסעדה סמוכה. שם נפל עליה אבטיח. אבל כל זה לא הפריע לעשרות ידידיה של אילנה, החל בשר־הביטחון יצחק רבין וכלה בראש עיריית־הרצליה, אלי לנדאו, חוסס־הכבישים. (למעלה משמאל): אלן ואילנה גור ליד העוגה הפצועה. (למעלה מימין): השחקנית פיפר לורי, ששיחקה את בעלת־הבית הנכה בסידרה ציפורים מתות בלילה ואת האם בסרט ילדים חורגים לאלוהים, שבגללו היתה מועמדת לאחד מפרסי־אוסקר. (למטה מימין): דן שילון ורעייתו מירי ציביון, ממפיקות ערב חדש, שניכרים עליה סימני־הריון ראשונים. (למטה באמצע): מנתח־הלב הנודע דניאל גור ובנו אורי, שנרדם לפני סיום החגיגה. (למטה משמאל): רופא־העיניים מיכאל בלומנטל עם אשתו נעמי, עסקנית המיפלגה הליברלית.

צילומים: **רחל אבנרי** ■

ביב לווילה שלהם 300 ידידים. ההזמנה היתה לשעת־חצות. בין האורחים שהסתובבו, רקדו, שתו ואכלו (הקייטרינג: 50 דולר לאיש) היו עורכי־הדין **רם כספי** **ויגאל ארנון**, **אהרון דוברת** מכל"ל, **יוסי חכמי** מהביטוח, **יוסי ורדי** מההשקעות, **אסתר רובין**, אלמנת הצייר **ראובן** ואמה של בעלת־הבית, **פולי** מהגשש, **גילה בוכמן־לוי** **ונחום וסקביץ'**, המבוקש בארצות־הברית ושוהה עתה בארץ באחד מבתי־המלון הגדולים תחת שם בדוי. השימחה נמשכה עד 5 לפנות בוקר. המישטרה הגיעה פעמים אחרות, אבל לא הפריעה יותר מדי.

זהר אהליאב, נעמי רון, רונית אנטלר ■

תמיר, כפי שהיכרתיו (2)

כאשר הספיד השבוע יו"ר הכנסת, שלמה הילל, את שמואל תמיר בישיבת הכנסת, הוא הביע תנחומים „לאשתו, לילדיו ולתנועתו."

התנחומים לאשה ולילדים היו במקומם. אך לאיזו תנועה אפשר היה להביע תנחומים?

ביום מותו לא היתה לשמואל תמיר תנועה. שום מיפלגה לא היתה מוכנה לקבל אותו. כל התנועות שהקים התפרקו. תנועת־האם שלו, חרות, התאחדה כדי לסגור בפניו את האפשרות לחזור אליה. האיש שהחליף שמונה פעמים כתובת פוליטית נשאר בלי כתובת פוליטית.

היה זה סיום עצוב של הדרך, שעליה עלה תמיר כאשר הקים ב־1959 את „המישטר החדש" (ראה כתבה בשבוע שעבר).

חזרה למימסד

כפי שסיפרתי בשבוע שעבר, כעסתי מאוד על הקמת תנועה זו. היתה בכך בגידה אישית. הרגשתי שתמיר התייחס אליי כאל לימון, שממנו סחט כל מה שניתן היה לסחוט, ואחר־כך ניסה לזרקו.

במשך קרוב ל־10 שנים, מאז היה תמיר עורך־דין צעיר, מתחיל ובלתי־ידוע, העניק לו העולם הזה עזרה כבירה. מעולם לא עזרנו לקריירה של אדם כפי שעזרנו לתמיר. והנה בא תמיר, הפקיע את מרבית רעיונות העולם הזה, והקים מיפלגה בלעדינו, ולמעשה נגדנו.

אבל על כעס אישי קל להתגבר. היה קשה יותר להתגבר על התחושה הצורבת שהוא בגד בכל מה שעשינו ביחד במשך אותן 10 השנים: המילחמה הממושכת שהיתה מכוונת נגד „המישטר". אף שקרא לתנועתו „המישטר החדש" והתקשט ברעיונות הרדיקאליים של העולם הזה, היתה זאת תנועה מימסדית מאוד, שבראשה עמדו כמה מוותיקי־הוותיקים של המישטר הישן, אנשים שבוודאי לא יכלו ולא התכוונו להביא לשינוי פני המדינה ברוח שרצינו בה.

לי היה ברור לגמרי כי תמיר — אולי בעזרת כמה יועצים רעים — החליט לפנות עורף לדרך המאבק והשינוי, ולהשתלב במישטר הקיים, כדי להגיע בתוכו אל יעדו: ראשות־הממשלה. במילים אחרות: להשתמש באשראי ובהישגים שצברנו ביחד במאבקים אלה, ולהמיר אותם בפרוטות השחוקות של פוליטיקה רגילה.

איני בטוח אם תמיר עצמו היה מודע לזה. יתכן מאוד שלא. היה לו כישרון גדול להאמין במה שהיה נוח לו להאמין.

פעמים רבות, אחרי פגישותינו עם תמיר, הייתי מתווכח עם רחל, אשתי, על השאלה: האם תמיר מאמין במה שהוא מדבר? טענתי שזה לא יכול להיות. אדם כל־כך אינטליגנטי פשוט אינו יכול להאמין בדברים הפשטניים שהשמיע. רחל, שהיטיבה להבין אותו ממני, טענה ששמותה מאמין לכל מילה. „שמותה" — ההברות הראשונות של שמואל תמיר — היה השם שבו קראנו לו בינינו לבין עצמנו.

אגב, ניהלתי ויכוח זה לאחר מכן פעמים רבות ליד השולחנות של מיזנון־הכנסת. החידה הזאת העסיקה גם את עמיתינו שם.

קצרה הדרך לחרות

תמיר הקים את „המישטר החדש" כדי ללכת לבחירות לכנסת הרביעית. באותה השעה בחנו גם ידידיי ואני (במיסגרת „הפעולה השמית") את האפשרות ללכת לבחירות. נוצרה האפשרות העגומה ששתי רשימות חדשות, שדגלו למראית־עין בדברים כמעט זהים, יופיעו לפני הציבור.

הצעירים שהצטרפו לתמיר, רובם חניכי העולם הזה, התמרדו. הם תבעו לבדוק את האפשרות של הליכה משותפת — למורת־רוחו הרבה של תמיר, שחשש פיתאום מפני תווית רדיקאלית. הם כפו עליו להסכים לפגישה. זו נערכה בביתו של בנימין גפנר, ותיק־לח"י, ביד־אליהו. האווירה היתה קרירה, אי־רצונו של תמיר היה בולט, ולא יצא מזה דבר.

חיש־מהר התברר שתמיר פעל בקוצר־ראייה מדהים — דבר שעתיד היה לחזור על עצמו שוב ושוב. הצירוף של עסקנים ותיקים וצעירים רדיקאליים פשוט לא עלה יפה. ישעיהו ליבוביץ לא התכונן ללכת לבחירות כלל, והתנגד לכך בתוקף. אליעזר ליבנה הוותיק סירב להעניק לתמיר את המקום הראשון ברשימה, וכך גם אברהם ויינשל. תמיר מצידו לא הסכים, כמובן, ללכת לבחירות ברשימה שלא הוא יעמוד בראשה. בסוף הוסכם שלא ללכת לבחירות כלל. בו ברגע איבד תמיר את העניין בתנועה, והיא התפרקה כלא־היתה.

גם אני החלטתי אז שלא ללכת לבחירות, ותחת זאת תמכתי ברשימתם העדתית של מורדי ואדי־סאליב, שכמעט עברו בעזרתנו את אחוז־החסימה.

ההמשך הצדיק את חששותיי. ברגע שתמיר התייאש מן האפשרות להגיע לכנסת בראש תנועה משלו, הסיק את המסקנה: לחזור לחרות, שאותה עזב בטריקת־דלת 10 שנים לפני־כן, ושעליה אמר, זה עתה: „אלוהים ירחם על המדינה אם חרות תגיע לשילטון!"

כרגיל, ניגש לדבר בצורה מחוכמת. תחילה הציג את מועמדותו ללישכת עורכי־הדין מטעם תנועת־החרות. ערב־הבחירות של 1965 הצטרף לתנועת־החרות עצמה. מנחם בגין שמח על שיבתו של הבן האובד, הצבר המוכשר. כניעתו של תמיר, שיבתו לחרות כמי שחוזר בתשובה, סגירתו הבולטת למנהיגותו של בגין — כל אלה החמיאו למנהיג. הכל נסלח במחווה של נדיבות־לב פולנית. תמיר התקבל בשימחה ונבחר לכנסת.

אפשר היה להינבא שעתידו של תמיר מובטח. הוא השתמש בכישרונו המופלא להתחבב על אנשים, וכיוון את מלוא הזרם המרוכז של קיסמו לעבר בגין. הוא קיבל את פניו בנמל־התעופה, נשא את מיזוודותיו, דיבר עליו בהערצה.

אורי אבנרי

יומן אישי

בתנועת־החרות היה קיים מחסור חמור בצעירים מוכשרים, בני־הארץ. היה ברור שאין זו אלא שאלה של זמן עד שתמיר יקבל לידיו את ההנהגה, כאשר הביולוגיה תוריד מן הבימה את הוותיקים.

הוא היה צריך רק לחכות בסבלנות במשך 10, 20 שנה, ולהסתפק בינתיים במקום הרביעי, השלישי והשני. ודווקא לזה לא היה מסוגל.

אולי אני אשם בכך, בעקיפין.

רגע של אובדן

כאשר פתח זקן חברי־הכנסת, דויד בן־גוריון, את הישיבה הראשונה של הכנסת השישית, בסוף 1965, היינו שנינו — תמיר ואני — בין הנבחרים החדשים.

אבל היה הבדל גדול בינינו: אני נכנסתי לכנסת כראש רשימה עצמאית, על סמך דיעותיי והשקפותיי, אותן שלחמתי למענן במשך כל השנים. ואילו תמיר נכנס לכנסת כחובש הספסל האחורי של סיעה ישנה שהוא בז לה, ותוך התרפסות לפני מנהיגיה.

אין ספק שזה חרה לו מאוד. והרגשת התיסכול שלו גברה מדי יום.

כי הכנסת השישית הפכה למן הרגע הראשון — אותה ישיבת־פתיחה — כמעט לזירת־מאבק פרטי שלי. בעזרת אמנון זיכרוני, היועץ הפרלמנטרי המבריק של סיעתי, הפכתי את הכנסת על ראשה. הפצצנו אותה ביוזמות פרלמנטריות. אחרי חודשיים נאלץ הרוב לשנות את תקנות־הכנסת, כדי לבלום את פעילותנו. אך גם אחרי שנקבעו לנו מיכסות והגבלות, המשיכה סיעתנו (סיעת העולם הזה — כוח חדש) לעשות בכנסת כבתוך שלה. נאמתי מדי יום, ולפעמים פעמיים־שלוש ביום. הגשתי יותר שאילתות מאשר כל הסיעות ביחד בכנסת הקודמת.

פעם פגשתי את אליעזר שוסטק, איש־חרות, בשרותים של הח"כים. תוך נטילת ידיים גילה לי שאמר בישיבת סיעתו כי „סיעת־היחיד של אבנרי עושה בכנסת יותר מאשר כל 18 חברי־הכנסת של גח"ל!" (גח"ל היתה הסיעה המשותפת של חרות והליברלים).

כחבר זוטר בסיעה גדולה־יחסית ניתן לתמיר לדבר רק לעיתים רחוקות. את מרבית היוזמות שעלו על דעתו לא יכול היה לפתח

תמיר ובגין (בהתחלת ועידת־הפיצוץ, 1966)

כלל, כי היו מנוגדות לרצון סיעתו. הוא ישב, הישווה את מצבו למצבי והתפוצץ.

זה גרם להתפוצצות ממש.

בוועידת־חרות, בקיץ 1966, אירגן אליעזר שוסטק הוותיק, איש־המנגנון של הסתדרות־העובדים־הלאומית, מרידה נגד בגין. המרידה צברה תאוצה, ולרגע היה נדמה שיש סיכוי לשוסטק להשתלט על התנועה. תמיר קפץ על העגלה, הלהיב קבוצה של צירים והתייצב בראש המרד. הוא הציע לבגין לנהוג כבן־גוריון, לפרוש מהנהגת התנועה ולהסתגר כמנהיג רוחני בשדה־בוקר משלו — רמת־רזיאל.

לרגע אחד היה נדמה שתמיר השיג את שלו. בגין היה בהלם, ונראה מוכה. אולי גם טמן לתמיר מלכודת. הרגע עבר, „המישפחה הלוחמת" התלכדה סביב בגין, ואחרי סערות ושערוריות אלימות, שהונצחו בתמונות, סולק תמיר מהמיפלגה. עימו נשארה רק קבוצה קטנה, ובה שוסטק.

בן־רגע צנח תמיר מאיגרא רמה לבירא עמיקתה. תחת לשלוט בתנועה גדולה ורבת־כוח, נשאר כראש לשועל מיפלגתי קטן, שהיו לו שלושה חברים בכנסת.

זכורני שבאותם הימים משך אותי בגין הצידה, ושפך באוזניי את מר־ליבו. הוא נראה לי אדם שבור — כפי שלא ראיתיו מעולם לפני ואחרי־כן, עד לפרישתו לרחוב צמח, כעבור 17 שנים.

„אבל אתה הרי מכיר את תמיר!" אמר לי לבסוף.

בגין לא סלח לתמיר מעולם, ואף שהיטיב להסתיר את שינאתו, כשהיה צורך בכך ואף להעמיד פנים כאילו סלח לו, לא היה בכך ממש. השינאה נשארה בוערת עד היום האחרון, והוא דאג לכך שלא תהיה עוד לתמיר דריסת־רגל בתנועת־החרות.

אין ספק שב־1966 איבד תמיר את ראשות־הממשלה. שוב הוכח שהוא טאקטיקן מבריק, ואסטראטג גרוע מכל גרוע.

והיתה היונה לנץ

כאשר שככה הסערה, גילה תמיר שהמאזן אינו כולו שלילי. אומנם, הוא נותר בראש סיעה קטנה — כמעט כמו סיעתי — אך סוף־סוף היה חופשי בכנסת.

באיחור של שנה עט על כל האפשרויות הטמונות בפעולה פרלמנטרית. זה היה קל, כי בינתיים יצרנו — זיכרוני ואני — דפוסי־פעולה של פעולת סיעה קטנה ולוחמת. המצאנו שיטות שלא היו קיימות לפני כן, או שהיו עד אז זנוחות ועלובות — שאילתות בלי הגבלה, הצעות־חוק פרטיות, הצעות דחופות ורגילות לסדר־היום, הודעות לעיתונות — כל אותם דברים שהפכו בינתיים ללחם־חוקה של כל סיעה פעילה בכנסת.

האווירה בארץ ב־1966 היתה יונית. איש לא חלם על מילחמה. העמדות הלאומניות של חרות נראו מיושנות. בחוש־הריח המפורסם שלו הבחין תמיר באווירה. „המרכז החופשי" פרש מחרות „שמאלה". כמו „המישטר החדש" ביש־המזל לפניו, היה „המרכז החופשי" סיעה ימנית יונית־מתונה ומתקדמת־יחסית, משהו כמו „שינוי" כיום. היא „עלתה" על הרבה נושאים שהיו אז בבחינת מונופול של סיעת העולם הזה — כוח חדש.

היה לה יתרון גדול אחד: כושר־הפירסום של תמיר היה פנטאסטי. עד להופעתו של יוסי שריד, לא ראתה המדינה כדוגמתו. העיתונאים עמדו בתור כדי לשרתו. הם אכלו מידיו. עורך הארץ, גרשום שוקן, שתמיר שירת אותו כפרקליטו בעניינים אישיים, העמיד לרשותו את עיתונו. לא־אחת הכתיב תמיר לכתבי הארץ כתבות שלמות על עצמו, כשם שעשה לפני כן לכתבי העולם הזה.

גם כאשר היו לסיעתי פי שתיים יותר יוזמות מאשר לסיעתו, זכתה סיעתו בפי עשרה יותר פירסום מאשר אנחנו. לא אחת „עלה" על יוזמה מקורית שלנו, וכלי־התיקשורת ייחסו אותה לו.

שאלתי את עצמי אם תאוות־הפירסום של תמיר באה לשרת את מטרותיו התועלתיות, או שהיא נובעת מצורך אישי עמוק יותר. הגעתי למסקנה השניה.

אני זוכר שהתווכחתי פעם עם אהוד אולמרט, אז מזכירו של תמיר ונושא־הכלים שלו, על התועלת של הפירסום. אמרתי לו שלפירסום פוליטי יש ערך רק אם הוא יוצר תדמית הצמודה לנושא מסויים, בעוד שהפירסום של תמיר מתפזר כעשן ואינו משרת מטרה זו.

בינתיים פרצה מילחמת ששת־הימים, מנחם בגין הצטרף לממשלת־הליכוד־הלאומי וקמה האימפריה העברית. בן־לילה ממש שינה תמיר את עורו: „המרכז החופשי", הסיעה היונית־המתונה, הפכה לפתע לסיעה לאומנית־קיצונית, שוחרת סיפוח על השטחים הכבושים לאלתר. תמיר המציא אז את הסיסמה „שטח משוחרר לא יוחזר!" (גם שוסטק טוען לבעלות על סיסמה זו).

ממשלת־הליכוד־הלאומי יצרה מציאות פוליטית חדשה. כמעט כל סיעות הבית היו שותפות בממשלה. בחוץ נשארו בעיקר שתי הסיעות שלנו: סיעת תמיר, עכשיו בימין הקיצוני, וסיעתי שלי, בצד היוני הקיצוני. תמיר הטיף לסיפוח כל השטחים הכבושים לאלתר, בדמגוגיה שלוחת־רסן שהגיעה למימדים של הסתה, ואני הטפתי לכריתת שלום עם מדינה פלסטינית חדשה, שתקום בגדה וברצועה.

שוב נוצר בינינו איזון מוזר.

פנים חיוורות כסיד

בבחירות לכנסת השביעית, ב־1969, הופיע תמיר בראש הרשימה העצמאית של „המרכז החופשי", כשהוא חדור ביטחון עצמי. הוא זכה בפירסומת אדירה, הוא דגל בדיעות לאומניות פופולאריות, בגין וחרות היו בתוך הממשלה.

במוצאי יום־הבחירות, בשעות־הלילה, ישבנו זה לצד זה באולפן הטלוויזיה החדשה, וציפינו לסיכום הקלפיות. היה שם גם חנוך סמית, ששיחק את מישחקיו הרגילים.

בשעות הקטנות הודיע סמית לפתע, שבעוד שסיעת העולם הזה — כוח חדש הגדילה את כוחה וזכתה כנראה בשני מנדאטים, לא עבר „המרכז החופשי" את אחוז־החסימה.

תמיר, שישב לידי, החוויר כסיד. הוא לא איבד את כושר־הדיבור, חלילה ואילתר בו במקום טיעונים מבריקים כדי לתרץ תוצאה זו, כגון ריבוי הרשימות של שוחרי־הסיפוח. אך ידעתי שהוא מזועזע.

כעבור שעה קלה תוקן המצב. הסתבר כי גם „המרכז החופשי" עבר את אחוז־החסימה, ולבסוף זכה אף הוא בשני מנדאטים, על־סמך עודף־הקולות. (ערב הבחירות עצר השב"כ מאה מפעילי רק"ח, וכתוצאה מכך זכה „המרכז החופשי", ולא רק"ח, במקום ה־120).

בסיכום הסופי זכתה רשימתו של תמיר ב־460 קולות פחות מאשר הרשימה שלי. זאת היתה גלולה מרה בשבילו, אבל לפחות הציל את מקומו בכנסת.

תמיר הסיק מכך מסקנה: לעולם־לעולם לא להתייצב עוד בבחירות לבדו. (בבחירות הבאות, ב־1973, כבר היה חבר בליכוד.)

בכנסת השביעית שוב עמדנו זה מול זה, בשני הקצוות. ההתנגשויות שלנו הפכו לחלק מן הפולקלור הפוליטי. מפעם לפעם הסעירו את הכנסת. מכיוון שהיטבנו כל־כך להכיר זה את זה, היה קל לנו לפגוע זה בזה במקומות הרגישים ביותר. לי זה היה קל במיוחד, כי זכרתי אילו קטעים נהג תמיר להוציא (בדרך־כלל כבר בדפוס) מן הכתבות הביוגראפיות שלנו עליו, בימים הטובים. למשל: אי־שרותו בצה"ל. הוא נהג לתקוף בעיקר את העולם הזה. שינאתו לשבועון הפכה תהומית. אולי זכר את הימים שבהם נהגו לומר כי „העולם הזה המציא את תמיר".

המכה שספג בבחירות של 1969 לא נשכחה. אם עד אז נחשב ככוכב עולה, שצפויות לו גדולות, היה עתה עוף קצוץ־כנפיים. חרות לא פחדה עוד מפניו. בגין פשוט התעלם ממנו ומהתקפותיו.

מחוץ לכנסת היו דרכינו שונות. אחרי ישיבות־הכנסת חזרתי למערכת העולם הזה והמשכתי לנהל שם את המאבקים. תמיר חזר למישרד עורכי־הדין שלו. הוא הפך לאחד מעורכי־הדין היקרים והעשירים ביותר במדינה. סיפרו לי שהחזיק על שולחנו בשעון־חול גדול. בהיכנס לקוח היה הופך את השעון, שהתרוקן תוך שעה, ואמר לאיש: „דבר!" החשבון היה בהתאם.

על אותו השולחן, מתחת לזכוכית, היה מונח הדפס של שירו של קיפלינג, אם. תמיר העריץ שיר זה, בעל המסר הגברי־פשטני.

פעם אחת נפגשו דרכינו שוב. בסוף הכנסת השביעית נעשתה המזימה שנודעה בשם „קנוניית באדר־עופר", על־שם באדר מחרות ואברהם עופר ממיפלגת־העבודה. המזימה היתה לשנות את חוק־הבחירות כך שכל עודפי־הקולות של הסיעות הקטנות בבחירות יעברו לידי הסיעות הגדולות. זה היה שוד לאור היום.

הקמנו בכנסת חזית משותפת של כל הסיעות הקטנות — ימין, שמאל ודתיים — במאמץ נואש לבלום מזימה זו. שוב ישבנו תמיר ואני בישיבות אסטראטגיות משותפות, אף שלא דיברנו זה עם זה ישירות. כצעד אחרון החלטנו על „פיליבאסטר" — ניצול תקנון־הכנסת כדי למשוך את הישיבה עד אור הבוקר ולהתיש את יריבינו. נאמתי באותו לילה יותר מתריסר נאומים ארוכים, וכך גם תמיר.

זה היה מעמד מוזר. היינו ידועים כאויבים. אבל פעלנו ביחד, כמו בעבר כשאנחנו מתקיפים ביחד את הקנוניה של מפא"י־חרות בזעם ריטורי משולהב.

קיקיון ושמו ד"ש

מייד לאחר־מכן פתח אריאל שרון ביוזמתו להקמת הליכוד.

לכאורה היה זה בלוף. הליכוד לא היה אלא גח"ל במהדורה חדשה, אותה הגברת בשינוי האדרת. אך כדי ליצור בציבור תחושה של חידוש והתלכדות, צורפו לאגודה שתי סיעות־רסיס. סיעתו פושטת־הרגל של ייגאל הורביץ, שריד אומלל של תנועת בן־גוריון והמרכז החופשי השפוף של תמיר.

זה לא היה קל. תמיר היסס ולא יכול היה להחליט. הוא הקסים את שרון, וזה הפך לשעה קלה למעריצו. אך התנהגותו של תמיר בהמשך המשא־והמתן הוציאה את שרון מכליו, והוא הפך מאז לשונאו.

הליכוד קם, ותמיר היה משוחרר מן הצורך ללכת שוב לבחירות לבדו, ולהסתכן כמוני בחורבן. אני איבדתי את מקומי בכנסת. המחיר ששילם תמיר היה שבמשך ארבע השנים הבאות, בכנסת השמינית, היה שותף זוטר בליכוד, שבו כיכבו אחרים. אנשים כמו עזר וייצמן ואריאל שרון היו צעירים וטריים יותר, ומשכו את כל תשומת־הלב לתעלוליהם, כשהם נכנסים ויוצאים, פורשים ומצטרפים שוב. בגין, שפרש ב־1970 מן הממשלה, שוב הגיע לשיאי הדמגוגיה, בעיקר בעיקבות יום־הכיפורים, ואיש לא היה זקוק עוד לתמיר. תמיר היה נואם מוכשר ושיכנע את שומעיו. אבל בגין היפנט אותם.

נראה שהתיסכול של תמיר גבר שוב. הוא פרש מהליכוד (זאת היתה הפעם השלישית שנפרד מחרות), חזר למרכז החופשי העצמאי, התפלג משוסטק ומאולמרט, תלמידו. אז ביצע את תרגילו המבריק ביותר.

לקראת הבחירות של 1977 קמה חבורה של גנרלים משוחררים, ראשים לשעבר של שרותי־הביטחון, אילי־הון ופרופסורים, והקימה את ד"ש. בראש עמד גנרל עטור־הילה אך תמים כילד, ייגאל ידין.

הרעיון היה להקים משהו חדש לגמרי, טרי ונקי, בלי אף אחד מהפוליטיקאים הישנים והמשופשפים. כשהיה נדמה שתמיר עלול לעלות על העגלה, התקבל כלל מחייב. כל מי שרוצה להצטרף לד"ש חייב להתפטר קודם־כל מהכנסת, בלי תנאי, ואחר־כך להתייצב לבחירות פנימיות. איש לא העלה על דעתו ששמואל תמיר יתפטר מן הכנסת, כדי לנסות את מזלו במיפלגה חדשה שלא הבטיחה לו כלום.

אך תמיר הדהים את כולם ועשה זאת בדיוק. אי־אפשר היה לנעול בפניו את הדלת.

יש הסבורים עד היום שבכך נחרץ גורלה של ד"ש מלכתחילה. כטאקטיקן מבריק ניצל תמיר את תקנון הבחירות הפנימיות של ד"ש, הכניס את עצמו ואת אנשיו לתפקידי המפתח, והפך לכוח דומינאנטי בתנועה. הגנרלים והפרופסורים המהוללים, שהיו ילדים פוליטיים, לא יכלו להתחרות בשועל המנוסה.

יריבו של תמיר היה אמנון רובינשטיין, שלחם בו בחירוף־נפש. הוא גם התנגד להצטרפות ד"ש לממשלה. אך תוך כמה חודשים הצליח תמיר לתמרן את ד"ש אל תוך הממשלה, ואת עצמו לתפקיד שר־המישפטים. סוף־סוף הגיע לממשלה, אם כי לא לראשותה. רובינשטיין חרק שיניים, ולבסוף התפלגה ד"ש. ידין ותמיר נשארו ב„תנועה הדמוקרטית", רובינשטיין הקים שוב את „שינוי".

השתלטותו של תמיר על ד"ש באה בעיקבות השתלטותו על מנהיג ד"ש. קרה לידין מה שקרה לפני כן לאנשים כמו השופט בנימין הלוי, לסופר האמריקאי בן הכט ולרבים אחרים — הם הוקסמו על־ידי תמיר והשתעבדו לו לחלוטין. ידין לא זז מבלי להיוועץ בתמיר, ולמעשה הוכתבו כל מהלכיו על־ידי תמיר.

ד"ש הפכה לתנועתו של תמיר, רוב מייסדיה נטשו אותה בזה אחר זה, ותוך ארבע שנים קמלה ד"ש כמו הקיקיון של יונה הנביא, מבלי להשאיר אחריה שריד וזכר.

ניקמתו של בגין

כהונתו של תמיר בתפקיד שר־המישפטים שנויה במחלוקת. יש הרואים בה תקופת־זוהר שלו, והמאמינים שהיה שר־מישפטים טוב. בעיניי זה נראה אחרת. מי שהכיר את עורך־הדין הצעיר והלוחם של שנות ה־50 פשוט לא יכול היה להעלות על הדעת שזהו אותו האיש שכיהן כשר־המישפטים בשנות ה־70.

כשר המישפטים ביטל תמיר כמה מתקנות־החירום „המנדטוריות", אך הוא חוקק במקומם תקנות־חירום ישראליות מקוריות, שלא שינו את המצב בפועל. האיש שעלה יחד איתי על הבריקאדות כדי לגנות את חוק ביטחון־המדינה הדראקוני שיזם חיים כהן למען בן־גוריון, חוקק עתה את התיקון לפקודה למניעת־טרור, שבעיקבותיו נשלחו המוני צעירים פלסטיניים לכלא בעוון הנפת הדגל הפלסטיני. האיש שלחם לצידי נגד הטיוטה הראשונה של חוק־לשון־הרע החמיר עתה בחוק זה. הוא חוקק חוק דראקוני חדש שהתיימר להגן על צינעת־הפרט, אך שהיה למעשה חוק לסתימת פי העיתונות. החוק הזה הוא כל־כך פסול, עד כי גם כיום אין כמעט מי שמוכן להשתמש בו. הוא מונח בספר־החוקים כאבן שאין לה הופכין.

בתקופה זו חזרתי לכנסת, כשליח תנועת־של"י (שבה התאחדו כמה תנועות־שלום קטנות, וביניהן תנועת העולם הזה — כוח חדש). הפגישה המחודשת עם תמיר היתה בבחינת חוויה חדשה. הפעם הוא ייצג את המימסד, המישטר, הממשלה ושלוחותיה (וביניהן השב"כ), ואילו אני הייתי, כמו תמיד, הדובר הקיצוני ביותר של האופוזיציה.

על תמיר התהלכו במישרד־המישפטים סיפורים משונים. את מזכירתו הפרטית מימי הכנסת, נורית חפץ, מינה כראש־לישכתו — מעשה שהיה חסר־תקדים. הוא הסתגר איתה מאחורי מחיצה אלקטרונית, שאיש לא היה רשאי לעבור אותה. רק אחרי מאבק הורשה היועץ המישפטי לממשלה, אהרון ברק המבריק, להיכנס מבלי לבקש תחילה רשות מהגברת ראש־הלישכה.

קשה לומר כי תמיר היה שר פופולארי במישרדו. בעיני המישפטנים הוותיקים (ובוודאי בעיניי שלי) לא הגיע לקרסוליו של השר יעקב־שימשון שפירא, וגם לא של חיים צדוק. אך זהו, כמובן, עניין של הערכה. אולי אינני אובייקטיבי לגמרי.

מי שהתעלם מתמיר כמעט לגמרי היה ראש־הממשלה, מנחם בגין. כנאה לאביר פולני, לא חסם בגין את דרכו של תמיר לממשלה, דבר שהיה חושף אותו לטענה שהוא שומר־טינה. אך הוא הנהיג מינהג חדש. הוא הזמין לישיבות־הממשלה את היועץ המישפטי וביקש את חוות דעתו על כל נושא מישפטי, תפקיד שהיה שמור עד אז לשר־המישפטים. כאשר בא אנוור אל־סאדאת והחל המשא־והמתן הארוך, לקח בגין איתו את ברק לכל הפגישות, בעוד שתמיר נשאר בבית. אני סבור כי זאת היתה ניקמתו השקטה של בגין.

נקמה גדולה יותר באה בסוף תקופת־הכהונה של הכנסת התשיעית. ד"ש התפרקה. שרידי המרכז החופשי נקלטו בלי בעיות בתנועת־החרות ובליכוד. תמיר נשאר בחוץ.

בגין העמיד פנים כאילו דווקא רצה בשובו. אך באותה שעה פעלו אנשיו בתוקף ובהחלטיות מאחורי הקלעים כדי למנוע זאת. השער ממש נטרק בפניו. בגין נקם את ניקמת הרגע הנמהר של 1966, עד תום.

אינני יודע מה היתה דעתו של יגאל ידין, בסוף ימיו, על תמיר. מבין עמיתיו־לשעבר של תמיר בתנועת ד"ש לא שמעתי מעולם מילה טובה עליו. רבים מהם הפכו שונאיו־בנפש.

סוף הדרך

הבחירות של 1981 סימנו את סוף דרכו הפוליטית של תמיר.

האיש שהצטרף לתנועת־החרות בהיווסדה ושפרש ממנה; שהקים את „המישטר החדש" ופירק אותו, שחזר לחרות וגורש ממנה; שהקים את המרכז החופשי המתון, ואחר־כך הקיצוני; שהצטרף לליכוד ופרש ממנו; שחזר למרכז החופשי; שעלה על הגל של ד"ש והשתלט עליה; שהיה המנהיג האמיתי של „התנועה הדמוקרטית" אחרי הפילוג בד"ש — נשאר בלי בית פוליטי.

יצא לו שם של מי שגורם לפירוק תנועות. אנשים נזהרו מפניו.

אחרי שחלה אריה מרינסקי, ידיד שנשאר נאמן לו במשך כל השנים, נמסר לו תפקידו כממונה על המשא־ומתן לשיחרור השבויים. זה היה כמעט פרס־תנחומים, מצד מי שנקפם מצפונם כשראו אותו מבודד.

אולם גם בתפקיד זה הצליח תמיר ליצור לעצמו אויבים חדשים. הוא ניצח על סיום העיסקה לשיחרור קומץ השבויים תמורת יותר מאלף „מחבלים", והופיע באופן הפגנתי בנמל־התעופה כחתן־השימחה ביום שוכם. אך כעבור כמה ימים, כאשר הסתבר כי דעת־הקהל פונה נגד העיסקה, מיהר תמיר להודיע שהתנגד לה כל הזמן. בכך לא רכש את אהדתו של שר־הביטחון יצחק רבין, שנשאר אחראי לעסק.

באותה שעה כבר ניכרו בתמיר היטב סימני מחלת־פרקינסון, שהגבילו מאוד את יכולתו להופיע בציבור. מפעם לפעם באו אליו מראייני־הטלוויזיה כדי לחבר כתבות על הפרשות הישנות (קסטנר, שורת־המתנדבים) והוא התקשה להסתיר את הרעדה של זרועו. אך דעתו נשארה איתנה. התנאי המוחלט שהעמיד לכל מראיין: שלא יהיה בכתבות זכר לקיומי, ושלא ארואיין, חלילה. (על כך התנהלו חילופי־מיכתבים חריפים בין ראשי רשות־השידור וכמה מן האנשים שהיו מעורבים בפרשות ההן.)

לבסוף לקה גם בסרטן, לחם בו מילחמה ארוכה ונואשת, עד שנפטר.

נזיד עדשים

איך לסכם פרשת־חיים זו?

הוא התברך בכישרונות רבים, אם כי לאוו דווקא הכישרונות שהוא עצמו סבר שיש לו. כמו כמה מן הצברים בני־גילו, הצטיין יותר בביצוע מאשר בהגות, יותר בטאקטיקה מאשר באסטראטגיה, יותר בהברקות מאשר במאמץ ארוך־טווח. מנחם בגין, שתמיר התייחס אליו בביטול כאל עולה חדש מפולין, התגבר עליו בכל פעם, כשם שגולדה מאיר התגברה על משה דיין ויגאל אלון, כשם שמנחם בגין ושימעון פרס התגברו על עזר וייצמן, וכשם שיצחק שמיר התגבר על אריאל שרון.

דרכו — מהתחלתו כעורך־דין רדיקאלי וחוצב־להבות עד לסופה כאיש־מימסד מובהק, עסקן מן המניין, עשיר ועתיר־נכסים — אינה בלתי־רגילה. בכל העמים יש פוליטיקאים כאלה. אך אצל תמיר זה היה בכל זאת איכשהו מפתיע. בתחילת דרכו לא נראה כזה.

הטינה שהיתה לי נגדו, במשך תקופה די ארוכה, נמוגה כאשר פרש מן החיים הציבוריים. בשש השנים האחרונות לא נפגשנו אלא במיקרה, במסיבות, וגם אז התעלמנו זה מזה.

כשאני מביט אחורה, אני משתדל לשקול, אלה מול אלה, את ימי המאבקים המשותפים ואת ההתנגשויות שלאחר מכן. אני מעדיף לזכור את הימים הראשונים, שבהם היה תמיר משהו מיוחד. בוודאי אינני יכול להיות אדיש לזיכרו של אדם שדרכו הצטלבה פעמים כה רבות עם דרכי, במשך תקופה כה ארוכה, תחילה כידיד ואחר־כך כיריב.

הסיפור כולו הוא די מעציב. תמיר לא הגיע לאן שרצה להגיע, וגם לאן שהגיע לא הגיע כפי שרצה להגיע. בחייו הפרטיים אירעה הטראגדיה של מות בנו הבכור, דויד, בחור־חמד עדין שהתגייס לחיל־האוויר, אולי כדי לרצות את אביו, ושניספה בתאונה צבאית.

כאשר מת שמואל תמיר בגיל צעיר־יחסית — קרוב ליום הולדתו ה־64 — היתה ההרגשה העיקרית שלי שחייו בוזבזו במידה רבה, שלא מיצה את הכישרונות שהיו בו, שיכול היה לתרום הרבה יותר, ודברים חיוביים הרבה יותר, לחברה הישראלית, אלמלא סטה מן הדרך. אופיו היה בעוכריו. הוא מכר את הבכורה בנזיד־עדשים.

איזה ביזבוז!

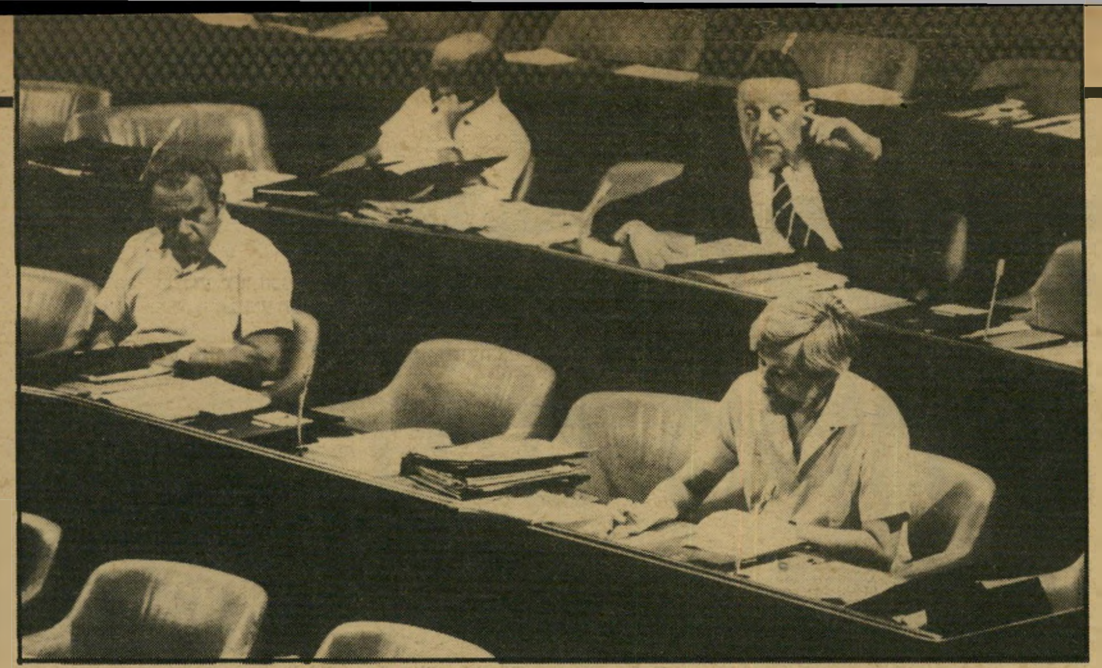

בכנסת: תמיר מביט באבנרי. ביניהם מאחור: איסר הראל

מה איכפת לי מים מלוחים?

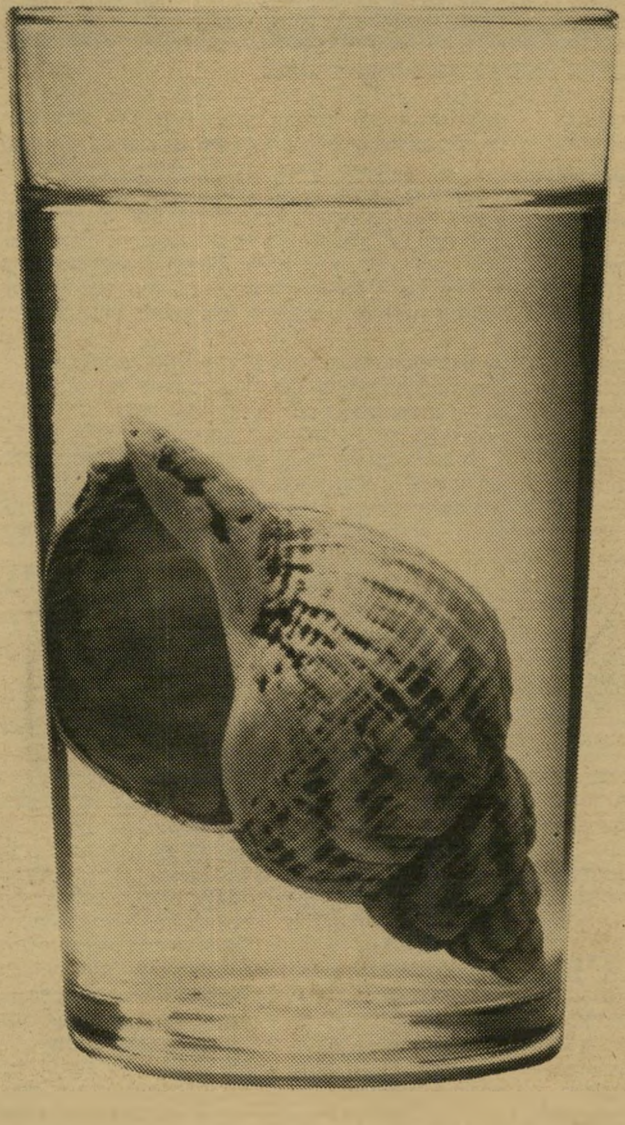

מי בכלל שותה מים מלוחים? לפעמים בולעים מי-ים בטעות וזה בהחלט לא נעים. אך מעבר ל"תאונות-שחיה" אלה, המים שאתה מכיר זכים ומתוקים.
לא היית שמח לשמוע שמי הים מתקרבים מתחת לקרקע אליך הביתה. נכון?
כן. זה המצב. הבעיה מהותית בעיקר לתושבי המגזר העירוני היושב ברובו מעל מאגר מי התהום ברצועת החוף. מאגר זה הינו ספק מי השתיה הגדול ביותר בארץ.
שנים של שאיבת יתר - כתוצאה מצריכת יתר - גרמו למפלס מי המאגרים לרדת אל מתחת לקו האדום, ולחדירת מי ים לתוכם.
כתוצאה מזה בארות רבות הומלחו והפכו לבלתי שמישות לחלוטין לשתיה או לחקלאות.
תהליך ההמלחה הינו בלתי הפיך. מאגר מלוח הוא מאגר אבוד. זאת מחלה חסרת מרפא. ניתן רק לבלום את התפשטותה עד לברז שלך. וזאת ניתן לעשות רק על ידי החזרת שאיבת היתר משנים קודמות למאגרים.

עוברים למשמעת מים

מוגש ע"י נציבות המים. לשכת הפרסום הממשלתית. עיצוב: ונדהאוז/חיטרון. צילום: אבי גנור

עמיר ויינברג, חדשות

שופט־שלום מינצר

„אני מפסיק את הדיון ומבטל את ההרשעה!"

שמואל מינצר, שופט־השלום בבאר־שבע, הפך שם־דבר. הוא לוחם במישטרה ובבית־המישפט המחוזי. האם הוא ליברל לוחם או תימהוני ערמומי?

שופט שובב

לפני שנים אחדות, כאשר שמואל מינצר היה עדיין שופט שלום טרי בבאר־שבע, ביקר באחד הימים כבית־המעצר המקומי. השופטים בעיר נרהגים לעשות זאת לעיתים קרובות.

ליד שולחן היומנאי ראה השופט זוג מתקוטט, האשה צעקה והבעל השתולל והתפשט עירום.

השופט ביקש לברר מה קורה, וגילה שנקלע למריבה מישפחתית. בו במקום החליט לעשות צדק. הוא ביקש מהשוטרים להכין לו חדר בבית־המעצר כדי לדון בעניין.

בני־הזוג הוכנסו לבית־המישפט המאולתר, וסיפרו לשופט את צרותיהם. מינצר היה אדיב ומנומס ביותר. הוא נתן להם את כל הכבוד הראוי, וניסה להשלים ביניהם.

אחרי דיון ארוך היה השופט בטוח כי השלים בין הניצים. הוא אמר לבעל „אני מוכן לשחרר אותך ללא ערובה, בתנאי שתתקע לי את ידך שתתנהג כראוי ולא תתקוף עוד את אשתך!"

השופט והעציר לחצו ידיים, בני־הזוג הלכו הביתה והשופט היה מרוצה מעבודתו.

כעבור כמה חודשים קרא השופט בעיתון כי העציר ששוחרר רצח את אשתו, בלהט מריבה חדשה.

מריבת השופטים

חסידיו של שופט השלום מבאר־שבע אומרים שטוב־הלב ממש נשפך ממנו. שהוא ליבראל אמיתי, המבין למצוקות העצירים.

מישפטנים ושופטים רבים אינם אוהבים אותו. לדעתם הוא תימהוני, חסר־איזון, ערמומי ורודף־פירסומת. המישטרה משתדלת מאוד שלא להביא לפניו עצירים לדיון, כאשר הוא בתורנות.

מיהו שמואל מינצר? מניין צמח? מהן דיעותיו ומדוע הוא מתנהג כפי שהוא מתנהג?

אילו היה מכהן כשופט בתל־אביב, היו העיתונים מלאים מדי בוקר בסיפורים עליו. אבל גם ממקום מושבו המרוחק, מבאר־שבע, מתגנבות מדי־פעם ידיעות על שיחרור עצירים בנסיבות מוזרות ועל מריבות בינו ובין שופטים אחרים במחוז.

המריבה האחרונה שלו היתה עם השופט המחוזי יהושע פילפל. בתורנות־המעצרים האחרונה שלו דן מינצר במעצרם של אנשים, שנחשדו בהחזקת יהלומים גנובים. הוא שיחרר אותם, בטענה שאפשר לחקור את הפרשה גם ללא ישיבתם של החשודים במעצר, וסירב לדחות את השיחרור אף בדקה, כדי שהמישטרה תוכל לערער לבית־המישפט המחוזי.

השופט פלפל, שדן בערר שהגישה המישטרה, החליט לעצור את החשודים, ואמר על מינצר שהוא לוחם בבית־המישפט המחוזי, תחת ללחום בפשיעה.

עירעור על העניין הגיע גם לבית־המישפט העליון, ושם אמר השופט אברהם חלימה: „חולק אני, בכל הכבוד, על בית־מישפט השלום, שעל אף הנחיותיהם הברורות של שני שופטים מחוזיים, שדנו בעניין, היה נחוש בדעתו לשחרר את העותרים קודם שהחקירה הסתיימה. וחולק אני, עם כל הכבוד, על בית־המישפט המחוזי, מפני שהשתמש בביטויים מיותרים כלפי בית־מישפט השלום."

נגד מעצר שרירותי

דיעותיו של השופט מינצר בענייני מעצר נידונו בהרבה החלטות שנתן במשך חמש השנים שבהן הוא יושב כשופט־שלום בבאר־שבע.

הוא הבהיר בהחלטותיו שעל המישטרה להביא עצירים לפני שופט מייד עם מעצרם, ורק בעיות לוגיסטיות, כמו מחסור במכוניות, יכולות לעכב זאת. אין הוא גורס שעל המישטרה לחקור אפילו חקירה ראשונית את החשוד לפני שיובא לפני שופט. לדעתו, בית־מישפט יכול להחליט אם יש חשד סביר ומקום למעצר, לפחות כמו שוטר. הוא אמר כבר פעמים רבות שמעצר מוצדק רק למטרת חקירה, וכשיש חשש מפני הכרעה. לדעתו של מינצר, 48 השעות, שבהן מותר למישטרה להחזיק אדם במעצר לפני הבאתו לפני שופט, הוא כוח עצום. בעיקר כאשר מדובר בחשודים משיכבה כלכלית־חברתית נמוכה.

כדי ללמד את המישטרה לקח, משחרר השופט מינצר חשודים שהוחזקו, לדעתו, יותר מדי זמן במישטרה לפני שהובאו לפני שופט. פעם אף שיחרר אדם בערבות של שקל אחד בלבד, מתוך מחאה על פעולות המישטרה.

מינצר גם תוקף את שיטת המישטרה לעצור אנשים על סמך מידע חסוי. לדעתו, מעצר כזה, כאשר החשוד אינו יודע כלל מדוע נעצר או מה הסיבות לבקשת המישטרה, מנוגד לצדק הטיבעי.

„אני שמח מאוד להזדמנות שניתנה לי להסביר את העניין ולהגיב על־כך," אמר השופט מינצר השבוע להעולם הזה: „היחסים בין הנשיא וביני, ובין יתר השופטים, הם מצויינים. אני מאוד־מאוד מכבד את הנשיא, ושמעתי אותו מתבטא עליי — גם לפניי וגם לא לפניי — בצורה דומה. היתה בינינו מחלוקת, ושנינו ניהלנו אותה, גם בשיאה, בצורה ג'נטלמנית. המחלוקת איננה קיימת עוד."

כשיצא מלישכתו וראה שהצעיר ששיחרר לפני כמה דקות מעוכב עדיין במיסדרון, התרגז השופט, ציווה לשחררו מייד וליווה אותו אישית החוצה

בבאר־שבע אומרים כי מאז בא לשם השופט מינצר, למדה המישטרה לבסס טוב יותר את בקשות־המעצר שלה, והיא אינה ממהרת להשתמש בחומר חסוי למטרת מעצר.

אחד המשברים האחרונים בין השופט מינצר ונשיא בית־המישפט שלו, השופט יוסף רבי, נגרם בשל מינהג אחר של מינצר: לא לתת למישטרה שהות לערער על החלטות־שיחרור שלו. הוא חושב שיש הצדקה לעכב שיחרור ממעצר רק במיקרים שבהם עלול להיגרם למישטרה נזק בלתי־הפיך.

כך קורה שהמישטרה, הלחוצה בזמן, משרבטת נימוקי־ערר בו במקום ומנסה למצוא תירוצים שונים כדי להשהות את שיחרורו של העציר.

לפני שבועות אחדים, כאשר יצא השופט מלישכתו, ראה כי העציר ששיחרר עדיין מעוכב במיסדרון בית־המישפט על־ידי המישטרה. מינצר התרגז, הורה למישטרה לשחרר מייד את העציר, וליווה אותו לפתח בית־המישפט, כדי לוודא שיילך לו לדרכו.

התנהגות זו העלתה עליו את חמתו של נשיא בית־מישפט השלום, והוא רצה להשעות את תורנות־המעצר של השופט מינצר. המשבר נגמר בכך שמינצר הושעה רק לשלושה ימים, ואחר כך חזרו השניים והתפייסו.

הוראה לחוקר

מישפטנים שנשאלו על־ידי העולם הזה אמרו שאינם מתנגדים לשופט שהוא שובב, או „אנפאן טריבל" אם הוא גם מישפטן טוב. הם הזכירו את השופט יוסף לם ואת מי שהיה נשיא בית־המישפט המחוזי בתל־אביב, השופט בנימין כהן, שנהגו גם הם לעיתים בצורה יוצאת־דופן ושובבה. „אבל הם היו מישפטנים מובהקים."

מתנגדיו של מינצר סיפרו על מיקרה שבו עברה ליד ביתו של השופט ניידת־מישטרה, ובתוכה ישב חוקר שהופיע כמה ימים קודם לכן לפני השופט. מינצר יצא לכביש ועצר את הניידת. הוא בירר אצל החוקר את גורל העציר שבעניינו דן. כאשר התברר לו כי האיש יובא למחרת

(המשך בעמוד 27)

אילנה אלון ■

ארכיון העולם הזה

מינצר (חובש כומתה) בכינוס פוליטי, 1952*

זיכוי בגלל בכי

* כינוס נגד הכפייה הדתית, שאורגן על־ידי אורי אבנרי ואהרון אמיר.

אשת־שופט יוכבד מינצר

רחמים על הבעל, רצח האשה

עלייתה וצמיחתה של אימפריה אי־גיונית

בשנת 1970 מפרסם דן מירון בהוצאת „מסדה" את מה שהוא, אולי, הטוב בספריו עד היום: שלום עליכם/פירקי־מסה. דווקא פרקים אלה מצ־טרפים לחטיבה אחת של מסה קולחת, כתובה בחשק, מתוך התמצאות מרשימה בנושא על כל הקשריו: מה שהמבקר מציג כ„שלושה מהלכים או שלוש קאדנצות" בפעילותו הסיפרותית של שלום־עליכם, המוארות כאן באור חדש, מרתק מאין־כמוהו.

מה גרם לכך שדווקא כאן הגיע המבקר למיטבו? האם עמד לו רצונו להקדיש לזיכרו של מורו וידידו המנוח אוריאל ויינרייך (נפטר 1967) את הטוב בספריו? ואפשר שהנושא עצמו — כיתבי הומוריסטן יהודי גדול — בלם מראש מחשבה על פילפולי־סרק וביקוע־שערות מלומד; ואפשר גם שלמד משהו מן הביוגראף, המסאי והסופר האנגלי המהולל (והאנטישמי) גילברט צ'סטרטון, אותו הוא מצטט ועליו הוא מסתמך כאן בהרחבה; אותו צ'סטרטון ש„לא היה מימיו" — דיברי דן מירון — „מבקר ,ככד־ראש או מדעי'," דוגמת המבקר העברי הכותב עליו דברים אלה.

אומנם, פה ושם יוצא גם כאן הדן מתוך המירון, כגון בשעה שהוא כותב, כולו דרוך לקראת התנצחות אפשרית, כי „בשלב זה צריך, כמדומה, הרעיון המפותח בפרקים אלה להיתקל בהתנגדות נמרצת," וכו' (עמ' 126). לשון אחר: אנא, בטובכם, גלו נא התנגדות לדבריי שאם אין לי בני פלוגתא ודבריי אינם מעוררים בכם הת־נגדות — אות הוא לי ששיבוש חמור חל כאן.

אבל תוחלתו נכזבת ואנחנו ממשיכים להסכים — ממש עד סוף הספר, ובאין יריבים ומתנגדים שאותם אפשר „לנשוך" כרבעי, מתנהל חיבורנו על מי־מנוחות כפי שספר על שלום־עליכם אכן ראוי היה שיתנהל: בלא נשיאים ורוח אבל בכמות לא־מבוטלת של גשם מחייה נפשות.

מכאן נראית דרכו העתידה של מבקרנו סלולה לפניו. ואכן, מה או מי עלולים עוד לקום לשטן לחוקר הצעיר עדיין (הוא בן 36 עתה), שכבר הוציא מתחת ידיו יצירה משובחת מעין זאת?!

כרגיל, לא מצפון נפתחה עליו הרעה, כי אם מן המצפון והאופי. רמז ראשון לדמות שהיא עתידה ללבוש כבר נמצא לנו בדברים שהוא עצמו כותב כאן על „אי־סדר פנימי" אשר דחף את שלום־עליכם ל„פעילותו הקדחתנית והבזבזנית" בת־קופת יצירתו הראשונה, והוא — אותו „אי־סדר פנימי" — הוא־הוא „שפגם לעיתים קרובות בערכה... של יצירה זו." רמז שני, קרוב לקודמו, ניתן לנו, בעת שמירון מתייחס ל„מירוץ היצירה והעשייה המטורפות" של שלום־עליכם בשילהי שנות השמונים למאה שעברה, מירוץ טרוף ומטורף שגם לולא נספחו לו גורמים אחרים, גרם לכך ש„יצירת שלום־עליכם היתה חייבת להגיע במוקדם או במאוחר למשבר."

ניבא ולא ידע מה ניבא!

התיאבון הגובר

ואכן, אם נכון מאמר הבריות, שעם האכילה בא (וגדל) התיאבון, הינה תיאבונו של דן מירון החל גובר בהדרגה, בשנים שלאחר 1970, עד שלא ידע עוד שובעה. כאחוז תזזית או מוכה אמוק, הוא מתרוצץ מן המחקר היידי למחקר העברי, מן המחקר אל הפולמוס, מסיפרות ההשכלה אל אחרון מפרסמי הקונטרסים או הסיפורים הקצ־רים, מן הביקורת אל ה„שנינה" העיתונאית ה„נשכנית", ממנה אל כינוס „כל כיתבי" סופרים ועריכת מהדורות אקדמיות, פעילות ציבורית, מיפגשים עם מרינאים וראשי־ממשלות, הרצאות ושיחות טלוויזיה, ועדות מיקצועיות וועדות מינויים אוניברסיטאיות, מכוני מחקר בעברית וביידיש, שיחות רדיו, אוניברסיטה פתוחה וסגורה. ולא מנינו אלא מיקצת שבמיקצת.

מעולם לא היה כתר שרחה ועטרה שמפני קבלתה היסס. הכל, הכל, הכל! כאותם מונומאנים אחוזי־דיבוק של בלזאק.

והתוצאות לא איחרו לבוא. אט־אט החלה האימפריה הטראנס־אטלאנטית שביקש להקים (ישראל־אמריקה) מתרחבת עד כדי אובדן אפ־שרות שליטה עליה, מגלה את כל סימניו של הגולם הקם על יוצרו, מבלי שהיוצר שלפנינו יבחין בכך, כי גולם הוא שהשתלט כבר על מיקצת מנחלותיו. ועוד ידו שלוחה ועוד הוא תובע: עוד! וכך, בפתח סיפרו על נתן אלתרמן, הוא מזהיר אותנו כי עיוניו אלה הם רק „חלק ראשון" ממסכת עיונים „בשירת אברהם שלונ־סקי, נתן אלתרמן ובני הדור", כלומר: המשך יבוא! עכשיו ינסה מן הסתם „לעיין" מחדש בשירי שלונסקי ולערוך גם שם אותה רביזיה־של־הרביזיה שהתיימר לערוך בכיתבי תלמידו של שלונסקי; והרי את הניסיונות הצנועים הראשונים — הערכה מחדש של שירי אליהו טסלר ואברהם חלפי, כבר השלים, לדעתו — וראה המבוא שכתב לכינוס שירי חלפי (1986), שבו הוא חוזר ומתחשבן עם כל ביקורת קודמיו „אשר לא גילתה ביחס לשירת חלפי אפילו אותה מידה של כבוד ורצינות שהיא מגלה בשלילה מנומקת", ובו החליט — בינו לבין עצמו — כי מעתה „לא עוד רשאים אנו להתייחס אל חלפי כאל דמות מישנית־שולית בעולם של ענקים" (עמ' 41). כך גם בסיפרו בין חזון ואמת (1979), הכולל את המסה העקרונית המצויינת על אמנותו המליצית של אברהם מאפו, הוא שוב מתרה בנו כי „חמשת המחקרים שכונסו בספר זה," בן 424 העמודים, אינם אלא „מחזור ראשון (! — נ"ז) בין כמה מחזורי עיונים ברומאנים עבריים ויידיים מרכ־זיים לאורך התפתחות הז'אנר הרומאניסטי בסיפ־רותנו החדשה על שתי (!) לשונותיה." כלומר, שהספר עב־הכרס שבידינו אינו אלא סנונית ראשונה „בסידרה מחקרית־עיונית מקיפה." ואילו סיפרו המאוחר יותר והפרובלמאטי ביותר על ביאליק (הפרידה מן האני העני, 1986), שאליו כבר הספיק להסתפח השנה ספר נוסף העוסק אף הוא ברובו הגדול בביאליק (בואה, לילה: הסיפרות העברית בין היגיון לאי־גיון; שם שלולא ראיתיו כתוב שחור־על־גבי־לבן לא הייתי מאמין שאכן ניתן על־ידי מבקר שעוד לא לקה לגמרי בא־גיון!), עוסק רק ב„מהלך (אחד — נ"ז) בהתפתחות שירתו המוקדמת של חיים נחמן ביאליק". ומה יהיה על המהלכים הבאים? ומה יהיה על טשרניחובסקי — האם אותו יניח לנפשו?! ואכן, לא נתקררה דעתי עד שנודע לי כי הוא עתיד להשתתף בכרך מסות על טשר־ניחובסקי, שיראה אור בהוצאת „מוסד ביאליק." עתה אני נכון להמר על כך, ששלו, תהיה, כרגיל, המסה הארוכה ביותר באותו קובץ...

שהרי יש היגיון באי־גיון זה שלו!

איתרע מזלו (הרע) וגרשון שקד הקדימו וכתב לפניו את תולדות הסיפורת העברית בין השנים 1880 ו־1970, ספר שאליו מתייחס דן מירון בזילזול גלוי. עכשיו יעמוד הוא, מירון, ויכתוב — מובטחני כי אכן זאת כוונתו — את תולדות **השירה** העברית החדשה: למן ביאליק (ואולי למן שירת ההשכלה) ועד ימינו. שקד ערך את חיבורו בשני חלקים (הסיפורת בגולה והסיפורת בארץ). אבל הוא, דן מירון, עוד עתיד להדהימנו ולהעלות את שלו בעשרים כרכים ובני כרכים. כמו נחילי ארבה יעלו הללו ויכרסמו כל חלקה טובה באמנות המילים הרגישה, העדינה ביותר, זו הנענית רק באי־רצון ובעל־כורחה לניסוחים שכלתניים מכלילים וחסרי־עידון כאלה של מירון; תוך שהם עושים רביזיה אחר רביזיה בדיביזיה אחר דיביזיה. ואם הצלחתי סוף־סוף לתהות על קנקנו, לא יפנה ממלאכתו עד שלא יניח לבאים אחריו שום שדה להתגדר בו, שום פרח או צמח ששמו שלו כבר אינו חקוק עליו ושום קוץ ודרדר שהוא לא כיסחם לפניהם, ושום חלקה שלא חרש בה בעגלתו, או, בלית ברירה, בפרידה הרתומה למרכבת מיליו.

שהרי אם ראייתי אותו כיום, בעיקבות ההתפתחויות וההתפכחויות האחרונות, נכונה, ואם ימשיך בדרך שהוא הולך בה ולא ישכיל לחזור בו ממנה בעוד מועד, הרי שעניין לנו כאן במבקר אחוז־דיבוק ממש, אשר אילו ניתן לו הדבר — היה גם **כותב** את כל הסיפרות העברית בעצמו, גם מעמידה אחר־כך **למישפטו** הדקדקני והסבלני כאחד, גם **חוקר**, בשלב הבא, את מיסתריה כאקדמאי מומחה לכל דבר וגם **מסכם**, בסופו של דבר, את תולדות כל מה שכתב וערך והגיה ושפט וכינס וביקר ותיעד. הרי גם מכתיבת שירה לא משך ידו, כמו שהוא מגלה באחד הראיונות, ועינן הנטש עוד ידו רב לו בחיבור פיוטי פארודיה גימנאזיסטיים (ראה במיסגרת). והאם אין סיפרי השירה המתורגמים שיצאו או עומדים לצאת לאור מתחת לעטו הזריז (י.ל. טלר, גיאורג טראקל) מעידים אף הם על מישאלה לחזור, ולוא בדלת האחורית, לממלכת השירה ולספח גם את אמנות תרגומה לתחום נחלותיו?!

דמו של דג הדיו

אדרבה, המתינו לו אך מעט־קט ואבידן ועמיחי, יוסי שרון ויאיר הורביץ, יונה וולך וחיים גורי, גלבוע, גלאי, אורלנד ודליה רביקוביץ, אבות ישורון וזך — החיים עם המתים — יעמדו אצלו כולם בתור, מי לקבלת „הסכמות" ודיברי ברכה ומי — לספוג היטב־היטב ב„אחוריים המואדמים־מנופחים" שלו.

אכן, אם גרשון שקד „הכניס סדר" בתחום הפרוזה, הוא — מירון — יכניס סדר אי־גיוני כאשר עוד לא „אוגיין" מעולם, בתחום הפייט. הוא ישפיל את הרמים וירומם את השפלים והמושפלים. הוא, „קריטיקוס דער דריטער" (על מישקל „קריטיקוס דער צווייטער" סאטירי זה של שלום־עליכם), יכתוש את כל קודמיו ואת כל

חלק מספרי דן מירון

הפיתולים במסלול

„כניסתי שלי לעולמה של הספרות ולעיסוק בביקורת חלה באותן שנים עצמן, ומובן, שהלכי־הרוח הביקורתיים, ששטפו את אווירת הדור הגיעו גם אלי והשפיעו על חשיבתי ועל הרגשתי... מלכתחילה, ממש מן השלבים הראשונים של עבודתי הספרותית, חשתי גם באי־נוחות רבה במסגרותיה של המחשבה הביקורתית, שזך היה מבטאה האינטליגנטי והמשכנע ביותר. במבט לאחור אני מבחין - יותר אולי משהבחנתי בשעה שהדברים התרחשו - כיצד קבעה המתיחות הפנימית ביחס לאורח־מחשבה זה ולמשפטי־ההערכה שנבעו ממנו, כמה מן הפיתולים במסלול התפתחותי כמבקר באותן שנים. אם יימצא אי־פעם מי שיבדוק מסלול זה על פיתוליו יוכל אולי לגלות את מקורן של סתירות ותפניות בהתדיינות פנימית בלתי־פוסקת עם צווי פואטיקת החווית, אשר... עמדו בסתירה לתחושה הספרותית הראשונה שלי."

דן מירון, מפרט אל עיקר

עינן הנטש — מלאך חבלה

ברשימות שפירסם במדור „רג הדיו" בכתב־העת עכשיו, ועוד קודם לכן בעיתון זמנים, חתם דן מירון בשם־העט „עינן הנטש." על מקורו של השם סיפר בימים אלה עורך עכשיו, גבריאל מוקד: דן בא אליי ואמר לי כי הוא מתכוון לחתום בשם עינן הנטש, ואילו לי הוא מועיד את הפסבדונים „ארנן הדש." כששאלתי אותו למקורו של אותו עינן סיפר לי כי מצא אותו בכיתבי אלחריזי כשמו של מלאך חבלה, והוא מבוסס כנראה על הדמונולוגיה של הבלשן ומחבר המקאמות הערבי אלחרירי. אבל אל דאגה, אמר לי, לעינן זה יש מלאך־חבלה תאום בשם „ארנן הדש", וזה יהיה שימך שלך.

וכך, מסכם מוקד, באו לעולם שני מלאכי־החבלה של „רג הדיו".

משנה לעורך: שמעון צמרת

הקמים עליו לאבק דק. האם לחינם הוא קורא לעצמו, בפסבדונים חושפני אחר שלו בעכשיו, ישר ולעניין, בשם „רם." אכן, דם עוד יישפך כאן, ולוא רק מילולי!

חרף נעימתם המבודחת של הדברים, אין בליבי גם צל צילו של ספק שאכן כאן יש לבקש את אחת הסיבות המכריעות למיתקפה הפרועה בה פתח על פוגל־את־פרי־את־אבידן־את־גרודזנסקי־את־זך. שהרי אשר לאלה החיים אין כל ביטחון כי דווקא הם יסורו למישמעתו ויקבלו על עצמם באהבה את הסדר החדש שהוא מתכוון להנהיג ב„היסטוריה" שלו (וראיה לכך שכבר הכעיסוהו בעקשנות זו שבה הם ממאנים לקבל את ציוויי האי־גיון שלו בנושאי ביאליק ואלתרמן). ואשר לפוגל, מנוחתו עדן, לזה כבר הועיד הקריטיקוס שלנו מקום שונה לגמרי בתולדות שירתנו וסיפרותנו מן המקום שהועידו לו — בחוצפתם כי־רבה — כמה מן המנויים לעיל.

אבל נחזור לסדקים החמורים שהחלו ניבעים לאט־לאט במיפעל המונומנטאלי דווקא עם התרחבותו חסרת־התקדים. הללו אינם מתמצים רק במה שכבר הצבענו עליו: לשון בלתי־זהירה החושפת את בעליה לגיחוך ואף יש בה מזיגה משונה של יומרה ניסוחית פומפוזית עם סיגנון של רומאנסות־למשרתות (כמו: „אהבתם של אמנון ותמר תגיע עתה להתגלעותה המלאה הראשונה אחר רגע הקירבה הנסערת אצל מפלת האריה, ואמנון עצמו יהיה ער לתואם הכרונולוגי של התגלעות זו" — בין חזון לאמת, 40). ניסוחים שכולם אומרים חשיבות־עצמית וכוונה להרשים, ומשופעים בלועזיזמים ובאיורים מסיפרויות שרן מירון בהחלט **אינו** בן־בית בהן גם כשהוא מתראה ככזה („בהמשך הדברים מתפרש זימון המיקרים ה,מלאכותי' ברומאנים של אמילי ברונטי, דיקנס ואפילו ג'ורג' אליוט כסימון עלילתי אפשרי של נוכחות ההשגחה האלוהית בחיי היום־יום האנושיים: ניסיון ,ריקונצפטואליזאציה של אלוהים' בדור של כפירה וחיפוש אמונה" שם, 120 — איזה „גירגור" או „בירבור" נפלא! — נ"ז). כאן פועל גם יצר ה„איפכא מסתברא" שלו שכבר עמדנו עליו, שגורם לו שלא יניח שום אמת מקובלת מבלי שיטרוד אותה ממקומה וינסה להפוך אותה על פיה („אצל מאפו, מכל מקום, אין למצוא לעולם פשטות אמיתית." (לעולם? — נ"ז). וכן הבוז שכבר מצאנו למיפעלם ולטירחתם. של אחרים („הביקורת על אשמת שומרון עודנה עומדת אפוא במקום שבו עמדה לפני חמישים שנה ויותר" — שם, 94). בנוסף לתאווה המגונה להראות, כי מה שהוא, קטלא רבא שכמותו, עושה בסיפרות העברית והיידיש, הוא מסוגל בנקל גם לעשות בכל סיפרות שבעולם. למשל: „מאפו היה בן־בית בפואטיקה הקונוונציונאלית של ,הנישגב', שהיתה רווחת ביותר בכל סיפרויות אירופה של המאה הי"ח. כמו גם בהבחנות החוזרות ונשנות ad nauseam (עד שהיו לזרא — נ"ז) בהגות האסתיטית של מאה זו כדבר ההבדל בין ,הנישגב' ו,היפה'." שפירושו: אני דן מירון, „אני ולא אחר" (עוד שם־עט של שלום־עליכם), לא זה בלבד שאני יודע לאטינית (הוא **אינו** יודע — נ"ז), ואני נעלה עליכם הקוראים עד כדי כך שאין לי שיג ושיח עם מי שאינו בקיא ברזיה של לשון זו (שהרי איני טורח כלל לתרגם את הביטויים הלאטיניים שבהם אני משתמש — והרי זו שיטה אצלי!) אלא גם זאת: אילו רציתי בכך, הייתי מצליף גם באחוריה המואדמים־מנופחים של כל אירופה של המאה הי"ח כולה, שהגותה האסתטית כבר היתה לי לזרא, עד שגם זו היתה מרטטת לפניי כדרך שאסיה זו שלנו כבר מרתיתה.

התשוקה השלטת

אבל דומה שאין לך מהתלה גדולה יותר שיומרתו האינסופית מעוללת לו מזו הדוחפת אותו, ברצינות גמורה, לכפות „מיתודולוגיה" על ראש כל מבוקריו (ממש כאותה „מיתודולוגיה" שגם הוא עצמו נאלץ לעטור לפרחתו מן היום המר והנמהר שבו ניטל עליו להתמודד עם אנשי „תורת הסיפרות", האובייקטיווית כביכול, אשר לא יארחו לחברה לאקדמיקון חסר מיתודולוגיה!) וכך הוא עומד עתה ומחלק את מבוקריו לאלה היודעים מה הם עושים ולאלה שאין להם כל מושג בו עד שיבוא המבקר ויאיר את עיניהם. וכך גרם מזלו הטוב של מאפו, ובניגוד לרוב הכותבים עליו, היתה לו מיתודולוגיה והיה „סופר בעל דוקטרינה סיפרותית מוגמרת ומוסדרת" (עמ' 96), כדרך שאיתרע מזלה (הרע) של תמר הידועה בציבור, גיבורת אשמת שומרון, ו„עיצוב דמותה מעיד על קירבתו הבסיסית של מאפו לפסיכולוגיה הריניסאנסית של ה,מזגים', או לתורת ,התשוקה השלטת' הניאו־קלאסית" (עמ' 107). ללמדך עד היכן מגיעים כאן הדברים!

והנה, דווקא עובדה הגיונית או אי־גיונית זו, כלומר, זה שמאפו היה „סופר מקצועי, הגא ביכולתו... השולט במושגיו, הדן בבעיות ספרות באורח סוברני לחלוטין", דווקא היא נעלמה — דיברי דן מירון — מעיני מבקר חד־עין כברנר אשר „לא הצליח לגלות באיגרותיו של מאפו" את שהוא, מירון, מצא בהם בלא שום מאמץ ושום טירחה יתירה.

אבל בהערה אחרונה זו שלו שוב לא נזהר רבנו „דם". ולא משום שפגע כביכול בכבודו של ברנר, שביקורתו אינה זקוקה לשום סניגוריה, אלא מפני שהדיבורים על סופר „השולט במושגיו" לעומת זה שכבר אינו שולט בהם, מסוכנים ביותר למי שיושב בעצמו בבית זכוכית, וכמדומה גם למי שיושב בביתן של פלאסטיק מילולי.

והנה, בשום מקום, גם לא במה שאמר על ה„ריקונצפטואליזאציה של אלוהים" ועל תמר האומללה שעיצוב דמותה מעיד על קירבת מחברה ל„פסיכולוגיה הריניסאנסית של המזגים" — לא נתגלה לנו ביתר בהירות, שבעל האימפריה הזוחלת אשר לפנינו אינו מצליח עוד לשלוט במושגיו שלו, והוא מנחית אותם עלינו כלאחר־יד, אחד משמאל ושניים מימין, אחד משלו ושלושה משל אחרים, וכן שהוא הולך וסותר עצמו בהם והולך ונסתר על ידיהם, והולך ומסתבך ומסתבך והולך במושגים צמר־גפניים החודרים לעיניו ויוצאים מנחיריו עד שאינו רואה עוד את הדרך בה יילך בין הסקילה של „תורת המזגים" הריניסאנסית והכאריבדיס של תורת הדפרסיה של מילאני קליין, בין נורתרופ פריי לבין „רג הדיו", בין אמנות המליצה של מאפו, „בעל הדוקטרינה", לבין „תפישת־העולם של אלתרמן" שהיא „קרובה כאן עד מאוד לתפישת המציאות הקלאסית, המפצלת את המין האנושי למחלקות קבועות של ,אופיים' ומקצועות בנוסח תיאופראסטס והקומדיה־התיכונה"!! (מפרט אל עיקר, עמ' 54). אכן, בשום מקום אין מפלתה הנוראה של היומרה שלא ידעה גבול והתירה ל־עצמה להשתולל ad nauseam ברורה ומחוורת יותר מאשר במבוא הקטן לספר הנזכר על אלתרמן, שבו עומד דן מירון ומאשים אותי, אותי ואת „כוח השיכנוע שלי", בכך שב„פואטיקה" שלי וב„רוויזיה" שלי בילבלתי עליו, רחמנא ליצלן, את דעתו וגרמתי „כמה מן הפיתולים במסלול התפתחותו" כמבקר.

ואכן, אם כך הם הדברים — באמת ראוי אני לכל עונש שבעולם, כולל זה הכרוך בקריאתם של מיקצת מן הכתבים שמתוכם אני מצטט. אבל בטרם נפסוק שאומנם כך הוא — הבה ניתן את הדעת יפה־יפה על הסוגיה שאותה העלה.

נתן זך ■

עינן הנטש
פיוט שהועלה זה עתה מן הגניזה

ואדוז ואדוז*
אורך גנוז
עושרך ארוז
בארנקים.

כל מי שלך
הונו שילח
עזרו מובטח
מאלוקים.

אך בך גמלה
רעה גדולה
וכאש נפלה
בך יד הצור.

מזעם אל
גם רפאל
אינו גואל
מועל עצור.

איכה ישבת, איכה, ואדוז,
מוכה על ראש ועל עכוז.

יצא עשן
כילה שושן
הומך ראשן
של עם קדוש.

היו הונים
ללימונים
ומיליונים
היו לרוש.

ואדוז ואדוז
עושרך ארוז
אורך גנוז
בך לתמיד.

ובעת צרה
יציל מרע
זהב המנורה
הירושלמית.

מינעי קולך מבכי, ואדוז,
עוד תהיי מאה אחוז.

עכשיו, 30־29
סתיו תשל"ה—1974

* *בשנות השבעים נפוצו שמועות כי ישראלים בעלי אמצעים מבריחים את הונם לבנקים שבואדוז, בירת ליכטנ־שטיין, כדי להעלימו מידיעת שילטונות המס בישראל.*

ספרים בקנה מידה

באמריקה כבר עשו זאת — חנות לספרים משומשים ועתיקים הממוקמת בתוך האנגר (סככה למטוסים). ועכשיו גם אצלנו: תגא 3 (תגא 2 היא רק חנות לספרים חדשים ומכשירי־כתיבה), חנות־ספרים המשתרעת על פני שטח של יותר מ־250 מ"מ ושוכנת בלב התחנה המרכזית בתל־אביב, בתוך מיבנה מקורה פח ואסבסט, שעד לפני זמן קצר איכסן מסגריה.

את הרעיון להקמת בית־מימכר ספרים בממדים כאלה שאב יואל דוידוב, הבעלים, מחנות מיוחדת־במינה השוכנת בעיירה אנגלית קטנה שבגבול ויילס, הי און ווי (Hey on Why). שם הוקמה חנות־ענק לספרים משומשים בתוך אולם בית־קולנוע נטוש. החנות התרחבה והיא משתרעת כיום על פני כמה מיבנים ומושכת מדי שנה אלפי מבקרים לעיירה היפהפיה. סביבה גם צצו חנויות קטנות רבות שעיקר התמחותן במכירת גלויות עתיקות.

כל זה עדיין לא קרה אצלנו, אבל הזרע כבר נזרע. תגא 3 הוא ענק המתפתח כבר לפי חוקיותו הפנימית שלו, ובו מיבחר מעניין ומתחדש ללא הרף. הספרים מקיפים את כל התחומים: החל בסיפרי־קריאה בשתים־עשרה שפות (כולל גרוזית ופלמית), סיפרות־ילדים עם טעם־של־פעם (לאלה מאיתנו שגדלו עליהם ולבעלי נפש רומאנטית, וכן לחוקרים), סיפרות בנושאים השונים הקשורים בארץ־ישראל, המושכת למ־קום מדריכי טיולים, חובבי טבע ואספני סיפרות ארצישראלית, וכלה בעיתונות ישנה וכיתבי־עת שאזלו מכבר. אם מחטטים היטב, מוצאים בתגא, בצד עיתונים מראשית המאה, גם גיליונות ישנים של העולם הזה משנות הארבעים (מסתבר שהם נמכרים היטב), בצד סיפרי־קודש עתיקים, מהדורות ראשונות מן הסיפרות החדשה, סיפרות סוציאליסטית בכמה לשונות, הקאפיטאל למארכס, המאניפסט הקומוניסטי בתרגום לעברית, וסיפרי לימוד בני 40 שנה ויותר. נעים לדפדף... כואב להיזכר...

בשל ממדיה של החנות וריבוי המדפים העמוסים־לעייפה המשתרעים לכל אורכה,

צבי טל, העולם הזה

יואל דוידוב ב„תגא 3"

מקוטלגים הספרים על פי שיטת דיואי (שיטת מיון על שמו של מלוויל דיואי משנת 1873, המקובלת בסיפריות אקדמיות).

דוידוב מקפיד לספר מדוע בחר דווקא בשיטה זו הנהוגה בסיפריות אוניברסיטאיות ואחרות אך לא בחנויות ספרים, ועיקרה חלוקה ראשונית לעשר מחלקות ראשיות המכסות את כל תחומי הידע האנושי.

„במרבית חנויות הספרים העתיקים והמשו־משים יודע רק בעל החנות היכן נמצא כל ספר," הוא מסביר. „כאן, לעומת זאת, אין צורך לפנות אליי. השילוט כבר מכוון את הלקוח אל מטרתו. ציידי הספרים מעדיפים למצוא את המציאות בעצמם."

עם זאת, היחס בתגא 3 הוא אבהי — אולי משום שאביו של יואל מקדם את פני הלקוחות אישית ומציע ספל קפה לכל מי שנכון לשמוע אותו מספר על פועלו למען המדינה שבדרך. הבן, יואל, הוא עצמו „תולעת ספרים" ותיקה ואספן מושבע של ספרים עתיקים.

מעתה, איפוא, התגא (הכתר) של התחנה המרכזית בתל־אביב, ששימעה לא יצא בשל אופיה התרבותי דווקא, במיבנה מסגריה מקורה פח ואסבסט לשעבר. מי יודע, ייתכן שהדבר מבשר עידן חדש. רק ימים יגידו אם אומנם יתפוס הספר את מקומה של הקלטת הצרחנית שכה הורגלנו בה מן הרגע שבו דורכות רגלינו באחד הרציפים הלא־מפוארים האלה.

ציפי שחרור ■

איתן קלינסקי
אני מוֹרֶה לְלָשׁוֹן עִבְרִית מוּבֶסֶת

שְׁלֹשִׁים שָׁנָה
אֲנִי מוֹרֶה לְלָשׁוֹן עִבְרִית,
קִשַּׁטְתִּי לְשׁוֹנָם שֶׁל תַּלְמִידַי וִילָדַי
בְּתַפּוּחֵי זָהָב
הָעוֹלִים מִפִּיּוֹתֵיהֶם תְּלוּיִים
בְּמַשְׂכִּיּוֹת כֶּסֶף
עֵת דְּבָרָם דָּבוּר עַל אָפְנָיו – –

שְׁלֹשִׁים שָׁנָה
אֲנִי מוֹרֶה לְלָשׁוֹן עִבְרִית
קִשַּׁטְתִּי לְשׁוֹנָם שֶׁל תַּלְמִידַי וִילָדַי
בְּהֶגִיגֵי לְשׁוֹנוֹ שֶׁל רַבִּי
זַלְמָן שְׁנֵיאוּר מִלָּאדִי:
הַלָּשׁוֹן – קֻלְמוֹס הַלֵּב
הַשִּׁירָה – קֻלְמוֹס הַנֶּפֶשׁ.

שְׁלֹשִׁים יוֹם
בְּסִמְטָאוֹת שְׁכֶם וְגִ'נִּין
הֻסְּגוּ אָחוֹר כָּל קִשּׁוּטֵי לְשׁוֹנִי
מֵרָחוֹק נֶעֶמְדוּ,
כָּשְׁלוּ בְּכָל קֶרֶן רְחוֹב קֻלְמוֹסֵי הַלֵּב
וְקֻלְמוֹסֵי הַנֶּפֶשׁ לֹא יָכְלוּ לָבֹא.
בִּשְׁכֶם וּבְגִ'נִּין
אֲנִי מוֹרֶה מוּבָס
לְלָשׁוֹן עִבְרִית מוּבֶסֶת.

הַיּוֹם
אֲנִי מוֹרֶה לְלָשׁוֹן עִבְרִית מוּבֶסֶת
שֶׁמֵּיתָרֶיהָ נִקְרְעוּ בַּקַּאסְבָּה שֶׁל שְׁכֶם
וּנְגִינָתָהּ הַסְּדוּקָה וְהַמְצַמְרֶרֶת
מְמַלֶּטֶת מִנְּקָבֶיהָ הַמְחֹרָרִים:
עַרְבִי מַסְרִיחַ – – –
סְתוֹבֵב לַקִּיר – – –
אוּסְקוּט – – –
יַא חַרָא – – –
יַא מַאנְיָאק – –
– – – – –

קרית שמונה

ספרי „תרמיל" למנויים

קצין חינוך ראשי של צה"ל החליט כי סיפריית „תרמיל" — זה שנים בעריכתו הקפרנית והמעולה של המשורר ישראל הר — תפתח במיפעל מנויים.

המצטרפים למיפעל יקבלו בשנתו הראשונה 3 מבין הספרים החדשים העומדים להופיע בתוספת 4 מבין הספרים שכבר הופיעו — לפי בחירתם.

מיפעל המנויים מיועד לחיילים ואזרחים עובדי צה"ל, אבל יש לשער שיוזמיו לא יגלו התנגדות עזה מדי להצטרפותם של סתם אזרחים מן השורה...

עורך נתן זך

אתה והשקל

מאת יגאל לביב

„קנון" אישרה מסירת השליטה

מועצת־המנהלים של קנון אישרה מכירת 1.45 מיליון מניות (18% ממניות החברה) לחברת אינטרקורפ תמורת 11.6 מיליון דולר. אינטרקורפ, חברה חדשה שנרשמה בלוכסמבורג, הילוותה 13.5 מיליון דולר לחברת קנון, המצוייה בקשיי־מימון. אינטרקורפ שייכת ל**מנחם גולן** ו**יורם גלובוס**, ועוד שני משקיעים איטלקיים. היא רכשה באחרונה בבורסה עוד 800 אלף מניות של קנון.

מנור מונה כפקיד שומה 2

משה מנור מונה כפקיד־שומה־תל־אביב־2. הוא היה סגן הממונה על הכנסות־המדינה, וקודם לכן סגן־נציג מס־הכנסה. פקיד־השומה־2 היה בעבר **מנחם לשם**, שעבר לתפקיד פקיד־שומה־גוש־דן.

מנור נאלץ לעזוב את תפקיד סגן־נציג מס־ההכנסה בצמוד לפרישתו־מאונס של **דב נייגר** מתפקיד נציב־מס־ההכנסה. הפרישות באו אחרי שהתגלה כי השניים, שרכשו דירות חדשות, אישרו זה לזה דחיה של תשלומי תוספות־מס, ופטרו זה את זה מריבית ומהצמדה, כמקובל.

שלום אומר שלום לניו־יורק

על פי הוראת בג"ץ, ולמרות כל המאמצים של שר־התעשיה **אריאל שרון**, חזר **ראובן שלום** לישראל. הוא מונה בזמנו כסגן־הנציג־המיסחרי באמריקה, ללא מיכרז. בג"ץ אסר לשלם לו הוצאות כשליח ישראלי, אלא רק כתושב מקומי. המשמעות היתה אי־כיסוי שכר־הדירה הגבוה בניו־יורק. שלום הגיע לתפקידו בספטמבר 1986, ועתה חזר למישרד־התעשיה בירושלים.

לרנר ינהל את „המזרחי" בניו־יורק

אליעזר לרנר ינהל את בנק המיזרחי בניו־יורק. הוא המועמד של מנכ"ל המיזרחי **מיכאל צבינרי**, ונראה כי גם השותפים האמריקאיים בבנק מסכימים. הבנק נמצא כעת ללא מנהל, מאחר ש**משה קראום** פרש והקים חברה בשם שרותי ייעוץ פינאנסיים מתוחכמים.

לרנר היה בעבר נשיא בנק לאומי בחצי־הכדור המערבי, וישב שנים רבות בארצות־הברית. קודם לכן ניהל את בנק איגוד. הוא הצליח מאוד בתפקידו בבל"ל באמריקה, והבעיה שלו עתה היא לנהל קיוסק לעומת חנות־הענק שניהל בעבר.

פפו יקנה מלונות משיף

ההנפקה המתוכננת של סונסטה מיועדת בעיקר לרכישת מלון דיפלומט בתל־אביב ומלון אחר, לא־גמור של רשת דיפלומט בירושלים. ההנפקה מבוצעת על־ידי מישרד עורכי־הדין **שרגא בירן**, והיא תגייס 15 מיליון דולר. החתם יהיה, כפי הנראה, בל"ל, שהוא הנושה העיקרי של מלונות דיפלומט ובעל־העניין בהקטנת החוב ומכירת נכסים.

מלונאי ספושדו
שרגא בירן מכין

סונסטה חתמה על הסכם עם המלון שמקים **מתי ליפשיץ** בים־המלח, שלפיו תלווה למלון שני מיליון דולר בתשלומים, תוך שנתיים, ותקבל בעלות על רבע מהמלון, ואת הניהול ל־20 שנה. ביתר כספי־ההנפקה תקנה סונסטה את דיפלומט בתל־אביב ואת המלון של מישפחת לוי בירושלים, שדיפלומט רכש. כך יהפוך מלון סונסטה של **אלי ספושדו** באילת לרשת גדולה.

ההנפקה המתוכננת נעשית לפי השווי הנוכחי של נכסי סונסטה אילת וחלק בסונסטה בירושלים – כ־40 מיליון דולר. לפני כמה חודשים מכרו קיבוצי התק"ם כ־40% מסונסטה בסכום של פחות מ־10 מיליון דולר. הקונים היו יתר בעלי־המניות.

סופר רוצה לחזור

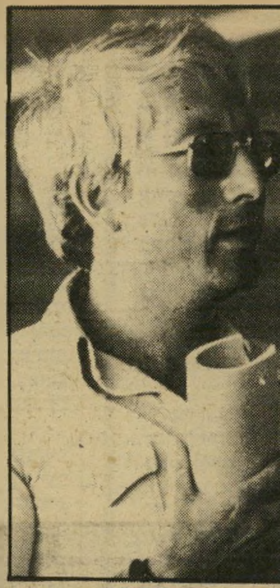

איש־עסקים סופר
לפני תקדים־מודעי

איש־העסקים **דויד סופר** מכין עתה הצעת־הסדר לחזרתו ארצה. סופר שוהה בשווייץ, עד שיסתיימו ההסדרים שהוא עושה באריקה ובישראל.

באמריקה הגיע להסכם עם רשות־ניירות־הערך, שלפיו ישלם שני מיליון דולר וימסור עדויות נגד שותפיו, ובעיקר נגד **נחום וסקביץ**.

ההסדר נוח עבורו, שכן הוא משלם רק את הסכום שהאמריקאים קבעו כי הרוויח אותו בבורסה בניגוד לחוק (סופר ווסקביץ מואשמים במיסחר בניירות־ערך על־סמך מידע פנימי שהיה לווסקביץ כמנהל מריל־לינץ אירופה).

נראה כי נוסח ההסדר עם האמריקאים עשוי כך, שיאפשר לסופר להגיע להסדר גם בישראל. הוא עשוי לטעון כי הרווחים שעשה בחו"ל מניירות־ערך אינם נובעים מהעברות־כספים מישראל אלא מאשראי שקיבל, וכן כי כל עוד לא מימש את רווחיו על־ידי מכירת מניותיו באמריקה, לא היתה עליו חובה להעביר את הכסף ארצה ולשלם עליו מס.

תקדים כזה נקבע אחרי שחשפתי בהעולם הזה 19.9.77 שהשר יצחק מודעי מחזיק בחשבון בשווייץ, שאליו מועברים תשלומים שהוא מקבל מחברת רבלון על חשבון תגמולים (מודעי ניהל קודם לכן את רבלון). היועץ המשפטי לממשלה קבע אז שאין להעמיד את מודעי לדין, שכן כל עוד לא מימש את כספי התגמולים, הם כאילו אינם שלו.

הרצל ליפשיץ, המניות והכוכבים

אני יודע שמי שיקרא את השורות הבאות, יגיב כפי שאני הגבתי כאשר שמעתי אותו בראשונה. אני פשוט סירבתי להאמין, עד שראיתי קבלות בעיניים שלי. מה שמוכיח שוב שגם באמריקה נולד בכל יום דפוק אחר.

ובכן, הרצל ליפשיץ נחשב בישראל כאסטרולוג, היינו, כאחד המקבל כסף מאנשים תמורת חיזוי עתידם לפי הכוכבים. על רמת הדיוק עמד בעבר ב. מיכאל, ש־הישווה תחזיות של ליפשיץ עם האירועים כפי שקרו. אם למרות זאת ממשיכים ליפשיץ ודומיו להתפרנס, סימן שלא רבים קוראים אולי את הארץ, ומי שקראו – מעדיפים לשכוח.

ליפשיץ הגיע לניו־יורק הגדולה לפני שנה, והתמקם במלון טיודור. זהו מלון ללא דרגה, המשכן בעיקר ישראלים, המשלמים פחות מ־50 דולר לחדר ליום. ליפשיץ טוען כי בחר במלון בגלל קירבתו לדרך המהירה לוול־סטריט.

באמצעות האמרגן הישראלי יצחק תוראל נפגש עם נשיא חברת־הניהול הכספית ברינ'יולי־רוברטס, אחת הפירמות הבינוניות בוול־סטריט. הוא הציע לנשיא החברה חיזוי עתיד המניות לפי שיטה מיוחדת, המבוססת על תאריך רישום החברה בעלת־המניות, הזהה לדבריו לתאריך הלידה של האדם.

האמריקאים אינם פראיירים לחלוטין, ודרשו ממנו אסמכתות. ליפשיץ הכין טבלות ודיאגרמות לרוב, המתארות כיצד ניתן לנבא במדוייק את התנהגות המניות, והציג דוקומנטים על כישוריו והצלחותיו בישראל.

האמריקאים התרשמו, והציעו להעמיד לרשותו קרן בת 10 מיליון דולר. ליפשיץ יאמר במה להשקיע, ויקבל אחוזים מהרווחים. ליפשיץ ותוראל ערכו חיש חישובים של הרווחים הצפויים להם, וראו עצמם מסודרים בחיים.

רצה הגורל והגיע מועד גמר אליפות הפוטבול האמריקאי, והנשיא ביקש מליפשיץ חיזוי המנצח. ליפשיץ בדק בכוכבים וקבע מי ינצח. הנשיא שם באופן פרטי כסף רב בהתערבויות, על סמך החיזוי הזה. אחרי הכל, הוא כבר שוכנע להשקיע 10 מיליון דולר לפי אותו החיזוי.

אבל מה לעשות, וניצחו דווקא האחרים.

הנשיא הפסיד כסף רב, והודיע לליפשיץ כי לאור הפגנת היכולת שלו הוא מציע להתחיל בקרן של 10 אלפים דולר בלבד. ליפשיץ, שחישב מהר כי הרווחים מסכום זה אינם מספיקים לארוחת־בוקר (אם יהיו רווחים), דרש משכורת. הנשיא, בזכרו את החור בחשבון־הבנק, סירב. כך נגמרה הקריירה של ליפשיץ בחברה זו.

אבל, מודיעים לי, הוא שיכנע כמה גופים ישראליים לשכור את שרותיו. וזה עתה המליץ לפניהם לקנות מניות של חברת־הנפט יואל.

אסטרולוג ליפשיץ
10 מיליון הצטמקו ל־10 אלפים

„רנדום" קנה את „שוקן"

הוצאת־הספרים האמריקאית הנודעת רנדום הסכימה לרכוש את הוצאת שוקן באמריקה, ההוצאה של מישפחת שוקן, שעורכתה הראשונה היתה **חנה ארנדט**. כך מסר ניו־יורק־טיימס.

שוקן, המחזיקה בזכויות העולמיות של **פרנץ קפקא**, ינוהל על־ידי חברה־בת של רנדום, פנתיאון, שגם היא נוסדה על־ידי פליטי הנאצים בשנות ה־40.

פנתיאון מדפיסה כ־70 ספרים חדשים בשנה. שוקן ירדה מ־100 בשנה לשמונה, אבל יש לה זכויות על 500 ספרים. אלה כוללים ספרים של **פרימו לוי, מרטין בובר, אלי ויזל, אליאס קנטי** וש.**י. אגנון**. שלושת האחרונים זכו בפרס־נובל. וכאמור, גם הזכויות על 15 ספרים של קפקא.

הוצאת שוקן, הסובלת ממימון חסר, מכרה באחרונה 600 מיכתבים של קפקא ב־605 אלף דולר. המחיר שבו נמכרה ההוצאה הוא כ־3.5 מיליון דולר. בין הרוצים לרכשה היתה גם הוצאת ויידנפלד־ניקולסון.

ההוצאה נוסדה ב־1931 בברלין, במטרה להדפיס ספרים של מחברים יהודים. שנתיים לאחר מכן היגר **זלמן שוקן** המנוח, אביו של בעל־הארץ **גרשום שוקן**, לניו־יורק, ויסד שם הוצאה נפרדת.

תמרורים

מס' 5 000 000 000

נולד ♦ בזאגרב, יוגוסלוויה, ל**סוניה גספר**, 23, אחות במיקצועה ולבעלה, **דרגוטין**, חשמלאי במיקצועו, בנם השני, **מאתז'**, שהוכרז, כמה דקות אחר לידתו, על־ידי מזכיר אירגון האומות המאוחדות, כתושב החמישה מיליארד עלי אדמות, בהסתמך על החישובים הסטטיסטיים של קרן ה־או"ם למען הילד (יוניצף).

● ● ●

מלכה ליום אחד

נולדה ♦ בלוס אנג'לס, ל**וואנסה ויליאמס**, 24, שחקנית וזמרת והשחורה הראשונה (ועד כה היחידה) שנבחרה אי־פעם כמלכת־היופי של אמריקה (1984), אשר נאלצה לוותר על כתרה כעבור ימים מספר משפירסם ירחון־הזימה פנטהאוז תמונות־עירום שלה, ולבעלה־אמרגנה, **ראמון הארווי**, בתם הבכורה, **מלאני לין**.

● ● ●

הרב מס' 38

נחוג ♦ בנתניה, יום־הולדתו ה־50 של **הרב ישראל מאיר לאו**, רבה הראשי של נתניה זה שמונה שנים והמועמד המועדף לכס הרבנות הראשית בתל־אביב , שנתפנה לפני שנה, עת נפטר רבה הראשי הקודם של העיר, הרב ידידיה פרנקל, שהיה חותנו של לאו. לאו, בנו של רב פולני (ולפי המסורת המישפחתית דור 38 המכהן ברבנות) הוא ניצול־שואה (ששוחרר ממחנה בוכנוואלד בגיל שמונה), המרבה לעסוק בפופולריזציה של הדת (הופעות בטלוויזיה, ספרו יהדות, הלכה למעשה), ובטיקסי־דת לא־ח"מים (לאחרונה היה בין מגיירי ברברה טאופר, הדיפלומטית האוסטרית), ושבעבר דובר בו נכבדות לתפקידים ממלכתיים שונים: מנחם בגין הציע לו את תפקיד שר־הדתות בממשלתו הראשונה (1977) ומטכ"ל צה"ל שקל את מינויו לרב הראשי של צה"ל (1980).

● ● ●

דיאטה בקיבוצים

נחוג ♦ בתל־אביב, יום־הולדתה ה־85 של **ליליאן קורנפלד**, ותיקה התזונאיות בארץ. קורנפלד, ילידת קנדה, עלתה ארצה בגיל 20 כמורה לציור וחינוך גופני בבית־ספר תיכון ירושלמי, אך משנישאה להיסטוריון גאליה קורנפלד (ראה להלן), עשתה הסבה מקצועית והיתה למומחה לתזונה, שנודעה, בין השאר, בקורסים לדיאטה שהעבירה בקיבוצים, בניהול מיטבחי יחידות הצבא האמריקאי ששהו בארץ בימי מילחמת־העולם השנייה, בפעילותה רבת־השנים ככתבת לענייני תזונה (ברוב עיתוני הארץ ובמיוחד בג'רוסלם פוסט) ובי־13 ספרי הבישול (ביניהם: אני מבשלת, הבישול הטוב) שפירסמה עד כה.

● ● ●

שחייה בים תל־אביב

נחוג ♦ בתל־אביב, יום־הולדתו ה־85 של **גאליה קורנפלד**, היסטוריון, מתרגם וסופר (הידוע בין 12 ספריו: אנציקלופדיה תנ"כית בתמונות). קורנפלד, יליד ראש־פינה ובעלה של התזונאית ליליאן קורנפלד (ראה לעיל), המקפיד לשחות עימה, גם היום, מדי בוקר, בים תל־אביב, היה בעבר מנהל המחלקה הערבית של המדפיס הממשלתי וזכור כמייסד קבוצת הכדורגל הראשונה בירושלים (שהיתה מסונפת לאגודת מכבי).

מיספר חזק!

זה פשוט מגיע לנו! אנחנו עם סטייל פופאי. פעם בשבוע עושה שריר לכמה דקות, ומייד חוזר להיות אידיוט ובולע כל גזירה.

לא יסעו אוטובוסים בשבת — לא נוסעים. אל־על לא תמריא ולא תנחת יום בשבוע? בסדר, המפקד! אסור למכור בשר חזיר? זה עוד אפשר לקנות, אבל כמו גנבים בלילה, מתחת לשולחן.

מתחתנים רק ברבנות? יופי רבנות! לא תהיה בריכה בירושלים? לא נורא! יסעו לתל־אביב.

עכשיו הם נטפלו לילדי בראזיל. מה הם רוצים, בסך־הכל? רק להוסיף להם 20 לפני מיספר תעודת־הזהות. זה הכל. מה כל־כך נורא? אז נכון שכתבו על זה בעיתונים שלושה ימים רצוף, ודיברו על זה ברדיו פעם אחת ובטלוויזיה פעם אחת, ותוך שבועיים כולם ישכחו מזה ונציגי אלוהים עלי אדמות שוב ינצחו אותנו.

מה היה קורה, למשל, אם 100 אלף ישראלים נאורים היו מתארגנים ופותחים את תעודות־הזהות שלהם וכולם ביחד היו רושמים לפני המיספר שלהם את התוספת 20? נכון שלפי החוק אסור לשנות שום דבר בתעודות־הזהות. אבל מותר להילחם בחוקים. אני רוצה לראות את מישרד־הפנים דואג לאסור 100 אלף איש! אבל איפה ה־100 אלף האלה? כשניסיתי לדבר על ליבם של החברים שלי בעניין זה, הם הסתכלו עליי כעל דון קישוט.

אחר כך אתם מתפלאים שהם מנהלים אותנו ואומרים לנו כל החיים מה לעשות ואיך להתנהג ומה לרשום בתעודת־הזהות שלנו. מי ערב לנו שבעוד שנה לא ירשמו בתעודת־הזהות של כל הלא־שומרי שבת את המיספר 30? ולאוכלי השרימפס יוסיפו 42, וללבושות לא בצניעות יוסיפו 12 ולמי שלובשת בקיני 31 ולמי שעוזר לערבי להחליף גלגל אפשר לשים 46, ומי שכואב לו הגב יסומן כ־58 ומי שצוחק בתישעה באב יקבל סימון 946, ומי שנולד בלידת עכוז יקבל 55.

אותי, אגב, כל האמור לעיל, לא מצחיק כלל. תוך שנה־שנתיים יופיע לפני מיספר תעודת־הזהות שלי המספר 102891075531657843679. שיפוצץ להם את המחשב של מישרד־הפנים. איכפת ליי? הם המציאו את המיספרים והקידומות האלה, לא?

והרי החדשות

■ מוסיקה

עד היום הילדים שלנו ליקקו סוכריות על מקל וקילקלו לעצמם את השיניים, אבל אנחנו שתקנו, כי בזמן שהילדים קילקלו לעצמם את

השיניים היה שקט בבית. עכשיו גם זה השתנה. בשוק נמצאים למכירה לקקנים חדישים ביותר, שבמקום אחד יש להם חור ובמקום השני הילד נושף בהם ובזמן קלקול השיניים יש גם רעש בבית. הכוונה של היצרנים היא לתת לילד לשחק עם צלילים. על כל מקל של לקקן מצויין מיספר, ועל גב האריזה של הלקקנים ישנם איזה תווים. הבנים שלי לא התחשבו בפרטיטורה וסתם ציפצפו לי ישר לתוך העצבים, החלשים ממילא בעונה זאת של השנה.

הדבר הטוב בסוכריות על מקל בכלל ובל־קקנים המנגנים היא העובדה שאתה יכול לקנות את זה לילדים של החברים שלך, ולא לילדים שלך. אגב, המחיר ל־5 לקקנים בתוך אריזה: 1.38 ש"ח. שמם בישראל הוא צ'ופה צ'ופס. מתוצרת ספרד.

■ שיניים

ואחרי לקקנים, הרי מוכרחים להבריש את השיניים. אז כדי שהילד יגיד רק 3 פעמים „לא רוצה" עשו לו במיוחד מישחת־שיניים של „רובוטריקים", של חברת הלן קרטיס. שפופרת אחת עולה 1.60 ש"ח. מי שלא יודע מה זה רובוטריקים, זה סימן שאין לו ילדים והוא יכול להפסיק ולקרוא את הקטע הזה.

■ המאה ה־21

למי שעדיין לא קנתה לעצמה מיקרו־גל, כי היא עדיין לא מבינה למה צריך אותו (כן, יש כאלה, אני למשל), הנה לכם סיבה טובה מאוד: בימים אלה הוציאה חברת הלן קרטיס לשוק שעווה להסרת שיער מהרגליים. בדרך כלל היה צריך לחמם את השעווה הזאת במשך 7־10 דקות ארוכות על הכיריים. מהיום, אפשר לחמם במיקרוגל 2־3 דקות בלבד. תחשבו על זה: כל חודש חיסכון של 4 דקות, כשכולם יודעים ש־TIME IS MONEY.

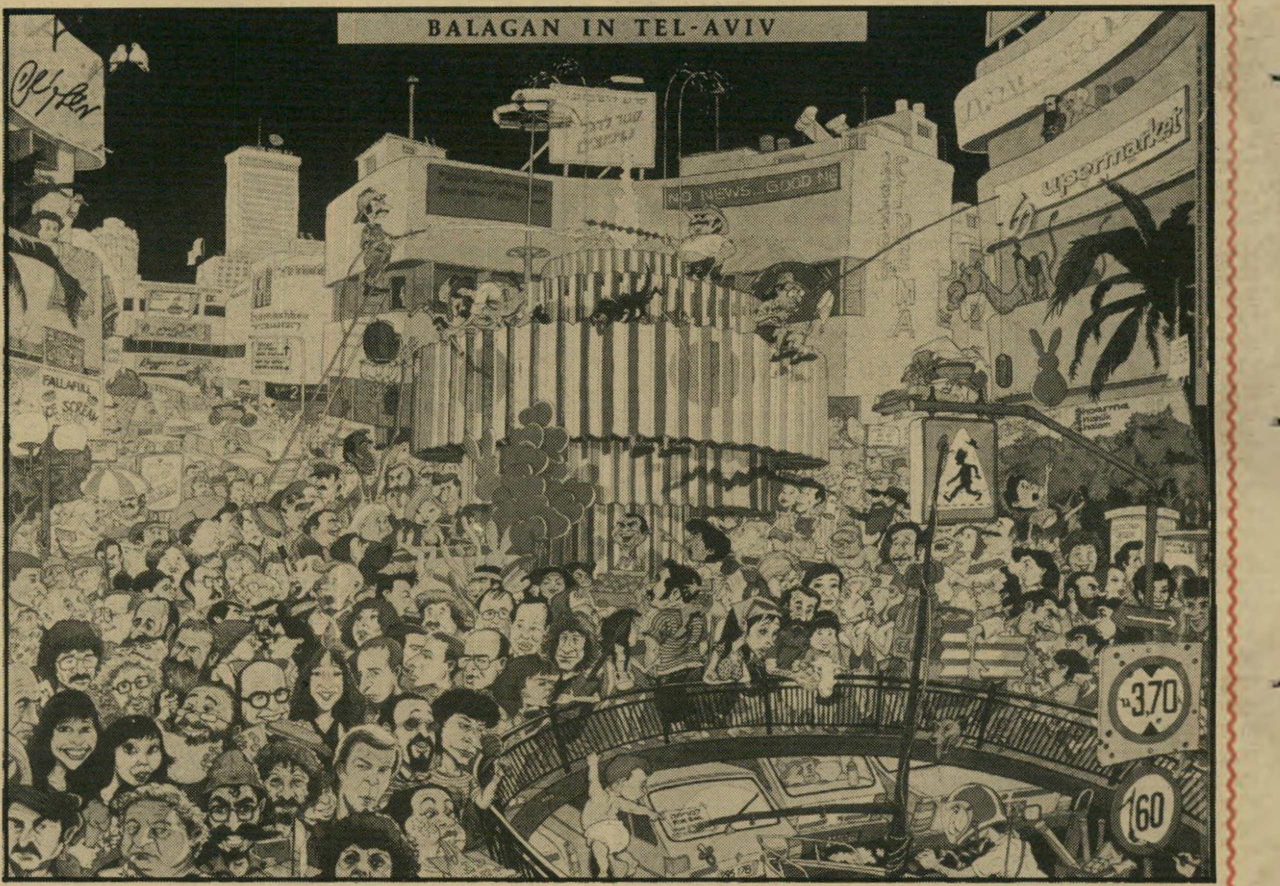

ד"ש מהבית

כל הצרות של העולם נופלות על האנשים מהמעמד הבינוני. הנה, אפילו בעניין מתנות לחברים לחו"ל. זאת אומרת, העשירים כשהם נוסעים לחו"ל רוצים לקנות מתנות לחברים שלהם שם, אין להם שום בעיה. מוציאים איזה $500 קונים רישום יפה של אורי ליפשיץ, למשל, והכל בסדר. העניים, לעומת זאת, בכלל לא נוסעים לחו"ל, וממילא כבר אין להם בעיה של מה להביא לחברים בחו"ל. רק אלה מהמעמד הבינוני, כשהם סוף־סוף אוספים כסף בשביל איזו נסיעה קצרה לחו"ל ומשלמים מס־נסיעות ומזמינים מלון דרגה ג' וכל השאר, כמעט לא נשאר להם כסף כדי להביא מתנה לחברים, והרי בלי מתנה אי־אפשר.

אז מה הם עושים? הם מטלפנים אליי ואומרים לי בקול נורא מתוק „דניאלה, אולי יש לך איזה רעיון מה להביא לחברים שלנו בחו"ל? לא, לא יורדים! מה פיתאום? הם יחזרו עוד כמה שנים!" עד היום הייתי תמיד מציעה ספר. איזה עמוס עוז או א"ב יהושע או יהושע קנז, לא טוב בשבילם?

אלא שבגלל ריבוי נסיעת הישראלים לחו"ל יש כבר לכל שוהה (לא יורד, חלילה) שני עמוס עוזים, שני א"ב יהושע ושני קנזים, וצריך לחשוב על מתנה אחרת לשוהים בחו"ל שתהיה גם מקורית, גם מכובדת וגם, כמובן, לא ביוקר.

אז הנה יש מתנה לכל השוהים בחו"ל לעונה הקרובה.

הצייר מישל קישקה צייר כרזה נהדרת וקרא לה „בלגן בתל־אביב". הכרזה (פוסטר בלעז) מראה את כיכר דיזנגוף, כולל האגם המר שלה, ומסביבה עשרות מהטיפוסים הבולטים והידועים של העיר הכי הנהדרת הזאת, כמו שהם נראים היום, לעומת איך שהם נראו בזמן שהשוהים בחו"ל התחילו את שהותם שם. במאמץ קטן אפשר למצוא שם את אריק אינשטיין, שולמית אלוני, יוסי שריד, ירון לונדון, יגאל תומרקין, רני קרמן, יבי, יהודית רביץ, שלמה ניצן, אהרלה שמי ואחרים — כולם ביחד תמורת 5.20 ש"ח.

הנה, סידרתי לכם מתנה נהדרת. סעו לשלום ואל תשכחו לחזור.

לא לצימחונים

לא סוד הוא שאנחנו, הישראלים, לא בדיוק גדלנו על סטייק אנטריקוט, עגל בשמנת, אוסר־בוקו, או לשון בטעם אניס. אנחנו גדלנו, למי שלא זוכר, על גבינה לבנה, לבן וירקות. בגלל הילדות הזאת אנחנו אלופות העולם בסלטים (למי יש ירקות כמו לנו?) אנחנו טובות בהכנת חמוצים שונים, מאפים, אנחנו עושות ריבות נפלאות, אפילו ברגים על האש אנחנו חזקות מאוד וגם העוף די מצליח לנו בדרך כלל.

אחרי כל המחמאות שחילקתי לחברותיי ולעצמי, מותר לשים לרגע יד על הלב ולהודות שבבשר אנחנו לא כל־כך מבינות. רובנו, לא כולנו. בסדר?

תישאלו את הקצב בסופרמרקט איזה בשר הולך אצלו הכי טוב והוא יענה לכן, שהלקוחות שלו מבקשות „תן לי חתיכת בשר, אבל שיהיה טרי ובלי שומן" והקצב, אם הוא מבין משהו בבשר, יודע מייד שהגברת אין לה שכל או לפחות אין לה ידיעות בעניין הבשר.

שניים שכן מבינים בבשר, הם שאול אברון וישראל אהרוני, שבכל רגע פנוי שלהם הם אוכלים או מדברים על אוכל או כותבים עליו או מבשלים אותו. בימים אלה יצא לשוק סיפרם

בשר, שמלבד עשרות תפריטי־בשר מכיל גם בית־ספר חשוב להכנת העניין הזה שעולה על שולחננו כמעט מדי יום.

הנה דוגמה של שיפודי־כבש, במיוחד לעונת הפיקניקים: ל־4 סועדים.

לקוביות:

1 ק"ג בשר כבש (שוק או כתף) חתוך לקוביות בגודל 4־5 ס"מ, 2 בצלים חתוכים ל־8, 2 עגבניות חתוכות ל־8 חלקים.

למישרה:

$\frac{1}{3}$ כוס שמן־זית, 4 שיני שום קצוצות, מלח, פילפל, 1 כפית ריחן קצוץ או מנטה קצוצה, 1 כף פטרוזיליה קצוצה, 1 כפית רוזמרין.

אופן ההכנה:

1. מערבבים את חומרי המישרה בקערה גדולה, ומשרים בו את קוביות הבשר כשעה.
2. משחילים על שיפודים את הבשר, ומדי פעם. משחילים עגבניה או בצל.
3. צולים על גריל 3־4 דקות מכל צד. הופכים מדי פעם. מגישים.

שאול אברון וישראל אהרוני מבשלים בשר, הוצאת אדם, מחיר 34.10 ש"ח. כדאי!

צירוף מיקרים כזה יכול לקרות רק בתיאטרון

בעבור חופן שוורמה

אבנר חזקיהו המככב כעת בהצגה המצליחה אל תקרא לי רפפורט, זכה לחיבוק ונשיקה מעדנה פלידל. אחד הנוכחים קרא בהומור: „היא מחבקת ממש כמו פולה בן־גוריון!"

אפילו השוורמה שהובאה כמנה מר־כזית ולא הוכנה מבעוד מועד לא מנעה את שימחת חבריה של **עדנה פלידל**, שבאו לחגוג עימה את הצגת־היחיד החדשה שלה. הרבה אוכל ושתיה הוכנו לחוגגים, שנראו סחוטים מהחום והע־דיפו את האבטיח הקר ואת עוגת־הג־לידה, מתנת מלון דן.

עודד תאומי שבשנים האחרונות מתעסק יותר בענייני פארפסיכו־לוגיה ופחות בתיאטרון הגיע למסיבה של עדנה פלידל ותפס מקום טוב במרכז העניינים. כשהוא מעלה חוויות משותפות בתחום התיאטרון. תאומי – שנמנע מאוכל – עובד לאחרונה על הצגה חדשה.

חיים באר המחזאי־סופר, העובד עבור ה־קאמרי, אכל ושתה פחות מיתר החוגגים. הוא נראה שקוע במחשבות לגבי המחזה הבא שהוא עובד עליו כעת. באר סיפר שגאולה ורננה, בנותיה של פולה בן־גוריון, טענו שיש דימיון מדהים מבחינת התנועות בין אמם לעדנה פלידל.

מילחמת ימי־ההולדת

קיקי רוטשטיין אמרגנה של הזמרת **שלומית אהרון** כוכבת עלובי החיים התק
להנהלת התיאטרון הקאמרי והודיע שלשלומית יש יום־הולדת באחד מימי החזרו
ההנהלה הכינה עוגת יום־הולדת גדולה, כל הצלמים והכתבים הוזמנו לאירוע, ואז נו
שגם ל**ריבקה בכר** ו**ישראל טרייסטמן**, המופיעים איתה, יש יום־הולדת באותו יו
ריקי גל ישבה בצד וחייכה חיוך מיסתורי. בהמשך הערב נודע שגם לזמרת גל ד
יום־הולדת, שחל באותו היום. ריקי חגגה פעמיים: פעם אחת בחברת אנשי־התיאטר
ובערת במסיבה פרטית. **נילי ברקן** העירה שזה כבר מעבר לצירוף־מיקרים.

שלומית אהרון כוכבת המחזמר עלובי החיים זוכה בנשיקה מ
בעל האוהב, יובל דור. שלומית, שעברה מס
קורסים בסיינטולוגיה, נעזרת בהם כדי לעמוד בלחצים הרבים שבעבוד

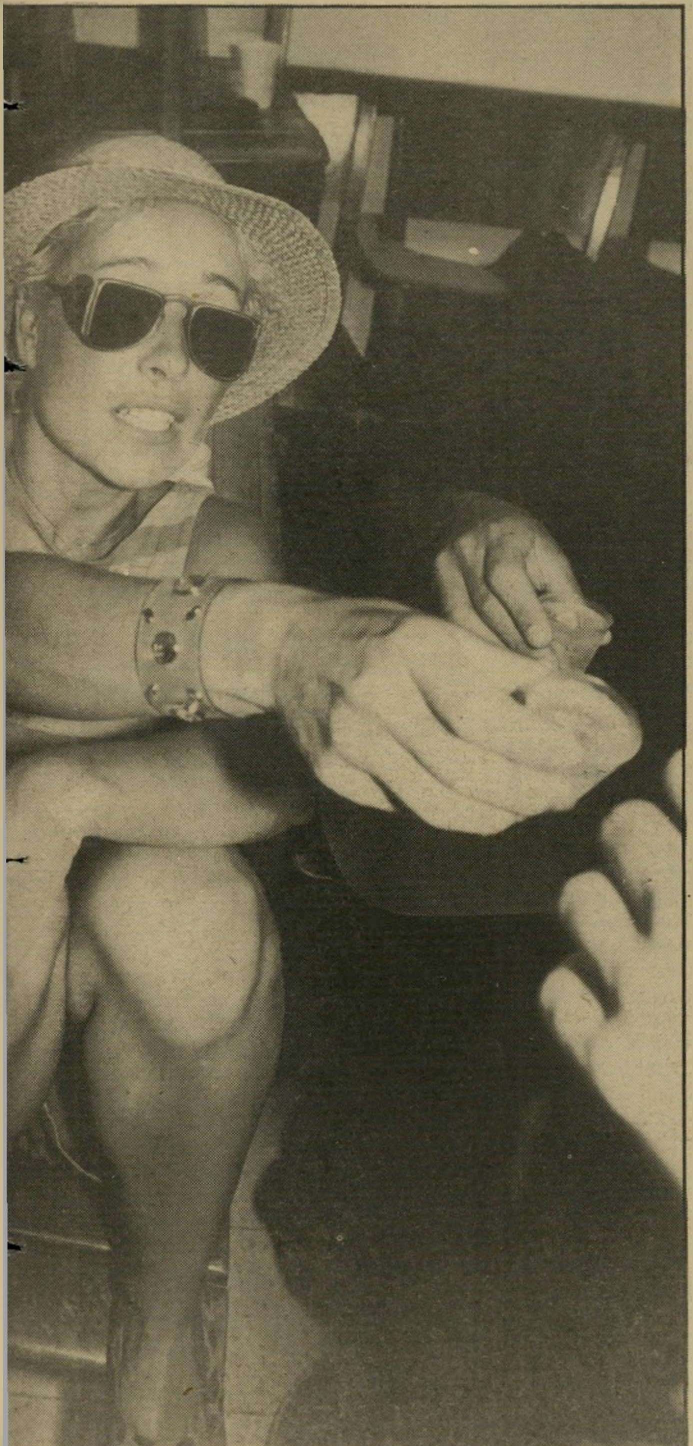

ריקי גל הזמרת הכי קאפריזית בישראל, חגגה אף היא את יום־הולדתה, אך העדיפה לחגוג במסגרת פרטית, עם חברה לחיים אפי טורקניץ, וידידים אחרים. ריקי, נ
עדיין אינה מ
באותו היום ע

אבי חזן הדוגמן שרץ בהצלחה על מסלולי האופנה אצל ולנטינו ואיב סן־לורן, מגיע אחת לחודשים אחדים לארץ. אבי מנהל רומאו בן חמש שנים. למרות החברים הרבים שבאו לשמוח איתו הוא נראה מדוכדך בגלל חברתו. רוב הזמן הוא הסתודד עם מישהי בקומת־הכניסה, והתבדח רבות.

אתי נג'רי חיילת צעירה ושאפתנית העוסקת במכירות ואירגון תצוגות־אופנה, רואה את עתידה בתחום זה. בן־זוגה מזה שנתיים, ארי, יצטרך להתרגל לתפקיד המסורתי של עקרת־בית.

אלונה קיש כתבת־החברה של להיטון לבושה בדרך כלל שחורים, בכל סיגנון שהוא. הפעם היא התחמשה בחליפת־עור בחום שחור, וחשפה זוג רגליים, מפזזת לצלילי פרינס.

הרצל בז'נווה

קולגות ועמיתים למיקצוע לא היו במסיבת הפרידה שערך **אבי חזן**, המצליח בחו"ל כדוגמן צילום ומסלול. רק חברים וידידים באו למסיבה, כשהם מחפשים את אבי בשלוש הקומות של מועדון הרובע הדרומי. לבסוף מצאו אותו מסתודד עם ידידה בקומת־הכניסה. אבי המריא שעות אחדות לאחר מכן לז'נווה, לצילומים.

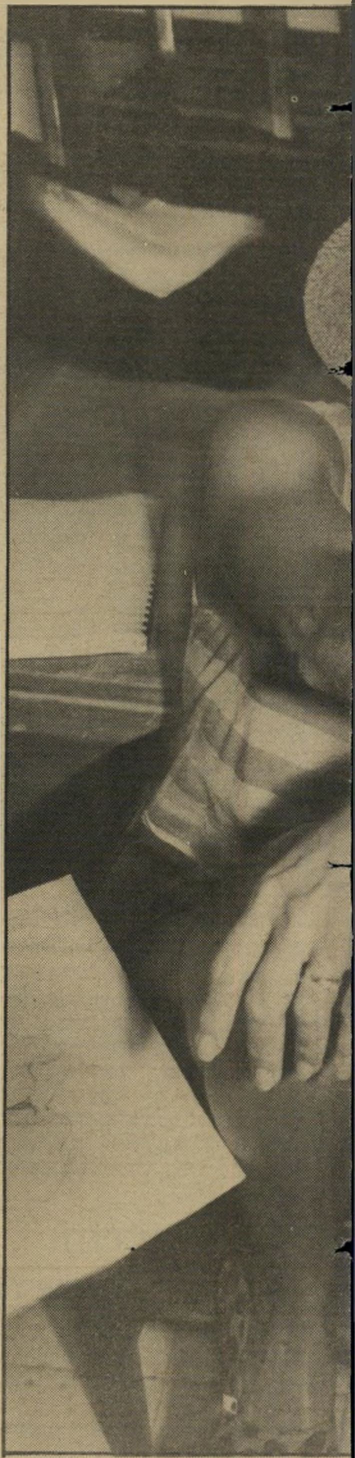

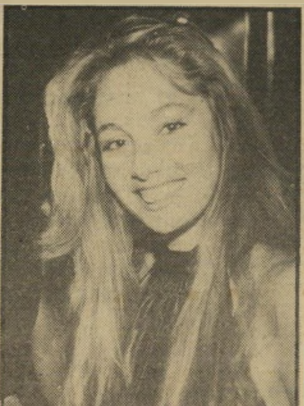

טיבי זיכרוני בתם של עורך־הדין אמנון זיכרוני ואשת יחסי־הציבור מירי זיכרוני, עוסקת בעריכת סרטים אצל ג.ג. היא באה בחברתו של צלם העיתונות אסף פוקר (לצידה בתצלום), והשניים העדיפו ישיבה שקטה בבר על ה־ריקודים. בתצלום מימין: טובה לייבו, חיילת בת 19.

...א המוכשרת בזמרות המיוסיקלס בארץ
...את את הבימה המתאימה לכישוריה.
...ו חגגו כולם את ימי ההולדת שלהם.

כתב: זהר אהליאב, צילם: צבי טל

פגישות

הדורה של וודי אלן

אומרים שהיא אהובתו, אבל היא מכחישה

אמרו עליה שהיא אשת־חיקו של וודי אלן — היא, ולא מיה, ההרה לו. בינתיים היא רוצה ילד ומחבקת את הדוד אוסקר.

אין ספק, זו היתה הפגישה המלבבת ביותר שלי בפסטיבל קאן. אשה חמודה, מתוקה, כנה ולבבית, כמו שקשה ביותר לפגוש במיקצוע האכזרי והנעלה הזה שנקרא „שחקן". וזו היתה ריאן ויסט, בצבעים טיבעיים ובגודל מקורי.

תיזכורת: ויסט היא האחות האמצעית בחנה ואחיותיה של וודי אלן, ובזכות התפקיד הזה קיבלה את פרס אוסקר כשחקנית־המישנה של השנה. היא גם הדורה של וודי אלן הילד, שכל־כך רוצה להתחתן (היא טוענת שכך זה גם במציאות), ומנסה את כל המחזרים האפשריים בימי הרדיו.

היא קומיקאית טיבעית, גם בחיים. בכל מישפט שני יוצא מפיה צחוק פעמוני מסתלסל ומתגלגל. למשל, כשהיא מספרת על פגישתה הראשונה עם וודי אלן היא מתגלגלת מצחוק.

„זה היה ראיון משונה מאוד. שלושים שניות בסך הכל," מספרת דיאן. „ואין זה רק סיפור מוגזם. הוא לא הכיר אותי ולא ראה אותי מעולם על הבימה. אני אומנם מופיעה הרבה בתיאטרון, אבל וודי הולך מעט מאוד לתיאטרון. האמת היא שהוא בכלל לא אוהב ללכת לשום מקום. ביישן, נורא ביישן. אבל מי שראתה אותי משחקת בתיאטרון זו המלהקת הקבועה שלו, ג'וליה טיילור, והיא זימנה אותי לראיון.

„כשנכנסתי עמדה בפרוזדור שחקנית אחרת שניגבה את דימעותיה אחרי שהיתה בפנים. כשיצאתי היא טרם הספיקה לתחוב את המימחטה לכיס, וכשראתה אותי יוצאת במהירות הבזק התנחמה במיקצת. לקח חודש תמים עד ששמעתי ממנו, כמעט שכחתי את הראיון, חשבתי ששום דבר לא עומד לקרות."

כמו חלום. אבל ההמשך היה שונה. וודי אלן כבר צירף את דיאן ויסט ללהקתו הקבועה. כל־כך קבועה, עד שהעיתונות כולה יצאה לא מזמן במסע שמועות, כאילו מיה פארו היא אמנם אשתו החוקית ונושאת ילדו של אלן בקירבה, אבל דיאן ויסט היא למעשה אהובתו האחרונה.

ויסט מכחישה: „אני אומנם רוצה מאוד בילד, אבל מה לעשות ואינני יכולה למצוא לי בעל."

בינתיים היא עסוקה בתיאטרון — צ'כוב, איבסן, פינטר, גורקי — משחקת ומביימת.

לטקס חלוקת פרס האוסקר הלכה עם כל המישפחה, כמו ילדה מבית טוב. עם אמא שלה, עם אחותה ועם גיסה, וכמובן עם הסוכן הצמוד שלה, סם כהן. הכל היה מרגש מאוד ומפתיע מאוד, כמו חלום.

„והכל עבר כמו חלום. אפילו תסריט אחד לא הגיע אחרי האוסקר. כאילו כלום לא קרה."

לעומת הדברים הנוראים שמרי סטינברגן סיפרה על וודי אלן, אחרי הסרטת קומדיית סכס בליל קיץ, מרעיפה ויסט שבחים על וודי אלן. „הוא מענה אותנו לפעמים, אבל בסופו של דבר הוא צודק. בחנה ואחיותיה אילץ אותנו לצלם כמעט את כל הסרט מחדש. הוא החליט שהכל לא טוב, ושצריך לכתוב הכל מחדש וכמובן שצריך

שחקנית ויסט בסרט „ימי הרדיו" – רוצה ילד –

לצלם הכל מחדש. כמה מן השחקנים, כולל סם שפארד, נאלצו לעזוב, כי היו להם התחייבויות אחרות. אבל מי שנשאר — כולל אותי, שעבדתי באותה תקופה על מחזה חדש — עבד בפרך. וודי היה מבין וסבלן ושיחרר אותי לחזרות בכל יום אחרי־הצהריים.

„אני זוכרת היטב סצינה מסויימת, בוודאי סצינת־מפתח, שוודי התעקש לצלם שוב מת־חילתה ועד סופה. אותו מעמד שבו שלוש האחיות יושבות בבית־קפה ומשוחחות, ולבסוף פורצת מריבה. בצילום הראשון לא רק שלא שמנו מספיק לב לבארברה הרשי הבוכה, גם המצלמה לא עקבה אחרי התנועות הנכונות, ואז צילמנו שוב — וזה היה פשוט סרט אחר."

מספרים על וודי אלן שהוא שונא אנשים. „זה פשוט לא נכון!" היא מזדעקת. „הוא לבבי מאוד ואהב לשוחח. הוא רק ביישן גדול. לא יכול להיות

שחקנית ויסט ב„חנה ואחיותיה" – אבל אין בעל

עם יותר מדי אנשים זרים בבת אחת. הוא לא היה מסוגל לאכול בנחת עם אנשים שלא הכיר מימיו. ובפרמיירה בפסטיבל היה בטח נכנס מתחת לשולחן. הוא היה פשוט היסטרי מרוב פחד כשאני נסעתי. מה יהיה, איך אעמוד מול כל המראיינים בפסטיבל, מה אוכל להגיד להם? הוא היה מודאג יותר ממני, למרות שאני הייתי אמורה לנסוע לכאן בפעם הראשונה בחיי, והוא נשאר בבית!"

משהו קצבי

הפסיקו להיות הגיוניים (בית ליסין, תל־אביב, ארצות־הברית) – **זהו סרט חובה לכל מעריצי להקת** הראשים המדברים, **ובכלל לכל מי שמעריך מוסיקת־פופ מתקדמת, כלומר אותו נוסח של פיז־מונאות אשר יש לה ערך מוסף במילים, מעל ומעבר ליכולת שלה לחשמל את המאזינים בצורת הצליל, בקו המלודי או בביצוע הבימתי.**

הבימאי ג'ונתן דמי (משהו פראי) **עקב אחרי סידרת קונ־צרטים של הלהקה ברחבי ארצות־הברית, למד את המופע על בוריו, תיכנן בקפדנות עילאית את מיקום ואת תנועות המצ־למה, עד לפרטים הקטנים ביותר, והקפיד להרחיב את התמו־נה באותו הקצב שהמופע עצמו נבנה. כלומר, מאחר והוא מתחיל עם הסולן, דייוויד בירן, כשהוא לבד על הבימה, ורק בהדרגה מתוספים אליו שאר חבריו וכן כל מערכת הכלים המורכבת והמסובכת שדרושה היום ללהקת קצב, הולך גם דמי באותה הדרך ומניח למצלמותיו להרחיב בהדרגה את שדה־הראייה שלהם.**

התכסיס הזה מעניק לחלק הראשון של הסרט מידה מסויימת של דינאמיות הנוספת על השירים עצמם, דינאמיות שאולי חסרה יותר בחלק השני, בו מוגשים כמעט כל השירים באותה הצורה. כאן צריך להתמודד ישירות עם ההומור או הפאתוס על גבול האבסורד שמציע הרפרטואר של הראשים המדברים **ועם הביצוע המלוטש שלהם. אין ספק שמדובר בלהקה שכלתנית בעיקרה, שאולי אינה סוחפת את מאזיניה לשיאי־טירוף של הזדהות, כנראה משום שבמיקרה זה צריך**

דייוויד בירן: קפדנות עילאית

גם להקשיב למילים, ומי שצורח ללא הפסק, נוסח מעריצי בוי ג'ורג' לדוגמה, יכול לשמוע רק את עצמו.

עניין נוסף בסרט הזה יכול להיות למי שרוצה להבחין מאין צמחו הרגליים של ראיית אמריקה, הבאה לידי ביטוי בסרטו של בירן סיפורי אמת. **ואכן, יש בין שני הסרטים קשרים רעיוניים רבים, למי שעוקב אחרי הטקסט. ובמיקרה זה, יהיה הדבר קל במיוחד, משום שהכותרות שבסרט מספקות את כל המילים בשפה האנגלית המקורית. תרגום לעברית נחשב כנראה לטירחה מיותרת במיקרה הזה, ולא ברור מדוע.**

השיבה הביתה

לא שם זין (פאר, תל־אביב, ישר־אל) – **חבר למיקצוע הגדיר את ההתרחשות האחרונה בקולנוע ה־ישראלי, עם צאתם לבד של שני** הסרטים החדשים, בלוז לחופש הגדול ולא שם זין **כך: „הבלוז הוא לא כל־כך טוב כמו שעשו ממנו, והזין הוא לא כל־כך רע כמו שיעשו ממנו." הוא צודק.**

יש איזו נטיה בישראל – אולי משום שהיא כזו מישפחתית וצפופה, כשכל אחד מכיר את כל אחד – להיסחף, להלל בהיסטריה ולגנות בפנאטיות.

על בלוז לחופש הגדול **כבר נכתב במדור זה – גם שבח, גם הסתייגות. ומה עם** לא שם זין, **שכבר חטף מכמה מבקרים!**

ובכן, נדמה שגם לו יימצאו החסידים שהזדהו עם סיפורו הזדהות ריגשית. ודווקא יש להם סיבה טובה. לא קשה להזדהות עם נער־חמודות, באביב ימיו, הצבר הישראלי היפה והחבר מן שגבריותו קופחה במחי פיצוץ אחד. היו כבר סרטים בנושא, וכל זמן שיהיו מילחמות יהיו עוד סרטים כאלה. ואם זה מזכיר את השיבה הביתה **אפילו בתמונות ובסצינות ש־הועתקו כאילו במדוייק, הרי זה לא נורא. כשמדובר בשני ישראלים, רפי (איקה זוהר) ונירה (ענת וקסמן), אז זה כואב גם אם זה לא לגמרי מקורי.**

הבעיה העיקרית של הסרט היא חולשתו דווקא ברגעים הקטנים – התחלתו אינה משכנעת די הצורך, סצינת הקרב והפציעה, או הסצינות המאוחרות יותר בקרב המישפחה, מעמדי היום־יום אינם מצליחים לעבור מן הבד אל הצופה, והבימוי חסר שאר־רוח מעבר לסביר. ההצלה באה דווקא

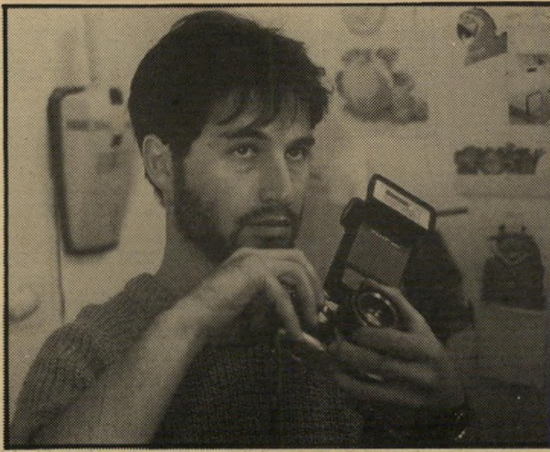

איקה זוהר: מכה מתחת לחגורה

מצד איקה זוהר, בחלקו השני של הסרט כשההרגשה של מוגבלות מקוללת ושינאת הסביבה מועברת בחוזקה על־ידי מישחקו. כל הדמויות סביבו – לבד מליאורה גרוסמן, שיש בה חביבות טיבעית ולא מאולצת – מחווירות לעומתו, וחבל שאיברמן לא הצליח להדריך טוב יותר את ענת וקסמן המתחילה. קשה לה עם התפקיד. ההפתעה של הסרט היא שלמה תרשיש, בתפקיד זעיר אבל משמעותי של אמנון, נכה שהשלים עם גורלו ועם הסביבה ומסוגל לנהל את חייו ואפילו לקרב אליו אחרים, ולא מתוך רחמים. וזהו הלקח המרגש של הסרט כולו.

תדריך

חובה לראות:

תל־אביב: שיחות מלוכלכות, נרדפי החוק, משהו פראי, החנות מעבר לפינה, בלוז לחופש הגדול, לא שם זין.

חיפה: בלוז לחופש הגדול, לא שם זין.

ירושלים: נרדפי החוק, משהו פראי, מלו, קריאת העורבים, בלוז לחופש הגדול, לא שם זין.

עדנה פיינרו

אמירה חסן, צעירה ערביה מעכו, חיה בלב תל־אביב, עובדת בשביל עיתון עברי, ומספרת על חייו של ערבי בתל־אביב, על ילדותה, החינוך שקיבלה, על יחס היהודים אליה ועל יחסה ליהודים ולערבים

„הייתי מאורסת כמה פעמים, אבל זה לא הלך. היום אני יודעת מה אני רוצה ואני לא רוצה להתחתן סתם"

„מי שיודע שאני ערביה, שואל על החינוך שקיבלתי ואיך אני חיה. זה מרגיז לפעמים"

„כשאני חוזרת מחו"ל, עושים לי חיפושים וחקירות, מתייחסים אליי כמו אל בת־ערובה, משום שאני ערביה"

„לא היה לי קשה למצוא דירה בתל־אביב. לא זיהו שאני ערביה"

„אני מגדירה את עצמי קודם־כל כבן־אדם, אחר־כך כפלסטינית בעלת אזרחות ישראלית"

„בדרך־כלל לא מזהים במיבטא שלי שאני ערביה. חושבים שאני פרסיה, או דרום־אמריקאית"

ראיינה ענת סרגוסטי

„לערביה דרוש אומץ כדי לגור בתל-אביב!"

מקום מרכזי בתל־אביב, בית ישן, חדר מדרגות אפור, קומה שניה, דלת־עץ, פעמון. אין שם על הדלת. על תיבת־הדואר כתוב באותיות לטיניות: אמירה חסן. חדרים גדולים, קירות צבועים בלבן.

אמירה חסן, בת 28, ילידת עכו, בת משפחה מוסלמית, 11 אחים ואחיות, גרה ועובדת בתל־אביב.

בשבוע שעבר ראו אותה בטלוויזיה בכתבה שסיפרה את הסיפור של רמת־עמידר. סיפור שהוציא לכותרות את אורח חייהם של מאות ואלפי ערבים החיים ועובדים בתל־אביב. ערבים מישראל ומ־השטחים הכבושים.

אמירה סיימה קורס עיתונות והתחילה לפני שנה לעבוד כעיתונאית מן המניין בצהרון חדשות ובעיתון כולבו החיפאי. חוץ מזה היא עובדת גם כמייעצ[illegible]טלוויזיה הגרמנית בארץ.

באתי אליה בבוקר של י[illegible]יץ. היא היתה לבושה בשימלת־כ[illegible]יקו שחורה, מחשוף נדיב מלפנים ועוד יותר נדיב מאחור. דקת גיזרה, נעלה נעליים שחורות שטוחות. מאופרת, שיער שחור אסוף למעלה, פוני ארוך יורד על המצח לכיוון עיניים כהות. חיוך נעים.

אמירה מחלקת דירה שכורה עם עוד צעירה ערבית. בחדרה יש מיטה זוגית ועליה כיסוי משובץ באדום. בפינת החדר כורסה חומה, רחבה ונוחה. ליד החלון שולחן־כתיבה קטן ועליו ניירות, כתבה מודפסת לעיתון, מכשיר רדיו־טייפ קטן, מנורת־קריאה.

על שרפרף קטן עומדת טלוויזיה קטנה, שחור־לבן. ליד המיטה כוננית־ספרים נמוכה. במדף העליון שלה עומדים בשורה קלסרים אחדים, האוגדים בתוכם את הכתבות השונות שכתבה מאז היתה לעיתונאית. במדפים האחרים ספרים שונים בעברית ובערבית.

על הקיר בפינה, מעל המיטה, תלוי בד קטיפה כחול. בד דומה תלוי בפינה אחרת מעל לכורסה. פוסטר של ילדה קטנה בשימלה לבנה, הנועלת נעלי־גברת הגדולות מכפי מידתה, תלוי גם הוא על הקיר שמעל למיטה. על קיר אחר תלויה מפה אסט־רולוגית של מזל־מאזניים, בעברית.

ליד הכורסה, על הארץ, מונח סל־קש

(המשך מעמוד 25)

גדול ובתוכו עשרות קלטות טייפ בשפות שונות. שני פופים (כריות־ישיבה) חומים מונחים על הארץ. שני שטיחים בגוונים של אדום מונחים משני צידי המיטה הגדולה. מכשיר־טלפון לבן ליד המיטה. מענה או־טומאטי על שולחן העבודה. את הקירות מעטרים עוד שרשרות חרוזים שונות ומז־כרות. שתי כרזות בשפה הערבית. האחד של כינוס בינלאומי לנשים שנערך במצריים ושבו השתתפה, והשני כרזה ישנה הקוראת לשחרר את אכרם הנייה, עורך עיתון מהגדה שגורש לפני זמן מה מהארץ, אחרי מעצר ממושך. מתיק בד קטן שהיה תלוי על הקיר הציצו חשבונות טלפון וחשמל שונים.

אמירה – שפירוש שמה בערבית: נסיכה – היא אשה יפה. יש לה, כפי שהיא מודה, אמביציה חזקה להצליח במיקצוע העי־תונות. היא מתרוצצת ועובדת במרץ רב. נוסעת ברחבי הארץ, בעיקר בשטחים הכ־בושים. מראיינת, מסקרת, מדווחת. כותבת בעברית, למען היהודים בישראל.

היא מדברת עברית רהוטה, משתמשת בסלנג הרווח, קשה להבחין במיבטא שלה שהיא ערביה. כך, נראה, גם קל לה יותר להסתדר בתל־אביב. היא מספרת שאינה ממהרת לנדב את המידע הזה אודותיה. רבים מן הסובבים אותה, שכנים, מכרים מזדמנים ברחוב ואחרים, אינם יודעים כלל שהיא ערביה.

היא חיה בתל־אביב, כמו ישראלים רבים אחרים ובונה לעצמה קריירה.

לדבריה, מעולם לא היתה אחת שהולכת בתלם. היא, אומנם, התארסה לא פעם, אך עדיין לא התחתנה. יתכן שגם לא תתחתן כל־כך מהר, מכיוון שתשומת־ליבה נתונה עכשיו לעצמה ולעבודתה. ועם זה יש לה חברים רבים, משני המינים, משני הלאומים.

לפני שהחליטה להיות עיתונאית, למדה אמירה לימודי היסטוריה והמיזרח־התיכון באוניברסיטת חיפה.

חייה של אשה ערביה צעירה בתל־אביב נשמעים מפיה כדבר הכי פשוט שבעולם. אין לה בעיות, לא נתקלה בגיזענות, לא ספגה הערות מעליבות או אחרות על מוצאה.

■ ■ ■

● מדוע באת לגור בתל־אביב?

הגעתי במיקרה לעיתונות, למדתי עיתונות ב־קורס בתל־אביב, ואחרי שסיימתי את הקורס הח־לטתי שאם אני רוצה להתקדם במיקצוע, אני צריכה להיות במרכז העניינים, אז החלטתי לגור בתל־אביב.

● חששת מזה, היו לך התלבטויות?

לא.

● החלטת ובאת?

כן.

● היה לך קשה למצוא פה דירה?

לא במיוחד. גרתי בהתחלה אצל אשה יהודיה בביתה, ותמורת המגורים עזרתי לה בבית. זה היה קשה, אז עזבתי אותה ושכרתי דירה לבד.

● ולא היה לך קשה?

לא, לא זיהו במיבטא שלי שאני ערביה.

● בעל־הבית נתן לך הוראות מיוח־דות?

לא, בכלל לא. אני דווקא ביחסים טובים עם בעלת־הבית שלי ומעולם לא העירו לי.

● גם השכנים האחרים לא העירו לך?

אף פעם לא הרגשתי שום דבר. אני חושבת שאף אחד לא יודע שאני ערביה. למטה יש מיס־פרה, והספר שם אמר לי שעד שראה אותי בטל־וויזיה לא ידע שאני ערביה. יש כאלה שרואים שאני קוראת עיתון בערבית. גם בעל־המכולת יודע שאני ערביה, והוא מעולם לא אמר לי כלום. אני משלמת לו פעם בחודש.

יש אנשים שכשנודע להם שאני ערביה, הם שואלים איך אני גרה ואיזה חינוך קיבלתי.

● ואת עונה?

כן.

● זה מרגיז אותך, מעליב?

לא. לפעמים זה קצת מעצבן. הם חושבים שאנחנו סגורים, שלא נותנים לבחורה לא נשואה לגור לבד.

● אבל בחורה כמוך צריכה אומץ כדי לעשות צעד כזה ולבוא לגור לבד בתל־אביב?

אני חושבת שכן, גם אומץ. את מחליפה מקום. כשלמדתי בחיפה גם גרתי בשכונה של יהודים, אבל אף פעם לא חשבתי על זה. גרתי במשך שנתיים אצל יהודיה פולנית והרגשתי טוב. עשיתי אצלה ספונג'ה פעם בשבוע תמורת הלינה. הסתדרנו נהדר. גרתי איתה עד שעברתי לתל־אביב, ועד היום אנחנו בקשר. איתה גם הייתי מתווכחת בעניינים פוליטיים.

● נתקלת פעם במיקרה של גיזענות כלפיך?

אישית לא. עד עכשיו לא.

● המיקרה שקרה ברמת־עמידר השפיע?

מילחמת־לבנון השפיעה יותר. גם כשהייתי ברמת־עמידר מטעם העיתון לא ידעו שאני ער־ביה.

● פחדת שם?

לא. הרגשתי שזה לא נעים שאני שם, אבל ידעתי שזה המקום הנכון בשבילי להיות בו. מעניין אותי לדבר דווקא עם הפנאטים, כמו אנשי גוש־אמונים.

● את חושבת שאפשר להסביר להם משהו?

אני חושבת שכן. עם אלה אני מעוניינת לדבר. האנשים האלה לא יודעים שום דבר על הערבים. אני בת 28, וכל הזמן מסתובבת עם יהודים ואני יודעת מה קורה אצלם.

● בתל־אביב יש לך יותר חברים ערבים או יהודים?

יותר יהודים.

● זה לא משונה קצת?

למה? לא. אני לא מרגישה שאני שונה מהיהודים פה. אני לא זרה ואין לי מנטאליות אחרת.

● את מרגישה נוח עם החברים היהודים כמו עם החברים הערבים?

כן. אני חופשיה עם שניהם, אבל יותר מתא־מצת כשאני בחברה של יהודים.

● למה?

רק כשמדברים על פוליטיקה. כשמדברים רכילות זה אותו הדבר.

● לא משנה לך אם את מדברת עברית או ערבית?

קל לי לדבר גם ערבית וגם עברית. כשאני מדברת עברית אני חושבת בעברית. אני גם כותבת בעברית.

● איך את יודעת עברית כל־כך טובה?

אני ילידת עכו. תמיד היו לנו שכנים יהודים ובבית־הספר חובה ללמוד עברית.

● אין לך בכלל מיבטא זר.

לפעמים חושבים שאני פרסיה או דרום־אמריקאית. פעם הייתי מתקנת ואומרת שאני ערביה, היום זה כבר לא מעניין אותי.

לפעמים מעצבנים אותי הסטריאוטיפים עלינו, הערבים. אנשים חושבים, למשל, שערבי־נוצרי הוא יותר מתקדם מערבי־מוסלמי ומייד שואלים אותי אם אני נוצריה. היהודים לא מתאמצים לדעת על הערבים. אני רואה נשים ערביות בכפרים מפותחות יותר מנשים אחרות בעיר, ואני לא מדברת על התילבושת, כי זה דבר מאוד שולי, אבל הנשים הערביות מאוד עצמאיות וחלקן עוסקות במיקצועות חופשיים.

■ ■ ■

● מה אמרו הורייך כשעזבת את עכו ועברת לעיר אחרת?

כשהייתי סטודנטית בחיפה אבא שלי אמר שכולם חוזרים לישון בבית, ושאל למה אני לא חוזרת הביתה. אז כל פעם הייתי אומרת לו שיש לי קורסים מאוחר בלילה. כשעברתי לגור בתל־אביב היתה להם מכה, היום הם כבר התרגלו.

אבא שלי הוא איש נהדר. הוא לא כל־כך משכיל, אבל מאוד חכם. הוא פלסטיני בדם וגאה בזה. אף פעם לא חינכו אותי שאני פלסטינית או לא, לא דיברו על זה, אבל תמיד הרגשתי וראיתי שאנשים מאוד גאים באבא שלי, מכיוון שהוא לא שיתף פעולה והיה איש גא. הוא שמר על הכבוד שלו ושל המישפחה, למרות שנשאר לבד בארץ מכל האחים שלו.

● למה?

כולם ברחו ב־1948, והוא לא ראה אף אחד מהם במשך הרבה שנים. עד שב־1971 הוא הלך למכה לעשות אל־חאג', ושם פגש את אחיו.

כששמדברים פה על איחוד־מישפחות בגדה, אני שואלת מה עם איחוד מישפחות של ערביי ישראל. המישפחה של אבא שלי נמצאת גם במחנה הפליטים עין־אל־ח'ילווה וגם בטריפולי שבלבנון, ואלה מקומות שישראל מפציצה מדי פעם.

● גדלת בבית לא פוליטי?

לא. לפני זמן קצר הלכתי לראיין את מנהל קול־ישראל בערבית, יהודי בגיל אבא שלי, והוא סיפר לי שחינכו אותו לשנוא ערבים.

● אותך חינכו לשנוא יהודים?

זה נושא שלא עלה בבית, אבל היום אחנך את ילדיי אחרת. אנחנו לא חונכנו על מוסיקה קלאסית וסיפרות יפה, חונכנו על ג'ינים ואגדות מסוג זה.

אני אחנך את ילדיי אחרת, על מודעות פולי־טית, כמו שהיהודים מחנכים את הילדים שלהם. עד היום אני זוכרת שבכל החגים של המוסלמים, תמיד, לא היה עובר חג שישראל לא היתה מפציצה בלבנון, וזה מדכא. כל האחים של אבא שלי שם.

● ומה הוא היה אומר?

זה דיכא אותו. הוא דאג למישפחה שלו שם.

● הוא שונא את המדינה?

לידנו לא אמר אף פעם שום דבר.

● וכשהיו מילחמות?

ב־1967 הייתי קטנה. את מילחמת 1973 אני זוכרת. יש בעיה. את מזדהה עם הצד שהוא אולי האוייב של המדינה שלך, אבל זה העם שלך. עד היום מדברים על התבוסה ב־1967, אבל מצד שני מילחמת 1973 העלתה את מוראל הערבים. ב־1967 היה ממש דיכאון. הערבים פחדו שיגרשו אותם כמו ב־1948.

> **„אני לא חונכתי על מוסיקה קלאסית וסיפרות יפה. חונכנו על ג'ינים ואגדות מסוג זה. את ילדיי אחנך אחרת"**

■ ■ ■

● את נוסעת לשטחים הכבושים, משתתפת בהפגנות שם?

בשטחים? רק בזמן האחרון הייתי כמה פעמים בביר־זית, אבל הפגנתי הרבה בישראל, בעיקר בזמן מילחמת־לבנון.

● את שייכת לגוף פוליטי?

היום לא.

● הורייך ביקרו אותך פה בדירה ב־תל־אביב?

רק לפני כמה ימים, בפעם הראשונה. הם באו לכמה דקות, ישבו והלכו. כשגרתי בחיפה היו באים אליי הרבה.

פעם, האשה היהודיה שגרתי אצלה בחיפה אמ־רה לאבא שלי בטלפון שיצאתי עם חבר שלי, והוא השתגע ורצה שאחזור לישון בבית.

אבל היום המצב השתנה. האחיות הקטנות שלי מקבלות מההורים יחס הרבה יותר ליברלי. יש לי אחות אחת בת 15, שהיא רקדנית של בלט קלא־סי, ועוד אחות קטנה, ושתיהן עושות בבית דברים שלי אף פעם לא הירשו לעשות.

> **„כשגרתי בחיפה, ההורים שלי היו באים הרבה לבקר אותי. בדירה בתל־אביב הם היו בפעם הראשונה רק לפני שבוע"**

● איך זה שלא התחתנת עד היום?

הייתי מאורסת כמה פעמים, אבל זה לא הסת־דר. פעם אחת כמעט התחתנתי עם רופא, אבל זה לא הלך.

● ואבא שלך כעס?

לא, הוא לא כעס, פשוט לא הסתדרנו. אבא שלי השתנה. היום הוא מרשה לאחיות שלי לצאת עם בחורים. פעם לא היו מתווכחים איתו בבית, הוא היה מחליט וזהו. אבל אני אף פעם לא ויתרתי.

כשהייתי בתיכון, הייתי מאוד פעילה בפולי־טיקה והייתי חוזרת הביתה מאוחר בלילה. היום, כשאני מספרת להורים שלי שאני יוצאת עם מי־שהו, מסקרן אותם איך הוא נראה. היום אני גם יכולה להביא בחורים הביתה.

● יש לך חבר?

כרגע לא.

● אצל הערבים הבחורות מתחתנות בגיל מאד צעיר, בדרך־כלל.

כן, אבל אצלי זה לא הלך. אי־אפשר בכות. היום אני גם יודעת מה שאני רוצה, ואני לא רוצה להתחתן עם סתם אחד. אני חושבת שהקרבתי הרבה עד שהגעתי למה שהגעתי, ואני לא מוכנה לוותר על זה.

● היה לך פעם חבר יהודי?

לא.

● בכוונה?

לא, זה לא יצא.

● יש אפשרות כזאת?

כן, תמיד קיימת אפשרות. ולי אין בעיה עם מארוקאי או בטיח, אני מסתדרת בסדר עם כולם.

היום אני לא יכולה להתחתן עם מישהו שאני לא משדרת איתו על אותו גל מבחינה פוליטית.

● עיקר החיים שלך מסתובבים סביב הפוליטיקה?

לא הכל, אבל הרוב. זה לוקח הרבה מהמחשבה שלי.

● את חושבת שתלכי בעתיד לפעי־לות פוליטית?

להיות חברת־כנסת?

● למשל.

זה לא בראש שלי. אני יכולה לתרום יותר מבחינה עיתונאית מאשר מבחינה פוליטית, לכן אני גם כותבת בעברית. אני רוצה לשנות הרבה בצד היהודי. גם כשהיהודי מסקר משהו שקשור לערבים הוא לא חי את זה. אני יותר בקיאה, אני חשה את הדברים על בשרי.

● איך מתייחסים אליך הערבים בג־דה?

מצויין.

● יש לך חברים אישיים שם?

כן, הרבה. אני מרגישה שם בבית.

● ואיך מתייחסים אלייך בחו"ל?

כשאני נוסעת לחו"ל ושומעת אנשים לידי מדברים ערבית, זה מסקרן אותי. כשהם שואלים אותי מאיפה אני, אני רוצה לדעת קודם מאיפה הם, כי אם הם מסוריה, למשל, אני אגיד שא[illegible] מפלסטין ולא מישראל.

כשאני אומרת שאני מפלסטין חושבי[illegible] פלסטינית שחיה באחת מארצות־ערב. חוש[illegible] שאני מלבנון, בגלל המיבטא.

● את לא אומרת שאת מישראל?

תלוי למי.

● העבודה בעיתונות מעניינת או־תך?

ענת סרגוסטי, העולם הזה

אמירה בדירתה בתל־אביב

„באתי לגור בתל־אביב לבדי. לא היו לי התלבטויות!"

ענת סרגוסטי, העולם הזה

אמירה ברחוב דיזנגוף

„אני לא יכולה להתחתן עם מישהו שאני לא משדרת איתו על אותו הגל!"

בטח. אני רוצה להתקדם בעיתונות. אני חושבת שאני יכולה לסקר המון דברים בעולם הערבי בלי בעיות.

● את לא חושבת שאת ישראלית מדי?

אני ישראלית. אני ישראלית באזרחות.

● תראי איך את נראית.

כשגיסתי מקופנהגן באה לבקר אותי, היא אמרה שהשותפה שלי לדירה נראית ערביה טיפוסית ואני לא, אני לא חושבת שאני מתלבשת שונה מהרבה ערביות אחרות, אבל אולי בהתנהגות אני שונה.

היום אני עיתונאית, ואם לא אראה ככה לא אוכל לעשות כלום. אני לא ותרנית, אני קשה מאוד, עקשנית ואם אני אסמיק מכל דבר — מה יהיה?

● באופן טיבעי הנושא של רמת־עמידר יותר מעניין אותך מנושא ה„לביא", למשל?

לא, אבל לדעתי במדינה שלנו, ואני אומרת שלנו, יותר מעניין אותי שיפתרו את בעיית היהודים והערבים מאשר את בעיית הלביא. אנחנו חיים ביחד. אם לא יהיו יחסים היום, לא יהיו גם בעתיד, ואת הלביא אפשר לעשות בעתיד. וזה מצחיק שמדברים על הדברים האלה אחרי 40 שנה שהמדינה קיימת.

● מה את עושה חוץ מהעבודה?

בילויים? אני קוראת הרבה.

● בעברית?

לא, בערבית. אני קוראת עכשיו את הספרים של אמיל חביבי, של ע'סאן כנפאני. קוראת הרבה

● את רואה סרטים?

אני רואה. אם אני שומעת שיש סרט טוב אני הולכת, אני לא מעריצה של סרטים. הסרט האחרון שראיתי היה פלאטון, על מילחמת וייט־נאם.

בזמן האחרון התחלתי להתעניין הרבה בתיאטרון, זה אף פעם לא הזיז לי. אבל היום, אם יש משהו מעניין אצל אל־חקוואתי, אני הולכת.

● מה פיתאום החלטת להיות עיתונאית?

אני לא יודעת. הייתי פעילה כשלמדתי באוניברסיטה, והיום אולי התמתנתי יותר. אני נותנת לאחרים להתבטא. פעם הייתי מאוד קיצונית, היום אני יותר רגועה, חושבת פעמיים על כל דבר, אבל הדיעות שלי לא השתנו מאז, היום אני מדברת, אולי, יותר בהיגיון.

● כשאת חוזרת לארץ מחו"ל עושים לך בעיות?

לפני חודש הייתי בפאריס וחזרתי באל־על, אז שאלו אותי אם יש לי אישור ששרתתי בצבא, אמרתי שערבים לא משרתים, אז הבחורה ביקשה שאחכה. היא שאלה איפה ישנתי, שאלה עם מי ישנתי, רצתה קבלה של בית־המלון. אחר־כך היא שלחה אליי גבר קשוח שיחקור אותי.

● זה מעליב?

אר'אה, אין לך מושג. את יודעת שאת לא חפץ חשוד, את לא רוצה שירגישו שאת חשודה, אבל ממאתיים או שלוש מאות נוסעים, לוקחים רק אותך, כאילו את בת־ערובה, כי את ערביה.

● ואת מתווכחת?

אמירה עם אביה מחמוד

„פעם הייתי מאוד קיצונית..."

סיפרות פלסטינית של סופרים ידועים, דברים שבחיים לא היה לי כוח לקרוא. היום אני גם קוראת שירים של מחמוד דרוויש, למשל, או של סמיח אל־קאסם.

● יוצא לך לקרוא גם סיפרות עברית?

הרבה. התחלתי לקרוא את המרד של בגין, את הלנצח תאכל חרב של דיין ואת פינקס־שרות של רבין. אני קוראת הרבה על צה"ל ועל הפלמ"ח.

כן, התווכחתי, אלא מה? ראיתי שהיה להם לא נעים. הבחורה אמרה שזו העבודה שלה.

אני מבינה את הבעיות הביטחוניות, אבל זה מאוד מעליב, מאוד לא פייר, מאוד פוגע.

● זה מפחיד?

לא מפחיד. אני רגילה לזה. זו לא פעם ראשונה שעושים לי את זה. אני לא מתרגשת.

● איך את מגדירה את עצמך?

קודם כל אני בן־אדם, אחר־כך פלסטינית עם אזרחות ישראלית.

שופט שובב

(המשך מעמוד 17)

לשיחרור לפני שופט אחר, ציווה על השוטר להביא את העציר, מייד, לביתו הפרטי, ושם ערך את הדיון בשיחרור ממעצר.

סיפרו גם על מיקרה של נאשמת, שהודתה לפני השופט מינצר באשמתה. השופט כתב בפרוטוקול כי הוא מרשיע אותה על־סמך הודאתה, ופנה לתובע כדי שזה יטען לעונש. בשלב זה הפסיק השופט את המישפט וכתב: „בגלל בכייה של הנאשמת אני מפסיק את הדיון, ומבטל את ההרשעה."

גם במיקרה אחר, שבו דן השופט מינצר בתיק אזרחי, היו מהלכים תמוהים. היה זה מישפט שנוהל כבר בין אותם הצדדים קודם לכן, בבית־המישפט באשקלון, ובוטל על־ידם. במישפט החדש ביקש אחד הצדדים להטיל עיקול, והדבר אושר על־ידי רשם בית־המישפט. העירעור על עיקול זה הגיע לשופט מינצר.

הוא שמע את טענות המערער, הבין שכבר היה תיק קודם בין הצדדים בעניין דומה, והחליט לבטל לא רק את העיקול, אלא גם את התביעה כולה, למרות שלא היתה לפניו כלל בקשה כזו, ולא ניתן לצד השני לטעון לגביה.

בין החלטותיו המוזרות של השופט מינצר בענייני מעצרים מספרים על אדם שאצלו נתפס רכוש גנוב, שהיה מחזיר לבעלים תמורת תשלום. השופט חקר אותו והחשוד סיפר שהוא אדם תמים, הרוצה לעזור לשכניו. הוא שמע על הפריצות הרבות שהיו בשכונה, ובמיקרה התברר לו היכן נמצא הרכוש. כדי לעזור לאזרחים הוא ניסה להחזיר להם את רכושם תמורת תשלום שדרש האדם שהחזיק ברכוש. החשוד הכחיש כל קשר לפריצה ולגניבה, אבל לא רצה לגלות את זהותו של האדם שמסר לו את הסחורה.

מינצר שיחרר אותו בערובה, ואמר שאפשר לחקור את כל הפרשה גם כאשר האיש משוחרר.

במשך שבועות רבים המשיכו כל החשודים בהחזקת רכוש גנוב בבאר־שבע לספר לשופטים את סיפור האיש התמים, בתיקווה שיזכו גם הם בשיחרור.

במיקרה אחר, שבו נחשד אדם באונס חמור של חיילת שלקח בטרמפ במכוניתו, שיחרר אותו מינצר ואמר כי אינו חושב שיש סכנה בשיחרור כזה, מפני שלאיש אין עבר פלילי במעשי־אונס, ואין חשש כי יחזור על מעשהו.

שיחות עם כלב

ברור מדוע מרתיחות פעולות כאלה מישפטנים. המיקצוע המישפטי הוא מיקצוע שמרני ומרובע מאוד. כל חריגה מהנוהג הקבוע מערערת את יסודותיו, ומדאיגה את המערכת. המישפט מבוסס על תקדימים והנחיות, שאין סוטים מהם אלא במיקרים יוצאי־דופן. כאשר בא שופט־שלום, בתחתית המערכת, ומנסה לבעוט בשיטה ולנהוג כעולה על רוחו, זה מזעזע את כולם.

מספרים כי אחרי שפורסם ברשומות מינויו של מינצר כשופט־שלום, התקבלה שיחת־טלפון נרגשת אצל אחד מראשי המערכת המישפטית. המטלפן, אישיות מישפטית ידועה, אמר שמינצר אינו מתאים לתפקיד שופט. הוא הביע הסתייגויות אחרות, ואמר שיש למנוע את המינוי. אבל כאשר התבקש להביע את טענותיו בכתב, באופן רישמי, סירב לעשות זאת. הוא אמר כי למינצר יש קשרים טובים מאוד בליכוד, והוא חושש מפניו.

מינצר (58) הוא יליד פולין, שעלה לארץ עם מישפחתו ב־1939. הוא למד בתל־אביב, וגם את לימודי־המישפטים סיים בארץ. עד 1973 עבד כעורך־דין פרטי, ואז התחיל לעבוד במישרד מבקר־המדינה. מ־1974 עבד בנציבות תלונות־הציבור. הוא נשוי עם יוכבד, מזכירה רפואית, ואב לארבעה ילדים, יסמין, גור־ארי, דולפין וקיסריה.

לפני שהתמנה כשופט־שלום ועבר להתגורר בבאר־שבע, גר מינצר בבית משותף בפתח־תיקווה. דיירי הבית זוכרים אותו כתימהוני. הוא היה מטייל שעות עם כלבו האהוב, שוקו, ומשוחח איתו בקול רם. הוא היה נשאר לעיתים במעלית זמן ארוך, כאשר הוא שוכח את עצמו ועולה ויורד כמה פעמים. למרות הליברליות המתגלה בפסקי־הדין שלו, מספרים כי כאשר הגיעו הדברים לבנו יחידו, לא היה ליברלי כל־כך. כאשר ספג הבן מכות מילדי השכונה, ירד האב, תפס את הילדים המכים וחבט בראשיהם עד זוב דם.

גם הקריירה הפוליטית של מינצר מעניינת ויוצאת־דופן.

הוא בא מרקע רוויזיוניסטי. בהפגנה ליד הכנסת, נגד השילומים מגרמניה, הפגין ואף נעצר. אחר־כך עזב את חרות והיה מקורב לקבוצות שונות שקמו במדינה.

את התמחותו במישפטים עשה במישרדו של שמואל תמיר, והפך לחסידו המושבע. הוא הצטרף לתנועת „המישטר החדש" של תמיר (ראה יומן אישי), כאשר זו קמה ב־1959. יחד עם תמיר חזר לחרות, ונחשב כאחד מעוזריו המקורבים.

ב־1966 הסתבך מינצר בפרשת המיכתב המזוייף שנשלח לעיתון הארץ. המיכתב נכתב בידי אחד חיים אמסטרדאם, שחתם עליו בשם בדוי, ושלח אותו למערכת הארץ, שם פורסם במדור המיכתבים. במיכתב הושמץ מנחם בגין, ונאמרו שבחים על שמואל תמיר.

כאשר התברר כי המכתב מזוייף, תיווך מינצר בין תמיר ובין מעורבים אחרים בפרשה.

„עורך־דין העצירים"

אחרי הפירסומים האחרונים על סיכסוכיו של מינצר עם בית־המישפט המחוזי בבאר־שבע, פנו סניגורים אחרים להעולם הזה בבקשה לקבל את גירסתו של השופט, כדי למנוע ממנו עוול.

הם אמרו שהחלטותיו של מינצר אינן בלתי־הגיוניות, וכי הן מבטאות את רוח החוק ודוגלות בזכויות־האזרח. הם הזכירו את ביקורו של מינצר בבית־המעצר בבאר־שבע, מקום נורא, שהשפיע כל־כך על השופט עד שסירב לשלוח אנשים למקום כזה. הם אמרו שהוא אדם הומאני מאוד, המבין את לב העצירים והמעמדות הנחותים מבחינה חברתית וכלכלית.

הסניגורים שיבחו את שיטתו, החוקרת בכל עניין עד הסוף, כדי להגיע לחקר האמת, ולא לחתום כחותמת־גומי על דעת המישטרה.

הם גם הביאו לפני העולם הזה פסק־דין במישפט אזרחי, שנתן מינצר לפני ימים ספורים. במיקרה זה נתבע אדם על שלא גילה כי מכונית שמכר היתה בעבר בבעלותו של „תושב השטחים". הקונה טען כי בכך נגרם לו נזק, מכיוון שידוע כי „בשטחים" נוהגים לזייף, לגנוב ולהחליף חלקים ברכב, ועל כן בעלות קודמת של „תושב־השטחים" על רכב מסויים מביאה לפגיעה ממשית בערכו של הרכב.

מינצר תקף זאת כדיעה קדומה וגיזענית, המופנית כלפי אוכלוסיה שלמה.

„האם מישהו היה מגיש תביעה כזאת לבית־המישפט, אילו היה מדובר בבעלות קודמת של יהודי גרוזיני או אתיופי?" שאל השופט, ואמר שאין זאת אלא שבשל צוק־העיתים נשחק סף־הרגישות של חלקים מסויימים בציבור כלפי חלקים אחרים, אך בית־המישפט לא יתן את ידו לסחף כזה.

„השטחים" אינם אלא לשון נקיה ל„בעלות ערבית", קבע השופט, ודחה את התביעה.

מתנגדיו אומרים כי הוא יודע את נחיתותו המישפטנית, ועל־כן הוא מתבצר בערמומיות רבה מאחורי התדמית של מגן זכויות־האזרח. עוד טוענים נגדו כי הוא רודף־פירסומת, ודואג לכך שכל החלטה שלו תתפרסם מייד בעיתונות. באחרונה התפרסם ראיון איתו באחד החינמונים בבאר־שבע. „הייתי חושד שמישהו בישל את הראיון, לולא היו בכתבה תמונות של השופט שצולמו בביתו," אמר מישפטן מהדרום.

כאשר שוחחתי עם מינצר, ענד על ידו שני שעונים. שאלתי אותו מדוע הוא זקוק לשניהם, והוא אמר כי קיבל באותו הבוקר את השעון השני מתיקון, ולא היה לו מקום להניח אותו, אלא על פרק ידו.

נראה כי מינהגים כאלה הם המוסיפים למוניטין שלו כאדם תימהוני. אבל בחוג העצירים של באר־שבע הוא השופט האהוב ביותר.

כאשר הוא מטיל, לעיתים, עונש חמור, או עוצר מישהו לתקופה ארוכה, נופלים פניו של העציר, והוא שולח אל השופט מבט האומר: „גם אתה? גם אתה בוגד?"

מספרים כי כאשר נסע השופט באחרונה באוטובוס, ניגש אליו עבריין צעיר וביקש לשאול אותו שאלה. השופט הסביר לו כי לא יוכל לדון איתו בעניינים מישפטיים הקשורים בתיקים שלו, אבל הצעיר המשיך ושאל אם כדאי לו לומר גירסה מסויימת לשופט, שלפניו נקבע מישפטו.

„אני מציע לך שתיקח עורך־דין," ענה לו מינצר.

הצעיר הביט בו בעיניים תמהות ואמר: „אבל הרי אומרים עליך שאתה העורך־דין של כל העצירים!"

כל יום מתנהל ברחוב רב־שיח של מלבושים. הבגדים מספרים על לובשיהם. השיחה היא אילמת וכדי להבינה יש לדעת את השפה

האם מודעת האשה, כשהיא קמה בבוקר, למסר שברצונה לשדר באמצעות מלבושיה? נראה שלא. אבל הבגדים שהיא בוחרת מארון הבגדים שבביתה מראים זאת. צוות „העולם הזה" יצא לרחובות תל־אביב כדי לבדוק מה לובשות נשות העיר הצעירות ואיזה אווירה הן יוצרות בצהרי יום קיץ תל־אביבי מיוזע.

לבגדים יש סוד — הם יודעים לדבר. כל יום מתנהל ברחוב שיח של מלבושים, שבו הבגדים מספרים על לובשיהם. השיחה היא אילמת, וכדי להבינה צריך לדעת את השפה המיוחדת של האופנה.

רב־שיח זה מתנהל בקולות רבים, אך ניתן להבחין בתוך ההמולה בכמה נימות: הבגדים של תל־אביב '87 מדברים בטון בטוח ושקט, המשאיר מקום לסלנג אישי, הומור וקריצה סקסית, וכל זה במיבטא אמריקאי קל.

אוזן קשבת לשפת־הבגדים תשמע שלושה מישפטים בולטים:

„אני יפה, מבלי להזיע". עברו הזמנים שבהם היו נלחמים במזג־האוויר. היום הצעירה הישראלית מכירה בעובדה שבמיזרח התיכון חם בקיץ. הכרה זו מביאה לשיתוף־פעולה בין סיגנון לבין נוחות, המתבטאת

נוח, אמריקאי מה שפחות בד – פחות זיעה, זה מה שמנחה את הצעירות והצעירים התל־אביביים, המחקים את בני־גילם שמעבר לאוקיינוס. המיכנסיים הקצרים (מ־ימין) חושפים רגליים שזופות. על הראש „בנדנה" (סמרטוט לבן מגולגל). הפתחים בצידי הגופיה כבשו גם את ליבם של הגברברים הצעירים (במרכז), לאחר שנים בהן הם משמשים אצל הנערות. על מיכנסי־הזלמן ציורים של נוף כפרי. גם מי שכבר אינה תיכוניסטית (משמאל) מתלבשת באופנה הצעירה.

דברי אלי בבגדים

סקסי, אבל לא פרובוקטיבי „הביטו בי, אני מושכת!" זה מה שמשדרת התלבושת ההדוקה (מי־מין). החולצה מבד כותנה דקיק הנצמד לחיטובי הגוף והמיכנסיים מג'ינס משופשף צמוד־צמוד. הבגדים אינם חושפים את גופה של הצעירה החטובה, אבל גורמים לגברים ברחוב לסובב אחריה את ראשם. כתפיות שהחליפו את מקומן ועברו לחזית (במרכז) מושכות תשומת־לב ומדגישות את השדיים. החגורה המדגישה את המותניים הצרים יוצרת תדמית המזכירה את דמותה של אלילת הפיריון של האי כרתים. פיסת בד ורודה (משמאל) בעלת תפר אחד – מבליטה את עורה השזוף של עוברת־האורח מכיכר־המדינה בתל־אביב.

אישי רגלי אשה בעור נמר (מימין) ומעליה חולצת טריקו גדולה ומאווררת. כל אשה צעירה יכולה לעצב לעצמה את סיגנונה האישי, מי במכנסי 3/4 עם חולצה קצרה בפסים שחור־לבן (ב־תצלום השני מימין) ומי במיכנסיים מבד הודי מפוספס וחולצה מרושלת (משמאל).

בשימוש בבגדים הגזורים מבדים טיבעיים.

זה מאפשר איוורור נעים, כשכל אחת נותנת ציביון אישי: אם זה מראה פרפי צעיר — חולצה קצרה עד למותניים ומיכנסי שלושת־ריבעי, גרביים לבנים עם נעלי־סירה שחורות, או מראה גברי, הנראה כאילו לקחה האשה את בִּיגדי בן־זוגה.

אפשר להיראות יפה שלא על חשבון הנוחות, גם בבגד זרוק, המרוחק מהגוף, או במיכנסיים הדוקים עם הדפס עורות, הנותן תחושה של עור שני, וכקונטרסט למיכנס הצמוד — לבשות בצורה פרובוקטיבית, אך הגי־מה השלטת היא קריצה ולא חשיפה. הבגד הדוק לגוף ומראה גיזרה חטובה, לפעמים מלווה בחולצה דקה עם חגורה המרגישה את המותניים, או חלק עליון צמוד עם חצאית שיש בה חריצים הנפ־תחים בעת ההליכה, המאפשרים איוו־רור וחשיפת־רגליים.

„נשארתי בארץ — תפסתי את אמריקה". זוכרים שמיכנסי ברמודה נחשבו לזיגיים וששיא־האופנה היה סיגנון סן־טרופה? תשכחו מזה — היום הבגדים, כמו הרבה דברים בישראל, מדברים במיבטא אמריקאי.

הבגדים של תל־אביב 1987

מדברים בטון בטוח ושקט, המשאיר מקום לסלנג אישי, הומור וקריצה סקסית, וכל זה במיבטא אמריקאי קל

חולצת טריקו רחבה, המשמשת כטו־ניקה.

כל אלה אומרים על בעליהם: „אני יפה מבלי להזיע בשביל זה."

„זיונים זה לא הכל, אבל זה גם לא כבד קצוץ". בעולם הגדול ישראל נחשבת כמקום סקסי (הירחון פלייבוי הכתיר פעם את דיזנגוף כרחוב הסקסי ביתר בתבל), אך משפת־הבגדים עולה כי הסקס בארץ הוא גם נושא להומור.

פה ושם אפשר לראות נשים המת־

זה מורגש בעיקר בקרב הצעירות: חולצות פולו עם סמל מיסחרי לבושות בריפיון, עם או בלי הגרביים או המר־קסינים הלבנים, הם תוצאה של המעצב סס. השראה לפריט־אופנה רבים מגיעה מהטלוויזיה, כמו מיכנסי־הזלמן המודפסים בהדפסי־הוואי בסיגנון הכ־לש החתיך מגנום.

אז אל תשכחי להקשיב כשאת הולכת ברחוב ובבוקר: זהירות! הבגד שאת לובשת מדבר עלייך כל היום!

אילנה מאירי ■

אמידה אישית מבטאת הדמות הספק־גברית ספק־נשית. זה צבאי, זה חזק, זה גברי, ובצירוף מישקפי־שמש המבטאים קשיחות ונעליים צבאיות מסתיר את הזהות הנשית ומשדר כוח ואלימות בסיגנון רמבו אמריקאי. יוניסקס אמיתי למהדרין. האשה שבתצלום, שסירבה להזדהות, התעלמה ממבטי העוברים ושבים ברחוב דיזנגוף, כשהיא משדרת קרירות ואדישות.

צילם: ציון צפריר

בלדה לעוזבת קיבוץ

כל הארץ ראתה אותה בקדם־ארוויזיון, ואחר־כך בצילומים גדולים בעיתונות, כשהיא עומדת קרובה־קרובה לזמר **צביקה פיק** ומלווה אותו בשירו. אחר־כך סיפרו שהיא מלווה אותו גם מחוץ לבימה, אבל אלה הן רכילויות, ואני לא רוצה להתעסק ברכילות.

ראומה תירוש היתה אז בשנת־חופש מקיבוצה, גן־שמואל. היא חשבה שבשנה הזאת היא תפרוץ איכשהו לשוק־הזמרים, ואם לא תצליח, היא הבטיחה לחזור למשק ולהמשיך להיות קיבוצניקית טובה.

השנה עברה, צביקה פיק לא נסע לתחרות־הארוויזיון בבלגיה, וראומה לא עשתה קריירה. היא עשתה נסיון אחרון והלכה לתחרות „הפנים של שנות ה־80”, ושם אומנם זכתה במקום השלישי. אבל זה רק המקום השלישי, ובעיסקי־הבידור האלה, הכל יודעים שהמקום השלישי לא נחשב.

היא התחילה לדגמן קצת, אבל השנה הלכה ונגמרה, וראומה התחילה לחשוב מה עושים. לא כל־כך בא לה לחזור למשק ולתורנויות בחדר־האוכל. אבל מצד שני, עוד לא הציעו לה תפקיד ראשי במחזמר.

אז באמצע ההתלבטויות שלחה לה ההשגחה את **דני זיתוני**, פליי־בוי תל־אביבי ותיק, שיגאל אותה מצרותיה. עכשיו היא מאוהבת בו והוא מאוהב בה. אז איך אפשר בכלל לחשוב על חזרה לחקלאות ולחיי־קומונה?

שני אלונים ודניאל אחת

אתם זוכרים שהדוגמנית **דניאל ישינסקי** עמדה להתחתן עם **אלון ברנוביץ**, הבן של הקבלנים הגדולים, ואחרי שההזמנות הודפסו ונשלחו ביטלה דניאל את החתונה, כי היא רצתה לעשות ניתוח פלסטי באף, כדי להיות הכי־יפה בחתונה שהיא האירוע הכי־חשוב בחיים, כך היא אמרה אז.

עברו כמה חודשים, דניאל עשתה לעצמה אי־אלה שיפוצים, ושוב הודפסו ההזמנות לחתונה, והפעם לא בוטל כלום והחתונה נערכה ברוב פאר והדר, ודניאל עמדה מתחת לחופה עם אלון ברנוביץ, וכולם נראו מרוצים.

ואז עברו שוב שלושה חודשים ו.... דניאל ואלון התגרשו.

לא יודעת מה קרה מאז. מישפחת ברנוביץ לא שמחה לשמוע את השם של דניאל, וגם את אלון לא כל־כך רואים בזמן האחרון.

עכשיו יש ידיעות חדשות. דניאל מבלה חופשה בת ארבעה ימים באילת. לא, לא לבד. יש איתה בחור צעיר ונאה־למראה, העונה לשם אלון. לפחות בשמות של החברים שלה היא עיקבית.

צבי סל, העולם הזה

דניאל ישינובסקי
בדבר אחד לפחות היא עיקבית

צבי סל, העולם הזה

ראומה תירוש
למה לה לחזור לחיי־החקלאות!

כלה בחגיגת בת־מיצווה

לפני כמה חודשים סיפרתי לכם איך איש־העסקים הקשיש **גרשון רוזוב** גמר את הרומאן בן חמש השנים, שהיה לו עם העיתונאית **אפרת ארד**, ואיך הוא חיכה עד שאפרת תצא מדירתם המשותפת, ואז דאג להחליף מנעולים כדי שהיא לא תוכל להיכנס שוב לדירה. סיפרתי לכם גם איך אפרת, תחת לשבור את הדלת של הדירה, לקחת מונית ונסעה לעורך־דין כדי לספר לו מה דעתה על הצורה שבה האדון רוזוב התנהג אליה, וכמה כסף על עוגמת־נפש היא רוצה ממנו.

אחר־כך סיפרתי לכם על אשה חדשה בחייו של גרשון רוזוב: עולה חדשה מרוסיה, שהיא גם אחות בבית־החולים איכילוב וגם מורה לפסנתר. שמה **טניה** והיא גרושה, ואם לבן בן 20.

אחר־כך סיפרתי לכם שטניה עברה לגור בדירתו של רוזוב, במיגדלי דוד, כמובן. והנה, טניה וגרשון רוזוב הם זוג נשוי מאז היום השני שעבר. הם פשוט עברו את הכביש והתחתנו ברבנות.

השבוע, ביום השלישי, תערך חגיגת בת־המיצווה של אחת מנכדותיו של גרשון רוזוב בגן־אורנים, ויש לי הרגשה שכל האורחים, מיד אחרי שהם יברכו את הילדה ויתנו לה נשיקה ומתנה, ילכו להציץ בכלה החדשה של הסבא בת ה־42, ולראות מה יש לה שלא היה לאפרת.

גרשון רוזוב
סבתא בת 42

יהורם לא מאוהב

כשיהורם **גאון** ו**אורנה** נפרדו, היה ברור לי לגמרי שתוך חודש יתחילו להדביק לו כל מיני „חברות" ו„אהובות".

אז נכון שעברו כבר כמה חודשים, וכמעט חשבתי שטעיתי, אבל הנה, ברוך השם, הפסטיבל הזה התחיל. באחד העיתונים היומיים היו הודעות וסיפורים על הרומאן החדש של יהורם, חתיכה בלונדית בשם **עינת ארד**, וגם היה כתוב שבגלל הרומאן שלהם יהורם דאג להכניס אותה לתשדירי־השרות שלו על ירושלים.

מאז אין יהורם עונה בכלל בטלפון. הוא מרגיש שהצרות התחילו, וברור לו שכל בחורה

יהורם גאון
חדשות לא מדוייקות

רווקה ויפה שהוא יגיד לה „שלום מה שלומך?" תהיה הרומאן שלו באיזשהו עיתון.

החדשות הן שליהורם אין רומאן עם הגברת הזאת, וגם אין לו רומאן עם שום גברת אחרת. וכמו שאני מכירה את יהורם, כאשר יהיה לו רומאן, זה יהיה עם בחורה או אשה שאין לה שום חלומות של מישחק וזימרה. בין הדרישות של יהורם מהאשה שהוא רוצה בה, הבולטת היא שהיא צריכה להיות אשה אלמונית, בלי ג'וקים בראש. בשביל ג'וקים, הראש שלו מספיק גדול.

אז קחו לכם יומיים כדי לגלות את ירושלים, ואל תעסיקו את הראש שלכם בחדשות לא מדוייקות על הרומאנים שלו.

המפורסם והאלמונית שרים דואט

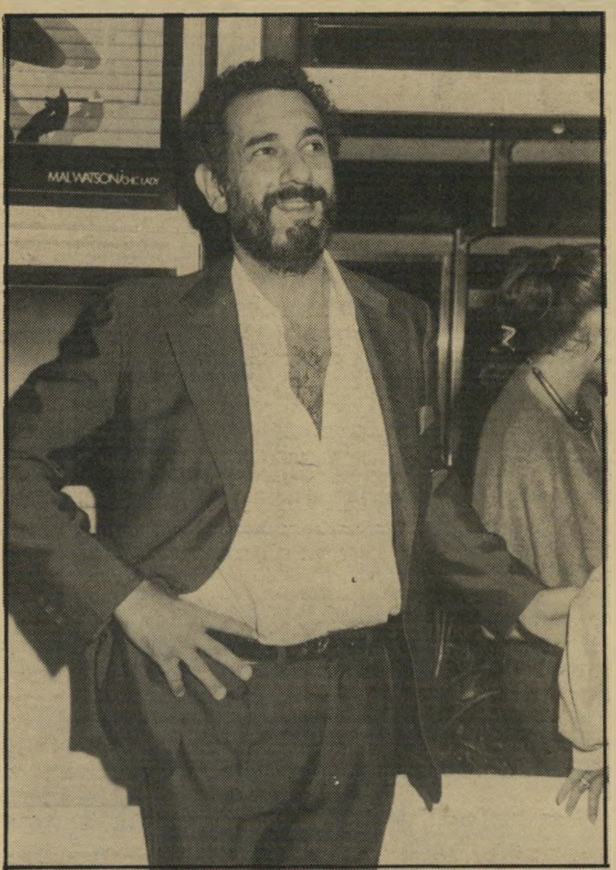

פלסידו דומינגו
קוראים לה רינה, והיא פקידה

במוצאי־שבת נערך הפארקונצרט עם הטנור הכי־מפורסם **פלסידו דומינגו**. 350 אלף איש ישבו על הדשא, והקשיבו למוסיקה בעיניים חצי־עצומות מעונג. מעל היה ירח מלא, כאילו לפי הזמנה. זוגות החזיקו ידיים כשפלסידו שר שירי־אהבה ספרדיים.

רק אשה צעירה אחת, שישבה בתילבושת תחרה לבנה נשהקשיבה לטנור הנפלא, לא החזיקה ידיים עם איש, כי הגבר שהיא רצתה להחזיק את ידו עמד על הבימה, והיא חיכתה עד שיגמור לשיר, שיקבל את מחיאות־הכפיים שלו ואת אהבת האלפים, לפני שהוא יגש אליה ויחזיק אותה בידיו.

אבל למה להתחיל מהסוף? לפני שנה בדיוק שהה פלסידו בארץ במשך ארבעה ימים. באחת החזרות שהוא עשה בבוקר עם התיזמורת הפילהרמונית בהיכל התרבות, הוא העיף מבט אל האולם, ושם ראה צעירה בלונדית יפה, לבושה בשימלה צוענית אדומה.

פלסידו המשיך לשיר, אבל בכל כמה דקות היה מעיף מבט אל האדומה. אחרי שעה של שירה, הוא פשוט קפץ לרגע מהבימה, ניגש אל הצעירה ואמר לה, כמו שרק הלאטינים יודעים להגיד: „עלמתי, את שלי!"

מאז הם ביחד, בכל הזדמנות. היא נסעה אליו ללונדון, והוא מגיע הנה, וכשהם אינם ביחד הם מדברים בטלפון ומתכננים עוד פגישה.

הפעם הוא הגיע רק ל־24 שעות, אבל ההסתדרות סידרה להם 24 שעות נוספות בגלל השביתה. אני לא אתפלא אם פלסידו דומינגו יבקש שיחברו למענו איזה שיר־הלל ל**ישראל קיסר** ול**חיים הברפלד**, על שנתנו לו עוד קצת זמן עם אהובתו.

כל מה שהצלחתי לברר על האשה הצעירה הוא ששמה **רינה**. היא פקידה אלמונית באיזה מישרד בתל־אביב, ומה שהיא רוצה להישאר — לעת עתה, לפחות — זה פקידה אלמונית, מאוהבת ואהובה.

הסנדלר הולך יחף

ביום החמישי שעבר נישאו **קארין אוברזון** ו**שלומי רביד**, שניהם בני 24, שניהם בוגרי החוג לכלכלה באוניברסיטת תל־אביב.

החתונה היתה באמת יוצאת־דופן. למי שחיכה לראות בין המוזמנים את כל בעלי השמות הנוצצים בארץ, את כל הדוגמניות היפות ואת כל הבאים בקישרי מיסחר עם האבא של קרן, האופנאי **גידעון אוברזון** — התאכזב.

המוזמנים היו בעיקר בני־מישפחה מכל הצדדים, וחברים קרובים.

החתונה נערכה בשפת־הים בהרצליה, קרוב למיסעדת דבוש, אבל דווקא במיסעדה הפחות ידועה של אבי ודודו.

המיסעדה הצנועה הוסבה למועדון־דיסקו, ממנו בקעו צלילים חזקים מאוד, שהשתלבו לגמרי לא רע בירח המלא, שגם הוא הוזמן לחתונה, כנראה. כשירדו האורחים, הלבושים היטב, במדרגות לשפת־הים, האירו אותם זרקורים גדולים בשלל צבעים, שגם התיזו כתמי־צבע גדולים על הים הכחול־אפור ועל השמיים השחורים. משאית מיוחדת הביאה למקום חול לבן.

גדעון אוברזון עם הלגה גוטסדינר ובתו קארין
אף לא בגד־ים אחד

הכיבוד היה בעיקר בר־בק־יו. והמלצרים הסתובבו יחפים בין הקהל, הלבוש בצורה אלגנטית והנעול נעלי־עקב. כולם בירכו את כולם, כולם התנשקו, פה ושם תיקנו הנשים את הפודרה ואת הליפסטיק, כדי להישאר יפות־מראה עד סוף החתונה. אלא שאיכשהו, באמצע החתונה, נתן גדעון אוברזון את האות, כשפשט את בגדיו, ובתחתונים בלבד ניכנס למים. היה רגע של מבוכה, אבל הכלה הצעירה הבינה את הרמז, פשטה את חליפת־המכנסים הלבנה שלבשה מתחת לחופה וקפצה למים בתחתונים וחזיה. מייד אחריה קפץ גם החתן למים, ואחריהם הרבה מאוד צעירים וצעירות, כולם בתחתונים וחזיה.

מי שרצתה מאוד להיכנס גם היא למים היתה אם־הכלה, **דינה אוברזון**, אבל היא ידעה שמתחת לחולצה היפה שלה אין חזיה, ולכן היא נישארה לבושה ויבשה כל הערב, כשאחרים השתכשכו במים ונהנו.

בחתונה של אוברזון לא היה אף בגד־ים אחד לרפואה. אני בטוחה שאילו היו מזמינים מישהו מגוטקס, אפשר היה לסדר כמה ביגדי־ים בשביל האורחים הצוהלים.

נישואים מפוצלים

הכל יודעים שבארץ יש עכשיו מועדון הולך וגדל של נשים, שהבעלים שלהן חיים בחו"ל מפחד מס־ההכנסה ושאר רשויות מאיימות. האמת היא שבהתחלה די ריחמתי על הנשים שנשארו בארץ עם הילדים, והן דואגות לבעל, ולא תמיד יש להן כסף, וגם הפחד עובד אצלן שעות נוספות. מה יהיה אם בכל זאת יתפסו את הבעל ויביאו אותו ארצה, ויהיה מישפט ובושות וכל השאר?

אבל כששמעתי את הסיפור האחרון על הזוג המפוצל, התחלתי לחשוב שבעצם זה סידור לגמרי לא רע, אחרי 15־20 שנות־נישואין.

הנה, למשל, **שוקי נחמן**, מי שהיה במשך שנים רבות הנציג של דובק בשוויץ, הפוחד לחזור ארצה. בינתיים גרה אשתו **ברכה**, עם הבת שלה **רותי** בווילה יפה בהמת־אפעל. לשתי הנשים יש מכוניות פרטיות, שבהן הן נוסעות כל אחת לעבודה שלה, ואחרי הצהריים הן נוסעות במכוניות לבלות קצת, או לקנות איזה בגד יקר.

שתי הנשים עדויות בדרך כלל בתכשיטים יפהפים, ולשאלה מהיכן התכשיטים, הסבירה ברכה שכל חודשיים־שלושה שולח לה בעלה קטלוג של אחד מתכשיטני־הצמרת בעולם. ברכה בוחרת את מה שמוצא חן בעיניה, מסמנת על הקטלוג, שולחת לבעלה, ותוך זמן קצר מגיע התכשיט ומפאר את צווארה או אוזניה של ברכה או של בתה רותי.

פעם כל כמה זמן, כשנמאס לברכה לעבוד בתל־השומר כאחות, ונמאס לה להסתכל בקטלוגים, היא פשוט קופצת לשווייץ או ללונדון, שם רכש השבוע בית, לפגישה קצרה ואוהבת עם בעלה, ואחרי כמה זמן היא שבה ארצה כדי להמשיך ולהתגעגע אליו. לפעמים היא גם עולה ליאכטה שלו.

ואני, בתור אשה נשואה כבר שנים רבות מאוד, מודיעה לכם בזאת שהסידור הזה די מוצא חן בעיניי. זאת אומרת, לא מוכרחים להסתבך בענייני מס־הכנסה, אבל נישואין מפוצלים לפעמים זה לא נראה לי אסון גדול. אם אתם מבינים למה אני מתכוונת.

אתיופים, אבסטרקטים וסחלב שלוש־השיניים

חודשיים וחצי לפני ראש־השנה תשמ"ח הזדרזה הוצאת פלפוט מהרצליה (הידועה גם בהפקות גלויות־הנוף וכרטיסי־הברכה הצבעוניים שלה) והפיקה ארבעה לוחות־שנה חדשים ומרהיבים לשנת תשמ"ח, וזאת מתוך כוונה טובה מאוד: לאפשר לנוסעי הקיץ לקחת איתם את הלוחות מעבר לים, כמתנה לקרובים וידידים בחו"ל.

ולאלה אכן צפוייה חגיגה של ממש כאשר יתלו על קירות בתיהם לוח־שנה של פלפוט, בין אם זה יהיה לוח ציורי התנ"ך האתיופיים, לוח בו הדף של כל אחד מ־12 חודשי השנה מקושט בציור נאיבי מקסים, אשר צוייר במקורו בחן תמים, שלא ניתן לחיקוי, על־ידי ציירים יהודים אתיופיים אלמוניים על גבי עור, בצבעים מיוחדים אשר נשתמרו משך מאות בשנים.

הציירים האתיופיים, המתייחסים, ככל בני העדה, ליקירי ירושלים שנילוו אל מנילך, בנם של שלמה המלך ומלכת שבא, בשובם מהביקור הרה־הגורל בירושלים לאתיופיה, בחרו בשלל מוטיבים תנ"כיים מאדם וחווה בגן העדן (ראה גלופה), דרך עקידת יצחק ועד דויד הרועה.

מהמם ביופיו לא פחות הוא לוח פרחי ישראל, בו זוכה כל אחד מחודשי השנה בתצלום צבעוני, אמנותי ומרהיב של פרח־בר ישראלי, מן המרווה הכחולה הנדירה, דרך נורית אסיה בעלת חמישה

עלי־גביע ירוקים וצבע אדום בוהק, עד הסחלב שלוש־השיניים והכלנייה המצוייה (המצוייה, אגב, לא רק בארום אלא, בצפון הארץ, גם בלילך, סגול ולבן).

יצירת אמנות שלישית ברביעיית לוחות פלפוט היא הלוח המאוייר בציוריו של אמן האופ־ארט הצרפתי ויקטור ואסארלי, שציורי האבסטרקט הארכיטקטוניים שלו הם קלאסיקה מודרנית ומוצגים במוסיאונים רבים.

רבים מהם הוצגו, לפני שנים מספר, במוסיאון ישראל בירושלים ומפארים עתה את שני המוסיאונים המוקדשים בילעדית ליצירותיו של ואסארלי: מוסיאון ואסארלי באייס־אן־פרובאנס בדרום צרפת ומוסיאון ואסארלי בפאש ההונגרית, בה נולד האמן לפני 79 שנים.

למביני־דבר, היודעים להעריך זאת, מצוי גם לוח עיטורי כתבי־יד יהודיים, שעיטוריו נלקחו מתוך כתבי־קודש, מחזורים, הגדות ומגילות מעוטרות של 600 השנים האחרונות, החל מקטע ממגילת רות שצויירה במאה ה־14 ועד דף־הפתיחה של מחזור עתיק לימים הנוראים.

וכשירות נוסף למקבלי הלוחות, במידה והם שומרי מסורת, סיפק פלפוט בסוף כל לוח גם דף המפרט את זמן הדלקת הנרות בערב שבת לא רק בירושלים, תל־אביב וחיפה אלא גם בארצות־הברית וקנדה.

תשבץ העולם הזה 2602

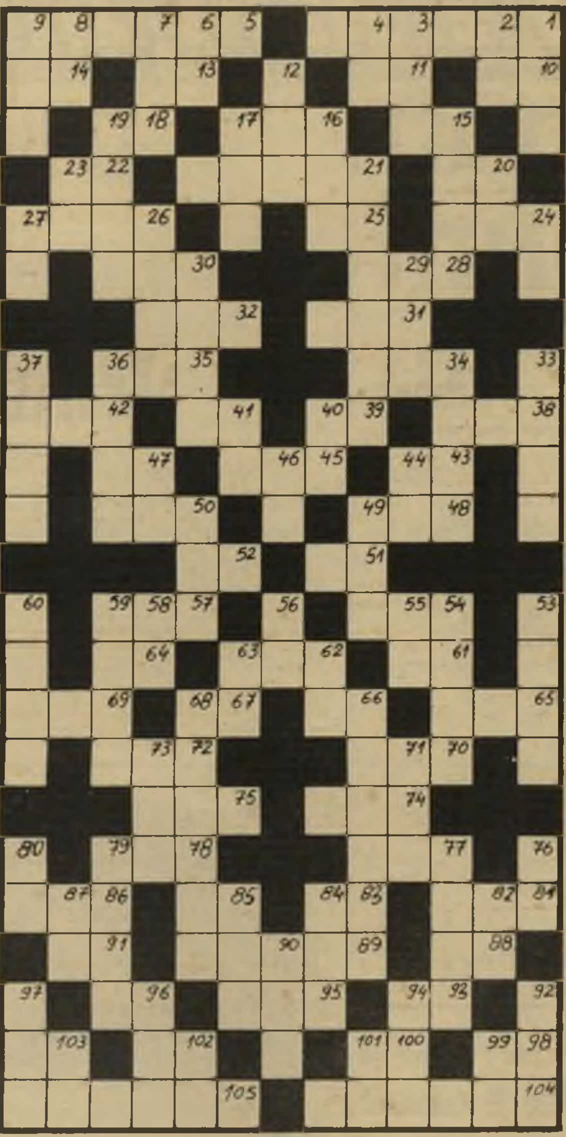

מאוזן:

1) אשת אודיסאוס הנאמנה; 5) שינים טוחנות בפי חיות טרף; 10) סוף; 11) טהור, זך; 13) מפתן; 14) אוכל שלא בושל די צרכו; 15) מי שאינו בן המקום; 16) התזת ראש בציפורן; 18) נחלש; 20) כלי הקשה בתזמורת; 21) כסף או דבר־ערך שנמסר למשמרת; 22) מסמר; 24) אנית חיל הים (ר"ת); 25) גבעה מלאכותית; 26) יציר בריאה; 28) מפלט מצרה; 30) העוקץ בראש הפרי; 31) גזע עץ קשה; 32) עיר בבלגיה; 34) מנחה בדרך; 35) מסדר עבודת הקודש בבית אלוהים; 38) פסול, מגרעת; 39) מרף בקיר; 41) משקה; 42) מן הקרבנות בבית ה'; 43) יחידת הספק חשמלית; 45) ריבית; 47) עיר בארץ בימי כבוש יהושע; 48) סוג העץ ממנו נבנתה תיבת נח; 50) איש דת טיבטי; 51) מכללה בארה"ב; 52) פרשה בספר בראשית; 54) נפל תחתיו; 57) אחד מצדי גוף הנדסי; 61) שפל־רוח; 62) כינוי לחלק מיטב הפרי; 64) גוף; 65) קהל אנשי מלחמה; 66) זמן; 67) רעל, ארס; 69) נכה יד או רגל; 70) בן הנגר מנצרת; 72) רף; 74) שלשלת; 75) רום, תפארת; 77) מין אריג; 79) ארץ בממלכה הבריטית; 81) מין סנונית; 83) בהמת משאות בהרים במזרח; 85) עם 53 מאונך ו־60 מאונך, ספר של עמוס עוז (4.4.2); 86) חלשלוש; 88) סוף במשחק המלכים; 89) הוראה כיצד לנהוג; 91) שלל; 93) מתוך; 95) תבואת שדה לפני תרומה; 96) בוסתן; 98) עבר; 100) שני עלים בספר; 102) חזק; 103) מיניסטר; 104) מדקדק יהודי; 105) מרחק ראיה.

★ ★ ★

מאונך:

1) גלוי עינים; 2) עוף טורף; 3) קומפוזיטור גרמני; 4) בן־בקר להרבעה; 6) אדמת טיט; 7) בת־פרעה; 8) קידומת הולנדית; 9) תעודה אקדמית; 12) עולם; 15) אל הרוח, או רוח־ים; 16) כינוי של מטה פעולה בימי ה„הגנה"; 17) חור המחט; 19) עירה של אבישג; 20) תלמיד־חכם; 21) פרולוג (3,3); 23) קריאת־צער; 24) חרון; 26) ריב; 27) נמצא בתזווה; 29) רגולטור; 30) צלחת, קערית; 33) אליל החודש; 34) נעלם באויר; 36) שכחה; 37) כספים; 40) אל היערות; 41) תפר; 44) ילדים; 46) הבכור בבני נח; 47) לאום; 49) מידת מרחק; 50) דחיקה; 53) ראה 85 מאוזן; 54) ראשוני; 55) עדין; 56) רום, גובה; 58) מידת לח קטנה; 59) עובר בדרך צדדית; 60) ראה 85 מאוזן; 62) פחד; 63) קול עמוק; 64) מספרי תריעשר; 68) אסם לתבואת השדה; 71) האבן התחתונה של הריחים; 73) תאנה; 76) מושב מורם מעם; 77) שדד; 79) מורד וממרה; 80) כאן; 82) מקוה מים; 84) פילוסוף גרמני, מייסד „הפילוסופיה הבקרתית"; 85) מפקד בריטי מכובשי הארץ מידי הטורקים; 87) זהב; 90) אישה של הורגת סיסרא; 92) קבע מידה; 94) שבועה חמורה; 96) ירק־גינה; 97) פינה; 99) שבט; 101) עמק באיטליה; 102) פרפר לילה; 103) מתנה.

אביגיל ינאי

איתן עמיחי
הדברת מזיקים בע"מ
מומחים להדברת תיקנים (ג'וקים), תולעי עץ, חרקי ספרים ובגדים, עירפול מיוחד לארועים למניעת יתושים וחרקים מעופפים.
איתן עמיחי־הדברות
1987
רמת־גן רח' מודיעין 18, ת.ד. 2272 · טל. 790114-5-6
בשמירה על בריאותך ורכושך

מרים בנימיני

מזל החודש: סרטן
הטיפוס השלילי

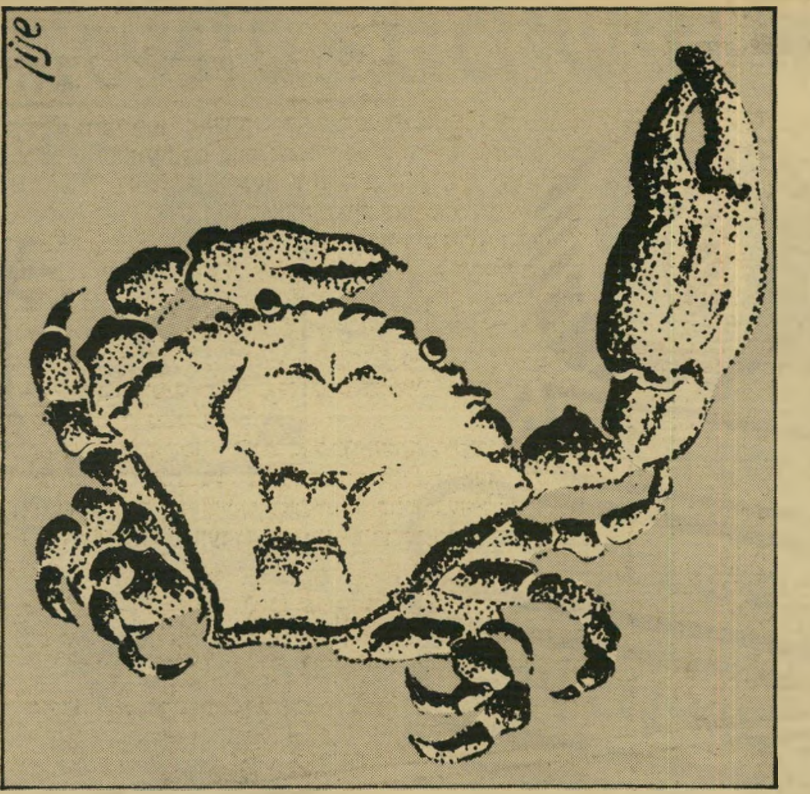

הטיפוס החלש של המזל, מנותק מהמציאות, הוזה, עצל ואין לו כל רצון להשתנות או להשקיע מאמץ כדי להשיג משהו. הוא מוותר מראש על כל מאבק ולא מוכן להלחם למען כל מטרה שהיא. הוא מתקשר בחזקה לכל מה שיש לו או ששייך לו, אם זה חפץ או אדם. הוא נעלב בקלות, מאוד רגיש ונוטה למצבי־רוח ולרחמים עצמיים. הוא הסס, חסר יכולת החלטה, לא יציב. קל להחניף לו. הוא מאוד תלוי במישפחתו. הוא נעלב מעניינים חסרי־חשיבות וסובל מתסביך־נחיתות ולעיתים נדמה שזהו לא רק תסביך אלא המצב לאמיתו.

הוא מנסה למשוך תשומת־לב ללא הרף ונוטה להגזים ולהתנהג בקיצוניות, כדי שאיש לא יתעלם ממנו לרגע או ישכח את קיומו. כדי למשוך את התעניינות הסביבה בו הוא אף נוטה להיפוכונדריה, וזוהי נטיה סרטנית מוכרת וידועה לשימצה. יש סרטנים שיכולים להפוך את עצמם חולים פיסית בכל פעם שמתעלמים מהם. גאווה ועצמאות מול חוסר ישע ויאוש מתחלפים אצלו לסירוגין. תקופות ארוכות הוא שוקע בהתקפים של רחמים עצמיים, מחשבות חולניות, חרדות ודיכאונות.

לעיתים הוא כל־כך מושפע ממצבי־הרוח שלו, עד שהוא מאבד קצת את הקשר עם המציאות, ביחוד כשסערת־רגשות סוחפת אותו לכל כיוון, ללא כל פרופורציה. כשהוא עצוב הוא לא תמיד בוכה מייד, אך קשה יהיה למצוא מישהו כל־כך אבוד ושקוע ברחמים עצמיים וחוסר־ישע.

כשהוא בוכה, אי־אפשר לעצור את הבכי, והדמעות יכולות למלא דליים.

לעיתים קרובות אפשר למצוא אצל בן סרטן נטיה לתסביך אדיפוס. הקשר לאמו חזק ותלותי מדי, ולא פעם מפריע לו ולאנשים החיים עימו.

מצב שהוא בשום אופן לא מסוגל לשאת זוהי בדידות, תקופה שבה אין לו בן־זוג לא באה בחשבון אצלו. אם זה קורה, הוא פשוט עובר מבן־זוג אחד למישנהו. את בן־הזוג הוא מסוגל אז להחליש ולתת לו את ההרגשה שהוא לא יותר מאשר סמרטוט מרופט וסחוט. אפשר לתאר אותו כמו עלוקה המוצצת את הרגשות מבן־הזוג.

צריך להקדיש לבני סרטן המון אהבה כדי שיהיו מרוצים, וגם זה בדרך כלל לא מספיק. לבני־זוגם של הסרטנים לא קל להחליט איזה ממצבי־הרוח שלהם אמיתי ואיזה מזוייף.

אחד הדברים המשונים אצל הסרטנים מהסוג הזה הוא, שכמה שהם לוקחים – לעולם אינם אומרים די. אף פעם לא מספיק להם. ממשיכים לקחת עוד ועוד.

אומנם הם יאמרו על עצמם שהם רגישים וטובים, אולם הם עצמם לא יתנו דבר בחזרה.

למרבה המזל, רוב הסרטנים הם מיזוג של שני הטיפוסים – החיובי והשלילי, או החזק והחלש – כך שנדיר למצוא טיפוס עד כדי כך חלש שכל אותן תכונות הנזכרות כאן אומנם יימצאו באישיותו. אם אופיים נוטה מדי לצד השלילי, אזי באמת קשה לסבול אותם.

ואם באמת נמצא טיפוס כל־כך שלילי, שבהיכרות ראשונה קשה להכירו ונוצר קשר שאותו רוצים לנתק – מה עושים אז! קשה מאוד להפטר ממזל סרטן.

איך להפטר מהם?

להפרד מבן או מבת מזל סרטן זוהי משימה כמעט בלתי־אפשרית. זוהי ממש עבודת־פרך. הוא כל כך תלוי וקשור, עד שהוא ממש דבוק בדבק „נצחי”, עד שאי־אפשר לנתקו או להתרחק ממנו. הוא כאילו אוחז בבגד כמו ילד המסרב לתת לאמו ללכת ממנו.

התנהגות לא נכונה תביא לתקופה קשה, הקשר יהפך לעול שקשה לשאתו.

הדרך הבטוחה ביותר להפטר מהם היא פשוט להוציא מהם את כל האשליות, עד האחרונה שבהן. הוא מסוגל להמציא דמות שאינה קיימת, וחשוב שיכיר את בן־הזוג כפי שהוא. בתקופה שבה הקשר היה חזק, כבר אפשר היה לדעת מה הסרטן באמת חושב על בן־הזוג. אם בן־הזוג הקרין טיפוס נוח ומתחשב, אזי כדאי שיקרין את ההיפך ושיתחיל להיות קשוח ונוקשה, מבלי להיענות לבקשות, תחינות ובכיות. עם קצת מזל אפשר יהיה לבסוף להשתחרר מאותה הערצה כובלת, קושרת ומגבילה.

גבר במזל סרטן יהיה הגון מדי מכדי לסיים בעצמו את הרומאן, ובמיקרים מסויימים יוקל לו אם בת־זוגו תקח זאת על עצמה. אשה שמנסה להיפרד מבן־זוגה הסרטן, כדאי שתיקח על עצמה תפקיד כפול, במיוחד במיטה – מעט ביקורת על הטכניקה המינית שלו לא תזיק.

גבר שמנסה להסתלק מבת מזל־סרטן צריך ליהפך לחסר רגישות לצרכיה ומאוויה. הוא צריך לבקר את הבישול שלה ואת ביצועיה במיטה, ולנזוף בה מדי פעם כביכול מבלי להרגיש שזה פוגע בה.

תחום הבריאות יעסיק אתכם בחלק הראשון של השבוע, אינכם חזקים כפי שנדמה לכם, ועדיף שלא תעמיסו על עצמכם יותר ממה שאתם יכולים לשאת. אפילו אם מדובר על נסיעה, חופשה או טיול, שלא לדבר על עבודה שיגרתית, גם אז אתם נוטים להשקיע מאמצים עצומים, מה שעלול להחליש אתכם מאוד. בתחום הרומאנטי היכרויות חדשות, אך צריך לעבוד קשה מאוד כדי לשכנע את הצד השני.

* * *

פגישות חברתיות, נסיעות וביקורים ימלאו את זמנכם אפילו אם זה לא מתוכנן מראש. תמצאו את עצמכם מעורבים בין אנשים ו־מתעודדים לאחר תקופה שבה סבלתם מבעיות בריאות ובעיות אחרות. ובכל זאת, ה־16 וה־17 בחודש עדיין רגישים בכל הקשור לבריאות שלכם או של קרובי מישפחה. ב־18 בחודש אתם נוטים להסתכסך עם בן הזוג. כדאי שתנהגו ביתר זהירות בכל נושא שעליו אתם חלוקים.

* * *

בראש דאגותיכם ענייני כספים, אתם נוטים להיות אופטימיים מדי, למרות הדאגה המכרסמת בתוככם. זה אפשרי כשמדובר במזל תאומים, מצד אחד דאגה ומצד שני ביזבוז או השקעה שיש בה יותר מדי סיכון. השבוע דורשים מכם להשקיע מחשבה בכל מעשה שאתם עושים, פעולות הנעשות לפי דחפים של הרגע מסכנות אתכם. בריאות של הורים או קרובים קשישים עלולה לעורר דאגה בין ה־18 ל־20 בחודש.

הצעות עבודה עשויות להגיע גם השבוע, אך אפילו אם הן מאוד מפתות, לא בטוח שכדאי למהר ולענות בחיוב. יש נטיה להבטיח הרים וגבעות מבלי יכולת לעמוד מאחורי ההבטחות, כך שלא כדאי לסכן מקום בטוח עבור הצעה שאינה יכולה להביא ביטחון. מבחינה כספית אתם מתחילים להתאושש – ותבל יהיה לסכן את מה שהשגתם עד עכשיו. שלא כהרגלכם, אתם נוטים לבזבז כספים מבלי לתת לעצמכם כל דין וחשבון.

* * *

קשה לכם, אתם עייפים, חסרי מרץ ומותשים, זה הזמן לקחת חופשה ולנוח, בעבודה הוצאתם מעצמכם את כל האנרגיה הרזרבית והגיע הזמן לחדש את המצברים. נראה שרבים מכם לא ישימו לב לעצה זו ומתכוננים לקחת על עצמם משימות לא קלות – אלה אינן שייכות דווקא לתחום העבודה, אך אתם לא רגילים לחסוך במאמצים כשמדובר בעשיה כלשהי. בתחום הרומאנטי – שימרו על סודיות מוחלטת.

* * *

האחריות המוטלת עליכם גורמת לכם מתיחות גדולה, יתכן שלקחתם על עצמכם יותר מדי, הפעם אתם לוקחים סיכונים למעלה מן הרגיל וכישלון מכל סוג שהוא עלול להזיק לשימכם הטוב ולפגוע בהכנסותיכם הכספיות. מה־15 עד ה־17 בחודש אתם עלולים להחליט החלטה מוטעית ולסכן כספים עד כדי הפסד רציני. מן הראוי להתייעץ עם אנשים מביני דבר. ב־18 עד ה־20 בחודש – תיהנו מהצעה מעניינת.

ההתלבטויות בקשר לעבודה נוספת או שונה ממשיכות להעסיק אתכם, שום דבר לא יזוז ללא החלטה מהירה או יוזמה מצידכם. זה כרוך במאמצים לא מעטים, יש בהחלט מקום להקדיש זמן, מרץ, כוחות והעזה כדי למצוא לעצמכם מקום טוב ומעניין יותר. אין ספק שללא מאמץ לא תשיגו דבר. הימנעו מלהסתכסך עם האנשים שעימם אתם עובדים. בתחום הרומאנטי הגיע סוף־סוף הזמן לתת את הדחיפה הסופית.

* * *

נסיעה לחו"ל או קשרים עם אנשים השוהים או באים משם עומדת על הפרק כעת, כל קשר מכל סוג שיש לכם עם ארצות אחרות דורש בכל זאת התנהגות זהירה, מאחר ואתם עלולים להסתבך עם החוק, לא מפני שאינכם בסדר, אלא פשוט מחוסר ידיעה של פרט זה או אחר. בכלל זהו שבוע שבו אתם נוטים להסתבך עם החוק. בתחום הרומאנטי אתם הרבה יותר מבוקשים, קשרים חדשים ומעניינים מתחילים בימים האלה.

* * *

ענייני כספים מדאיגים אתכם, לאו דווקא כספים שבאים מעבודה, יתכן שמדובר כאן על כספים או רכוש של המישפחה, שבהם עליכם לטפל. בריאותם של בני מישפחה דורשת מכם להקדיש זמן, אל תזלזלו בכך, מאוחר יותר אתם עלולים להתחרט. ב־15 עד ה־17 בחודש כדאי לנסות את מזלכם בהגרלות, גם אם זה לא הסכום הגדול. פגישה מיקרית עם אדם שהיה מאוד חשוב לכם בעבר – עלולה לפגוע בכם.

ב־15 עד ה־17 בחודש תהיו עסוקים בענייני מגורים, מעבר דירה, חיפוש אחר מקום שונה או שיפוץ של הדירה הנוכחית. התחום הרומאנטי מעסיק אתכם רבות בימים אלה, אתם הרבה יותר מבוקשים מתמיד והופעתכם ממגנטת ומושכת. ה־18 עד ה־20 הם ימים שנתפרו לאהבה, אל תחמיצו את ההזדמנויות. לבריאות צריך להתייחס ב־21 וב־22 בחודש. סכום כסף עשוי להגיע ממקור מאוד לא צפוי, אך כדאי לשמור על סודיות.

* * *

תחום העבודה מאוד מדאיג אתכם בימים אלה, אינכם מוצאים את מקומכם, מצד אחד עובדים קשה ומשקיעים את כל הכוחות במעשיכם, ומהצד השני העבודה אינה מקדמת אתכם לקראת המטרה שאליה אתם שואפים. זה די מתסכל ומרגיז, הימנעו מלהסתכסך עם הסביבה, אתם מתלהטים במהירות מבלי יכולת לשלוט בהתפרצויות. הרושם שאתם משאירים על הסביבה – חשוב מאוד בימים האלה.

* * *

כספים שיגיעו לידיכם בימים אלה יהיו מאוד נחוצים לכם, אבל אתם נוטים להוציאם בצורה לא נכונה ולא נבונה. עודף אופטימיות יכול לגרום לכם הפסדים מאוחר יותר. בתחום הרומאנטי מצפה לכם שבוע מאוד סוער ומלהיב, עכשיו תוכלו לסיים קשרים מסובכים, כדי שתוכלו ליהנות מקשרים בריאים וטובים יותר. בני סרטן נמשכים אליכם ומחכים לרמז. בני עקרב מוציאים לכם את הביטחון העצמי.

קו-אופ - חמישים שנה של קניה טובה.
50
הקיץ בקו-אופ יובל 50
הקיץ מבצע פרסים ענק בריבוע הכחול
הקיץ בקו-אופ 50 פרסים לוהטים.
חבילת תיור זוגית לפריז
שיוט זוגי באניית פאר בים התיכון
שבוע נופש בפלמה דה מיורקה
חבילת תיור זוגית לקופנהגן
חבילת תיור זוגית ללונדון
נופש זוגי באילת כולל טיסה
השנה אנו חוגגים את יובל החמישים ומזמינים אתכם הקונים לחגוג איתנו בחגיגת קיץ של מבצעים הנחות הגרלות ופרסים.
הקיץ בקו-אופ קונים — הקיץ בקו-אופ זוכים*
כל קונה* מעל 50 ש"ח באחד מסניפי קו-אופ רשת הריבוע הכחול – סופר קו-אופ, היפר קו-אופ קו-אופ רעננה ואלקטרוליין בתקופת המבצע ישתתף בהגרלות בהן יוגרלו 50 פרסים.
כל שבוע במשך המבצע (8 הגרלות) יעלו בגורל 5 קונים ויזכו באחד מהפרסים הבאים**:
• שבוע נופש זוגי ברודוס.
• טיסה זוגית לרודוס.
• טיסה זוגית לאירופה.
• נופש זוגי באילת כולל טיסה.
• טיסה לאירופה.
בין כל המשתתפים במבצע יוגרלו בסוף המבצע 10 פרסים נוספים:
• שיוט זוגי באניית פאר בים התיכון.
• חבילת תיור זוגית לקופנהגן.
• שבוע נופש בפלמה דה מיורקה.
• חבילת תיור זוגית לפריז.
• חבילת תיור זוגית ללונדון.
• 3 חבילות נופש זוגי באילת כולל טיסה.
• 2 חבילות נופש זוגי בלרום קלאב הוטל טבריה.
טפסי ההשתתפות נמצאים בסניפים המבצע בתוקף עד 31.8.87.
ההגרלה הסופית תתקיים ביום 15.9.87.
ההגרלות תתקיימנה בנוכחות עו"ד ורוה"ח של קו-אופ רשת הריבוע הכחול.
* ההשתתפות בהגרלה מותנית בקניה מעל 50 ש"ח בסניפי סופר קו-אופ בסניפי היפר קו-אופ אלקטרוליין קו-אופ רעננה.
** פירוט הפרסים בהתאם לתקנון המבצע הנמצא במשרדי הקו-אופ רשת הריבוע הכחול, רח' תפוצות ישראל 13 גבעתיים.
טיסות לאירופה
נופש זוגי בלרום קלאב הוטל טבריה
לרום קלאב הוטל טבריה
נופש זוגי ברודוס
בקו אופ
משלמים בישראכרט, ויזה וקו-אופ זהב
VISA
50
קו-אופ
צ'רטר ישראלי
arkla
מאנדור
קו-אופ פרסום

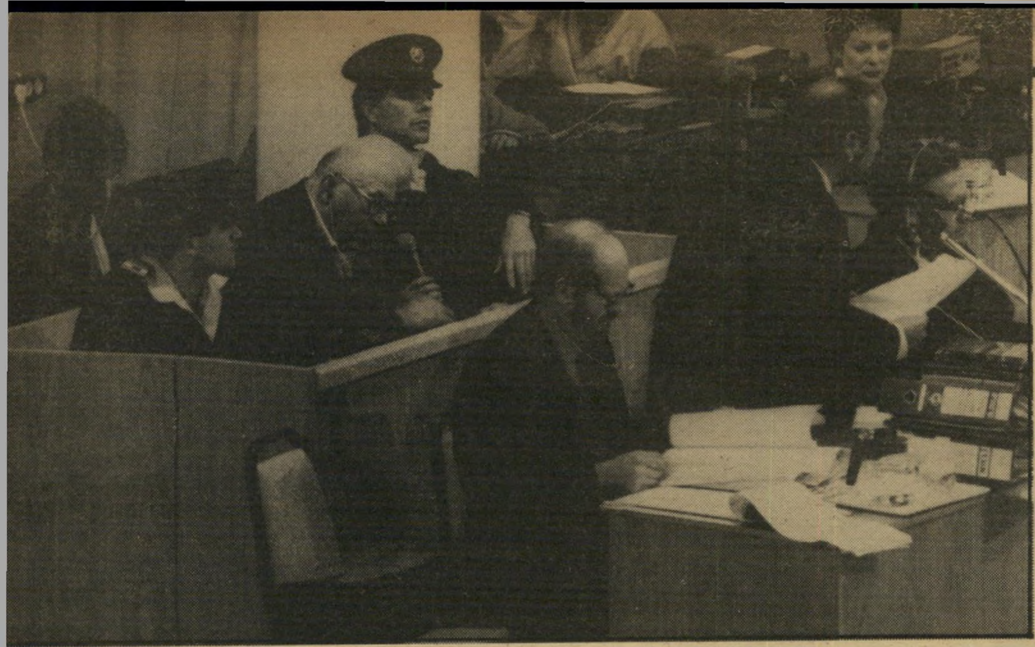

פרשת דמיאניוק:

מריבת הסניגורים

כולם ידעו שבין סניגוריו של ג'ון איוואן דמיאניוק יש סיכסוכים ומריבות, אבל איש לא האמין שד־מיאניוק יפטר דווקא את מרק או'קונור, סניגורו הבכיר והוותיק ביו־תר. היתה זו הפתעה גדולה כאשר הגיש השבוע יורם שפטל, לבית־המישפט בירושלים, את המיכתב המפטר את או'קונור.

או'קונור, גבר יפה־תואר, בעל כו־שר־דיבור בלתי־רגיל ואיש מקסים ושרמאנטי, ביותר, היה סניגורו של

מחוגי המישפחה מספרים כי הסדק הראשון באמון נפרץ כאשר הוחלט בכל זאת לגרש את דמיאניוק מארצות־הברית ולהסגירו לישראל. המישפחה טוענת כי או'קונור הרגיע אותם כל הזמן ושיכנע אותם שלקוחו לא יגורש מאמריקה.

במישפטו של דמיאניוק בישראל בלט או'קונור מהרגע הראשון. הוא הקסים את צופי הטלוויזיה בנימוסיו המהוקצעים והופעתו הטלוויזיונית. נראה היה כי גם השופט דב לוין נטה

השניים נראו בתחילה כזיווג מוצ־לח. או'קונור החלקלק והמנומס, הב־קיא היטב בחומר המישפטי והעובדתי העצום של המישפט, ויורם שפטל ה־ישראלי המחוספס והחצוף, שאינו חר־שש מאיש.

לפני המריבה **מרק או'קונור, יורם שפ־טל וג'ון גיל (בשורה ה־ראשונה) עבדו מתחילת המישפט כצוות, כאשר החו־מר המישפטי מחולק ביניהם. המריבות בין או'קונור המהוקצע ושפטל המחוספס התחילו כבר מראשית המישפט. הנאשם ג'ון דמיאניוק (שורה שניה בין שני השוטרים) ובנו ג'ון הצעיר (מאחורי הנאשם), לא הביעו ביקורת על הסניגורים. רק לאחר שביקרו בארץ בנותיו של הנאשם החלה ביקורת נוקבת במישפחה נגד או'קונור. למטה: מיכתב הפיטורין.**

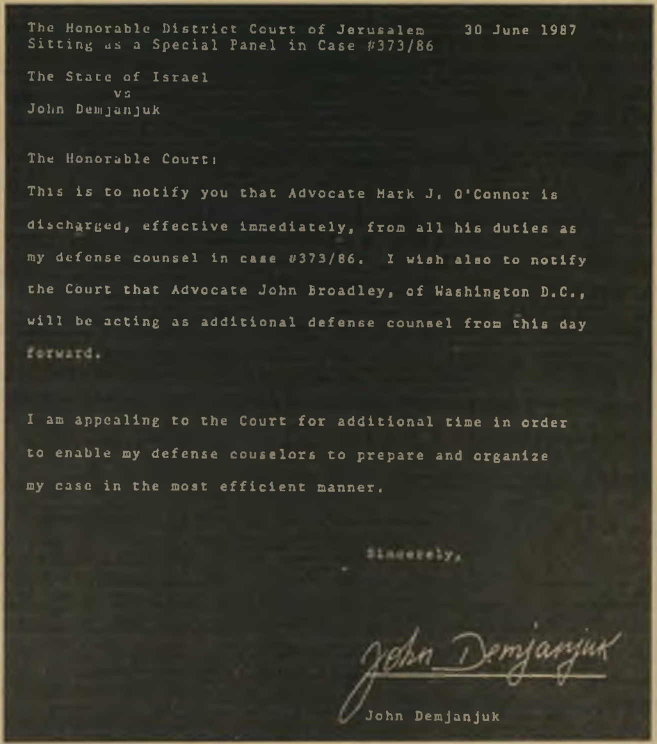

The Honorable District Court of Jerusalem   30 June 1987
Sitting as a Special Panel in Case #373/86

The State of Israel
vs
John Demjanjuk

The Honorable Court:

This is to notify you that Advocate Mark J. O'Connor is discharged, effective immediately, from all his duties as my defense counsel in case #373/86. I wish also to notify the Court that Advocate John Broadley, of Washington D.C., will be acting as additional defense counsel from this day forward.

I am appealing to the Court for additional time in order to enable my defense couselors to prepare and organize my case in the most efficient manner.

Sincerely,

John Demjanjuk

John Demjanjuk

ההוצאות של מישפחת או'קונור בארץ הרגיזו את מישפחת דמיאניוק — נוסף על הבעיות המישפטיות והאנושיות

דמיאניוק עוד במישפטיו בארצות־הברית. מזה חמש שנים ייצג או'קונור את דמיאניוק במאבקיו בשילטונות־ההגירה של ארצות־הברית, שטענו כי דמיאניוק נכנס לשם במירמה ולא גילה את עברו האמיתי.

לו חסד ואף ציין את התנהגותו ונימוסיו.

כדי להסתדר עם החוק הישראלי, צירף לו או'קונור מייד עם תחילת המישפט את עורך־הדין הישראלי הצעיר יורם שפטל.

חלוקת־העבודה ביניהם היתה פשוטה. שפטל אמור היה לעסוק אך ורק בשאלת זיהויו של דמיאניוק כאיוואן האיום, שאלה העומדת במרכזו של המישפט. לסניגור השלישי, ג'ון גיל, שהצטרף לצוות מאוחר יותר, היה תפקיד מוגדר וקטן יותר — הוא המומחה של ההגנה למיסמכים, ובעיקר למיסמך טרווניקי.

במהלך המישפט היה ברור כי המנהיג הדומינאנטי של הסניגורים הוא או'קונור. בכל מריבה שנתגלעה בין הסניגורים היתה ידו של או'קונור על העליונה, וכולם נשמעו לו. גם ג'ון דמיאניוק הבן היה מעריץ גדול שלו.

חשבון טלפון

חוסר האמון באו'קונור החל כאשר ביקרו בישראל שתי בנותיו של דמיאניוק. הן ישבו שעות רבות בבית־המישפט והתרשמו מאופן טיעוניו של או'קונור ומיחס השופטים אליו. כאשר חזרו לאמריקה, הביעו הבנות את חוסר שביעות־רצונן לפני יתר בני המישפחה.

גם לגורם הכספי היתה השפעה על החרפת היחסים בין הסניגור והלקוח. סמוך לחג־הפורים הביא או'קונור לארץ את אשתו ושלושת ילדיו. כמו כל מעשה של או'קונור, לווה גם צעד זה בכותרות ראשיות בתיקשורת, ובהכרזות כי המישפחה תישאר בארץ והילדים יירשמו ללימודים בבית־ספר.

מישפחתו של או'קונור התגוררה איתו במלון אמריקאן קולוני, שם נמצאת מיפקדת ההגנה של דמיאניוק. אשתו וילדיו של או'קונור היו מבקרים הרבה במישפט, אבל לפתע, בקול דממה דקה, נעלמו מהארץ ולא נרשמו כאן לבתי־ספר.

נראה כי חשבון המלון והטלפון שקיבלה מישפחת דמיאניוק מתקופת שהייתה של מישפחת או'קונור בארץ היא שהרגיזה את הלקוח. חשבון שהייתם של אשתו וילדיו של או'קונור הסתכם ב־20 אלף דולר. חשבון שיחות־הטלפון לארצות־הברית בלבד היה 8000 דולר.

כאשר הגיע ארצה אדוורד נישניק, חתנו של דמיאניוק, הוחלט על שינויים בהגנה. עוד בחודש אפריל, אחרי ישיבות וויכוחים, נקבע כי כל הסניגורים שווים, וכי או'קונור איננו עוד המוביל בתיק. הוחלט שאם יתגלו ויכוחים באשר למהלכים מישפטיים או טאקטיים, לא תהיה ההכרעה בידי או'קונור, אלא על־פי רוב־דיעות של הסניגורים.

שפטל אומר, כי בגלל כבודו של או'קונור, וכדי לא להביכו, החליטו הסניגורים שלא לפרסם שינוי זה ברבים, ורק לשופטים נמסר על כך בלישכה.

אולם או'קונור סירב לוותר על הבכורה. התקרית האחרונה פרצה כאשר התברר לאו'קונור בישיבת בית־המישפט, כי שפטל הסכים עם מיכאל שקד מהתביעה על הגשת מיסמכים שונים לתיק ללא חקירת העדים המתאימים.

או'קונור הגיב על כך באולם בית־המישפט, ומחה על צעד זה של שפטל, שנעשה לדבריו ללא ידיעתו וללא הסכמתו. אז הסבירו שני הסניגורים הנותרים לבית־המישפט, לפני הקהל

(המשך בעמוד 40) *אילנה אלון* ■

סקופ — מיהו איוואן האמיתי?

לאחר מאמצים גדולים השיגו סניגוריו של ג'ון איוואן דמיאניוק תמונה מטושטשת של אלפרד ביליץ, החשוד על־ידם כי הוא איוואן האיום מטרבלינקה. "העולם הזה" מיום 1.6.87 פירסם את הגילוי כי במחנה טרבלינקה היה בתקופה המתאימה גרמני בלונדי, שחתך את שדיהן של נשים וקיבל את היהודים הבאים ברציף־הרכבת. הסניגוריה טוענת כי ביליץ, שכינויו היה איוואן, הוא הפושע האמיתי. תמונתו של ביליץ, שנמצאה באלבום הפרטי של קורט פרנץ, היא קטנה ומטושטשת, כל מה שאפשר להסיק מתוכה הוא שביליץ, כדמיאניוק באותה תקופה, היה בלונדי.

בתמונה הימנית אלפרד ביליץ מאלבומו של קורט פרנץ. משמאל: התמונה ממיסמך טרווניקי, המיוחס לנאשם ג'ון איוואן דמיאניוק.

מותו של שוער

את האמת, אני מרגישה שאני רוצה עכשיו למות. כל הזמן אני חושבת מה אעשה עכשיו. אין לי למה לחזור הביתה. אבי היה בא לקחת אותי מהצבא הביתה. מי יבוא לקחת אותי עכשיו?" שואלת־בוכיה גלית, חברתו החיילת של אבי רן.

בבוקר יום ההלוויה, כשאותות ההלם והכאב עדיין ניכרים על פניה, סיפרה גלית על התוכניות שהיו לה ולאבי: „אם אבי היה נוסע לחוץ־לארץ, מבלים בבית שלי, או בבית שלו, ולפעמים גם בפאבים. כי אבי לא ידע ולא אהב לרקוד.

„הוא אהב לעשות כיף. אהב את החיים. היה נוסע כמו מטורף. אהב את הכבישים. כולם חשבו שזה מה שיביא את הסוף שלו. רוב המריבות שלנו היו על כך שהוא נוהג מהר מדי.

„אבי האמין באלוהים. גם אני האמנתי. היום אני כבר לא מאמינה עוד. נהייתי בלתי־מאמינה. איך אני יכולה להאמין באלוהים? איך?" שואלת גלית ופורצת בבכי קורע־לב.

אבי רן בפעולה אבי רן בזינוק אי! ה־כדוו׳ בתוזילת ז׳רכו בכדורגל. אבי, בן שכונת קריית־אליעזר, התחיל כשוער־מישנה במכבי חיפה ועשה את דרכו למעלה עד שהפך לשוער ראשי ולשוער של נבחרת־ישראל בכדורגל. בדרכו השקטה היה אבי מנהיג הקבוצה.

כמו שהוא חלם ורצה, היינו מתחתנים לפני נסיעתו. אם הוא לא היה נוסע, אז היינו מתחתנים בעוד חצי שנה.

„אבי היה בחור משגע. תמיד נתן לי כל מה שביקשתי ורציתי. אנחנו חברים כבר שנתיים וחצי. בדרך כלל היינו

למה? למה? צעק משה רן, אביו של אבי, ליד הקבר הפתוח. האב, שנתמך על־ידי בני מישפחה, התעלף לפני ש־יצאה ההלוויה לדרך. לידו עמדה גם אמו של אבי. אחרי שההמונים עזבו את בית־הקברות נשארו עוד 20 צעירים וצעירות – והתייפחו על הקבר הטרי.

בכי באמבטיה. משעות הבוקר המוקדמות של יום הראשון השבוע המה ביתם של דניאלה ומשה רן, הוריו של אבי. הבית, שהיה תמיד בית פתוח לשחקני מכבי חיפה, היה השבוע למקום מושבם הקבוע של השחקנים האבלים. הם יושבים בחדרו של אבי, על מיטתו, על הריצפה, על כריות הפ־רושות בחדר.

הם משלבים זרועות, נותנים כתף זה לזה, מעשנים בשרשרת. צעירים בני 21,20 ו־24. לא מכבר סיימו את השרות הצבאי. מוחים דימעה בזווית־העין, מקנחים אף.

בחדר־האמבטיה בבית מישפחת רן מחבק המאמן לשעבר, שלמה שרף, את ירון גיבעול. ניר קלינגר מבקש גם הוא מרגוע לכאבו. שרף, כמו אבא טוב ומבין, מחבק את ילדיו־שחקניו, מנשק אותם על ראשם. הם בוכים, ממאנים להתנחם.

קלינגר וגיבעול היו עדים לתאונה המחרידה בשבת האחרונה בכינרת, שבה ניספה אבי. הם לוקחים על עצמם את האשמה. שרף מנסה להסביר להם בחום ובהרבה אהבה שהם אינם אשמים. השניים ממאנים לקבל את ההסברים, אינם מתנחמים.

בכי קורע־לב וצעקות בוקעים מן הסלון. משה רן, האב, חציו מעולף, קורא לאבי: „חזור אליי!" דניאלה, האם, שקטה ומאופקת.

אל הבית מגיעים קרובי־מישפחה, אוהדים, שחקנים, ראשי ההתאחדות לכדורגל, מאמנים, חיפאים עצובים. מסביב לבית, המשקיף לים, עומדים מאות בני־נוער. שקטים. בוכים וכו־עסים על הכינרת, על נהג היאכטה, על כל העולם.

שלוש קשישות. בשעה 5 אחר־הצהריים מגיעים רבבות חיפאים לאיצטדיון העירוני בקריית־אליעזר. תופסים מקומות ישיבה. שקט מסודר ומאופק. בני־נוער, קשישים וצעירים, נשים וילדים נכנסים אט־אט בשערי האיצטדיון.

במרכז המיגרש הירוק מצטופפים בני המישפחה ושחקני מכבי־חיפה סביב ארונו של אבי. שוערה המצטיין של מכבי חיפה ונבחרת־ישראל, מי שהלהיב המונים במיגרש זה, איננו.

האוהדים הרבים מסרבים להאמין. הם נתלים על הגדרות, קוראים בקול: „אבי, תחזור!" „אלוהים, למה דווקא אבי!" „מי יחליף אותך בשער?" מכל עבר נשמעים קולות בכי. סדרני האיצ־טדיון הקשוחים מוחים דימעה בסתר. השמש קופחת על הראשים. חם, לח מאוד. הכל יושבים בדומיה מקפיאה, מקשיבים לנאומים.

הכרמל הירוק נראה לרגע כמאיים על יושבי האיצטדיון השקטים. ממ־רומי הכרמל הגיע אבי לראשונה

מלמיליאן אורי מלמיליאן, קשר וכוכב קבוצת בית״ר ירושלים, ליד קיברו של אבי רן. יחד איתו באו גם משה בן־הרוש ויעקב שוורץ. קבוצת בית״ר הניחה זר על קיברו הטרי של אבי.

ארמלי זאהי ארמלי, שחקן מכבי חיפה, קבוצתו של אבי רן, נשבר ובכה שוב שוב לאורך כל מסע ההלוויה. בהלוויה נכחו אוהדים רבים של כדורגלני מכבי חיפה מן הכפרים הערביים בסביבה.

החברים מילאו את חדרו האישי של אבי רן. על הקירות תלויים מדפים ועליהם כל הגביעים הרבים והמדליות שקיבל. תלויות על הקירות גם תמונות רבות של אבי ממישחקים שונים.

לאיצטדיון בקריית־אליעזר. תחילה כשוער־מישנה, ואט־אט מצא את מקומו כשוער הראשון של מכבי חיפה, שוער נבחרת־ישראל ומי שקבוצות ב־חוץ־לארץ מבקשות אותו בשערן.

בכביש המוביל לבית־הקברות בכ־פר סמיר צפוף. אוטובוסים עמוסים באוהדי הקבוצה ועשרות מכוניות פר־טיות יוצרים שיירה ארוכה של מלווים.

סביב הקבר הרענן ניצבת המיש־פחה. מסביבה מעגלים הולכים ומת־רחבים של אנשי עיר־הכרמל.

לרגע נראה כאילו העיר חיפה נס־גרה. בתי־עסק וחנויות ננעלו לשעה קלה. חיילים במדים, זקנים וילדים מצטופפים סביב הקבר הטרי.

זר אוהדי בית"ר ירושלים, זר חוג אוהדי מכבי חיפה בעכו, זר שימשון תל־אביב, זר מכבי תל־אביב, זר הפועל באר־שבע, זר עיריית חיפה ועוד עשרות רבות של זרים הונחו והוערמו על קיברו של רן.

המישפחה אוספת עצמה בשארית כוחותיה ויוצאת מבית־העלמין לבית שבמעלה הכרמל. עשרות אוהדים ממשיכים לנהור לבית־הקברות. שלוש נשים קשישות מגיעות לקראת חשי־כה. בידן זר פירחי־בר. הן באו להפרד. רבים מסרבים לעזוב את הקבר. ילדות צעירות בג'ינס וטריקו בוכות על תל־הזרים העצום.

חלל עמוק. מסלון מישפחת רן נשקף לו הים. השמש החלה כבר לצבוע את השמים באדום וסגול. אט־אט היא נעלמת באופקו של הים־התיכון. דימדומים. רוח קלילה עולה מן הים. אל הבית ממשיכים להגיע המנחמים.

גלית בת ה־19 וחצי מחבקת את האח שולי והאחות מירב. „אבי כל־כך אהב את שולי," היא מספרת, ושולי העריץ את אבי.

„במשך הזמן למדתי לאהוב כדורגל. בהתחלה לא כל־כך אהבתי את המישחק הזה. אבל לא הלכתי עם אבי בגלל זה שהוא שוער כדורגל מפורסם ומוכשר.

„דרכו למדתי לאהוב את הכדורגל. אהבתי אותו, את אבי רן שלי. בדרך כלל נסעתי למישחקי חוץ של מכבי, רק למישחקים חשובים. עם נבחרת־ישראל או מישחקי־גביע.

„אבי כל־כך אהב לצחוק ולשמוח," אומרת גלית, כשהיא מנסה לשמור על איפוק. חברה במדים מגיעה. גלית נשברת. בכי תמרורים קורע את חדרו של אבי. חבריו השחקנים מצטרפים לבכי, שהופך למקהלה עצומה. יללות חרישיות בוקעות מכל חדרי הבית.

גלית ממשיכה: „אתמול, רק אתמול עוד ישבנו ביחד על החוף וכל־כך נהנינו. אבי נכנס למים. אני נשארתי לבד וחיכיתי לו. פיתאום הגיעה המישטרה וסיפרו שאיזה ילד נפצע מפגיעה של סירת־מירוץ. אחר כך הגיעה השמועה שהפצוע הוא בעצם אבי.

„ניר בא לספר לי שאבי נהרג. אני

גלית עטיה, חברתו החיילת, בת ה־19, של אבי, בכתה במשך כל מסע ההלוויה ומילמלה שאינה מאמינה שאבי שלה איננו. לפני ההלוויה שכבה גלית על הספה בביתו של אבי – ומיררה בבכי.

„אני רוצה למות!"

צעקה החיילת גלית עטיה, חברתו של אבי. היא היתה עימו בטיול ה־טראגי לכינרת. שם ישבה על החוף כשאבי יצא בדרכו האחרונה לים.

החבר הכי קרוב שלו. הוא מעולם לא דיבר בישיבות־שחקנים, לא השוויץ, אבל היה בעל כושר־מנהיגות. הנהיג את כל הקו האחורי במיגרש. יצר סטנ־דרטים חדשים של שוער, שוער שהוא שחקן־שדה נוסף.

„כשהיה אבי מקבל גול הוא היה יורק, בועט בדשא, מפנים את הכאב. אחר כך היה עולה לחדר־ההלבשה, מתחבק עם השחקנים ומבקש לשכוח את העניין.

„כשהיינו הולכים למיסעדות היה תמיד מזמין לבבות על האש. צנוע כזה. נחבא אל הכלים. אבידה לכולנו."

ניר קלינגר מבקש ממעיין לברר איפא נמצאת השרשרת של אבי. שרשרת־זהב ועליה תליון בעל הסיפרה 1. השרשרת נקרעה בתאונה. ניר מבקש, מתחנן, דורש כי השרשרת תינתן לו כמזכרת מאבי.

מעיין מבטיח שיהיה בסדר. והוא יודע כמה תזדקק עכשיו הקבוצה לכך שהכל אצלה יהיה בסדר.

רונית אנטלר

זעקה כפולה שני מלווים, בחור ובחורה, בהלווייתו של אבי. למטה משמאל: קיברו הטרי של אבי שעליו הוערמו עשרות זרים מקבוצות כדורגל רבות ואוהדים מכל רחבי הארץ.

מתארת לעצמי כמה קשה היה לו להגיד לי דברים אלה.

„שעות ישבנו אחר כך במישטרת טבריה. כל הזמן אמרו לנו: עוד מעט יבוא קצין תורן, רופא תורן, רופא הקבוצה. איזו בירוקרטיה מעצבנת!

„זה נפל עליי ללא כל אזהרה מוקדמת. אבל החברים כאן מסביב עוזרים להתגבר.

„כל מה שאפשר להגיד טוב על בן אדם, אפשר להגיד על אבי. אני יודעת שאחרי שאנשים מתים מספרים עליהם רק דברים טובים. אבל, במיקרה של אבי פשוט אין ברירה. אין משהו אחר להגיד עליו.

„פיתאום, בדקה, אבי איננו. אני לא מאמינה!"

יעקב מעיין, מנהל הקבוצה, מנסה להרגיע את חבורת שחקניו הבוכיים. „אבי השאיר חלל עמוק בקבוצה," הוא אומר. „היתה תחרות בין השחקנים מי

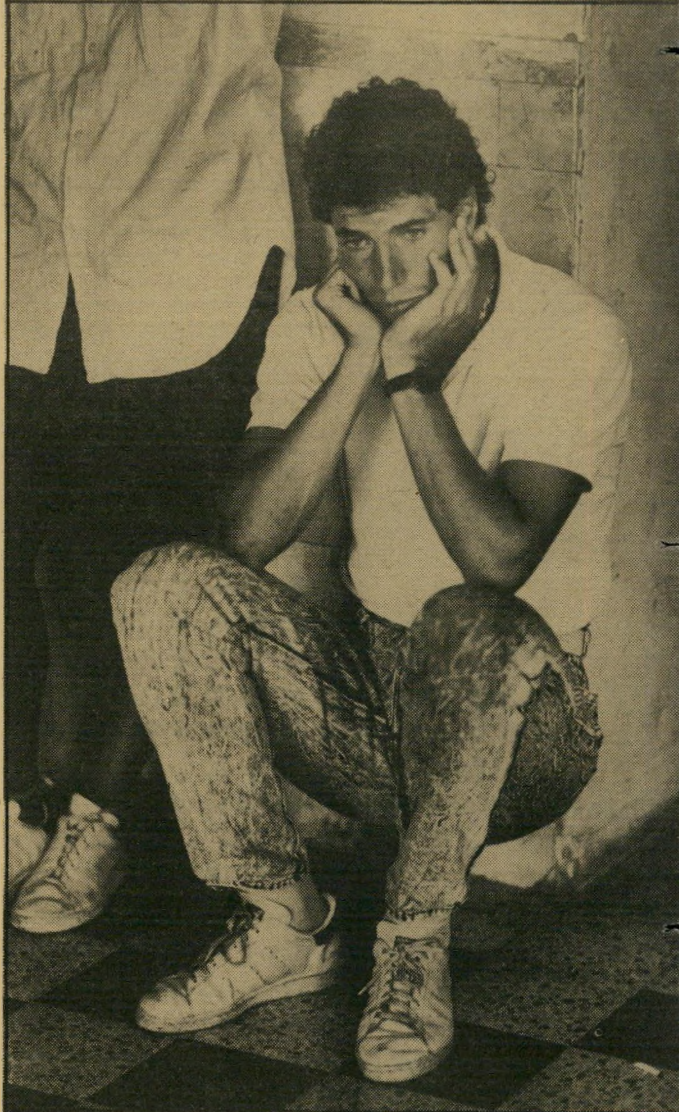

סלקטר הכדורגלן משה סלקטר ישב בחדר המדרגות בכניסה לבית מישפחת רן ושלח מבט בוהה באוויר. מותו של רן השכיח את פרשת הנסיעות של עסקני הקבוצה והכל ניחמו את הכל.

אין זו תמונה מבויימת. כך נישאה יפה קחלון לחשוד־בפריצה רמי רייפלד, כשהוא כבול באזיקים

כלות האסירים

בדרך־כלל שואלים בחורה צעירה ונאה, המחליטה לקשור את חייה עם אסיר: „מה את מכניסה ראשך למיטה חולה?". אבל לאחר שחזרתי מראיון עם זהבית אלוני, הרוצה להינשא לאורי דרור, אסיר עולם, שאלה אותי חברה: „אולי את משיגה גם לי חתן מהכלא?"

היתה כמובן נימת־הומור בדבריה, אבל היא המשיכה ופירטה: „תראי כמה מעלות יש לחתן בכלא. ראשית, את יודעת בכל רגע היכן הוא נמצא. הוא לא יכול לבגוד בך, מכיוון שאין נשים בכלא. את הדבר הכי חשוב לו בחיים, מכיוון שאת הקשר היחידי שלו עם העולם החצוני. אין צורך לקיים יחסי מין, ולכן לא נוצרים כל מיני סיבוכים שבין גבר לאשה. יש עניין משותף בשיחרורו, וזה מהדק מאוד את הקשר.

„חוץ מזה, תמיד מתרגשים לקראת הפגישה השבועית, ואין מקום לשיגרה ביחסים כאלה."

כאשר התחלתי לכתוב את הכתבה, ניסיתי לראות אם יש קווי דמיון כלשהם בין האסירים שמצאו להם נשים בזמן מאסרם או בין הנשים שהתחתנו עם אסירים. לאחר שבדקתי את המיקרים, החלטתי כי כל אחד לעצמו. אין כל דמיון בין רז'ו רץ ואודי אדיב, או בין סילביה קלינגברג לבין זהבית אלוני.

רק 40 דקות

במשך השנים האחרונות התפרסמו מדי פעם מיקרים של אסירים שרצו להתחתן. כמה מהם התחתנו ואף הקימו מישפחה. במיקרים אחרים התחרטו הצדדים וביטלו את הנישואין. אפשר לחלק את הזוגות הללו לשני סוגים עיקריים: מי שהכירו זה את זה עוד לפני מאסרו של הגבר, ומישנפגשו בראשונה כאשר הגבר כבר היה במאסר.

אודי אדיב הכיר את שתי הנשים שלו עוד לפני מאסרן, והוא חידש את הקשר איתן כאשר היה בכלא.

זהבית אלוני אומנם, למדה עם אורי דרור לפני עשר שנים, אבל מעולם לא היה ביניהם קשר רומאנטי לפני הכלא. הקשר נוצר רק אחרי מעצרו של דרור.

לעומתם, הכירה חווה אורטמן את אסיר־העולם סמי אלקיים זמן רב לאחר שנשפט. נוגה דרומי הכירה את רז'ו רץ לאחר שקראה עליו כתבה בעיתון, ויעל גרוס הכירה את צבי גור תוך כדי התכתבות עם אסיר אחר.

את אופנת הנישואין לאסירים פתח אודי אדיב. אדיב, יליד קיבוץ גיבעת־שמואל, הוא גבר יפה־תואר שנאשם בעבירה בלתי־שיגרתית. הוא נעצר בדצמבר 1973 בחשד לריגול וקשר עם ארגונים עויינים. הוא היה אז סטודנט צעיר וחי עם לאה לשם, חברתו מזה שנה. כאשר פרצו השוטרים לחדרם של בני־הזוג בשעת־לילה מאוחרת, הם עצרו את השניים. לאה נותרה במעצר 48 שעות, אודי נשאר בכלא 11 שנה. לאה היתה בהלם ממה שהתגלה לה על מי שהיה חברה לחיים במשך שנה תמימה. היא ניסתה כמה פעמים להיכנס למישפטו, שנערך בחיפה, אך השוטרים לא התירו לה להיכנס. רק בני־מישפחה הורשו להיכנס לאולם. כך ניתק הקשר לאט־לאט, והיא נסעה לפאריס לארבע שנים.

אך אודי לא נותר לבדו. בעוד שהשוטרים לא הרשו ללאה להיכנס למישפטו, הצליחה חברה קודמת שלו, סילביה קלינגברג, לחדור לאולם כשהיא מצויידת בתעודת־עיתונאית. סילביה היתה נערה בהירת־שיער ונאה מאוד. הם הכירו זה את זה בתל־אביב, לאחר שסילביה סיימה את לימודיה באוניברסיטה. שניהם היו פעילים במצפן, וכך נקשרו. תוך כדי חברותם נסעה סילביה למשך שנה ללונדון כדי ללמוד, הם התכתבו, אבל בינתיים חל פילוג בדיעותיהם הפוליטיות, שגרם לפירוד ביניהם.

בזמן המישפט חידשה סילביה את הקשר. היא החלה לבקר את אודי בכלא, דאגה לו לספרים ובגדים, והשניים נקשרו מאוד. לאחר שנתיים של ביקורים וידידות החליטה סילביה להתחתן עם אודי. הוריה של סילביה, שהכירו את בתם העקשנית, לא העמידו מיכשולים בדרכה. הם הסכימו, קנו לזוג דירה בתל־אביב, ונסעו לחתונתם בכלא. אודי, אומנם, סירב בתחילה לרעיון הנישואין, הוא לא רצה לגזור על סילביה חיי בדידות לשנים ארוכות, אבל גם הוא לא עמד בפני להטה ועקשנותה.

סילביה באה כשהיא לבושה בשימלת פרחים שהבליטה את גופה, בידיה ארנק ולצווארה מחרוזת. הוריו של אודי באו עם כמה ידידים במכונית של הקיבוץ. בכיבוד בחתונה היו שתי עוגות וארגז משקאות קלים ששלח המשק. רב־הכלא ערך את הנישואין באולם־התרבות של בית־הסוהר. החתן ניפץ את הכוס וענד טבעת על אצבעה של הכלה.

טריקות דלתות־הברזל של הכלא לא השאירו בלב החוגגים את האשליה

אורי דרור

ביקור עם האם

ציון צפריר, העולם הזה

זהבית אלוני

לא פגע בנמלה

ענת סרגוסטי, העולם הזה

לאה לשם

ידיעות אחרונות

אודי אדיב

יוסי רוס

סילביה קלינגברג

נישואין בכלא, גירושין בכלא, שיחרור ונישואין בחוץ

מדוע הן מחפשות חתנים בכלא?

של חתונה רגילה. כעבור 40 דקות ניתן האות, אודי נשק לכלתו החדשה והיא עזבה את הכלא.

הבקשה של בני־הזוג להתייחד נרחתה על־ידי נציב בתי־הסוהר דאז. „אני לא יכול לאשר לכלה ללון בכלא, אין לזה תקדים, ואני גם לא יכול לתת חופשה לאדיב, זה לא מגיע לו," פסק גונדר אריה ניר המנוח.

על אודי נגזרו 17 שנות־מאסר. החתונה היתה ב־1975, וסילביה היתה אמורה לחכות לו 15 שנה. אבל סילביה לא הצליחה לעמוד במשימה. כעבור שנתיים התגרשה מאודי.

אז חזרה אליו לאה לשם. בראיון ב־העולם הזה (19.12.84) סיפרה: „הייתי שבורה. הלינץ' הציבורי גרם למשבר ביחסים שלנו. לא הבנתי למה הסתיר ממני את הדברים הללו. התגלית היתה מדהימה, לא תיארתי לעצמי שהלך כל־כך רחוק."

לאה הודתה כי נישואיו של אודי לסילביה פגעו בה. „לא הבנתי למה עשה זאת. אני המשכתי לאהוב אותו, וכאבתי. מאוחר יותר, כאשר חודש הקשר בינינו, שאלתי אותו למה התחתן איתה, הוא הסביר לי שהיא מאוד רצתה בזה וזה היה מאוד חשוב לה. הסיפור שלנו היה בלתי־גמור, אהבה שנפסקה באמצע בגלל הנסיבות. כי המשיכה לפעם אהבה גדולה לאודי." כך הסבירה אז לאה את רצונה להינשא לאודי.

בסופו של דבר נשברתי וכתבתי," סיפרה חווה אורטמן בהעולם הזה (1.9.82).

אורטמן נתקלה בלחץ חברתי נגד הקשר שלה עם הרוצח אסיר־העולם. אמרו לה שאין זה צודק לתמוך בו. אבל היא הרגישה דווקא את ההיפך.

„הוא היה עוזר לי ותומך בי, כי אני אשה של מצבי־רוח ויש לי עליות וירידות. סמי הוא זה שנותן לי כוח."

אחרי כמה מיכתבים החליטה לבקר בכלא. היא חששה מפני הפגישה מאחורי הסורגים, אבל כבר בפגישה ראשונה זו הרגישה זרמים תת־קרקעיים. איש מהם לא העז עוד לדבר על כך בפגישה ראשונה זו.

שלוש שנים נפגשו השניים בכלא, כשניצן משמש להם שושבין. הוא הירשה להם להיפגש בחדר לבדם, ללא הגבלת זמן. אבל סמי לא הרגיש נוח עם הפריווילגיה הזאת.

בוע, והוא מטלפן אליי משם באופן חופשי. זה בדיוק כמו להיות נשואה לימאי."

עם עברו של אלקיים התמודדה כלתו בכך שהאמינה לו כי הנורמות שלו השתנו והוא לעולם לא יחזור לפשע. „אמות־המוסר שלו השתנו, הוא רואה את מעשיו בעבר בחלחלה, אבל לא בורח מהאחריות."

השניים נישאו והם חיים מאז באושר. סמי מפרסם את תיאוריו על חיי הכלא בעיתון חדשות. נולדו להם תאומות, והם מחכים בימים אלה לשיחרורו מהכלא, לאחר ריצוי עונשו.

ציד־מכשפות

אחד הרומאנים הקשים ביותר היה ליעל גרוס. גרושה בת 38, אם לשני ילדים. היא התגוררה בערד ו־פגשה בשנת 1985 ידיד שאחיו נכנס לכלא. הוא ביקש ממנה שתכתוב ל־עודד את אחיו. יעל החלה מתכתבת עם האח והבינה, לדבריה, שאת מיכתביו אליה כותב אדם אחר.

יום אחד באה לבקרו, ופגשה בתאו את צבי גור, שהורשע בחטיפתו ורציחתו של הילד אורון ירדן.

בניגוד לאודי אדיב וסמי אלקיים, צבי גור אינו טיפוס של שובר־לבבות. הוא נמוך קומה, מקריח ובעל שרידי

קלאודיו נוטקוביץ, חדשות

רז'ז רין ונוגה דרומי
המשבר הממשלתי עזר

ואינני יכול לממש את אהבתי'."

חצי השנה הראשונה של הקשר היתה מאושרת מאוד לזוג. „כמו פיקניק אחד גדול," כדבריה. אלא שאז ברח גור מהכלא, וכל המדינה חיפשה אחריו.

סיפור החטיפה והרצח של אורון ירדן חזר לתודעה הציבורית, וכולם שנאו את גור. יעל גרוס היתה חייבת למצוא לעצמה צידוקים.

„הגישה שלי היא שמותר לסלוח ל־אדם שמצטער ונענש. אבל כשסיפר לי את גירסתו לפרשה, היה לי יותר קשה. אז התחלתי להיקרע בתחושה של אי־צדק שנעשה לו. הוא טוען שהוא לא רצח ולא עשה את המעשים שבהם מאשימים אותו. אני מאמינה שהוא לא עשה את זה. הוא מעולם לא הכחיש שהוא מעורב בצורה כלשהי בפרשה, אבל הוא טוען שהוא לא רצח. אני לא מדחיקה את הנושא הזה," סיפרה.

היו אנשים שהתקשרו אליה אחרי שנחשפה, ושאלו אותה כיצד אשה, אם־לילדים, מסוגלת להתקשר לרוצח כמו גור: „היתה אווירה של ציד־מכשפות... ואני שואלת את עצמי כיצד אפשר לסלוח לכל מיני סוגי אנשים, ולצבי

נגדות מילולית, תמיד עשיתי מה שרציתי. אני אדם עצמאי."

אחרי תפיסתו של גור הורעו תנאיו בכלא. שוב לא יכול היה להיפגש איתה בתנאים הקודמים. אבל שניהם חשבו שיתגברו על הכל ויתחתנו.

היום, יותר משנה אחרי הבריחה, נפרדו יעל וצבי ואינם נפגשים עוד. הם ויתרו על האהבה והנישואין.

בסכנת גירוש

אחת שלא ויתרה היא נוגה דרומי. הצעירה מנהלל התגוררה בתל־אביב. ברירה שכורה, כאשר קראה בעיתון על צעיר הונגרי יפה־תואר, שהסתבך בהברחת מכוניות לישראל ואין לו מולדת לחזור אליה. היא ריחמה עליו והחלה כותבת לו מיכתבים לכלא.

היא לא היתה היחידה. נשים רבות שראו את תמונתו של רז'ו רץ בעיתון חיפשו את קירבתו. אבל דרומי התמידה. היא לא החסירה אף ביקור, והרגישה שהיא מתאהבת בפליט חסר־המולדת. היא הציעה לו נישואין. היא חשבה כי כמי שנשוי לישראלית, יזכה

יוסף בריק, חדשות

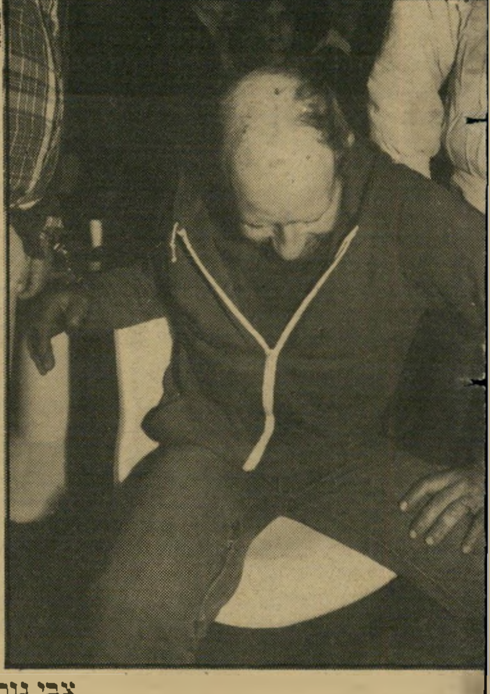

צבי גור ויעל גרוס
הבריחה הרסה את הנישואין

כאשר החל המאבק על החתונה, לא היה ברור מתי ישוחרר. מכיון שהיה אסיר ביטחוני, לא רצתה ועדת־השיחרורים לנכות לו שליש ממאסרו, כפי הנהוג לגבי אסירים רגילים. לאה והוריו של אודי ניהלו מאבק ציבורי ממושך, ולאה החליטה כי היא לא תינשא בכלא. למזלם של בני־הזוג, החליטה לבסוף ועדת־השיחרורים לנכות את השליש. אודי שוחרר ונשא את לאה לאשה.

„הוא נותן לי כוח!"

מחלוצות כלות־האסירים היתה חווה אורטמן. היא פגשה את בחירליבה, סמי אלקיים, בכלא, כאשר עסקה בהצגה בין־הסורגים. אורטמן, שהיא שחקנית, התרשמה מאוד מהאסיר גבה־הקומה בעל השקפות־החיים המקוריות.

סמי אלקיים היה עבריין מילדותו. הוא נכלא בכלא שטה, ושם פגש את יפת נגר. יחד עם אסירים אחרים, קשר קשר לרצוח את נגר בכלא, ונידון על כך למאסר־עולם. במשך הזמן הועבר לכלא רמלה, שם הפך לאסיר־טיפוחיו של המנהל, רוני ניצן.

אחרי שיחה של חצי שעה בכלא הרגישה אורטמן כי קשה לה לעזוב את אלקיים. מאז אותה פגישה התחילו השניים להתכתב. „אני כתבתי לו מעט מאוד, כי לא רציתי להסתבך אם אסיר.

פעמים מיספר ביקש אלקיים בקשות חנינה ונדחה.

לאחר אחת הדחיות כתבה לו אורטמן מיכתב־עידוד, והוא ענה לה שהוא אוהב אותה. הוא ציין שהוא יודע כי אין לאהבה זו תיקווה רבה. „אני חושב שאת טיפשה אם תסתבכי עם אחד כמוני, אבל אני לא מוכן לקטול את הרגש הנהדר הזה, שהוא חדש עבורי, אחרי שכל החיים רק ניצלתי אנשים והשתמשתי בהם לתועלתי הפרטית."

השניים החליטו כי לאחר שיקבל חנינה יינשאו. לאחר מתן חנינה לאסיר־עולם, קוצב לו הנשיא את עונשו, מעונש זה יורד שליש, ואז כבר יכולים לדעת את תאריך השיחרור. אורטמן סיפרה לאט־לאט להוריה על היחסים עם אלקיים ולאחר זמן מה אף הפגישה אותם איתו.

סיפרה אורטמן בראיון להעולם הזה: „החלטנו שביום שסמי יקבל את החנינה נתחתן. זה היה נראה לי טיבעי ונכון. אני הצעתי לו נישואין, ונעלבתי כאשר קיבל את החנינה ולא הציע לי נישואין. הוא לא העז. האמת היא, שאף פעם לא חשבתי על האפשרות שלא יקבל חנינה."

השניים החלו לחלום על ילד מייד עם ההחלטה על נישואין, ואורטמן ראתה את חייה כאשה הנשואה לאסיר בצורה כזאת: „סמי ייצא אחרי החתונה לחופשות. שלושה ימים בכל חודש וחצי. אני מבקרת אותו בכלא פעם בש־

שיער ג'ינג'י. הפשע שביצע החריד בשעתו את המדינה.

עוד לפני מעצרו היה צבי גור צייר מוכשר ובעל לשון חלקלקה ומשכנעת. כאשר נעצר היה נשוי ואב לילדים וחי עם חברתו, רחל, משוררת צעירה.

סיפרה יעל גרוס בראיון לידיעות־אחרונות, ב־1986: „באותה שניה שצבי גור הופיע בחדר, פשוט נדהמתי. לא יודעת איך להסביר מה עבר עליי. אולי זה מה שנקרא ‚קליק'. הוא היה לבוש חולצת תכלת, נראה כמו תלמיד בתי־כון. הוא שבה מייד את ליבי. התאהבתי בו מהרגע הראשון. הוא קלט שמשהו קרה לי, והחלה מסכת מטורפת של מיכתבי־אהבה."

יעל גדלה כילדת־חוץ בקיבוץ, שירתה בנח"ל ואחר־כך התחתנה. אחרי גירושיה ניסתה לגדל בעצמה את שני ילדיה, ונתקלה בקשיים כלכליים ובמציאות אכזרית. „היה לי ברור שבשלב הזה בו אני מגדלת את ילדיי, אני לא מכניסה גבר לחיי. נוכחתי לדעת שזה בלתי־אפשרי מבחינת הילדים. אבל עלתה בי מחשבה כן לחשוב על התקשרות למישהו," אמרה.

כמו לכל האסירים המאוהבים, היתה גם לגור בעיה כיצד לומר זאת לגרוס, ואם לקשור אותה לגורלו. „היתה תקופה ארוכה שהוא התלבט אם זו באמת אהבה או פשוט אשליה... הוא כתב לי: ‚עיניי נפקחו לאמת מחרידה, אני אוהב,

סמי אלקיים וחווה אורטמן
כמו נישואין לימאי

גור אסור? האם זה אנושי? אלה שמכירים אותו יודעים שמדובר באישיות אחרת..."

גור וגרוס החליטו להתחתן עוד לפני בריחתו של גור מהכלא. הוא אפילו נלקח ברכב של שב"ס לביתה, לפגישה פרטית. הם ענדו שתי טבעות־נישואין זהות, והרגישו כבעל ואשה.

„אני אוהבת אותו, אני אשתו, וזהו!" קבעה בפסקנות.

היא הודתה כי לבני־מישפחתה קשה לקבל את החתן החדש, ואמרה: „הסביבה הקרובה שלי קיבלה את מערכת־היחסים שלי עם צבי, כיוון שיש לי נטיה לעשות דברים בלתי־שיגרתיים. אף אחד אומנם לא שמח עם זה. אבל הילדים לא התנגדו. הם אוהבים אותו... בני מישפחתי האחרים לא מביעים התנ־

יותר בקלות לקבל זכות־ישיבה בישראל ולא יגורש מהארץ.

למרות שבני מישפחתה לא התלהבו מהשידוך, הסכימו לפנות למשקם־האסירים של הקיבוצים, חירות לפיד, ו־לשאול את חוות־דעתו על רץ. הוא אמר להם: „הלוואי וכל האסירים היו כמוהו". זה הספיק. ההורים השתכנעו.

רץ זכה בחופשה וחגג את נשואיו לנוגה בבית־הוריה בנהלל. הנישואין נעשו בדואר במדינה בדרום־אמריקה, מכיוון שרץ הוא נוצרי ונוגה יהודיה.

אז החל מאבק מישפטי כדי לאפשר לרץ להשתחרר מהכלא. כאשר ירצה שני־שליש ממאסרו, ולהישאר בארץ. גם כאשר ילדה נוגה את בתם לא ידעה עדיין אם יתאפשר לבעלה להישאר

(המשך בעמוד 41) **אילנה אלון**

הזייפן ממונטה קארלו

(המשך מעמוד 17)

ליאונה, והשניה די.אם. אינטרנשיונאל, שכתובתה ברחוב ה־35 בניו־יורק.

תוך כדי ההליך הלך קלמנוביץ, באמרו שיש לו עסקים אחרים.

ההמחאות הופקדו, וכעבור שבוע הן אושרו. דוידסון משך 400 אלף דולר מן החשבון.

לצורך פתיחת החשבונות, אגב, הציג דוידסון את דרכונו הסיארה־ליאוני. ב־15 במאי קיבל קלמנוביץ,

המחאות מזוייפות, על סך כולל של שלושה מיליון דולר, שנגנבו.

הבנק בצפון קרוליינה התלונן, והוגשה לבית־המישפט שם בקשה לעצור את קלמנוביץ, דוידסון וברקטץ, שנכחו בעת פתיחת החשבון.

השלושה נעצרו — ברקטץ בקאן ושני האחרים בלונדון.

קלמנוביץ לקח עורכי־דין טובים, שאמרו לו שלפי החוק הבריטי בקשה להסגרה גורמת למעצר המבוקשים ל־

בהיפו בנק בפרנקפורט. אחרים אומרים כי אשתו ביקשה מעורך־הדין אליהו מירון, פרקליטו של לאנרשאמפ, שקיבל ביטחונות להבטחת התשלומים של קלמנוביץ, לשחרר חלק מהם, כדי לאפשר את גיוס חצי מיליון הלי"ש.

הכסף הופקד, קלמנוביץ יצא בערבות. לדבריו ערך חקירות, שגילו כי ביתר ההמחאות של מריל לינץ' קנו שעוני־רולקס בניו־יורק.

סיימתי את השיחות עם קלמנוביץ.

קלמנוביץ במסיבה בחברת לי מנגופה, מבוטוצואנה
עורכי־דין טובים

ששהה בסיארה־ליאונה, טלקס מדוידסון, שאמר כי מנהל הבנק הקפיא את הכספים. מכיוון שקלמנוביץ הביאו אליו — אולי יתערב? קלמנוביץ הגיע כעבור יומיים ללונדון, וגילה שהגיע מיברק לסניף הבנק, המורה לו להקפיא את הכספים, שכן ההמחאות אושרו בטעות.

מנהל־הסניף המבוהל איתר את ברקטץ, שאיתר את קלמנוביץ.

דוידסון, בסיוע קלמנוביץ, לקח עורך־דין, מומחה לעיסקי־בנקים, כדי להפשיר את הכסף. זה טס להנהלת נשיונאל רפבליק בפאריס.

שם התברר לו כי ההמחאות הן מזוייפות, אינן של „מריל לינץ'", והן חלק מסידרה של 51

60 יום, לפני התחלת הדיון בה. קלמנוביץ הפעיל קשרים, השיג את התיק מבית־המישפט בצפון־קרוליינה, הצטייד במיסמכים כמו מיכתב של היועץ המישפטי של נשיונאל רפבליק בנק במונטה־קרלו, הקובע כי קלמנוביץ אין לו כל קשר או אינטרס בחשבון־הבנק שנפתח. השופט התרשם מהמיסמך ומטיעוני קלמנוביץ כי כל חטאו הוא בסיוע לחבר, והסכים לשחררו בערבות של חצי מיליון לי"ש.

קלמנוביץ נעלם

קלמנוביץ טוען כי אשתו הוציאה את הכסף מחשבון שיש לו

סיכמנו שכשובי מניו־יורק כעבור שבוע, ניפגש שוב.

בניו־יורק בדקתי את הכתובת של חברת „די.אם. אינטרנשיונאל." אין שום דבר כזה. גם אנשי האף־בי־איי, שעימם שוחחתי, אישרו כי הכתובת בדויה. חזרתי ללונדון וניגשתי לדירתו של קלמנוביץ. אשה זרה טענה שהוא עבר לפני כמה ימים למקום לא־ידוע.

האם יתייצב לפני בית־המישפט ויסתכן בהסגרה לאמריקה, או שיפסיד חצי מיליון לי"ש ויסע לאן שהוא? מה שלא יהיה, ברור כי זהו רק עוד פרק נוסף בחייו של העולה הצעיר מליטא.

מריבת הסניגורים

(המשך מעמוד 35)

והטלוויזיה, על המצב החדש בהגנה ועל שלילת בכורתו של או'קונור.

לא השיג חומר

כאשר הוכרז על פגרה של חודש במישפט, כדי להכין את עדותו של דמיאניוק, נראה היה כי הצוות עומד להיפרד. גם או'קונור הרגיש כנראה כי מצבו רעוע, והוא החליט להישאר בארץ ולא לנצל את חודש החופשה כדי לראות את מישפחתו.

לעומת זאת נסעו עורכי־הדין שפטל וגיל לקליבלנד, אוהיו, מקום מגורי מישפחת דמיאניוק, וערכו שם פגישה רבת־משתתפים כדי לקבוע את גורל הסניגוריה. יחד איתם ישבו שם כל בני מישפחת דמיאניוק וכן עורך־הדין האמריקני ג'ון ברודלי, העומד להצטרף לצוות־ההגנה במקום או'קונור. בפגישה זו הוחלט לפטר את או'קונור.

בשבועות האחרונים התברר לבני־המישפחה שיש עוד חומר רב במטה החקירה בארצות־הברית, היכול לעזור לדמיאניוק. כדי להשיג את החומר הזה הגיש ברודלי בקשות לבית־המישפט האמריקאי וקיבל את החומר. בעת הגשת הבקשות הללו התגלה לבני המישפחה, לדבריהם, כי או'קונור לא ניהל את התיק בארצות־הברית ביעילות מספקת ולא דאג להשגת כל החומר, שיכול היה להיות בידי ההגנה כבר לפני שנים אחדות.

פיטוריו של או'קונור מהתיק עוררו עניין רב גם בארצות־הברית. או'קונור ערך ביום הראשון השבוע מסיבת־עיתונאים בירושלים, והכריז כי כתב הפיטורין אינו תקף, מכיוון שדמיאניוק לא ידע ולא הבין על מה הוא חותם. הוא הבטיח לגלות ביום הרביעי לבית־המישפט על קשריו של עורך־הדין שפטל עם אנשי־התביעה.

בעיקבות הצהרות אלה ראיינה רשת הטלוויזיה האמריקאית אן־בי־סי את שפטל, וביקשה ממנו להבין מדוע פוטר או'קונור.

שפטל סירב לומר מילה נגד עמיתו להגנה ויריבו כיום. הוא אמר כי לדעתו אין זה הולם עורך־דין מכובד להשמיץ את רעהו, והוא אינו עומד לעשות זאת. „אם אתם רוצים לדעת מדוע פוטר או'קונור, תפנו בבקשה לדמיאניוק, שפיטר אותו, והוא יסביר לכם את הסיבות."

גם לחילוקי־הדיעות המישפטיים בתיק סירב שפטל להתייחס, מכיוון שלדעתו הדבר עלול לפגוע במהלך ההגנה על הלקוח.

הווי

וידיאו זה לא הכל

בלוד גילתה הנהלת המכס, כי שלושת הפריטים המועדפים להברחה, עימהם נתפסים ישראלים החוזרים ממסעותיהם בחו"ל, כאשר הם עוברים במסלול הירוק („אין על מה להצהיר!") בנמל־התעופה בן־גוריון, בבקשם להימנע בכך מתשלום מכס, הם מכשירי וידיאו, גלאי מכ"ם מישטרתי בכבישים וטלפוני לחצנים, גילוי שלא תאם את העדפותיו האישיות של נוסע חוזר אחר שעבר במסלול הירוק ומשנעצר נתגלו במיזוודותיו 50 חליפות, 50 זוגות מיכנסיים ו־50 חולצות.

• • •

הישמרו מן השם

בירושלים פסק הרב הראשי לישראל, כי מן הראוי לבעלי שמות פרטיים מסויימים, הלקוחים מן התנ"ך, ושנושאיהם הראשונים נחשבים בהלכה היהודית לרשעים, להחליפם בשמות אחרים, כדוגמת השמות אבשלום (שמרד בדויד אביו); איזבל („הארורה", בת מלך צידון ואשת אחאב מלך ישראל): נמרוד (גיבור־ציד, נינו של נוח, ללא סיבה מיוחדת) ועומרי (מלך ישראל, „ויעש הרע בעיני ה'").

• • •

צחצוח צהוב

בתל־אביב הציעה חברת יבוא מיבחר מלאים, אותם היא יכולה לספק מ־84 ארצות שונות, והכוללים, בין היתר: 5000 גלאי שטרות כסף מזוייפים; 8896 מיברשות־שיניים תוצרת סין; 56 אלף קרטונים של מטליות לחות לרענון הפנים; 57 אלף חבילות קשים ציבעוניים לשתייה, בעלי מפרקי־כיפוף, ומיליון ו־265 אלף רוכסנים מאלומיניום, ניילון, ניקל ונחושת.

• • •

גשר של נייר

ברמלה דירג מנהל מיפעל מיחזור־נייר מקומי את תצרוכת הנייר של הישראלי הממוצע (80 קילוגרם לשנה), שהיא הרבה מעבר לזאת שבאפריקה (שישה קילוגרם לנפש, לשנה); באסיה (15 קילוגרם); באמריקה הדרומית (25 קילוגרם) וכמעט זהה לזאת שבאירופה (81 קילוגרם לנפש, לשנה).

לבעלי עסקים וסוחרים

עד סוף חודש יולי בלבד!
עכשיו, בעת קניות הקיץ – בנק המזרחי נותן לך אשראי נוסף בתנאים נוחים.
נכיון שטרות ושקים בריבית מיוחדת וקבועה של 2½% לחודש.
המבצע ללקוחות יתיקים וחדשים כאחד
פרטים מלאים בכל סניפי הבנק.

נכיון קיץ

בנק המזרחי

כלות האסירים

(המשך מעמוד 39)

בישראל, או שהיא והתינוקת יצטרפו אליו לנדודיו בעולם.

שר־הפנים הקודם, יצחק פרץ, ניסה להפעיל נגדו צו־גירוש מהארץ. למזלם של רז'ו ונוגה, פרץ משבר ממשלתי, ופרץ הסתלק ממישרד־הפנים. בינתיים מנהל את ענייני המישרד סגן־השר רוני מילוא, שהצד האנושי בפרשה נגע לליבו, ואין הוא מתעקש לגרש. רז'ו שוחרר בתנאי שיתגורר בנהלל ולא יצא משם בתקופת השליש.

לא חסרו מחזרים

האחרונה בסידרה היא זהבית אלוני. מורה למתמטיקה, גרושה פעמיים ואם לשני ילדים קטנים (העולם הזה 20.5.87). זהבית הכירה את אורי דרור כאשר למדו יחד בשנת 1974. לא היה ביניהם קשר רומאנטי. כאשר קראה בעיתון, במאי אשתקד, על מותה של נוגה דרור, חידשה את הקשר. היא כתבה מיכתב־ניחומים לאורי.

גם כאשר התברר לזהבית כי אורי נאשם ברצח אשתו. לא התייאשה. היא הופתעה מאוד מההאשמה כזאת נגד אדם שאותו הכירה כמי שאינו מרשה לנגוע לרעה בחיפושית או נמלה.

זהבית התקשרה לאמו של אורי וביקרה איתה בכלא. מאז החלו השניים להתכתב, והאהבה התפתחה ביניהם במהירות. „הרגשתי פיתאום שכולם זועקים לעזרה ואני צריכה לעזור," אמרה זהבית.

היא עצמה לא חשבה בתחילת הדרך כלל על רומאן. „לא תפסתי שבכלל יכול להיווצר קשר, לא חסרו לי מחזרים וידידים," אמרה.

אבל השניים התאהבו: „היה לי מאוד קשה להתמודד עם האמת הזאת שאני מאוהבת באורי. דיברנו על זה, ואורי אמר לי שהוא כבר מאוהב בי הרבה זמן."

למרות שזהבית היא אשה עצמאית, מלאת־מרץ, שלא התייעצה בחייה עם איש, מצאה לפתע את עצמה מתייעצת עם אורי בבעיות יום־יום. גם עונש מאסר־העולם שהוטל על אורי, בעיקבות הרשעתו ברצח אשתו, אינו מרתיע אותה. „כעת אנחנו הולכים לעירעור, אני מקווה שהם יבינו שלא היה כאן רצח אלא התפרצות ספונטאנית אומללה. אם יורידו את העבירה מרצח להריגה, זה כבר סיפור אחר — כי יש תקופת־מאסר קצובה, ויש שליש ויש חופשות."

אלוני אינה משלה את עצמה שחייה יהיו קלים אם תתחתן עם דרור. „אני יודעת שזו תהיה תקופה קשה. אבל ממילא לא התכוונתי להתחתן עוד פעם אחרי גירושיי השניים, ולכן לא נראה לי שיש הבדל מהותי."

הוריה של זהבית ניסו למנוע ממנה את הצעד הזה. אבל היא עקשנית. אורי כתב להם מיכתב, וגם היא מנסה לשכנע אותם. „כיום הם לא נגדי ולא בעדי, הם ניטראליים."

אלוני עשתה צעד נוסף, ופנתה לבית־המישפט הדן באפוטרופסות על בנו של דרור. היא הצהירה שהיא עומדת להתחתן עם האב ומוכנה לקבל את הבן, כדי שיגדל אצלה, יחד עם שני ילדיה מנישואיה הקודמים. היא נאבקת כעת על זכותה להינשא לו ומנסה להשיג אישור שהחתונה תיערך מחוץ לכלא.

„זה טירוף!"

קשה להבין את סוד־הקסם של האסירים על הנשים הללו. כאשר התפרסם סיפור אהבתם של צבי גור ויעל גרוס, בנו על כך פסיכולוגים תילי־תילים של פרשנויות. גרוס התייחסה לכך בראיון ואמרה: „קראתי בעיתונות פרשנויות של פסיכולוגים למיניהם על מערכת־היחסים שלנו. ניסו להדביק לעניין כל מיני סטיגמות מוזרות, של אשה שאוהבת אסיר בשל היותו אסיר. זה לא כך. אני אוהבת את האדם שבו, אני כל־כך אוהבת אותו. זה טירוף לחשוב שהתאהבתי בו בגלל זה שהוא אסיר."

שידור

צל"ש
מיטת סדום

● **לרם עברון**, מגיש התוכנית זה הזמן, על ראיון מרתק עם אליה דינור. אליה, הזכורה לרבים בשמה הקודם נינה, היא אשתו של יחיאל דינור, המוכר יותר בשם־העט שלו, קצטניק.

היא סיפרה על השפעת השואה על חייה וחיי בעלה, על הכוחות המיסתוריים השולטים בחייה ואשר ריפאו אותה ממחלת הסרטן, ועל יחסה לפליטים ולערבים במיוחד.

כל מילה שאמרה בראיון היתה מיוחדת ואינדיווידואלית, כל סיפור שבחרה לספר היה מרתק ואמין.

חבל שאשה כל־כך מעניינת היתה צריכה להידחק למיטת סדום, חבל

ציפי מנשה, העולם הזה

מראיין עברון
מרואיין נוסף

שלא הוקדשה לה כל התוכנית, שכן נראה שלא היתה לה בעיה למלא אותה בסיפורים. חבל שהיתה צריכה להתחלק בזמן עם מרואיין נוסף.

עברון הוכיח שוב שיש מקום לתוכנית ראיונות שאינה עוסקת דווקא בבידור או בפוליטיקה. תוכנית המביאה אל הצופים אנשים מעניינים בעלי סיפורי חיים מרתקים.

צל"ג
גיזענות בתחנה הצבאית

● **לארז טל**, מגיש התוכנית יום־יום־דג בגלי־צה"ל על ראיון שערך עם בימאי הסרטים יהודה ברקן.

טל ראיין את ברקן, שחזר בימים אלה משהות ממושכת בדרום־אפריקה, שם עבד במיקצועו כבימאי. במהלך הראיון שאל טל את ברקן מדוע החליט לעבוד דווקא בדרום־אפריקה. ברקן השיב שמדינה זו מסייעת מאוד בנושא הסרטים. טל ביקש הסבר, וברקן ענה: „יש שם שלושה מיליון לבנים שצריכים לפרנס כמה עשרות מיליוני כושים."

והדו־שיח המשיך בערך כך:

טל: „מה זאת אומרת?"

ברקן: „תראה, הלבנים צריכים לפרנס את הכושים כי הכושים מוגבלים, אין להם יכולת."

טל: „למה אתה מתכוון?"

ברקן: „זה כמו אצלנו, הערבים. גם הם משמשים כאן כפועלים, מכיוון שגם הם מוגבלים ואנחנו צריכים לדאוג להם."

טל, שהאזין לדיברי הגיזענות האלה, לא טרח לענות עליהם וחמק לסדר היום כשאמר: „טוב, אז מה, נתחיל לדבר על פוליטיקה? את זה עושים אחרים, אנחנו נדבר על דברים אחרים."

מאחורי המירקע
היומן גונב

אנשי הטלוויזיה, שאינם שייכים למחלקת־החדשות, ממשיכים להתמרמר על כתבות המופיעות ביומן המשודר בליל־שבת ושאינן שייכות באופן ברור לתחום החדשות.

ההתמרמרות הקודמת גררה את התפטרותו של **יוסי משולם**, המפיק המוכשר של התוכנית ממני. משולם התפטר בגלל שידור כתבה ביומן על הזמרת יהודית רביץ עם צאת תקליטה החדש לשוק.

התוכנית ממני יצאה לחופשת קיץ,

ציפי מנשה, העולם הזה

בימאי ברקן
הכושים כמו הערבים

וכרגע לא ברור אם תשוב אל המירקע, מי יהיה המפיק שלה ומי ינחה אותה.

לפני שנסע לחו"ל, נרמז **למני פאר** מנחה התוכנית, מן הטלוויזיה שאם הוא נוסע, שיידע שאין לו לאן לחזור. הרומזים גם אמרו לו שהראיון שערך עם חברת־הכנסת חייקה גרוסמן לא היה במקום, ושאין לערב פוליטיקה בתוכניות מסוג זה.

השבוע, בליל־השבת, שוב נוצרה מתיחות בין אנשי החדשות לאנשי מחלקות אחרות בטלוויזיה, אחרי שידור כתבה על הסופרת הדרה לזר.

השוללים טענו שאין מקום לסופרת כזאת להופיע ביומן־חדשות, שעד כה הופיעו ביומן שני סופרים בולטים — א"ב יהושע ועמוס עוז — וכי לזר אינה נמצאת בדרגה אחת איתם.

את הכתבה על לזר עשתה, אגב, **אסתר דר** שהיא במאית־פילם במיקצועה ואינה כתבת מן המניין במחלקת־החדשות.

מאחורי המיקרופון
השיר המצונזר

מי שלא שמע בטלוויזיה את השיר מן המחזה מלכת־האמבטיה בגלל צנזורה, יכול לשמוע אותו באופן אחר.

השיר נכלל בתקליט שיצא בימים אלה לשוק. האלבום הכפול הוא הקלטה ממופע פומבי שערכה תחנת גלי־צה"ל לרגל מלאות 40 שנה לתיאטרון הקאמרי.

אפשר למצוא שם מונולוג של רחל מרכוס, את יוסי ידין מספר על המחזה קזבלן, ואת ישראל גוריון שר את השיר „אבי היקר" מתוך מלכת־האמבטיה.

במשך שבועות אחדים אפשר היה לראות את **מולי שפירא**, מנהל מחלקת הבידור של גל"צ, מסתובב באירועים שונים כשתחת זרועו חבילה חשודה, עטופה בשקית פלסטיק. רק ליחידי סגולה הראה שפירא את תוכן השקית. היה בה התקליט, שאיגד בתוכו קטעים נבחרים מן המופע שאותו הפיק וערך. זה התקליט הראשון מסוגו בארץ.

המופע כולו שודר בשני חלקים בתחנה הצבאית.

בעל המיסעדה תירגם

הזמר היווני ראלארס הגיע לישראל במוצאי־השבת. מכיוון שביום הראשון היתה שביתה כללית במשק, שכללה גם את שידורי קול־ישראל, היתה תחנת גלי־צה"ל התחנה היחידה ששידרה.

כך זכה עם ישראל לשמוע ראיון עם הזמר דאלארס, ששודר בתוכנית פתוח, שאותה מגישים מדי בוקר ב־9 **דובי לניץ ואורלי יניב**.

אבל לשני המגישים היתה בעיה: הם אינם דוברי יוונית ואילו הזמר היווני אינו דובר אנגלית.

את הבעייה פתר אלברטו, בעל מיסעדה יוונית ברחוב דיזנגוף בתל־אביב, שהוא בעצמו יליד יוון. הוא תירגם את שאלות המרואיינים ליוונית, ואת תשובותיו של דאלארס לעברית.

בתוככי הרשת
ועדיין אין ועד

זה כבר השבוע השלישי שלרשות־השידור הממלכתית אין ועד־מנהל. הוועד חדל מלפעול, מכיוון שתקופת כהונתו הסתיימה וגם ההארכה נגמרה. בינתיים מחכים הכל לחוק החדש, התקוע בוועדת־החינוך של הכנסת.

השבוע שוב עלה הנושא לדיון בוועדה ושוב נדחתה ההצבעה על חוק רשות־השידור החדש.

הפעם נוצרה קואליציה יוצאת־דופן בין אנשי הליכוד בוועדה לבין שולמית אלוני מרץ ומתי פלד מהרשימה המתקדמת לשלום.

הליכוד מעוניין לדחות את ההצבעה, מכיוון שבאין ועד משמשת המליאה כוועד, ובגוף זה יש לגוש הליכוד רוב ברור ומוחלט. אלוני ופלד מסרבים לתמוך בחוק כל עוד לא יקבלו יצוג לאנשיהם בוועד־המנהל החדש שיקום.

שניים מאנשי גוש המערך בוועדה, עבד אל־ואהב דרוושה וזיידאן עטשי, לא הופיעו כלל לדיון. במצב כזה היה ברור שאין למערך רוב וההצבעה נדחתה.

ורק אחרי שתאשר ועדת־החינוך של הכנסת את החוק, הוא יועבר לאישור המליאה.

יצחק נבון, שר־החינוך, המחזיק בידו הסכם שנחתם עם הליכוד בנוגע לחוק ולוועד החדש ולהרכבו, מקווה שהחוק יעבור בוועדה עוד השבוע ויובא בשבוע הבא לאישור המליאה.

ענת סרגוסטי

מתנה מהתלמיד

באחד הימים קיבלה **בתיה שושני־אגסי**, דוברת ועורכת תוכניות בגל"ץ, שיחת טלפון. מן הצד השני של הקו היה בחור שהזדהה בשם גדי אוחנה, ששאל: „את זוכר אותי?" מסתבר שגדי היה בעבר תלמיד של בתיה.

בתחילת דרכה בגלי־צה"ל, לפני שנים אחדות, היתה שושני־אגסי עובדת גל"ץ בחצי מישרה ומורה בבית־ספר ביפו בחצי־מישרה. גדי היה תלמיד שלה בבית־הספר, ששכן סמוך לבניין התחנה הצבאית.

לימים עזבה שושני־אגסי את ההוראה והתמסרה לעבודה בתחנה.

בימים אלה נערכים שיפוצים צנועים בבניין הישן של התחנה ביפו. החדרים נצבעו מחדש, וההנהלה החליטה לתת צורה מחודשת ורעננה גם לחדר־המדרגות. בין השאר הוחלט לקשט את מעלה המדרגות בתמונות הקשורות בעבודת התחנה הצבאית ובתמונות המתארות ביקורי אישים חשובים בתחנה.

גדי צילצל ברגע הנכון. הוא סיפר לבתיה כי יש לו עסק למיסגור תמונות, בשם גדי מיסגרות, והציע למסגר את כל התמונות במתנה, חינם אין כסף. העבודה ניתנה לו בשימחה, והתמונות ייתלו בעוד ימים אחדים.

אז אפשר יהיה לראות את ביקוריהם של יצחק רבין, יצחק נבון, משה ארנס ואחרים, כשהם מונצחים על קירות התחנה. יהיו שם גם תמונות ממיבצעי השירותרום השונים, תמונות של פוליטיקאים ואישים אחרים שהזדמנו למיקרופון הצבאי ועוד.

הצתה מאוחרת

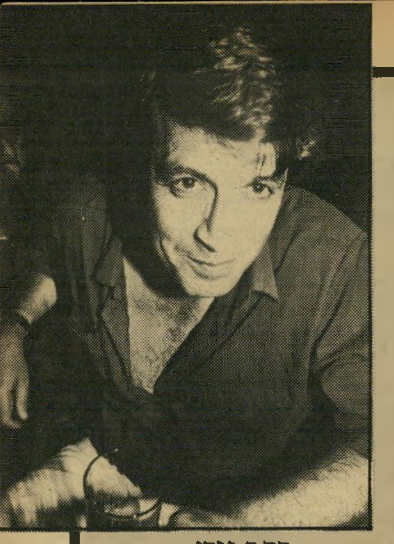

כתב גורן
לא ידע

בישיבת־הבוקר של מחלקת־החדשות של הטלוויזיה ביום השני העלה **יגאל גורן**, הכתב המדיני של הטלוויזיה, נושא לסיקור. הוא הזכיר לחבריו כי בימים הקרובים עומדת לנחות בארץ המישלחת הקונסולרית הסובייטית, ביקש לברר מתי היא מגיעה והציע לסקר את בואה.

חבריו למחלקה פרצו בצחוק.

המישלחת הקונסולרית הסובייטית נחתה בארץ ערב קודם, ביום הראשון, באותו המטוס שהביא לישראל את יולי ארלשטיין.

מכיוון שבאותו היום שבת כל המשק, כולל אנשי הטלוויזיה וקול־ישראל, לא היה איש מהם נוכח בנמל־התעופה כאשר נחת המטוס.

לאנשי מחלקת־החדשות של קול־ישראל נודע על בואה של המישלחת רק מדיווחי סוכנות הידיעות רויטרס שהועברו לרחבי־העולם והגיעו בחזרה דרך הטלפרינטר מחוץ־לארץ.

גורן, אגב, הכין במשך היום השני כתבה על המישלחת הקונסולרית למבט של אותו הערב.

עצם העניין

שי כרם

עצם העניין. מדור חדש. נועד לצעירים בגיל (ומותר לצעירים ברוחם). אם יש לך מה לתרום להציע, להגיד, להלל, לשבח ולשאול — כתוב ל„עצם העניין", העולם הזה, ת"ד 136, תל־אביב. בכל שבוע יוגרל תקליט חדש לגמרי בין המשתתפים מיוזמתם במדור.

תקליטים

יהודית רביץ, באה מאהבה

התקליט החדש של יהודית רביץ זכה בחשיפה תיקשורתית אדירה, ובצדק.

רביץ גם זכתה בהישג שאמנים מעטים זכו לו: כתבה גדולה ביומן ליל שבת, כתבה יפה מלבד דברי־הפתיחה של חיים יבין. הוא הודיע בקול חגיגי ש„יהודית רביץ, הזמרת שהתגלתה בשיר הילדה הכי יפה בגן, הוציאה תקליט חדש. בין הכותבים לתקליט צרויה זהב."

זה שהוא עשה מצרויה להב צרויה

ענת סרגוסטי, העולם הזה

יהודית רביץ (1981)
כמו יין –

זהב, מילא, קורה. אבל מה פיתאום הוא החליט שרביץ התפרסמה בהילדה הכי יפה? רביץ הגיחה בסערה לתודעת הציבור, כששרה בפסטיבל־הזמר את סליחות, שיר שהיה להיט־ענק. נכון, זו לא תורה מסיני, ואין חובה לדעת את זה, אבל לפחות לא לקשקש שטויות לפני עם ישראל.

ובחזרה לתקליט. אחרי ששומעים אותו, מצטערים שלתקליט יש רק שני רק שמונה שירים ולא יותר.

יהודית רביץ כיין המשומר, הולכת ומשתבחת עם השנים. היא מהלכת על הגבול הדק שבין זמרת־איכות לזמרת פופולרית. גם בצורה החיצונית שלה היא הולכת ונעשית יפה עם השנים. הפשטות שהיא מפגינה וחוסר־המיניות דווקא, הם שגורמים לה להיראות כל־כך סקסית.

על עטיפת התקליט היא מופיעה בפנים נקיות מאיפור, היא מחייכת בפה

מיכל חיימן

רביץ עכשיו
– משתבחת

החושף טור שיניים לא־צחורות, לא מסודרות, ובכל זאת היא יפה.

התקליט הזה הוא אולי הטוב שבתקליטיה. היא מציגה בו יהודית רביץ בעלת פנים רבות, רכה, חושנית, וגם חזקה ומלאת־עוצמה.

כששמעתי את השיר פחד (וכל כמה שאתה קרוב/ וכל כמה שתהיה לי טוב/ בא לי פחד שפיתאום זה ייגמר) חשבתי שזה השיר הכי יפה בתקליט. אחר־כך שמעתי את השיר שאחריו, סוף לסיפור (שוב הפתעות אין בסיפור/שוב הדמעות על האיפור/ החגיגה נגמרת/המסיכה נושרת/ושוב הדמעות על האיפור) אמרתי: זהו, זה השיר הכי יפה! ואז בא השיר שאחריו, עוד על אהבה, והחלטתי שאין ספק, זה השיר הכי טוב. וכששמעתי שוב את התקליט, החלטתי שכל השירים הם הכי־טובים והכי־יפים.

יהודית רביץ באה מאהבה, גם אנחנו באים אליה בהרבה־הרבה אהבה.

הופעות

הי, דרומה לערד!

בשבוע שעבר סיפרנו על מופע רוק רטוב, שייערך במיסגרת חגיגות הזמר העיברי בערד.

המופע הזה, כמה שהוא גדול, הוא

אליעזר ראובני

חיים משה

ציון צפריר, העולם הזה

יפה ירקוני

ועוד אלפיים אחרים

רק חלק קטן מהחגיגות. 2000 משתתפים יהיו שם. זמרים, חבורות־זמר, להקות־מחול, מקהלות.

ב־22 בחודש ייערך פסטיבל־הזמר. הפסטיבל, שהיה פעם מסורת, הופסק מאז שהתחילו תחרויות הקדם־אירוויזיון. עכשיו הוא חוזר. חבל רק שאמנים מפורסמים לא ניאותו ליטול בו חלק.

מלבד הפסטיבל יהיה שם מופע־ענק בשם „שירים הם זיכרונות". ישתתפו בו 150 זמרים ושחקנים. כוכבי המופע יהיו חיים משה ויפה ירקוני.

הוא יסקור את ההיסטוריה של הזמר העיברי, מתקופת העליה הראשונה ועד לינדה לינדה של חיים משה.

יהיו גם מופעי־יחיד של חנן יובל, חני ליבנה, אוסנת וישינסקי בחיקויים, ולהקת הברירה הטיבעית, שתופיע במאהל בדווי.

יהיו גם מופעים במתכונת של קפה־זמר, כשהקהל ישוב סביב שולחנות, ויגישו את השירים סוזי מילר, אורנה ומשה דץ ואחרים.

טוב, לא נעבור כאן ועכשיו על 2000 מופיעים, נכון? הגיעו לערד, ותראו את השאר בעצמכם.

ענת פילובסקי בגלויה מיסחרית שלה
אם לא בריזיט, אז היא

אופנה

ייצוא ישראלי

קשה להאמין, אבל היפה שבתמונה היא ישראלית, משלנו.

ענת פילובסקי (24) נסעה לארצות־הברית כדי ללמוד באוניברסיטת סאן־פרנסיסקו, אבל עם יופי מהמם שכזה, היתה זו רק שאלה של זמן מתי יפגוש אותה איזה בימאי או צלם, ויגיד לה: „זה בדיוק מה שחיפשתי!" וזה בדיוק מה שקרה לה.

הציעו לה לדגמן פרוות יוקרתיות בסרט־פירסומת לטלוויזיה. היא היססה, התלבטה, ולבסוף הסכימה. אז נשכחו הלימודים באוניברסיטה, והיא נרשמה ללימודי־מישחק (אחרי המון לחצים מצד אנשים שאמרו שחבל לבזבז יופי כזה). בספטמבר היא תבוא לבקר בארץ. אם לא בריז'יט, לפחות ענת...

ציטוטים

היא תוריד את הזבל

בעיתון חדשות מופיעים מדי יום שישי ציטוטים קטנים של אנשים מפורסמים. מה הם אוהבים, מה הם שונאים, מה מרגיז אותם, וכו'.

ביום שישי האחרון הופיע ציטוט של שימי תבורי והנה הוא כלשונו: „עצבים: שאשתי לא מנקה את הבית."

המישפט החכם הזה גרם בוודאי עצבים לנשים רבות, הרבה יותר מה־עצבים שחוטף תבורי כשהוא מוצא שאשתו לא סידרה את הבית. אילו הייתי אני אשתו של תבורי (דבר שלא ייתכן, בגלל כמה סיבות טכניות) הייתי זורק אותו מכל המדרגות, ביחד עם הדלי והסמרטוט.

באותו היום השישי דיבר שלמה ארצי בתוכנית האישית שלו בגלי צה"ל על כוכבי העיתונים של סוף־השבוע. הוא אמר שהם זוכים בתמונות־שער, בכתבות ענק, מדברים עליהם ביום ראשון, ביום שני, ואז — שימו לב למישפט הבא: „מגיעה מישהי וזורקת את העיתונים לפח־הזבל."

ומי רציתם שיזרוק את העיתונים? גבר? חס וחלילה!

„היא" כבר תזרוק את העיתונים, ואם היא לא תזרוק, שימי תבורי יחטוף עליה עצבים.

ענת סרגוסטי, העולם הזה

שימי ואשתו ג'ניפר
עצבים

היו ימים

ילד טוב פולין

נולדתי בפולין וחייתי שם עד גיל 7. אז עלתה מישפחתי לארץ.

הייתי ילד נורא טוב, ילד פולני מסודר. בבוקר למדתי בבית־הספר, הייתי תלמיד מצויין, ואחרי־הצהריים למדתי מוסיקה קלאסית בקונסבטוריון.

הייתי ילד שונה משאר הילדים. כולם לבשו מכנסי־התעמלות וסנדלים כמו כל הצברים, ורק אני הייתי לבוש במיכנסיים מגוהצים, חולצה סגורה עד הכפתור האחרון, נעליים מבריקות ושיער מסורק היטב, כל שערה במקום. ככה אמא הלבישה אותי.

הייתי די משונה, מין מלוקק כזה.

האהבה הראשונה שלי היתה בכיתה ג'. אני לא זוכר איך קוראים לה, היא ישבה לידי בספסל האחרון בכיתה, וכל השיעורים החזקנו ידיים.

האהבה השניה היתה לי כשהייתי בן 14. היא היתה יפהפיה, מבוגרת ממני והיא זו שלימדה אותי את כל הדברים האסורים.

אז בכלל לא חשבתי להיות זמר. חשבתי על מוסיקה קלאסית. כשניסיתי להתקבל למקהלת בית־ספר, המורה סילק אותי בבושת־פנים. הוא אמר לי שיש לי קול מוזר מאוד.

רק בגיל 15, כשהתחלתי לנגן בלהקות־קצב, התחלתי לשיר.

יש לי זיכרון־ילדות אחד שאני לא שוכח, טראומת־ילדות. כשהייתי בן 6 נסעתי עם אמא לדוד ברוסיה. בגבול פולין נעצרה הרכבת. אמא אמרה לי שהיא יורדת לברר מה קורה, והשאירה אותי לבד ברכבת. בינתיים ירדו ממנה כל האנשים, ואני נשארתי לבדי. פיתאום הרכבת התחילה להשמיע רעשי־תזוזה. ברגע האחרון אמא באה ולקחה אותי. איזה פחד שזה היה!

צביקה פיק
כל שערה במקום

הפלא ופלא

עם פרוץ החופש הגדול, צצות מכל פינה קייטנות הילדים.

השמות שלהן דומים, בדרך כלל: גיל־וחופש, חופש־ונופש, נופש־וגיל ושאר ואריציות של המילים נופש, חופש וגיל.

באחת הקייטנות הללו, קייט ונופש (שמתם לב למקוריות?) חילקו לילדים כצ'ופר את „עלון הקייטנה". בעלון, שגודלו שני עמודים, מופיע „תשבץ פלא" על חצי עמוד. לתשבץ שמונה הגדרות, וביניהן שתיים המעניינות במיוחד.

הגדרה מיספר 1: „שמו של מנהל הקייטנה". הגדרה מיספר 7: „שמו של מנהל קייטנה".

יא אללה, איזה פלא! מי, לדעתכם, ערך את העלון?

לא תנחשו לעולם: מנהל הקייטנה.

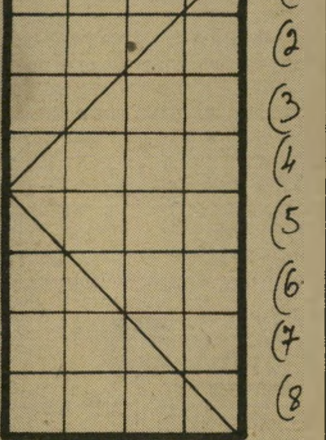

תשבץ הפלא:

1. מנהל הקיטנה
2. פרשת שבוע
3. היכן נמצא – מילה נרדפת.
4. ממנו מקריבים קרבן.
5. ספרו מנו – מילה נרדפת.
6. דבר נע בסיבוב.
7. מנהל קיטנה.
8. מלה שאלה? מדוע?

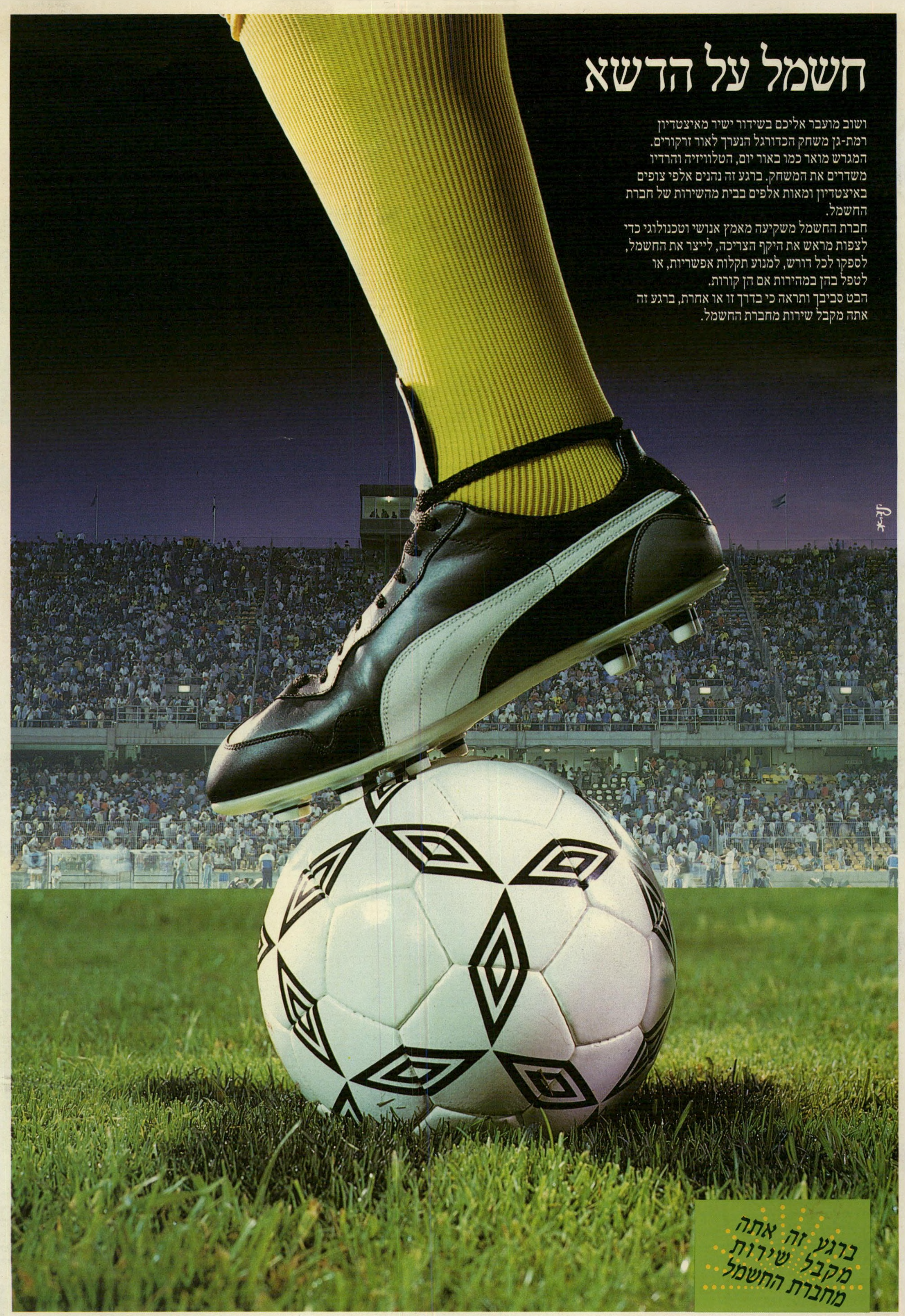
חשמל על הדשא
ושוב מועבר אליכם בשידור ישיר מאיצטדיון רמת-גן משחק הכדורגל הנערך לאור זרקורים. המגרש מואר כמו באור יום, הטלוויזיה והרדיו משדרים את המשחק. ברגע זה נהנים אלפי צופים באיצטדיון ומאות אלפים בבית מהשירות של חברת החשמל.
חברת החשמל משקיעה מאמץ אנושי וטכנולוגי כדי לצפות מראש את היקף הצריכה, לייצר את החשמל, לספקו לכל דורש, למנוע תקלות אפשריות, או לטפל בהן במהירות אם הן קורות.
הבט סביבך ותראה כי בדרך זו או אחרת, ברגע זה אתה מקבל שירות מחברת החשמל.
ברגע זה אתה מקבל שירות מחברת החשמל

י״ח בתמוז תשמ״ז, 15.7.1987 מיספר 2602 שנה 51 המחיר 3.50 שקל חדש (כולל מע״מ)

העולם הזה

האסון

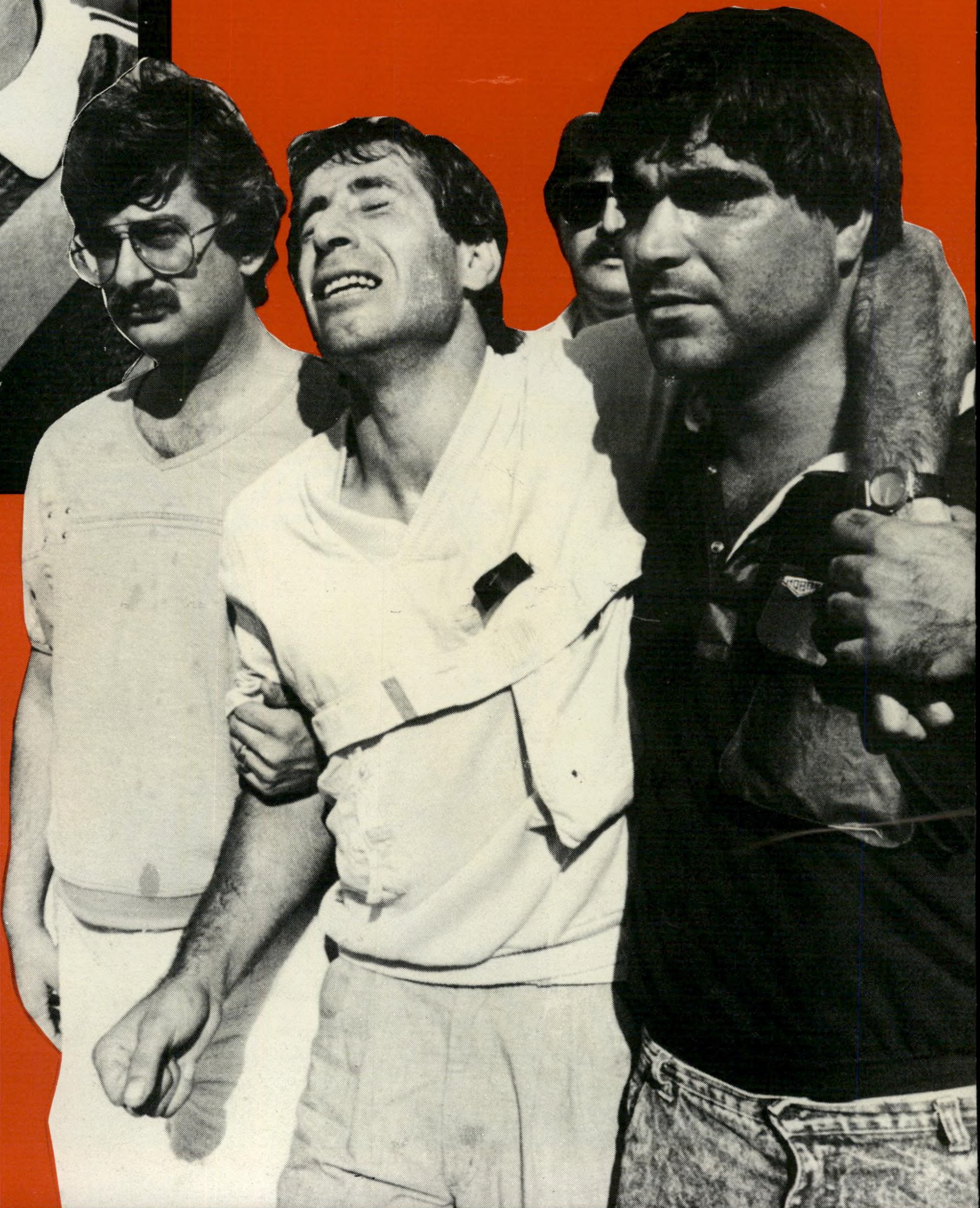

חבריו המזועזעים של
אבי רן התעלפו
בבית־הקברות
וחברתו של השוער
הכריזה: „הפסקתי
להאמין באלוהים!"